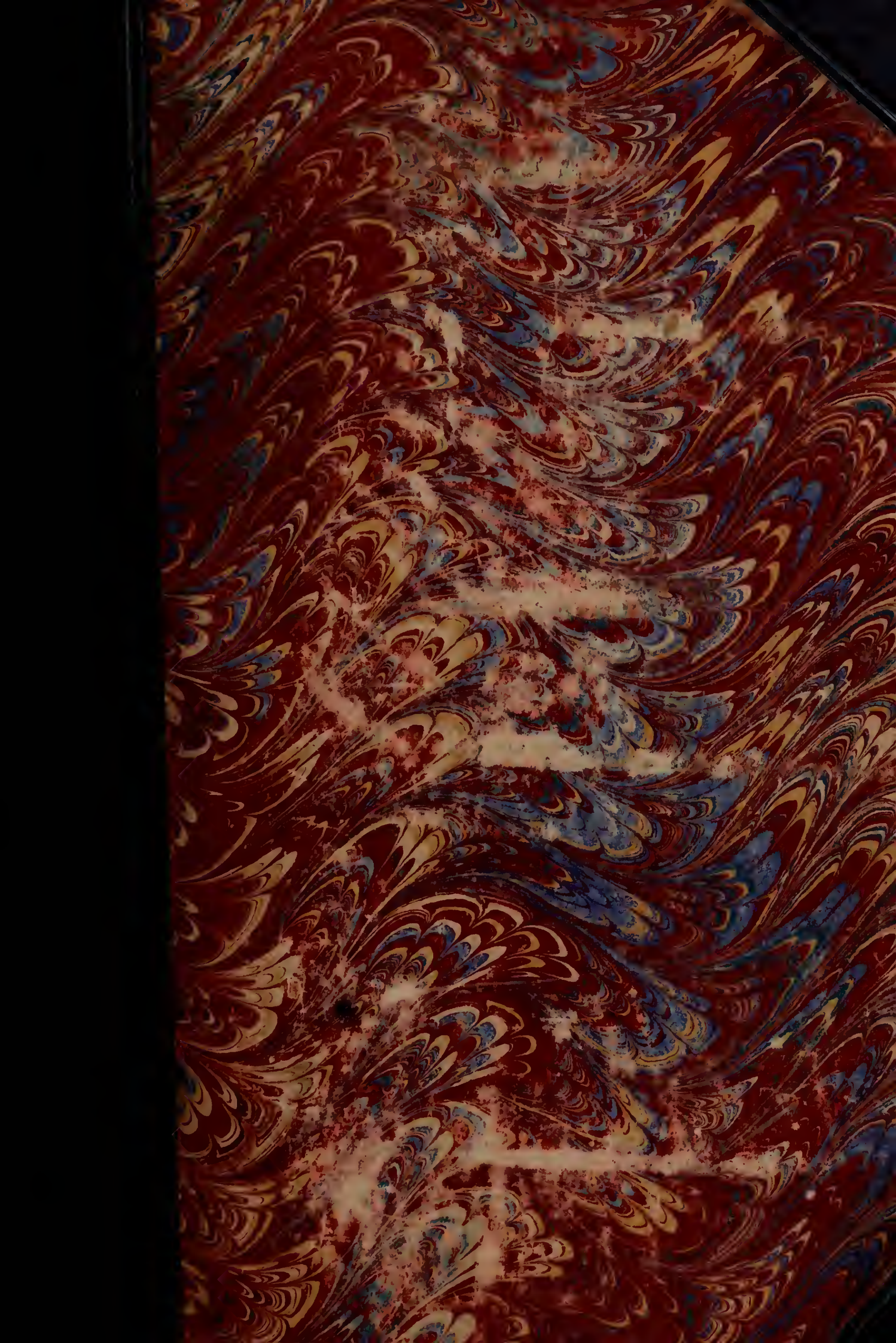

PATRES ECCLESIÆ ANGLICANÆ:

ALDHELMUS, BEDA, BONIFACIUS, ALCUINUS, LANFRANCUS, ANSELMUS, S. THOMAS, JOHANNES SARESBERIENSIS, PETRUS BLESENSIS, ET RELIQUI.

PETRI BLESENSIS

BATHONIENSIS ARCHIDIACONI

OPERA OMNIA

NUNC PRIMUM IN ANGLIA

OPE CODICUM MANUSCRIPTORUM

EDITIONUMQUE OPTIMARUM

EDIDIT I. A. GILES, LL.D.

ECCLESIÆ ANGLICANÆ PRESBYTER ET COLL. CORP. CHR. OXON. OLIM SOCIUS.

VOL. IV.

SERMONES, &c.

LONDINI,

VENEUNT APUD WHITTAKER ET SOCIOS.

MDCCCXLVII.

EXCUDEBAT GUL. BAXTER, OXONII.

PREFACE.

The Sermons of Peter of Blois are, like all similar compositions, of unequal merit, but some of them shew such power of writing as justly to entitle their author to the epithet *Divinissimus*, which has been applied to him by the celebrated Scholar Barthius. It is also important to bear in mind that these Homilies have hitherto laboured under disadvantages which have considerably tended to obscure their merits. In the first edition of the Works of Peter of Blois, several Sermons were published under his name which were afterwards discovered to be the compositions of another Peter, hardly less famous as a writer than our author. This error however was duly corrected, and in the folio edition of *Petri Blesensis Opera*, published at Paris by Goussainville, appear sixty-five Sermons, which are of undoubted authority. But there are still some important defects uncorrected in that ably edited Work: for instance, three of the Homilies were so blended together, that it was next to impossible without the aid of better manuscripts to reunite the dispersed portions. This however has now been done, by the assistance of two MSS. of these Homilies, preserved in the British Museum, which have been compared with the printed edition, and have furnished several corrections of the text. They have not however been collated throughout, because the text of some of the Homilies in Goussainville's edition is very correct, and seemed not to require further attention. Moreover, those manuscripts do not contain nearly all the sixty-five Homilies, and I have not been able to find any other MS. either in England or in the continental libraries which I have visited.

At the end of the Homilies are seven Poems, of which five are now printed for the first time.

I. Cantilena de lucta carnis et Spiritus.

II. Contra clericos voluptati deditos sive De vita clericorum in plurimis reprobata.

These two rhyming poems are found united in one at the end of the fifty-seventh epistle of Peter of Blois, who sent them with it to a friend G. de Alneto. They have hitherto passed for one and the same poem: but they are here separated, on the authority of a Sidney Sussex MS. [Δ, 5, 13.] and a Brussels MS. [9608.] in which the second part occurs with different titles. In all such rhyming poems, particularly of a moral or didactic nature, the sense is difficult to be ascertained, because the words, which the necessity of the rhyme requires, are often far-fetched and metaphorical: notwithstanding which, the two poems before us are not without a rude elegance, and shew how completely Peter had the Latin language at his command.

III. Tractatus de sancta Eucharistia.

This poetical tract on the Eucharist was first published by Busæus, who received a transcript of it from an ancient MS. [ex vetustissimo cordice bibliothecæ Tabernensis serenissimi et illustrissimi principis, Caroli cardinalis Lotharingi ac Metensium, Argentinensiumque episcopi descriptus,] in which it was ascribed to Anselm Archbishop of Canterbury. From modes of phraseology which occur in the poem, and also from the assertion in the prologue that the author's name was Peter, Busæus discovered that it was a work of Peter of Blois, and not of Anselm. It was repeated in the edition of Goussainville, and is here a third time printed from the text of Busæus; but no MS. is known to exist, by which it could be compared.

IV. De Pœnitentia occurs in the Lambeth MS. 36. fol. 95°, and in a Brussels MS. [No. 1968.] In the latter is a long commentary on the poem, which it would be a waste of time and paper to copy.

V. Versus de commendatione vini.

VI. Responsio ad quendam contra cerevisiam. These short Poems are copied from the Cambridge MS. [Mori 131. Cant. Gg. 6. 42. art. 3.] In the former of the two the author celebrates the excellence of that liquor which was given "to strengthen man's heart," and in the second he asserts its superiority over beer.

VII. This poem is copied from the Bodleian MS. [Laud, 650.] where it occurs after epistle 111, without a title.

The following fragment is found in Goussainville's edition, confused together with the 62d homily. The editor has been unable to find a place for it, as it does not seem to belong to any of the homilies published in this volume.

FRAGMENTUM.

[*Fragmentum hoc in edit. Paris. male et ineptissime ad finem homiliæ* 62 *locatum, ubi locari debeat, equidem nescio.*]

. . . . . . dicebat: Qui enim facit peccatum, servus est peccati: qui autem servus est, non omnino liber est. Unde et malum quod non vult illud facit, et bonum quod vult illud non facit. Ideo et Paulus abstractus, et illectus a concupiscentia sua dicebat: Carnalis ego homo, et venundatus sub peccato. Iste carnalis homo non sapit nisi carnem. Unde et carnalibus desideriis se involvit: seque effundit ad omnem impetum voluptatis. Sed hæc voluptas in nauseam convertetur, et cumulus deliciarum convertetur in cumulum tormentorum. Sicut Dominus de Babylone dicit: Quantum, inquit, exaltavit se in deliciis, tantum date ei tormenta et luctum. De animali dicit apostolus: Animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei. Stultitia enim est illi, et non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur. Spiritualis autem dijudicat omnia; et ipse a nemine dijudicatur: terrenus terram sapit, carnalis carnis desideria. Animalis autem in tenebris ambulat: scientiam viarum Dei stultitiam reputat; dicit bonum

malum, et malum bonum, et ponit lucem tenebras, et tenebras lucem. Circa divinum officium piger est: exercitium spiritualis militiæ odit, negligit, et fastidit. Alii verbum ædificationis libenter audiunt: iste quia ex Deo non est, verba Dei non audit. Iste triplex homo quem assignavimus, terrenus, carnalis, animalis. Vetus noster homo simul crucifixus est, ait Apostolus: Vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruatur corpus peccati: ut ultra non serviamus peccato. Crucifigatur terrenus in contemptu terrenorum, et voluntaria paupertate. Crucifigatur carnalis in cruce obedientiæ, et exercitio disciplinæ. Crucifigatur animalis in contritione cordis, et Christi dilectione. Si hunc Jebusæum crucifigere, aut omnino delere non possumus: saltem eum sub tributo servire cogamus, in captivitatem redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi. Castigo, inquit apostolus, corpus meum, et in servitutem redigo. Si hanc generationem, si hunc triplicem hominem in servitutem redegerimus, non jam ex patre diabolo, jam non de mundo, sed ex Deo erimus, et ab auditione mala securi, Verbum misericordiæ, Verbum gratiæ, Verbum gloriæ audiemus: Venite benedicti Patris mei: percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi. Quod vobis præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

PETRI BLESENSIS

BATHONIENSIS ARCHIDIACONI

SERMONES.

---

1. De Adventu Domini.

Sap. 18. *Dum medium silentium tenerent omnia: et nox in suo cursu medium iter ageret: omnipotens sermo a regalibus sedibus venit.*

DIEBUS antiquis postquam clamaverat Dominus primo prævaricatori: Adam ubi es? clamavit et sanguis Abel de terra, ex tunc siluit genus humanum: quia in ipsum mors intravit per peccatum. Silebat homo mortificatus in gratuitis, in naturalibus vulneratus: adeo erat læsus, et infirmus homo, ut non esset in eo vox neque sensus. Et hoc intelligo primum silentium fuisse. Venit Moyses et data est lex. Lex quidem modum infirmitatis ostendit: sed remedium infirmitatis non ostendit. Nesciebam, dicit Apostolus, quid esset peccatum nisi esset lex. Ex quo igitur homines sua vulnera cognoverunt, cœperunt clamare et quærere medicinam:

et sic ruptum est primum silentium. Porro considerantes ægroti, quod in lege non erat salus, quia neminem justificabat lex, neminem ad perfectum ducebat: tandem post clamorem affecti longa expectatione et tædio siluerunt. Et hoc est medium silentium. Hoc autem silentium ruptum est tripliciter: per vocem, per verbum, per canticum. Per vocem, quia per eum qui dicit: Ego vox clamantis in deserto, parate viam Domini, etc. Per verbum: nam omnipotens sermo a regalibus sedibus venit. Per canticum: nam in ortu verbi incarnati, Gloria in excelsis Deo Angeli cecinerunt. Multos sermones dederat Moyses: sed nullus eorum omnipotens fuit. Defecerunt enim in sua promissione: et quod dicebant non potuerunt efficere. Verbo autem Domini cæli firmati sunt: et omnipotens sermo non solum promisit aut dixit, sed quæcunque voluit fecit. Tertium silentium erit in regeneratione, quum sederit filius hominis in sede majestatis suæ: quum abstersérit Dominus lacrymas ab oculis Sanctorum suorum: et jam non erit amplius clamor neque dolor. Quum obtinuerit justus ut requiescat a laboribus suis: et in pace factus fuerit locus ejus. Et quibus, juxta verbum Isaiæ, in silentio et spe fuit fortitudo: erit gaudium et pax in æterno silentio. Sicut ergo Salomon ait: Est tempus tacendi et tempus loquendi. Tempus tacendi: Dum medium silentium tenerent omnia. Tempus loquendi: Dum clamat Joannes in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri. Elongaverat Joannes, et fugerat in solitudinem. Præferebat solitudinem sollicitudini: pacem turbationi: quietem tumulti: eremum civitati. Clamat in deserto, sciens quod quanto remotior esset a frequentia hominum, tanto immunior esset a contagio peccatorum. Notate, fratres, quod a temporibus Eliæ

et aliorum Prophetarum, desertum dedicatum est sanctitati: ut esset in eo quasi secretior Dei thalamus in terris, et familiare auditorium Spiritus sancti. Successit Prophetis Joannes Propheta et plusquam Propheta: ex cujus inhabitatione plurimum reverentiæ et honoris deserto accrevit. Accessit Jesus, qui desertum per quadraginta dies jejunio consecratum pœnitentiæ dedicavit. Ibi tentatus tentatoris malitiam confutavit: ut quicumque in solitudinem fugeret, jam non timeat insidias inimici: sed in loco horroris habeat locum securitatis: et in solitudine inveniat civitatem habitationis. Qui in deserto jejunavit, in deserto pavit turbas, et ibidem manna panem scilicet Angelorum copiose largitus est: ut confiteantur Domino misericordiæ ejus; ut jam non desperent, qui Christum in deserto sequuntur, et dicant: Quid comedemus aut quid bibemus? Ille etiam qui animam inanem et animam esurientem satiat bonis: qui dat jumentis escam ipsorum, et pullis corvorum invocantibus eum: animam illam quæ se Christo per voti obligationem et professionis vinculum desponsavit, non deseret in deserto desertam: sed ei in abundantia misericordiæ suæ ministrabit et dicet: Recordatus sum tui miserans adolescentiam tuam et charitatem desponsationis tuæ, quando secuta es me in deserto. In terra ergo salsuginis, in terra horroris et vastæ solitudinis, in terra quæ non germinavit hactenus nisi spinas et tribulos, germinabit Dominus gratiam et benedictionem. Pinguescent illi animæ speciosa deserti, ponet ei Dominus desertum quasi delicias, et solitudinem quasi hortum irriguum. In hoc deserto in hac solitudine quidam sedent solitarii sed non silent: quos sollicitudinum mundanarum turba circumstrepit: quum de religioso scriptum sit: Sedebit solitarius, et levabit se super se. Supra se levat se,

qui viam Domino parat intra se. Ideo in hoc deserto, fratres, auditur vox illa clamantis: Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri. Utinam in deserto cordis mei, audiatur vox ista: et rumpatur silentium in quo sum tanquam vulneratus dormiens in sepulchris. Utinam non solum vocem pœnitentiam prædicantis, sed ipsum audiam verbum, et audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Utinam loquatur ipse in corde meo: et loquar ad Dominum meum. Diu silui, et humiliatus sum, et silui a bonis. Utinam siluissem a malis. Sed non sum qui dicere possim: Ut non delinquam in lingua mea. Frequenter accepi opprobrium adversus proximos meos: et quum deberem disponere sermones meos in judicio ad observantiam æquitatis: sermo meus versuti viri præstigio subornatus erat in calumniam et subversionem justitiæ: et in mortificationem animæ meæ quasi gladius acutus, et lingua mea concinnabat dolos. Nunc autem sileo a Deo, a sæculo, a meipso. A Deo, cujus laudem in corde et ore non habeo. A sæculo, cujus malitiam nec verbo nec opere damno. A meipso, quia peccata mea confessione non arguo, nec satisfactione redimo, nec bonis operibus recompenso. Hoc est silentium in quo libentius audio sapientiam hujus sæculi, quæ stultitia est apud Deum, quam verbum Dei et legem Altissimi. Et hoc forte est quod Salomon insinuat, dicens: Verba sapientium audiuntur in silentio, plusquam clamor principis inter stultos. Clama quæso tu qui es vox clamantis: clama ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam, clama, tona, corusca, et fulgura, si forte exurgat qui dormit, si forte adjiciat ut resurgat, qui contra Dominum fere totus obsurduit. Multi etiam imbecilles sunt et dormiunt multi, atque, ut verbo Jeremiæ utar, Incircumcisæ sunt aures eorum, et audire non possunt. Clama

quæso præco Domini: ut præparent viam Domini, et rectas faciant semitas Dei nostri.

Et quid est, fratres? Nonne a sæculo quod Joannes nos admonet parare vias Domini: et rectas facere semitas Dei nostri? Nonne a sæculo et usque in sæculum rectæ sunt viæ ejus? De viarum suarum rectitudine cum impio disputat: nam teste Propheta: Dixit impius in corde suo non est recta Domini via: sed eum Dominus constantissime redarguit et confutat, Numquid non viæ meæ rectæ sunt: et non magis viæ vestræ pravæ sunt, dicit Dominus? Scimus equidem, nec possumus diffiteri, quia viæ Domini, pulchræ et omnes semitæ ejus pacificæ. Hoc nobiscum fatebatur qui dicit: Via Domini immaculata, Deus meus impolluta via ejus. Via Domini adeo directa est, sicut Propheta testatur, ut stulti non errent per eam. Sane multos sapientes vidi in hac vita errantes. Nam quum sapientia hujus mundi sit terrena, animalis, et diabolica: non est mirum si illi qui ita sapiunt, errant: et viam æternæ civitatis ignorant. Illa vero stultitia per quam placuit Deo salvos facere credentes, illa est quæ non errat: illa est quæ viam novit, quam Deus abscondit a sapientibus et prudentibus hujus sæculi, stultisque et parvulis revelavit. O Domine, tu parasti directiones viam justificationum tuarum: dirige in conspectu tuo viam meam. Et quid est dirigere Domini semitam, nisi corrigere suam vitam? Viam vero Domino parat, qui cor suum coram Deo humiliat, et peccata in quibus offendit per pœnitentiam purgat. Cum omni ergo diligentia considerandum est, ne quid pravum inveniatur in voluntatibus nostris: ne quid asperum in moribus, vel tenebrosum, vel lubricum, aut distortum. Pravum per maliciam: Asperum per impatientiam: Tenebrosum per ignorantiam: Lu-

bricum per inconstantiam: Distortum per discordiam, et vitæ inæqualitatem. Quidam semper sunt asperi, lubrici et distorti: et sunt inter alios fratres quasi angues inter anguillas, quasi corvi inter columbas, quasi spinæ inter lilia, et tribuli inter rosas. Contritio et infelicitas in viis eorum: quia viam pacis non cognoverunt. Via talium tenebræ et lubricum: et Angelus Domini persequens eos. Frequentissime siquidem vidi homines hujusmodi inquietos, et litigiosos graviter a Domino flagellari. Nam contra talium malitiam Dominus immittit immissiones per Angelos malos. Ut quid Deo et fratri suo contrarius et contumeliosus fuit? tradatur Sathanæ in interitum carnis: et qui aliis gravem et importabilem se exhibuit, sibimet fiat gravis. Et hoc est quod legitur in proverbiis: Semper jurgia quærit malus: Angelus autem crudelis mittetur contra eum. Si quid ergo in nobis tenebrosum est, per confessionem illuminetur. Si quid lubricum, in amore Christi stabiliatur. Si quid distortum, ad æquitatem divinæ regulæ dirigatur. Si quid asperum, ad levitatem spiritualis gratiæ complanetur. Sic diriget mansuetos Dominus: docebitque mites vias suas. Quod si alicui videntur angustæ viæ Domini non admiretur. Viæ Domini viatores exigunt graciles et expeditos, nec mole terrenæ sollicitudinis oneratos. Ideo angustæ sunt propter angustiam paupertatis: sed amplissimæ videntur his qui diligunt Dominum: et aspiciunt, juxta verbum Apostoli, in remuneratorem salutis æternæ. Talis erat Moyses de quo scribit Apostolus: quia reputavit majores divitias thesauris Ægyptiorum improperium Christi. Aspiciebat enim, dicit Apostolus, in remuneratorem. Et hoc quod in Ezechiele legitur: quod duo Cherubim utraque facie aspiciebant in palmam. In omnibus enim quæ agimus, sive temporalia sive

spiritualia sint: debemus in remuneratorem vitæ oculos nostræ intentionis dirigere. Nam si attendat justus qui ex fide vivit, quanta præparet Dominus diligentibus se: si consideret omnis consummationis finem: clamabit et dicet: Dilatasti Domine gressus meos: et latum mandatum tuum nimis. Dilatatur enim via Domini, ex quo delectatur anima in magnitudine præmii, et brevitate laboris. Eat ergo homo ad exitus viarum: nam ibi assumuntur qui jubentur ad nuptias introduci. Fines siquidem et exitus viarum hic recipiet, pro mundanis cælestia, pro transitoriis æterna, pro temporali labore quietem, et gloriam sine fine. Gaudeatis ergo, fratres, et cantetis in viis Domini, quoniam magna est gloria Domini. Gaudeatis expectantes beatam spem: et adventum gloriæ magni Dei. Nam in proximo est ut reddat vobis Dominus mercedem laborum vestrorum: et qui custodivistis pro Christo vias duras, a Christo recipietis coronas immarcessibiles et æternas. Quas vobis præstare dignetur Christus Jesus. Qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

2. De Eodem Adventu.

Dan. 7. *Aspiciebam in visione noctis: et ecce in nubibus cæli quasi filius hominis veniebat: et usque ad antiquum dierum pervenit: et in conspectu ejus obtulerunt eum qui dedit ei potestatem et honorem et regnum: et potestas ejus potestas æterna, et regnum ejus quod non corrumpetur.*

Daniel Dominici Adventus inflammatus desiderio (unde et Vir desideriorum ab Angelo vocatus est) effudit in se animam suam, ut transiret in locum

mysterii admirabilis: et videret Sacramentum Incarnationis Dominicæ absconditum a sanctis: sicut Apostolus dicit. Unde et in visione noctis aspiciebat. Est enim visio noctis, est et visio diei: et est visio lucis. Visio nocturna ante gratiam, visio diei sub gratia, visio lucis in gloria. Videbant Prophetæ et Patriarchæ in visione noctis. Unde legitur; Locutus es in visione Sanctis tuis et dixisti: pósui adjutorium &c. De secunda visione quæ in Apostolis sub tempore gratiæ facta est, dicit Paulus: Speculantes gloriam Domini in eandem imaginem transformamur a gloria in gloriam tanquam a Domini spiritu. Nunc spiritualiter videmus quasi per speculum in ænigmate: sed quum venerit visio lucis, fulgebunt justi sicut sol in conspectu Dei: et tunc videbunt lumen in lumine, et purificatis oculis videbunt lucem, quam non posset mortalis oculus sustinere. Et ecce in nubibus cæli quasi filius hominis veniebat. Tres sunt nubes, obscuritas in Prophetis, profunditas in divinis consiliis, occulta et inaudita fœcunditas Virginitatis. De nube Prophetarum scriptum est: Tenebrosa aqua in nubibus aeris. De nube consiliorum Dei legitur: Rorate cæli desuper: et nubes pluant justum. De nube Virginitatis et fœcunditatis absconditæ dicit Propheta: Super nubem levem et candidam ingredietur Dominus Ægyptum. In istis nubibus veniebat quasi filius hominis. Bene dicit quasi filius hominis: quia temporaliter filius hominis ab æterno erat Filius Dei. Nondum erat filius hominis: sed qui in proximo erat filius hominis futurus, jam quasi filius hominis censebatur. Si quis verba Danielis diligenter attendat: manifestissime in eis deprehendet Christi Incarnationem, in eo quod filius hominis veniebat: Christi passionem, in eo quod obtulerunt eum: Christi resurrectionem, in eo

quod data sunt ei honor et potestas æterna et incorruptibile regnum: ejus Ascensionem, in eo quod pervenit ad antiquum dierum: nam regressus ejus ad Patrem. Veruntamen quia cætera Sacramenta sua tempora habent: de Adventu quem habemus præ manibus aliqua prosequemur. Non solus Daniel, sed etiam omnes alii cum eo Prophetæ, de Domino clamant unanimiter quoniam venit. Et quid ergo restat, nisi ut occurramus ei, Apostolo teste? Iste est qui ingreditur ad salvandas gentes. Occurramus ergo Salvatori nostro. Salutemus eum de longe: qui mandat salutes Jacob, qui dat salutem regibus. Non enim voluit salutare nos tam de longinquo: sed salvare de proximo. Scio quia veniens benedictionem daturus est legislator: et prosperabitur in his ad quæ missus est: et omnia quæcunque faciet prosperabuntur. Eamus ergo et præoccupemus faciem ejus in confessione. Si quis inter fratres infirmus est, levet se super se: et posteriorum oblitus ad anteriora se extendat, gestiens in occursu Domini venientis: ita omnes unanimiter occurrentes dicamus: O Domine bene prosperare: intende, prospere procede, et regna. Benedictus qui venit in nomine Domini Rex Israel salvator. Solent equidem infirmi venire ad medicos, egeni ad divites, servi ad Dominos: Quid ergo Domine dominator dominantium? Quid est homo quod memor es ejus: aut filius hominis quoniam visitas eum? Quid est homo quod magnificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuum? Movit, fratres, miseria hominis misericordiam Dei. Considerans enim pius et misericors Deus quia inimicus hominem dolose subvertisset: erga hominem cogitavit cogitationes pacis. Nam ab alio impulsus eversus est ut caderet. Quia vero inimicus malitia propria cecidit:

inventa est iniquitas ejus ad odium. Movebant patrem misericordiarum angustiæ hominis incarcerati, suam deplorantis miseriam, et misericordiam implorantis: dicentis assidue: Educ de carcere animam meam, complaceat tibi Domine ut eruas me: quoniam de terra mea furtim sublatus sum, et hic innocens in lacum missus sum. Nocentem me quidem fateor: sed innocens sum respectu illius cujus fraudulentia me seduxit. Adjuvet me gratia tua, cui nocuit aliena malitia: misericordia et veritas tua mihi sint in subsidium, quem aliena impietas et mendacium subverterunt. O Domine Christe Jesu ego qui in carcere isto jam totus computrui, quando videbo faciem tuam: quando venies O salutare vultus mei et Deus meus? O Domine Deus salutis meæ: fac citius quæso propter quod venis. Veni Domine et noli tardare: veni et ostende faciem tuam et salvi erimus. Te enim expectamus, esto brachium nostrum in tempore tribulationis, certe tribulatio proxima est, et non est, qui adjuvet. Verbum Salomonis est: Mementote quia mors non tardat. Et quid facimus, fratres, quare Domino non occurramus gressibus devotionis et humilitatis? Eamus et salutemus eum, et ad commanendum in nostro hospitio invitemus. Alioquin lamentabitur Propheta super civitatibus austri: quæ nullo introeunte clausæ sunt. Talis est qui præ nimia benignitate sua antequam vocetur se offert: bonus est animæ quærenti se, et occurrenti sibi antequam invitetur hilaris et festinus occurrit. Non ignorabat hoc Isaias qui de tali occurso loquens, Occurristi, inquit, lætanti et facienti justitiam, in viis tuis recordabitur tui. Sicut autem invitanti sponte se offert: ita invitatus hospitium rogantis intrare sæpe dissimulat. Ideo violentia precum et devotæ humilitatis

obsequio est trahendus. Incedens cum duobus Discipulis, licet cum eis et ab eis vellet in hospitio recipi: se tamen longius ire finxit. Duo etiam Angeli adorante et supplicante Loth ut intrarent domum ejus: dissimulabant, et dicebant, nequaquam, sed manebimus in platea. De Discipulis autem legitur, Et coegerunt eum. De Loth vero scriptum est: quia Angelos oppido coegit intrare. O coactio sancta. O violentia commendabilis quæ Christum et Angelos hospites facit. Si ergo, fratres, ad supplicationem nostram dissimulatione aliqua usus fuerit quasi velit longius ire, nostrumque declinare hospitium, violenter instemus. Nulla enim violentia major potest inferri, quam si eum confessionibus, vigiliis, disciplinis, arcanis jubilationibus, compunctionibus ignitis, gemitibus et suspiriis invitemus. Hoc modo vincetur, et quicquid dissimulaverit prius, nostris tandem desideriis acquiescet. Noverunt experti, qualiter, anima contemplantis aut orantis quando in deliciis cujusdam suavitatis et gloriæ quodam beato stupore et cælestium desiderio tracta suspenditur, omnia hominis interiora Deo venienti assurgunt: et sic, juxta doctrinam Apostoli, rapitur in nubibus obviam Christo, et sic cum Domino est: sed tempore brevi nec hora dimidia: quum enim existimat eum tenere, sicut secreto accessit: ita secreto elabitur. Spiritus enim ubi vult spirat, et nescis unde veniat aut quo vadat. Unde Salomon ait: Quomodo tu ignoras viam spiritus? Et Job: Semitam ignoravit avis. Has ipsius dilationes sponsa in cantico amoris manifeste declarat: dum sponso pulsante ad ostium animæ, Vox, inquit, dilecti mei pulsantis aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, quia caput meum plenum rore, &c. Surrexi, inquit, aperire dilecto meo. At ille declinaverat atque transierat: quæsivi et non inveni illum: vocavi

et non respondit mihi. Et beatus Job: Si venerit ad me, non videbo eum. Ideoque quum mulier Chananæa diu vocasset eum, non respondit ei: tandem dedit ei desiderabile et salubre responsum, insinuans quod cum amore et instantia sit vocandus: et in hospitium animæ humili devotione fortiter attrahendus. Sic respondebit hospes misericors hospiti supplicanti, Chananææ precanti: Mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut petisti. Omni ergo cautela, fratres, præparandum est hospitium corporis nostri, ne quid in eo reperiat, quod oculos suæ majestatis offendat. Non sit in eo uxor litigiosa, fumus aut stillicidium: nam hæc tria hospitem de domo ejiciunt: concupiscentia scilicet carnis, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ. Quare, fratres, dedignaretur divertere ad vos, si devote et humiliter tractus fuerit, qui domum Zacchæi non vocatus intravit? Si Zacchæus dimidium suorum bonorum dedit pauperibus; si fraudat, quadruplum restituit: certe multos Zacchæos hic video, qui non solum quadruplum restituerunt: non solum dimidium bonorum pro Christo: sed omnia bona temporalia reliquerunt. Non dedignabitur cum hominibus habitare: quia filius hominis est. Ipse ad nos veniat et mansionem apud nos faciat: ut nos de hac mansione educat ad illius æternæ beatitudinis mansionem, in qua est pax quæ non deficit, lux quæ non extinguitur, et gloria quæ non transit. Quam nobis præstare dignetur. Qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

3. De Eodem Adventu.

Philip. 3. *Salvatorem expectamus Dominum nostrum Jesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ.*

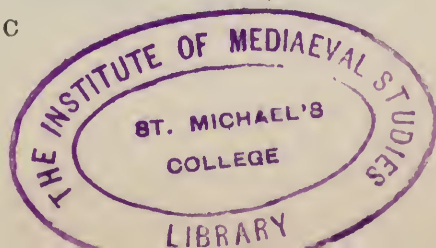
Scriptum est, quia expectatio justorum lætitia. Unde et justus divinæ miserationis expectatione suspensus dicebat: Et nunc quæ est expectatio mea, nonne Dominus? O expectatio gentium, omnes qui te expectant non confundentur. Te expectaverunt patres nostri: in te speraverunt, et non sunt confusi. Erant inter antiquos, qui increduli Prophetarum oraculis, ironica illusione Isaiæ et cæteris Prophetis insultando dicebant: Manda, remanda: manda remanda: expecta reexpecta: modicum ibi, modicum ibi. Sicut talibus idem Propheta gravissime comminatur: Erit, inquit, eis ut vadant, et cadant retrorsum, et illaqueentur, et capiantur. Isti enim et talium consimiles incidunt in tentationes et laqueos diaboli. Laqueos siquidem et pedicas et decipulas habet. Absconderunt, inquit, peccatores laqueum mihi. Et Job: Abscondita est in terra pedica ejus, et decipula ejus super semitam. De hac captione Salomon ait: Nescit homo finem suum: sed sicut pisces hamo, et aves laqueo, sic homines capiuntur in tempore malo. Expectemus itaque cum fiducia, fratres, Salvatoris Adventum. Certus sum, inquit, quia apparebit in fine, et non mentietur. Si moram fecerit: expectabo eum. Sed et ille qui mandat salutes Jacob, salutat per Ozeam Prophetam amicam suam Ecclesiam, quam sibi desponsavit in fide: et consolatur eam: et ut confidat in ea cor viri sui, docet qualiter eum debeat expectare. Dies multos, inquit, expectabis me, non fornicaberis:

et non eris cum amatore alieno. Ab antiquis diebus dicta sunt hæc, fratres. Unde et Isaias dicit: Nonne Dominus venit de longinquo? Nos autem sumus, in quos fines sæculi devenerunt. Ideoque in proximo est ut veniat sponsus ut veniat rex noster, legifer noster. Cito enim veniet, et non tardabit. Et nos ergo similes hominibus expectantibus Dominum suum faciamus quod præcipit, ut non fornicemur, ut non sequamur alios amatores. Fallax amator est mundus: animabus proditoria deceptione illudit. Hic est Sichem filius Emor, qui Dinam filiam Jacob raptam et corruptam blanditiis lenit. Misera enim anima abstracta et illecta a concupiscentiis suis: dum mundo et diabolo consentiens fornicatur a Domino, primam fidem irritam facit: atque in passione desideriorum et peremptoria voluptate seipsam Deo abnegat. Dolosos amatores, quia præsentialiter se offerunt sequitur: et Dominum gloriæ Christum Jesum sponsum et Salvatorem suum juste, pie, et sobrie non expectat. Nos itaque (juxta consilium Apostoli) sobrie, et juste, et pie vivamus in hoc sæculo, expectantes beatam spem, et Adventum gloriæ magni Dei. Est pietas hominis ad Dominum: Justicia ad proximum: Sobrietas ad seipsum. Perniciosus est nobis Adventus Domini: nisi ipsum cum pietate et sobrietate et justitia expectemus. Tres sunt Adventus Domini: primus in carnem: secundus ad animam: tertius ad judicium. Primus in media nocte fuit: secundus in mane: tertius in meridie. Ut de primo Adventu verba veritatis Evangelicæ prosequamur: Media nocte clamor factus est: ecce sponsus venit. Mediam noctem fuisse intelligo, quum in medio silentio cursum suum nox ageret. Nox apud Judæos erat, quorum oculos obscuraverat malitia ne viderent. Sicut et populus gentium ambulabat in tenebris.

Venit sponsus, et factus est clamor. Ruptum est silentium noctis. Venit enim qui illuminat abscondita tenebrarum: abstulit noctem, et fecit diem. Nox, inquit Apostolus, præcessit, dies autem appropinquavit. Et quid est quod media nocte clamor factus est? nisi quod in medio silentio omnium dum cursum suum nox ageret, atque omnipotens sermo a regalibus sedibus descendere destinasset: Prophetæ cognoscentes Adventum Christi, in vocem clamoris et gaudii proruperunt, et medium silentium ruperunt. Magnus siquidem clamor erat: ubi per se clamabant Prophetæ singuli, et insimul universi. Clamabat David. Inclina cælos tuos et descende. Et Isaias: Utinam Dominus dirumperes cælos. Emitte agnum, Domine, dominatorem terræ. Et ad consolationem populi fortius inclamabat: Sperate in Domino, prope est justus meus, egressus est Salvator meus, non elongabitur salus mea: et non immorabitur ultra horam. Et in persona Domini: Dabo in Sion salutare meum: et in Hierusalem gloriam meam: Jeremias etiam de lacu miseriæ: et de compede clamabat: Ecce dies veniunt, et suscitabit Dominus David semen justum. Novum faciet super terram, mulier circundabit virum. Joel etiam in vocem clamoris et exultationis erumpens: Filiæ Sion exultate, inquit, et lætamini: quia dedit vobis Dominus doctorem justitiæ. Micheas nihilominus cum cordis exultatione et vocis exaltatione dicebat: Veniet Dominus, et egressus ejus a diebus æternitatis. Si vellemus deducere in medium diversas voces, diversa oracula et orationes Prophetarum lamentabili desiderio et devotione clamosas, prius deficerent narrandi tempora, quam narrandi materia. Porro unum est necessarium. Si volumus quod Christi Adventus sit nobis ad remedium præparemus nos in ejus Adventum.

Sicut enim Propheta nos in persona Israel docet: Paratus, inquit, esto Israel in occursum Domini quoniam venit, et vos, fratres, estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. Primus Adventus jam præteriit. Christus enim inter homines visus est, et cum hominibus conversatus est. Christus venit ut legem in se pro nobis impleret: et quod, juxta Apostolum, testamentum in morte consummatur: ipse testamentum nostræ redemptionis in cruce voce spiritu et opere consummavit. In secundo Adventu sumus: si tamen tales sumus, ut ad nos venire dignetur, securi: quod si eum diligimus, ad nos veniet, ac nobiscum moram faciet. Iste Adventus nobis incertus est. Quis enim novit quæ in Deo sunt, nisi spiritus Dei? Noverunt qui quandoque in extasi cælestium desiderio rapiuntur, quando veniat: nesciunt tamen unde veniat, aut quo vadat, sicut Job dicit: Si venerit ad me, non videbo eum: et si abierit, non intelligam eum. De tertio Adventu certissimum est quod veniet: incertissimum tamen quando veniet. Et quid est certius morte? nil tamen incertius hora mortis. Sapiens dicit: Quum dixerint pax et securitas, tunc repentinus superveniet interitus, et dolor sicut in utero habentis, et non effugient. Nonne illi homini Evangelico Adventus Domini terribilis imminebat, cui a Domino dictum est. Stulte in hac nocte repetent animam tuam a te: Quæ præparasti cujus erunt? In hac vita de hoc solo securi esse possumus, quod securi non sumus. Modo sani sumus, modo infirmamur, modo prospera blandiuntur, modo adversis affligimur, modo sumus, modo non sumus: mors enim nec ætati nec sexui parcit. Quicquid congregamus, dicimus, cogitamus, aut facimus, totum ad nihilum deveniet tanquam aqua decurrens. Qui ergo verus Israel est, præparetur in occursum

Domini; Paratus, inquit, esto Israel in occursum Domini, quoniam venit. Paratos nos esse oportet, ut præveniamus potius mortem, quam præveniamur a morte. Ille prudenter se præparat, qui ab iniquitatis contagio se observat. Propheta, qui non poterat se observare a morte saltem observabat se ab iniquitate: Observabo me, inquit, ab iniquitate. O quam beatus est, qui secure potest dicere: Paratum cor meum, Deus! paratum cor meum. Et illud: Paratus sum, et non sum conturbatus. Iste de primo Adventu percipit fructum gratiæ, de secundo Adventu percepturus fructum salutis et gloriæ. Primus enim accessorius est ad secundum. Secundus præparatorius ad extremum. Primus Adventus fuit occultus et humilis. Secundus est secretus et amabilis. Tertius erit manifestus et terribilis. In primo enim venit ad nos, ut in secundo veniret in nos. In secundo venit in nos, ne in tertio veniret contra nos. In primo Adventu fecit misericordiam. In secundo dat gratiam. In tertio dabit gloriam: quia gratiam et gloriam dabit Dominus. In primo apparuit contemptibilis et vilis, et fragilis: nam Herodes eum sprevit, Judæus expuit, Gentilis occidit. De secundo Apostolus loquens, Speculantes, inquit, gloriam Domini, in eandem imaginem transformamur a gloria in gloriam, tanquam a Domini spiritu. In primo judicatus injuste: In secundo per gratiam nos justificat, juste judicaturus in ultimo. Agnus in primo: Leo erit in ultimo: Amicus in medio. De primo per Isaiam dicit: Tacui et non aperui os meum. De ultimo dicit: Quasi parturiens loquetur. De secundo, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus. Qui primo venit mansuetus et mitis, veniet judex tremendus et terribilis. Qui venit in spiritu humilitatis, veniet in spiritu judicii et spiritu ardoris. Periculosum est, fratres,

incidere in manus Dei viventis; nam sicut fluit cera a facie ignis, sic peribunt peccatores a facie Dei. Ignis eorum non extinguetur, et vermis eorum non deficiet. Mors enim eorum non morietur: qui ad hoc solummodo vivent, ut æternaliter crucientur. Justi autem epulabuntur in conspectu Dei: et delectabuntur in multitudine pacis, habentes, testimonio Isaiæ, coronam pro cinere: oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu mœroris. Reddet enim Dominus Sanctis mercedem laborum suorum: impios autem damnabit sententia Babylonis. Quantum, inquit, exaltavit se in deliciis: tantum date ei tormentum et luctum. De hoc Adventu ipse dicit: Ecce venio cito, et merces mea mecum est reddere unicuique secundum opera sua. Ipse non secundum opera nostra mala quæ fecimus nos, sed secundum magnam misericordiam suam salvos nos faciat, Christus Jesus, quem Salvatorem suscepimus, et quem judicem expectamus: cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

4. In Festo S. Andreæ.

Salve crux pretiosa, suscipe discipulum ejus, qui pependit in te, magister meus Christus.

Homo vanitati similis est: ideoque appetit vanitates et insanias falsas. Unde et ex quadam depravatione naturæ in reprobum sensum datus, terrena et cœlestia vilipendit, atque oblectamenta corporis sequens, perditionis æternæ laqueis se involvit. Unde ergo homini infelici et venundato sub peccato, ut possit erigere caput, carnemque reprimere, et fluc-

tibus maris in corde suo graviter æstuantibus imperare? Non est hoc hominis, sed illius qui operatur in nobis et velle et perficere pro bona voluntate. Sane Andreas homo erat similis nobis passibilis. Ipse autem quasi suæ conditionis oblitus summopere prædicabat suavitatem et dulcedinem crucis: Christique devotissimus æmulator, ita in Christo crucem Christi amabat, ut omnium suorum desideriorum et affectuum summam poneret in doloribus et tormentis. Vehementer erat in eo accensus ignis, quem venit Dominus mittere in terram: adeo ut in suppliciis exultaret, atque tormentum damnatissimæ mortis sibi ad cumulum summæ jucunditatis ascriberet. Mihi quidem misero et infirmo videtur terribile et horrendum in tam horribili furcarum, aut crucis patibulo quærere, aut quæsitas invenire delicias. Quis quærit in tormentis quietem, in morte vitam, sanitatem in morbis, in doloribus voluptatem? Andreas vero præ nimio ardore fidei et amoris crucem salutat, et dicit: Securus et gaudens venio ad te. Andreas præcipuam reputat voluptatem, si dimittatur in patibulo; donec in eo consummetur: et quod omnem fortitudinem facultatis humanæ transcendit, quasi jam a corpore peregrinans cruciatum in cruce non sentit. Sic enim Christum diligit, sic ejus affectat consortium: ut longum ei videatur quod non acceleratur patibulum, quod jam non pendet, quod mors non ingeritur, quod protrahitur vita, quod pœna differtur. Ejus itaque passioni jam potius nos congaudere, quam compati decet. Quare enim ei patienti non congaudeamus, qui convertit in gaudium passionem? O lignum benedictum! O lignum fructiferum! O arbor pretiosissima, quæ de pretio mundi quod in te tulisti, adhuc etiam in morte germinas pacatissimum fructum vitæ, oleum lætitiæ fundis: et eos qui lignum vitæ

apprehendunt facis inter crudelissimæ mortis angustias degustare primitias suavitatis æternæ. Crux quæ olim instrumentum damnationis exquisitæ et vilissimæ mortis extiterat: hodie amatoribus suis pro morte vitam, pro timore securitatem, pro confusione gloriam recompensat. Vere quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: Nam quum sapientia humana non invenisset in cruce nisi amaritudinem mortis, turpitudinem et horrorem: Petrus et Andreas manna absconditum in cruce compererunt: et thesaurum summæ voluptatis invenerunt. Ipse primogenitus mortuorum Christus Jesus istarum crucis deliciarum non immemor: jam passus, jam sepultus, jam glorificatus, occurrens Petro vadit Romam iterum crucifigi. Nonne sufficiebat semel satiatum esse opprobrium crucis: nisi adhuc esuriret et esuriendo appeteret crucem suis nobilioribus membris? Non miror, si Christus crucem dilexerit, in qua exaltatus omnia ad se traxit: ad se dico, ad diligendum, ad imitandum, ad communicandum. Per hanc illi homini data est omnis potestas in cœlo et in terra. Per hanc datum est ei nomen quod est supra omne nomen. Per hanc factus est principatus ejus super humerum ejus. Sed unde hoc Andreæ viro infirmo et fragili, quod ita gloriatur in cruce, quod sic in tormentis exultat, et præ gaudio se non capit? Certe Elias ad comminationem unius mulierculæ animo consternatus projicit se subter umbram juniperi: et petit animæ suæ ut moriatur. Sufficit, inquit, mihi, tolle animam meam. Paulus Apostolus inter tentationum angustias coartatus clamare compellitur, suumque dolorem clamore testatur: Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus? Ille Job, cujus tolerantia adeo solemniter prædicatur, suam infirmitatem suumque defectum consi-

derans, Quæ est, inquit, fortitudo mea ut sustineam? Non est fortitudo lapidum fortitudo mea: nec caro mea ænea est. Jonas etiam a facie Domini fugiens, et arefactione hederæ conturbatus, Irascor, inquit, ad mortem. Quid mirum de Jona? Ipse etiam Christus timuit. Ecce plusquam Jonas hic: id est Christus qui cœpit tædere et turbari usque ad mortem. Christus dicit: Anima mea turbata est. Et: Pater! si fieri possit transeat a me calix iste. Andreas clamat: Salve crux speciosa! securus et gaudens ad te venio, suscipe Discipulum ejus qui pependit in te magister meus Christus. Nunquid magistro major est discipulus, aut domino servus? Attendite, fratres, ineffabilem et inæstimabilem abundantium suavitatis, et exuberantiam caritatis in Christo. Compatitur medicus et coinfirmatur infirmo: infirmatur gallina cum pullis: ut plenum fieret holocaustum, ut opus misericordiæ consummatæ impleretur in Christo: sicut patiebatur pro nobis in carne: sic animæ passiones voluit sustinere. Mihi trepidat, mihi turbatur, mihi tædet, mihi toti patitur: et toti compatitur. Ideoque compatiendo patitur ut trepidatio ejus mihi vertatur in fortitudinem, tristitia in lætitiam, tædium in alacritatem, desolatio in consolationem, turbatio in quietem. Patitur servus sibi providens, Domino suo serviens. Patitur Dominus se exinaniens: et servo compatiens. Suscipe, inquit, Discipulum ejus qui pependit in te. Ardentissime affectat Andreas ascendere crucem: ut inde mundum et principem mundi despiciat, ut inde quasi de eminentissima turre jacula inimici securus excipiat. Quid est enim crux, nisi specula Sion, turris David, turris fortitudinis a facie inimici, unde tanquam de alto et eminenti loco omnis inimici malitia confundatur? Altissimum posuisti, Domine, refugium tuum.

Qui ascendit in speculam crucis, nil proficiet inimicus in eo: et filius iniquitatis non apponet nocere ei. Cornu crucis, inquit Propheta, in manibus ejus: cujus ejus? nisi Christi, qui cornibus crucis ventilans inimicum, et debellans aerias potestates dicebat: Ego vici mundum. Non amisit crux suæ potestatis officium vel effectum. Adhuc exaltat cornua justi: et confringit cornua peccatorum. Si crucifixum diligitis fratres: diligite crucem Christi, cui vos clavis humilitatis et obedientiæ affixistis. Tria crucem amabilem faciunt, timor, spes, caritas. Timor incipit, spes provehit, caritas perficit: nam plenitudo legis est caritas. Qui incipit in timore, crucem Christi sustinet patienter. Qui proficit in spe, portat eam libenter. Qui consummatur in caritate, eam amplectitur ardenter. Iste cum beato Andrea dicere potest: Amator tuus semper fui, et desideravi amplecti te, O bona crux! Crux in qua tantam dulcedinem beatus Andreas invenit, quibusdam perditis amara et onerosa est. Eam enim in angariam portant miserabiliores omnibus hominibus: quia de præsenti cruce ad æternos transituri sunt cruciatus: quam infatuati sunt, et in reprobum sensum dati non percipiunt dulcedinem ligni vitæ. Animalis enim homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei, nam stultitia est ei, et non potest intelligere. Porro si quis hoc lignum in corde suo, tanquam fasciculum myrrhæ humiliter ac devote collegerit: habebit fructum refectionis, balsamum suavitatis, oleum unctionis. Duo ligna crucem faciunt. Ex quo vidua duo hæc ligna collegit, apud illam et suos, nec oleum, nec farina defecit. Hæc sunt illa duo ligna, quibus sub Moyse aquæ amaræ, sub Heliezer aquæ falsæ dulcoratæ sunt. Et quid falsius, quid amarius lacrymis Christi in suscitatione Lazari, in futura subversione

Hierusalem: quid amarius aqua illa quæ de crucifixi latere emanavit. Ut minus sapiens dixi judicans ibi esse amaritudinem, ubi amoris summa, et gratiæ dulcedo, et incomprehensibilis benevolentiæ plenitudo consistit. Quid enim dulcius aut amabilius aquis illis quæ de latere et oculis fluunt, quasi de fontibus Salvatoris? Hæ sunt aquæ in Ezechiele, qui sanavit aquas mortui maris: duriciam lapidum scidit hæc aqua. Unde plusquam lapideus est, cujus cor devotione et compassione non scinditur ad memoriam crucis Christi. In cruce posuit Dominus mysterium reconciliationis, eam prius in se, postea in Apostolis et Martyribus commendavit. Hanc nobis proposuit misericordiæ propiciatorium, virtutum ascensorium, et scalam per virtutes ad jocunditatem cœlestium gaudiorum. Quam nobis præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto, vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

5. In Nativitate Domini.

Isa. 9. *Puer natus est nobis, et filius datus est nobis.*

Non miremini, fratres, si Christus per Isaiam pueri nomine designetur. Nam et Pater de ipso loquens: Hic est, inquit, puer meus quem elegi. Quare non dicetur puer, qui defectus et miserias puerilis impotentiæ sua bonitate, et nostra necessitate suscepit? Puer, inquit Propheta, natus est nobis. Ille qui parvulum coram discipulis statuens puerilem, in eo

innocentiam commendavit. Maluit puer apparere amabilis quam terribilis, volens provocare amorem, non inferre timorem. Ei namque gratior est filialis affectio, quam servilis, voluntaria quam coacta. Si volumus ut reformet et configuret nos sibi: configuremur infanti, ut simus quasi modo geniti infantes, humiles, rationabiles sine dolo. Nemo ingressus est regnum ejus: nisi humiliaverit se sicut parvulus iste. Ego, inquit, sum ostium! per me si quis introierit, salvabitur. Væ illis qui non humiliantur, qui superbæ elationis giganteam magnitudinem non deponunt: quomodo sine offensione capitis ingredientur? propterea conquassabit Dominus in terra capita multorum. Imo humiliemur sub potenti manu ejus. Maxime dum puer est: utamur beneficio pueritiæ ejus. Puer Jesus raro irascitur: iratus vero de levi placatur. Quæramus et conservemus nobis gratiam pueri: et non timebimus in futuro iram et furorem judicis et terribilis, et tremendi. Puer natus est nobis de Judæis: natus nobis non eis natus est. Ideo autem nobis natus: ut qui damnabiliter nati fueramus, per eum feliciter renascamur. Nam quotquot receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri per gratiam. Qua mediante, teste Apostolo, stamus et gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei. Ille qui docet hominem scientiam, qui linguas Angelorum erudit et informat, Dei verbum, et Dei virtus, et Dei sapientia, infantiam simplicem et elinguem elegit. Parum erat ei quod esset minoratus ab Angelis: nisi minor etiam fieret hominibus: et ut nos reformaret ad gloriam immortalitatis, non solum mortalis corporis, sed fragili et infantuli conformat ætati. Videte, fratres, Dominum immensum, redemptionem justorum, ruinam superborum, judicium impiorum, infantulum tenerum et infirmum. Puer natus est nobis. Non sufficeret esse

natum, nisi et datus esset. In eo quod datus est nobis: etiam omnia cum eo data sunt nobis, sicut Apostolus dicit: Pater qui eum donavit: quomodo etiam omnia non donavit nobis cum eo. Hic est puer, qui, juxta verbum Isaiæ, antequam sciret vocare patrem aut matrem suam, auferentur fortitudo Damasci et spolia Samariæ. Hic est puer de quo Ecclesiastes ait: Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto, qui nescit sibi providere in posterum. Christus puer pauper est: Pauperavit enim se, ut nos ditaret: exinanivit se, ut nos impleret. Ideo enim ut oleum effusum est nomen ejus, ut de effusa ejus plenitudine omnes acciperemus. Et quæ major exinanitio, quam ut splendor gloriæ, figura substantiæ Dei, imago divinæ majestatis, unigenitus Dei appareret in servili forma: non habens speciem neque decorem? Magna et plusquam magna exinanitio est, quæ infatuat sapientiam: infirmat virtutem: humiliat majestatem: et tam in nativitate quam in passione reddit omnino abjectum et vilem. Iste tamen puer adeo vilis et pauper, incomparabiliter melior est rege sene et stulto. Quis est iste rex senex et stultus: nisi hostis antiquus inveteratus dierum malorum? Ipse est Rex super omnes filios superbiæ, qui sibi usurpans solium in lateribus Aquilonis, sibi et suis male providit in posterum. Hunc debellavit hic puer pauper et sapiens, quem Apostolus Dei virtutem, et Dei sapientiam vocans: Traduxit, inquit, principatus et potestates confidenter: palam triumphans eos in semetipso. Hunc in pueritia magnus Herodes ad mortem quæsivit: hunc in adulta ætate, secundus Herodes sibi oblatum sprevit. Ad vocem istius, qui in cunabulis vagit, tremunt Angelicæ potestates. Hinc Isaias et omnes Prophetæ perhibentes testimonium clamant: hic est Deus noster: et non

æstimabitur alius ab eo. Hic est Deus noster in æternum et in sæculum sæculi: ipse reget nos in sæcula. Omnes reges adorabunt parvulum nostrum. Omnes gentes servient ei: omne regnum quod non serviet ei, peribit. Quærunt aliqui magis curiose quam studiose, quæ necessitas fuit, quod Christus nostræ miseriæ necessitates assumpserit: non attendentes ineffabile Sacramentum dispensationis in Christo, sine quo nec oportuit nec decuit nos salvari. Et ut talibus recisiore verbo respondeam: Deus ideo factus est homo, ut homo fieret Deus: ut is cui quondam dictum est: Terra es, et in terram ibis: amodo audiat: cœlum es, et in cœlum ibis. O admirabile commercium: accepit humanitatem ut conferret deitatem: accepit miseriam, ut daret gloriam. Apparuit ergo benignitas et humanitas salvatoris nostri Dei: apparuit nobis humanitas, quia non eramus digni ut appareret nobis divinitas. Et qui cum Patre idem erat per ineffabilem unitatem, unum cum homine factus est per incogitabilem unitatem. Ut ergo homo assumeretur in Deum, suscepit hominem susceptor noster Deus Jacob: quia Domini est assumptio nostra, et sancti Israel Regis nostri. Sic de nostra miseria remedium nostræ miseriæ cogitavit. Nam sicut quodam artificio caritatis cœlestis divitias et indigentias nostras, ita beatitudinem suam et nostram miseriam temperavit in se Deus et homo simul in unum dives et pauper: ut operante ineffabili sacramento dispensationis, beatitudo miseriam absorbeat, vita mortem deglutiat: et totus homo beneficio resurrectionis in gloriam vitæ cœlestis assurgat. Ille qui dixit cœlum et terram ego impleo, in utero virginali totus, in panniculis totus clauditur in præsepio. Erat lux vera, ideoque ut illuminet tenebras nostras, in nocte nascitur et in miseriis: ut sit nativitatis suæ

illuminatio in deliciis nostris. De nocte nascitur custos Israel. Samaritanus noster, qui interpretatur custos: cui Propheta olim clamaverat: Custos quid de nocte: custos quid de nocte. Et attende diligenter, quod altissimus altissimi filius, qui tempora habet in sua potestate, tempus suæ nativitati elegit: quod molestius esse poterat parvulo tenero et filio pauperis mulieris, quæ vix haberet panniculos unde puer posset involvi. Sed ipse est parvulus, ille de quo Isaias prædixerat, quia reprobaret malum, et eligeret bonum: confundens in hoc mundi judicium et prudentiam carnis quæ inimica est Deo. Ipsa est quæ dicit malum bonum, et bonum malum, amplectens voluptates hujus sæculi, et in eis reputans summum bonum. Porro parvulus noster ab ipso suæ nativitatis exordio in frigore et nuditate, in diversorio, in præsepio, vitæ asperitatem, vilitatem et abjectionem omnemque formam humilitatis et religionis primitiare et consecrare dignatus est in seipso. Ille qui est terribilis apud reges terræ, invisibilis et inaccessibilis, et in splendoribus sanctorum amictus lumine sicut vestimento, Dei virtus et Dei sapientia. Ideo parvulus nascitur ut nos magnificet. Ideo in diversorio ut sciamus nos esse peregrinos et hospites super terram. Ideo in præsepio reclinatur: ut ejus exemplo novissimum locum eligere doceamur. Ideo lacte pascitur, et pannis involvitur: ut habentes alimenta et quibus tegamur, his contenti simus. Pauper et pannosus esse voluit: ut pauperes et pannosos reciperet in participium et hæreditatem gloriæ sui regni. Audite cœli et auribus percipe terra, quantum magnificaverit Dominus misericordiam suam nobiscum: omnipotens sermo pro nobis a regalibus sedibus descendit in stabulum. Verbum quod erat spiritus, factum est caro: verbum quod erat invisibile,

factum est visibile et tractabile. Unde et quidam dicere potuerunt: Et manus nostræ tractaverunt de verbo vitæ. Factum est gustabile et odorabile et audibile: ut sicut mors infecerat et corruperat omnes sensus in nobis, ita Christus vita nostra omnes sensus nostros reformaret, factus omnia in nobis. Pannis involvitur: nec sicut vetus Adam novus Adam pellibus operitur. Video Jesum sacerdotem magnum sordidis vestibus vestitum: sicut Zacharias prædixerat. Unde Angelus ad pastores loquens, dedit in pannis significationem. Et hoc, inquit, vobis signum: invenietis puerum pannis involutum. Panni tui Jesu a tempore infantiæ positi sunt in signum: sed in signum cui contradicebant, et assidue contradicitur. Quum Petrus Apostolus dicat non in veste pretiosa, quum Helias et Joannes de vestium asperitate laudentur: et testimonio illius qui jacet in præsepio hi qui in domibus regum sunt mollibus vestiuntur: tamen adhuc a plerisque vestimenta mollia et delicata quæruntur. Nunquid in solis vestibus contradicimus Christo? Sane ex aliis pluribus causis positus est in ruinam et resurrectionem multorum: et in signum cui contradicetur. Nonne contradicimus ei fere in omnibus? Appetebat enim humilitatem, nos sublimitatem. Appetebat miseriam, nos gloriam. Cibus ejus erat facere voluntatem patris sui; cibus noster est facere desideria carnis nostræ: per omnia patri erat obediens; quidam jugum obedientiæ detractantes singulis fere horis rumpunt vinculum sui voti, regulam claustri, legem silentii. Silebat puer Jesus, silebat sermo omnipotens verbum altissimi: et poterat dicere: Non est sermo in lingua mea. Ideoque silebat, ut virtutem silentii commendaret in nobis. Quidam sæpe in unum convenientes et rumpentes silentium: quum de lege Dei

et salutis suæ negotio loqui deberent, narrant fabulas et figmenta rumorum. Narraverunt iniqui fabulationes: sed non ut lex tua. Sciant quia sine salutis dispendio diu loqui non possunt: nam in multiloquio non deerit peccatum, teste scriptura. In manu linguæ est vita et mors. Evolat verbum leve improvidum et incautum. Illud tamen tam leve verbum facit te homicidam: dum vulneratam in fratre tuo perimit caritatem. Gravissime læsus est frater tuus: et tu propter vilitatem et levitatem verbi forte non reputas. Et quid est vilius musca morienti? Illa tamen unguentum suavitatis exterminat. Vide quomodo te invitat ad obedientiæ humilitatem: qui quum esset Filius Dei fabro et fœminæ obediens erat. Et erat, inquit Evangelista, subditus illis. Attende diligenter universa, quæ in Christi caritate concurrunt: et nisi pertinaciter volueris contradicere, videbis in omnibus signum et formam obedientiæ, exemplum humilitatis, legem vitæ et disciplinæ. Apostolus dicit de Christo: quia factus est nobis a Deo justitia et sanctificatio et redemptio. Et jam flores justitiæ et sanctificationis apparent in eo. Jam completur in Christo quod de Apostolis suis erat quandoque dicturus: Ego pro eis sanctificavi meipsum. Procul dubio jam effloruit super ipsum sanctificatio nostra: quia nobis regulam sanctitatis ubique præscribit salvatoris infantia. Diligamus hunc, fratres: qui natus et datus est nobis, a quo omne datum optimum, et omne donum perfectum est. Ipse est dilectus et unigenitus patris, de quo dicit: Hic est Filius meus dilectus in quo mihi complacui. Et ipse de patre dicit: Ego quæ placita sunt ei facio semper. Quicunque hunc non dilexerit, melius esset ei si natus non fuisset homo ille; maxime quum Apostolus dicat: Qui non diligit Dominum nostrum

Jesum Christum, sit anathema, Maranatha. Diligamus eum qui dilexit nos: et lavit nos in sanguine suo: qui in sua dilectione et benedictione prævenit nos Jesus Christus: cui sit benedictio in sæcula sæculorum. Amen.

6. In eadem Nativitate Domini.

Ps. 1. *In sole posuit tabernaculum suum: et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.*

A diebus æternitatis latuerat et absconditum fuerat verbum Patris; sicut scriptum est, Posuit tenebras latibulum suum. Et alius Propheta dicit, Vere Deus absconditus tu es Rex Israel salvator. Et illud alterius Prophetæ: Brachium Domini cui revelatum est? Venit enim de monte condenso et umbroso. Nam sacramentum hoc, sicut Apostolus dicit, non est agnitum aliis generationibus. Ideo antiquis patribus videbatur quia nimis esset Christus elongatus ab eis. Unde quum Isaias de Verbi Incarnatione loqueretur, Verbum, inquit, veniet de longinquo. Et hoc est quod in Numeris legitur: auditor sermonum meorum, videbo eum, sed non modo: intuebor eum: sed non prope. Concluserat Dominus omnia sub peccato: ut omnium misereretur. Omnes peccaverant, et egebant gratia Dei. Ideoque erat Dominus elongatus ab eis: quia longe a peccatoribus salus. Sed egressus est verus Isaac noster, ut meditaretur in agro, sicut ipse dicit: Exivi a Patre et veni in mundum, ex utero patris ante luciferum genitus venit in uterum Virginis Matris, a summo equidem cœlo egressio ejus. Et testimonio Micheæ

Prophetæ: Egressio ejus ab initio a diebus æternitatis. De illius egressu et regressu Evangelista testimonium ferens, a Deo, inquit, venit: et ad Deum vadit. Egreditur Isaac in agrum ut meditetur. Quis est iste ager, nisi uterus Virginis qui producit germen Domini in magnificentia et gloria? Hic est ager cui benedixit Dominus: et de quo scriptum est, Pulchritudo agri mecum est. Et quid cogitat Dominus? Cogitavi, inquit, cogitationes pacis: hic est verus Joseph, qui mittitur a patre ut videat fratres suos et pecora. Nonne missus est qui dicit: Spiritus Domini super me, eo quod unxerit me, ad Evangelizandum pauperibus misit me. Ipse est qui dicit: Dominus misit me et Spiritus ejus. Missus est Joseph ad fratres suos. Fratres Christi omnes sunt qui Christi fidem recipiunt. Quotquot enim, inquit, receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus. Si filii Dei sunt: ergo et fratres Christi: hæredes quidem Dei: cohæredes autem Christi. Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus: hunc fratrem dedit nobis benedicta Virgo. De hoc fratre dicit Salomon: Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meæ? Non solum fratres, sed et pecora visitat Joseph noster: homines enim et jumenta salvabit Dominus. Ipse est qui dicit: Ego visitabo oves meas: sicut Pastor visitat gregem suum. Videte, fratres, rotam in rota: alam in ala. Attendite quod mutuis vultibus duo Cherubim sese respiciunt. Pastores erant ad quos figurativus Joseph mittebatur: et hodie noster verus Joseph, noster Jesus pastoribus revelatur. Jesus dico, non Joseph: Salvator non somniator: Dominator cœli non Ægypti. Ex quo semel nominatus est Jesus, non curo audire Joseph: et in fastidium mihi veniunt omnia nomina

vetustatis. Dulcissime sapit nomen Jesu, nomen novum, nomen illius qui dicit: Ecce nova facio omnia. Illud nomen necessitatis est, quod Rachel imposuit: hoc est nomen novum, quod os Domini nominavit. Supervenerunt nova: et ideo vetera transierunt. Vetustissima veterum, dicit Dominus per Moysen, comedetis, et supervenientibus novis, vetera projicietis. Et quæ sunt vetera, quæ vetustissima, vel quæ nova? Tu Domine doce nos, qui doces hominem scientiam: tu cognovisti omnia novissima et antiqua. Vetustissima credo esse, quod in principio erat Verbum: quod Christus genitus est a patre; quod Patri coæqualis, coæternus et consubstantialis. Vetustissima etiam sunt quæ erant ante legem, sicut oblatio panis et vini facta a Melchisedech. Vetera sunt ritus sacrificiorum, ceremoniarum observantiæ, et oracula Prophetarum. Nova sunt quod hominem in unitate personæ sibi Deus univit, quod mulier in utero suo virum circumdedit, quod Virgo concepit et peperit. Novum, dicit Jeremias, faciet Dominus super terram: mulier circumdabit virum. Projiciantur ergo vetera, quia nova supervenerunt: cesset figura, quia veritas venit, cessent promissa, quia facta est solutio promissorum. Erraverunt veteres in solitudine, in invio et in aquoso: sed testimonio Isaiæ vetus error abiit. Veritas et error simul esse non possunt. Abiit ergo error, quia veritas de terra orta est. Quia vetera transierunt Apostolus testatur. Si qua, inquit, innovata in Christo facta creatura est, vetera transierunt: et ecce facta sunt ei omnia nova. Comedamus vetustissima: ut qui adoramus parvulum in cunabulis, eundem credamus, et adoremus Patrem coæternum et coæqualem, universitatis creatorem et Dominum majestatis. Comedamus panes Melchisedech, nam ipsi sunt

vetustissimi et ideo suavissimi: et projiciamus panes propositionis, qui sunt veteres: quia supervenit panis novus qui de cœlo descendit. Hunc panem mulier Evangelica de tribus saccis farinæ commiscuit. Beatissima enim Virgo tres substantias, divinitatem scilicet, carnem, et animam, unitas in unius hominis persona concepit. Hæc est tunica Joseph polymita, quæ naturarum admirabili varietate præfulgens talaris est: quia attingit a fine usque ad finem, fortiter et suaviter omnia disponens. Panis iste quem Virgo confecit, in clibano crucis confectus est, et in resurrectione divisus. Sapientia enim abscondita, et thesaurus invisus, et panis non divisus aut fractus: quæ utilitas in his tribus? Sed fractus est panis, apertus est liber, conscissus est saccus: et spiritus Christi descendens ad inferos tanquam inter mortuos liber eduxit vinctos de domo carceris, sedentes in tenebris et umbra mortis. Caro vero moriens mortem perimit, et vita hominum cum ea resurgit, regenerata in spem vitæ per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis. Sic itaque panis noster quotidianus et supersubstantialis ex tribus saccis farinæ compactus est in conceptione, coctus in passione, fractus in resurrectione. Hic est panis subcinericius, qui subvertit castra Madian. Benedictus Deus in donis suis, qui animam inanem et animam esurientem satiat bonis, panem et carnem dedit nobis Dominus. Nam Filius Dei panis factus est: et Verbum caro factum est. Habemus panem et carnem: panem, quem dat mundo: carnem, quam qui comederit, testimonio veritatis, habet vitam æternam. Igitur edant pauperes et lætentur: et qui in sudore vultus sui comedebant panem doloris, jam comedant panem vitæ et jocunditatis. Legitur quod tempore legis corvus afferebat Eliæ panes in mane: et carnes in ves-

pere. Moyses etiam dicit: Mane comedetis panes: et vespere carnibus saturabimini. Hæc equidem ciborum dispensatio minus congrua videtur, et vere corvina est: nisi edantur carnes sine panibus, et panes sine carnibus. Si quid ad nos de panibus et carnibus illis est, projiciatur. Sunt enim veteres observantiæ, et jam fœtent. Si sale nostro fuissent conditæ, nunquam forsitan putruissent. Nunc autem sunt quædam rancidæ, quædam fœtidæ. Panes etiam duri et mucidi: ita quod possent frangere dentem masticantis. Nonne mucidus et durus panis ille, oculum pro oculo, dentem pro dente? Nos autem carnes Agni novelli comedamus: carnes agni immaculati, cujus sanguis liberat Israel de Ægypto, qui prædictus est in lege et Prophetis, qui, testimonio Joannis, tollit peccata mundi. Hic est cujus adventum desiderans Isaias, Emitte, inquit, Deus pater agnum dominatorem terræ de Petra deserti. Desertum est gentilitas, quæ in suo errore obduraverat: et ideo petra deserti. Sed convertit Dominus desertum in delicias, et solitudinem in hortum Domini: quia de petra deserti emissus est agnus dominator terræ. Vos qui estis excisi de petra, vultis videre petram deserti? videte Ruth Moabitidem. Booz siquidem Judæus genuit Obeth ex Ruth Gentili, patrem Jesse patris David. Christus autem filius David secundum carnem. Christus ergo, qui veniebat quærere quod perierat, de fidelibus et infidelibus, de justis et peccatoribus nasci voluit. Nam et ille agnus qui immolabatur in lege juxta editionem septuaginta, de ovibus et capris assumebatur. Sed revertamur ad puerum, quem dimisimus in cunabulis vagientem: eamus et videamus cum Pastoribus illuc festinantibus hoc Verbum quod factum est: quod Dominus fecit et ostendit nobis. O infelices divites hujus mundi, quoniam habe-

tis hic consolationem vestram: ut in futuro sit vobis stridor dentium et fletus, recepturi pro deliciis tormenta et luctum. Ea hora qua Christus nascebatur, erant multi divites dormientes: multi etiam lascivientes in delicatis et mollibus stratis. Sed qui in labore hominum non sunt, non merentur de Angelica visitatione solatium. Erant fortasse aliqui vigilantes, et solliciti circa sapientiam hujus mundi. Sed Christus qui mundanam sapientiam infatuavit, et per stultitiam prædicationis salvos facere voluit credentes, aspectum Angelorum, et canticum gloriæ et laudis: atque multiplicem suæ nativitatis gloriam non sapientibus, nec philosophis: sed pastoribus, hominibus rusticanis, simplicibus, et humilibus revelavit. Confiteor tibi, Pater cœli et terræ: quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Fratres, et si non sitis pastores, illum parvulum tamen nostrum, quem multi reges et prophetæ desideraverunt videre, hodie videbitis in præsepio altaris positum, non in forma gloriæ, sed in panniculis involutum. Sicut autem tempore suæ nativitatis erat illo operimento vera, sed abscondita fortitudo ejus; ita adhuc abscondita est in sacramento majestas ipsius. Erit autem quando apparebit non jam pannis opertus, sed amictus lumine sicut vestimento, sicut unigenitus a Patre: sicut rex in decore suo habens tabernaculum suum in sole, in splendoribus sanctorum, in lumine quod non deficit, in gloria quæ non transit. Quam nobis præstare dignetur parvulus noster qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

7. In Die Circumcisionis.

Gen. 17. *Masculus, cujus præputii caro circumcisa non fuerit, peribit anima illa de populo suo.*

Satis abbreviatum fuerat verbum Domini super terram, minoratum paulominus ab angelis. Adhuc tamen hodie de illa parvitate lex Circumcisionis imminuit. Absciditur de carne, quam acceperat Christus in forma hominis, ut sit in eo quasi signum latronis, et cauterium transgressoris. Quid est enim pedis, vel auris, vel alterius membri abscisio: nisi manifestum indicium quod quis deprehensus fuerit in delicto? O bone Jesu! O sapientia Dei! O justitia et sanctificatio nostra! Nonne tu es in quo non est inventus dolus, nec inventa est in corde tuo iniquitas, nec inventum est in ore tuo mendacium? Nonne tu es verus Deus de vero Deo Patre? nonne tu es innocens, impollutus ex impolluta et Virgine Matre? Et tu quid facis benedictissima inter mulieres, quæ conscia es virginitatis tuæ et illius innocentiæ? Quid facis Joseph, qui per angelum cognovisti quia de Spiritu sancto est quod concepit Maria? Non oportet Christum, qui sine peccato est, signari cauterio peccatorum. Ipse est enim, quem pater signavit, et misit in mundum. Putatis, quæso vos Maria et Joseph, quod per hoc signum fiat manifestior Patri suo? immo certe si posset pater oblivisci filii sui, aut illum ignorare, qui est ejus sapientia, aut si quid dubitationis posset in eum cadere, inspectione hujus signi quod solis peccatoribus convenit, posset pater de filio dubitare. Vos, quæso, qui puerum vultis circumcidere, cessate a talibus: nil

quæso abscidatur de carne illa, quæ tota debetur in usum nostræ redemptionis: quæ tota servanda est in plenitudine holocausti. Nam et si lex Moysi dicat: Anima, cujus præputii caro circumcisa non fuerit, peribit de populo suo: Sententia quæ contra peccatum lata est, non facit eum sibi obnoxium qui immunis est a peccato. Quod non contraxit peccatum probat patris divinitas, attestatur matris integritas, quod peccatum non fecerit ipsa ætas, et divina natura confirmat. Sicut mihi videtur, præpropere et præmature, O Judæe, festinas. Scriptum est enim: Non coques hœdum in lacte matris suæ. Tu vero hœdum adhuc lactantem, qui futurus est hircus emissarius, doloris igne circumcidendo jam coquis. Quod enim circumcidendo dolorem ingerat probant Emor et Sichem filius ejus, et populus civitatis: quos tertio die, quando vulnerum dolor solet esse gravissimus, Levi et Simeon occiderunt. Domine quid est homo quod reputas eum: aut quid apponis erga eum cor tuum, ut pro homine iniquo tot et tanta sustineas? O quanta erat plaga iniquitatis nostræ pro qua te oportuit tanta pati. Nonne poteras carnem tuam integram conservare, et a Circumcisione illæsam: qui uterum matris tuæ conservasti illæsum et integrum: et postquam mortuus fueras, corpus tuum conservasti penitus incorruptum? Porro duo notanda sunt in hoc opere, fratres: quod sicut Dominus majestatis viro et fœminæ obedienter et humiliter se subjecit: ita Dominus legis qui venerat legem implere non solvere, se legi subjicere non abhorruit. Circumciditur ergo ut nobis sit forma humilitatis. Circumciditur etiam, ut qui per triginta annos operatus erat salutem in medio terræ: jam ab ipsis cunabulis negotium nostræ salutis incipiat ab uberibus Matris suæ, degustans primitias passionis. Ideo multipli-

citer sanguinem suum fudit et in infantia, et in senectute pro nobis: qui matutino sacrificio decreverat superaddere vespertinum, ut qui de sanguinibus nati erant, et innocentiæ stolam peccato polluerant, lavarent stolam suam in sanguine agni. Circumciditur ergo caput Ecclesiæ Christus Jesus, non pro se, sed pro membris. Sic enim frequenter nobis evenit, ut uni membro patienti per alterum medeamur. Dolent latera, et de brachio sanguis extrahitur. Dolent oculi, atque humeri stufa et incisione torquentur. Sic ergo pro totius corporis nostri corruptela caput nostrum hodie cauteriatum est, nec dedignatur signum accipere Circumcisionis: qui positus est in signum contradictionis, in signum ad sagittam. Et sicut pro nobis voluit circumcidi: sic pro nobis decrevit flagellari, crucifigi, et mori. Hodie itaque factus est sub lege qui legem fecit. Misit enim Deus, dicit Apostolus, filium suum in mundum, natum ex muliere, factum sub lege. Ligaturam suscepit qui vulnus non habuit: nec est opus sano medicina, sed male habentibus. Tu vero Domine pro injustis venisti implere omnem justitiam: plena justitia est se subjicere minori. Hanc imples: qui quum esses octo dierum, legis observantiæ te subjicis: ut quum esses triginta annorum, ad baptismum veniens, servi tui manibus te supponis. Sufficiunt ea nobis Domine quæ dignatus es substinere pro nobis, mutata sunt tempora: mutentur quæso pro tempore sacramenta. Olim misisti Abraham, postea Moysen cum cultello Circumcisionis: ut oves tuas et cauteriando signarent, et signando curarent. Veruntamen quia tu es Domine suavis et mitis: aufer obsecro durum et crudelem istum et lapideum cultrum Circumcisionis. Populo enim duræ cervicis et lapideo, cultellus lapideus et duritia legis merito apposita est:

nobis vero quibus carneum cor dare pollicitus es, appone aquam regenerationis. Nonne tibi durum videtur, quod in infantulo recenter nato et tenero tanta exerceatur inhumanitas: ut quum venerit in vallem plorationis et doloris, dolor super dolorem apponatur? Aufer, aufer quæso cultellum, et alium purgationis adhibe modum. Quare cum cultello raditur, vel absciditur putredo vulneris originalis: quum per aquam baptismalem melius et suavius possit ablui, et gratiæ unctione sanari? Domine, non solum circumcisio, sed et sermo tuus sanctificat ad emundationem. De sermone tuo tu ipse testimonium perhibes dicens: Et vos, inquit, mundi estis propter sermonem, quem loquutus sum vobis. De baptismo dicit Apostolus tuus Paulus: Abstersit Deus corda nostra a conscientia mala: et abluit corpora aqua munda. Fratres, non fraudavit nos Dominus a desiderio cordis nostri: et qui prius per servum suum præceperat dicens: Omnis anima cujus præputii caro circumcisa non fuerit, peribit de populo, postmodum per se dicit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non habebit partem in regno cœlorum. Ipse tamen tanquam utriusque legis in se sacramenta suscepit: et utraque unum faciens, utrumque parietem in se lapide angulari conjunxit. Ipse utrobique dedit benedictionem legislator, legem non solvens, sed adimplens: et in utraque lege nobis hæreditatem benedictionis acquirens, cui sit benedictio et claritas et gratiarum actio in sæcula sæculorum. Amen.

8. In Eadem Circumcisione.

Luc. 2. *Et vocatum est nomen ejus Jesus, quod vocatum est ab Angelo priusquam in utero conciperetur.*

Loquendum est de nomine isto: quia quum cætera omnia ab hominibus imponantur ad placitum: hoc est nomen quod os Domini nominavit. Non est aliud nomen sub cœlo in quo oporteat nos salvari. Scribat qui voluerit characteres, nomina barbara, nomina etiam quæ (sicut plerique asserunt) nominare non licet. Nomen tuum Jesu, semper sit in corde, et ore meo: in memoria, et in lingua: quod non minus est utilitate, quam auctoritate. Loquitur Gabriel ad Mariam: Et vocabis, inquit, nomen ejus Jesum. Ad Joseph etiam dicit: Et vocabis nomen ejus Jesum: atque subjungens causam et effectum nominis dicit: Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Pastoribus etiam loquens: Annuncio vobis gaudium magnum: quia natus est hodie Salvator qui est Christus Dominus. Magnæ fiduciæ materia est nomen Jesu: nomen tam desiderabile, tam amabile, tam dulce, tam salubre. Si diceretur, Deus venit: nomen hoc terribile est apud reges terræ: conscius iniquitatis et malitiæ meæ, ad terrorem hujus nominis fugerem a facie ejus: sicut fugiebat Adam et non effugiebat. Ille qui respicit terram et facit eam tremere, qui tangit montes et fumigabunt, qui aufert spiritum principum, qui terribilis est apud reges terræ, mihi et consimilibus quos accusat conscientia, quos iniquitas gravat, importabilis et intolerabilis videretur, nisi terrorem suæ

majestatis non solum in forma hominis, sed in salutaris nomine temperasset. Quid jam igitur timeamus? Venit Jesus: venit Salvator quærere et salvare quod perierat. Venit non ut judicet, sed ut salvet: non ut perimat, sed ut redimat. Sicut scriptum est: Venit filius hominis non ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. Jesus itaque est qui salvat: Christus qui sanat. Sanat enim oleo misericordiæ, et computrescere facit jugum a facie olei: neque sine salute est Jesus, neque sine unctione est Christus. Gaudeant perditi, quod venit Jesus quærere et salvum facere quod perierat; respirent ægroti, quia venit Jesus, qui sanat contritos corde unctione misericordiæ suæ. Utrumque Propheta breviter comprehendit dicens: Sana me Domine et sanabor: salvum me fac et salvus ero: quod Christus est sanat, quod Jesus est salvat. Duo simul in Christo video, carnis Circumcisionem, et nominis impositionem: in carnis circumcisione est filius Abrahæ, in nominis impositione filius Dei et hominum salvator ostenditur. Ante nativitatem vocat eum angelus salvatorem: homo vero vocat eum salvatorem post nativitatem. Nam qui angelos ab initio salvaverat, a tempore incarnationis hominem salvat. Habemus testimonium salutis nostræ angelum, et hominem. In ore duorum testium stat omne verbum. Simul concurrunt circumcidi, et nomen salutis accipere: ut circumcidamur non carne, sed spiritu: Christi exemplo, quibus ad formam vivendi præscripta est nobis Christi Circumcisio. Judæus circumciditur in uno dumtaxit corporis membro, in quo concupiscentiæ sedes est. Veruntamen quia corrupti, et abominabiles facti sumus, atque a planta pedis usque ad verticem non est in nobis sanitas: ex toto nos oportet corpore circumcidi. Christus purgationem peccatorum faciens:

atque triginta annis operans salutem in medio terræ, prius in portiuncula modici membri circumcisus est: postea quum jam triginta esset annorum, baptismo, qui est secunda circumcisio, ablutus est: tandem sacramentum tertiæ circumcisionis explevit toto corpore distentus in cruce: Jam non circumcisus tantummodo, sed occisus.

9. In Die Epiphaniæ Domini.

Matt. 2. *Apertis thesauris suis obtulerunt Domino aurum, thus, et myrrham.*

Beati sunt qui thesauros habent: de quibus possunt proferre quæ offerantur Domino. Sed nunquid soli divites hujus sæculi thesauros habent, ut faciant oblationem Domino? Ecce peccatores et abundantes in sæculo obtinuerunt divitias. Nunquid acceptiores sunt Domino qui thesaurisant in terra? Quid facient ergo pauperes et pannosi discipuli Christi, filii Petri: quorum vox est, Aurum et argentum non est mecum? Porro paupertatem suam summas divitias reputant: qui nihil habentes et omnia possidentes, Christum nudum nudi sequuti sunt. Isti et sequaces eorum licet mendici et inopes essent, licet opprobrium et abjectio plebis essent: erant tamen honorati et divites apud Dominum et sanctos illius: nam de illis apostolus dicit: Gratias ago Deo meo quod in omnibus divites facti estis justitia, et in omni verbo, et sanctitate: ita ut nihil desit vobis in ulla gloria. Est qui gloriatur et divitem se reputat: dives etiam ab aliis reputatur propter affluentiam substantiæ temporalis.

Sed propheta subjungit et corrigit dicens: Beatus populus cujus Dominus Deus ejus. Angelus in Apocalypsi loquitur ad eum qui confidebat in pecuniæ thesauris, et arguendo reprobat divitias ejus dicens: Tu dicis quod dives sum, et nullius egeo: et tu miser es, et miserabilis, et pauper, et nudus. Et quis, quæso, miserior aut miserabilior est quam qui modo validus est: modo æger, modo vivit, modo moritur, modo prosperatur, modo adversa patitur, modo est, modo non est? O dives paupertas, O nuditas honorabilis, quæ in cœlo inæstimabiles thesauros abscondis: de quibus potes incessanter capere et de his nihilominus abundanter offerre. Hic est thesaurus, quem qui invenit vadit et vendit universa quæ habet: per ipsum eunt, per hos thesauros illi decem Israelitæ, quos Ismael in articulo mortis concluserat, homicidæ gladium evaserunt. Obtulerunt reges aurum, thus, et myrrham. Evangelista aurum tanquam dignius thuri præponit et myrrhæ. Thus vero myrrha excellentius. Pensata vero significatione munerum quantum ad processum virtutum et sanctorum operum: primo loco myrrha offertur: secundo thus, tertio aurum. Per myrrham quæ amarissima est et medicinalis, atque vermium mortificativa, pœnitentia designatur: quum quis in amaritudine animæ suæ recogitat annos suos, et de peccatis suis amarissime dolet accusans se, et per confessionem dimittens adversum se eloquium suum. Hic Domino offert myrrham: myrrha vermes mortificat, et carnes a putrefactione conservat. Nonne vermis est libido blande ingrediens, dulciter mordens, suaviter transfodiens, et voluptuose occidens? Vermis etiam est accidia cor hominis latenter quasi tinea rodendo corrumpens. Verbum enim sapientis est: Ut vermis ligno, ita tristitia nocet cordi. Sed et mundana

desideria vermes sunt. Unde et testimonio Salomonis, Desideria rodunt pigrum: non est otium sine desideriis. Legitur quia in desideriis est omnis otiosus: vulgariter autem scitur et dicitur, quia otiositas inimica est animæ. Vis videre virtutem et efficaciam myrrhæ. Religiosus aliquis est qui nuper jugo regulæ se sub jecit: huic myrrha sive myrrhæ amaritudo, sunt jejuniorum frequentia, labor quotidianus, ciborum tenuitas, somnus brevis, censura silentii, austeritas disciplinæ. De his omnibus non myrrham id est amaritudinem: sed myrrhæ fasciculum sibi facit pro amore illius, de quo sponsa in canticis dicit: Dilectus meus sicut fasciculus myrrhæ inter ubera mea commorabitur. Amara quidem sunt quæ sustinet: sed comparatione illius amaritudinis, quam habet de suorum peccatorum et excessuum recordatione et dolore; dulcescunt. Sic amaritudinem choleræ amaritudo absynthii vel aloes purgat, et humores, qui ex deliciis excreverunt. Horror medicinæ abominabilis, et urentis cauterii dolor frequentissime sanat. Est myrrha incipientium, thus proficientium, aurum est perfectorum. Quod myrrha thus præveniat habes ubi dicitur: Sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ et thuris. Et illud: Ibo mihi ad montem myrrhæ, et ad collem thuris. Utrobique thus sequitur, et myrrha præcedit. Postquam quis per contritionem et pœnitentiam de suis excessibus satisfecerit: deinceps de processu virtutum sollicitus postulat perseverantiam: quumque videat se de mortis laqueo liberatum, reliquiæ cogitationis diem festum agunt: ubi et tunc offert thus: quæ quidem oblatio festiva est. Sciunt qui frequenter hæc experiuntur quomodo devotæ orationis oblatio solemniter in animo lætitiam faciat: dum sicut incensum, sicut virgula fumi ex aromatibus in conspectum divinæ majestatis

ascendunt. Qui prius offerebat sacrificium cordis contriti, et humiliati, jam offert thus devotionis: qui prius compungebatur, jam suo redemptori congratulans dicere potest: Convertisti planctum meum in gaudium mihi: et circumdedisti me lætitia, ut cantem tibi gloriam, et non compungar. Sic reddit Dominus lugentibus Sion, juxta verbum Isaiæ, coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu mœroris. Tunc potest psallere et cantare: Gaudens gaudebo in Domino, et exultabit anima mea in Deo meo: quia induit me vestimento salutis, et indumento justitiæ circumdedit me. Aurum caritas est, quæ dum perfecta est nihil in se palloris habet: quæ timorem foras misit, ut jam sint posteriora ejus non in pallore auri, sed in fulgore auri purissimi. Nam et Joannes angelum qui ei loquebatur, ad mamillas cinctum zona aurea vidit: quia caritas temporalium cogitationum fluxa restringit. Offert itaque aurum, qui Christum ex toto corde diligit. Offert aurum, qui divinitatem in Christo homine recognoscit. Sicut in canticis legitur: Caput ejus aurum optimum: caput enim Christi Deus: sed et aurum sapientia est. Unde et aurum Christo offert: qui Christum Dei virtutem, et Dei sapientiam confitetur. Magi, stella prælucente et præducente, veniunt ab oriente ad illum verum orientem, cui nomen oriens. Perhibet testimonium stella de sole, lumen de lumine: et reges in splendore ortus sui splendorem æternum in tenebrosa et obscura infantuli paupertate cognoscunt. Stella non sicut stella, sed sicut rationalis creatura præcedit: ubi subsistendum fuerat, subsistit; atque radio quasi digito ubi parvulus jacebat ostendit. Gratias tibi Deus qui dixisti de tenebris lumen splendescere: et illuxisti cordibus nostris ad illuminationem scientiæ in faciem Christi

Jesu. Non miremini si ducatum stellæ sequerentur, quorum cordibus stella ex Jacob illuxerat, et lucifer ille qui nescit occasum. Bone Jesu, salus mea, et misericordia mea, et pars mea in æternum: quanto gaudio exultant hodie Magi in tua hæreditate cœlesti, in conspectu Patris tui, in splendoribus sanctorum, dum te adorant in palatio cœli, in throno majestatis: quasi unigenitum a Patre gloria et honore coronatum diademate patris tui: quem prius viderant in Bethleem, in diversorio, in præsepio parvulum, pauperculum, vagientem in cunis. Et intrantes domum, &c. O magi! mihi ad vos sermo est: de terra longinqua venistis videre regem regum, et dominum universitatis: quid quæso invenistis? quid facitis? quem adoratis? Adoratis lactentem puerum, filium pauperculæ mulieris in tugurio vili, et vilibus pannis. Estne Deus cui exhibetis nunc honorem? Certe Dominus in templo sancto suo, Dominus, in cœlo sedes ejus: et vos eum quæritis in stabulo et in fœno, quem proni adoratis. Quare aurum et species pretiosas offertis? Quæritis regem regum: ergo rex est ipse. Ubi est aula regia, ubi frequentia curialis, ubi pompa magnatum? Non video nisi stabulum, et præsepium, et Mariam cum Joseph. Regnum ejus quod quæritis, non est de hoc mundo. Certe manifeste video quod infatuata est sapientia Chaldæorum: nam et isti Chaldæi erant. Sane insipientes facti sunt viri sapientes: ut adorarent parvulum despicabilem tam in sua ætate, quam in sua paupertate. Porro insipientes facti sunt, ut fierent sapientes: quod tunc docebat eos Spiritus sanctus, postea prædicavit Apostolus dicens: Qui vult esse sapiens: fiat stultus ut sit sapiens. Quia enim per sapientiam mundus Dominum cognoscere non poterat, placuit Deo per stultitiam salvos facere credentes: nolite

quæso scandalizari, O magi. Ille qui in cunabulis plorat, ipse est qui in cœlis tonat: ipse est cui omnes Prophetæ testimonium perhibent: quia ipse est Dominus Deus noster, et non æstimabitur alius ab eo: ipse omnipotens et salvator. Omnes dicunt: Quoniam hic est Deus Deus noster in æternum: et in sæculum sæculi; ipse reget nos in sæcula. Sed quare illos moneo? Illi contra Jerusalem veniunt sancto ducente, stella ducente in Bethleem villam exiguam, villam parvulam, et invenientes parvulum pannis involutum non abhorrent stabulum: sed procidunt et lactentem venerantur regem, et adorant ut Dominum. Et nos, fratres, adoremus et procidamus ante Deum: adoremus Deum in spiritu et veritate. Nam et ipse tales quærit, qui adorent eum in spiritu et veritate. Veniant nunc saltem veri adoratores: adoremus et ploremus cum eis coram Domino, qui fecit nos: quia magna fecit nobiscum, qui potens est, et sanctum nomen ejus, cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

10. Dominica infra Epiphaniam.

Matt. 3. *Venit Jesus a Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo.*

Venit sponsus ad paranymphum, ad vocem verbum, magister ad discipulum, Dominus ad ministrum. Solent infirmi venire ad medicum: sed ecce nova faciens omnia, innovat signa, immutat mirabilia, et per omnia nobis exhibet summæ humilitatis exempla. Fons a

rivulo petit aquam: nam a mari exeunt flumina, et ad mare revertuntur ut iterum fluant. Hic est fons cui testimonium perhibet Zacharias: quia fons de domo David egressus est in ablutionem peccatoris et menstruatæ. De hoc fonte nobis fontes misericordiæ emerguntur, aquæ salientes in vitam æternam, ut hauriamus aquas de fontibus Salvatoris. Venit circumcisionis Dominus et baptismi, ut qui se circumcidi dignatus fuerat, ad exhibitionem plenæ humilitatis sustineat baptizari. Sic, inquit, oportet nos implere omnem justitiam. In justitia designans humilitatem, quæ est plenitudo justitiæ. Venit ad aquas Jordanis, non ut aquis lavari indigeat, qui mundus est totus, non ut lavetur, sed et ut aquas lavet: et ut elemento vim mundationis ac regenerationis per virtutem sui nominis, et ablutionem sui corporis potenter infundat. Quum autem per spiritum regeneremur in spem vitæ: per baptismum conteritur caput antiqui serpentis in aquis. Sed repullulat caput venenatum, radix amaritudinis et peccati. Infelix ego homo semel baptismo ablutus sum: sed et vulnera primæ transgressionis ibi plene abluta et sanata sunt. Verum quia primam fidem irritam feci: putruerunt cicatrices meæ a facie insipientiæ meæ. Ideo ad meipsum anima mea conturbata est, et in amaritudine animæ meæ recogito dies meos: nec est mihi remedium aut solatium. Recolens tamen, bone Jesu, quia propter nos, non propter te descendisti in Jordanem: tuæ humilitatis memor, humiliabo me et descendam. Jordanis enim descendens interpretatur: Propterea memor ero tui de terra Jordanis descendens a monte modico: a superbia vitæ, quæ brevis est et transitoria, et momentanea est. Descendit Naaman de curru superbiæ in aquas Jordanis: et sanatus est. Descendit superbus ad aquas humilitatis et pœni-

tentiæ, et mundatur. Septies lavit se Naaman in Jordane: mihi misero et plusquam leproso non nisi semel baptizari permissum est: quoniam unus spiritus, et una fides, et unum baptisma. Semel baptismo ablutus sum: sed ex quo pollui vestimenta mea (ut verbo beati Job utar) si lavero me aquis nivis: si mundavero me nitro, aut herba Borith: tu me Domine intingis sordibus: nam omnes justitiæ nostræ in conspectu tuo sicut pannus menstruatæ. Et quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es? Si autem aliquo modo mundatus fuero, facile recidivabo: nec observabo me ab iniquitate mea. Duo enim me in præcipitium trahunt: inde conditio corrupta: hinc voluntas infirma. Ergo quia virtus baptismi in me semel officio suo functa est, nec repeti potest, sola ablutio pœnitentialis mihi ad remedium superest. Nam et pœnitentia est baptismus, non quod in ea sit baptismi iteratio; sed quia sepulturam criminum facit, et nos humilitati Christi consepeliens, complantans morti ejus in spem vitæ æternæ nos regenerat, ut simus quasi modo geniti infantes. Unde et caro Naaman, cujus ablutio nobis posita est in signum sapientiæ, in ætatis puerilis mundiciam reparata est. Quidam pœnitentialibus aquis semel immersi, statim putant ab omnibus iniquitatibus esse mundi: sed non sufficit, nisi cum Naaman septies in Jordane laventur. Jejuna usque ad oris fœtorem, flagella, contunde, ure corpus tuum ita ut ardeat: nihil agis, nisi pœnitentiæ spiritus septiformis assistat. Divites hujus sæculi, qui ducunt in bonis et deliciis dies suos, qui pœnitentiam vilipendunt: nonne videntur dicere quia meliores sunt fluvii Damasci Abana et Pharpar omnibus aquis Israel, ut laventur in eis? Hæc est medicina unica post baptismum. Medicinam,

dicit Salomon, creavit Deus hominibus: et stulti despiciunt eam. Hæc est secunda tabula post naufragium. Christus nec indigebat pœnitentia, nec baptismo: tantum ut mundaremur baptizari voluit: et ut peccata nostra tolleret, more pœnitentium jejunavit et flevit: post jejunium venit ad Jordanem, ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. In baptismo Christi tota Trinitas innotescit. Pater auditur in voce, filius in carne, spiritus in columbæ specie. Et vox, inquit, in cœlo facta est. Hic est Filius dilectus in quo mihi, etc. Vox Domini super aquas, Deus majestatis intonuit: sed et filius hodie suis discipulis innotescit. Unde et triplex apparitio sive revelatio in Ecclesia hodie celebratur. Apparet Chaldæis novæ stellæ indicio: et per eos hodie in gentibus nostræ fidei primitiæ consecrantur. Apparet Judæis non solum Joannis, sed Patris et Spiritus sancti testimonio, vim regenerativam ab aquis incipiens, divinam potentiam mutatione aquæ in vinum discipulis hodie manifeste declarat. Sicut Evangelium dicit. Hoc est initium signorum ejus, et manifestavit se. Erat natus, sed non notus in mundo erat: et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. Et notandum quod mirabili consideratione divinæ sapientiæ stella testimonium perhibet soli ei qui est sol justitiæ: vox verbo, columba agno. Sicut agnus inter animalia, sic est inter aves columba simplicior; optimeque sibi conveniunt columba et agnus: ipse testimonio Prophetæ, est agnus mansuetus qui portatur ad victimam: ipse est columba, sicut scriptum est: Dissipata est terra a facie iræ columbæ. Hic est, inquit, Filius meus dilectus in quo mihi complacuit, ipsum audite. Vere complacet patri in eo quod dicit: Ego quæ placita sunt Patri meo, facio semper. Ipsum audite. Dei Filius verbum Dei,

sermo omnipotens, qui sub muliere diu tenuerat silentium, accepta a patre licentia, tandem loquitur: superbiam nostram suæ humilitatis exemplo confundens, qui tardi sumus ad audiendum, veloces ad loquendum: dum prius volumus docere quam doceri: prius esse magistri quam discipuli: prius esse quam coesse. Descendamus itaque de curru superbiæ cum Naaman in Jordanem, ut lavemur septies pœnitentialibus aquis. Septies enim cadit justus in die.

11. In Die Purificationis B. Mariæ.

Hodie templi Dominus defertur ad templum: hodie mater offert filium patri suo. Hæc est prima processio et non parva: quia puer noster adhuc parvulus est: Hic est Maria: Simeon justus: et Anna Prophetissa, et Christus in medio qui offertur, qui recipitur, qui prophetatur, omnes justi, nullus peccator. Nunquid omnes peccatores renuit Deus? Nolite timere, pusillus grex: quia complacuit Domino in nobis. Et quid est quod sancta, quod immaculata, quasi aliquid muliebre passa sit vel in conceptu, vel in partu, muliebris infirmitatis quærit remedia, et legi subjicitur? Sed filius pro matre respondet. Sic, inquit, decet nos implere omnem justitiam. Prima mulier mater omnium, et criminum, quum ad excusandas excusationes in peccato suo, culpam propriam in alium retorsisset, Mater Dei, mater misericordiæ ad exemplum filii sui quæ non rapuit, solvit. Cumque extra necessitatem legis

esset, quæ sine seminis susceptione filium pepererat, legis necessitati se subjicit. Venerant ambo legem implere non solvere. Hodie sistitur creatori fructus terræ sublimis. Christus purgationem peccatorum faciens, Matrem virginem legem aliarum subire sustinet, ut nos exemplo humilitatis informet. Hodie per manus maternas et virgineas offertur in templo: per manus Judaïcas et sacrilegas offerendus in cruce. Hodie suscipiunt eum brachia Simeonis justi, erit quando suscipient eum brachia diræ crucis, et tunc erit secunda processio. Hoc sacrificium matutinum: illud vespertinum. Utrobique oblatus est, quia ipse voluit. Quæcumque enim voluit fecit. O quam beatum reputare se potest, qui diem suæ purificationis implevit. Simeon non solum dies purgationis, sed expectationis implevit, ut jam mereatur videre Christum Dominum: ut dimissus in pace, in idipsum dormiat, et in pace illa quiescat, quæ exuperat omnem sensum. Purgatio nostra est in aqua et sanguine, in spiritu et igne. Per aqnam et sanguinem, sicut Joannes testatur, Hic est, inquit, qui venit per aquam et sanguinem. Et idem: Ipse baptizabit in spiritu et in igne. Est et alia purgatio terribilior in spiritu judicii, et spiritu ardoris. Vis audire de aqua? in aqua baptizavit, in aquis pedes lavit, aquas ab oculis fudit. De sanguine non est dubium, quem multipliciter fudit: ut lavaremus stolas nostras in sanguine agni. De spiritu legi: quia gratia Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis. Datus est etiam ignis ad purgationem, sive Spiritus sanctus in igneis linguis. Purgat ergo Dominus aqua ablutionis, sanguine passionis spiritu sanctificationis, igne perfectionis: sed et igne tribulationis. Transivimus, inquit, per ignem et aquam: et eduxisti nos in refrigerium. Hic est

cereus, hæc est candela super candelabrum ponenda: adhuc tamen sub modio constituta, sufficiens ad illuminationem Judæorum: ad revelationem gentium, ad salutem omnium populorum. Huic cereo mater ceram contulit: lumen vero pater luminum ministravit. Iste est, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Accedite ad eum, et illuminamini: ut videatis figuram in imagine, speciem in splendore, lumen in lumine. Ipse est splendor, figura et substantia Dei. Ipse de tenebris nos eduxit in admirabile lumen suum, ut filii lucis simus, qui eramus filii tenebrarum. Testimonium perhibet lumen de lumine, stella de sole. Gratias tibi, Deus, qui dixisti lumen de tenebris splendescere: et illuxisti cordibus nostris ad illuminationem scientiæ, in faciem Christi Jesu. Quanto gaudio, quanta exultatione putatis hodie gratulari animas Magorum in conspectu Dei, in splendoribus Sanctorum: dum vident in palatio cœli, et adorant in throno majestatis quem olim viderunt in Bethleem modica civitate in diversorio, in præsepio parvulum vagientem in cunis? Quem prius viderant parvulum et infirmum, modo vident perfectum in omni majestate et potestate, in diademate patris sui gloria et honore coronatum quasi unigenitum patris. Vide in istis modis profectus et ordinis processum. Procedunt a visione sideris ad visionem matutinæ lucis: inde ad videndum solem in meridie virtutis suæ: sic proficiunt a conspectu pueri usque ad conspectum Dei. Hic est profectus justi, et progressus nascentis Ecclesiæ. Sicut Salomon dicit: Justorum semita quasi lux splendescens procedit, et crescit usque ad perfectum diem. Quid mirum, si venerunt ad ipsum luciferum? Stella enim orta ex Jacob illucebat cordibus eorum: et lucifer ille qui nescit occasum. Hodie non una sola stella,

sed multæ, ad hujus pueri agnitionem nos ducit. Quot enim sunt eruditores justitiæ, tot sunt stellæ testimonio Danielis: Qui ad justitiam, inquit, erudiunt multos quasi stellæ in perpetuas æternitates. Ideo et Paulus vocat eos luminaria quæ lucent in medio nationis pravæ ac perversæ. Dominus etiam luminum, quum disponeret lunam et stellas in potestate noctis: Vos, inquit, estis lux mundi. Et illud: Sic luceant opera vestra bona coram hominibus: ut glorificent patrem vestrum qui est in cœlis. Teste Salomone: Dulce et delectabile est oculis videre solem. Ego autem credo, quod omnia desiderabilia, et omnia quæ excogitari possunt oblectamenta transcendere solem justitiæ nequeunt: sed non est datum lippientibus oculis in illud admirabile lumen posse conspicere. Si non possumus in rotam solis, nec in illud luminosum justitiæ corpus oculum mentis infigere; scrutator enim majestatis opprimetur a gloria, nec altiora nobis et fortiora debemus inquirere, dirigatur saltem oculus noster in lucem Fidelium, et delectetur in splendoribus Sanctorum. Sancti enim sunt montes, a quibus non illuminat Deus testimonio Prophetæ dicentis: Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis. Et tu, frater, leva oculos tuos in montes, unde veniat auxilium tibi. Qui in tenebris estis, ad illum montem magnum accedite et illuminamini: et facies vestræ non confundentur. Inter cæteros montes, per quos nos illuminat, montem magnum reputo justum senem Simeonem: qui non solum in Christi fide nos illuminat, sed illuminando confirmat. O senex fidelis, cujus laus in Evangelio, cujus senectus in misericordia verbi: quum unicum portes qui portat omnia verbo virtutis: aperi nobis quam salubriter insinuabat se visceribus tuis, qui delectabiliter infundebat se animæ tuæ: suumque

spiritum pectori tuo influebat ille, quem tu gestabas in ulnis. Nonne poterat Simeon respondere et dicere: Acceperam responsum a Spiritu sancto non visurum me mortem donec viderem Christum Domini? Diu expectaveram: jam defecerant oculi mei in eloquium tuum dicentes: Quando consolaberis me. Factus eram sicut uter in pruina: frigidus, aridus, marcidus, et despectus. Sed tandem memor fuisti, Domine, verbi tui servo tuo: in quo mihi spem dedisti. Jam in carne mea video Dominum Salvatorem meum: nec solum video, sed teneo et amplector. Jam me sentio calere de senectute morbida in salutem. Renovata est ut aquilæ juventus mea. Jam irreverberata acie solem justitiæ contemplor. Fidelis Dominus in omnibus verbis suis: viderunt oculi mei salutare meum. Video te in vultu meo, in carne mea: videbo te in vultu tuo et gloria tua, ubi erit plena jocunditas, et plena in jocunditate satietas: quia vultum tuum, Domine, requiram, satiabor quum apparuerit gloria tua. Vidi Dominum: et salva facta est anima mea. Vidi et videbo: nec dimittam te donec dimittas me in pace. In pace in idipsum dormiam et requiescam. Non solum Simeoni datum est videre et portare, et amplecti Dominum: sed omnibus his, qui in veritate diligunt spiritum. Qui Christum tenent, amplectuntur, et fovent in desiderio animæ suæ in sancta, atque devota et optabili servitute. Qui cum sponsa dicere possunt: Dilectus meus sicut fasciculus myrrhæ inter ubera mea commorabitur. Hic est de quo prædixerat Malachias: Ecce veniet ad templum sanctum suum dominator Dominus, et Angelus testamenti quem vos vultis. Quæritis, O Judæi, et non quæritis: vultis et non vultis. Si quæritis quærite: convertimini et venite. Quæritis, qui vos liberet a servitute hominum, non

dæmonum: qui terrena conferat, non æterna. Ecce hic est quem quæritis, cui omnes prophetæ testimonium perhibent: Hic est Deus noster, et non æstimabitur alius ab eo, ipse reget nos in sæculo. Suscepimus hodie, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui. Templum Dei est habitatio gloriæ ejus, templum est uterus virginalis, templum est corpus Christi, templum est illud ædificium Salomonis, quod destruendum Christus quandoque prædixit, quia merito destruendum erat: nimis enim angustum fuerat et modicum, et ideo cultu tantæ majestatis indignum. Ædificet tibi, Domine Jesu, templum amplioris gratiæ populus acquisitionis ab ortu solis usque ad occasum: palatium tuæ majestati ædificet, Ecclesiæ redemptor, ut sit secundum nomen tuum, Deus, ita et laus tua in fines terræ. Tu vero qui hodie offerris in templo, Christe Jesu, qui es templi Dominus illuminatio mea et salus mea, qui illuminas lucernam meam per fidem, et agnitionem veritatis tuæ, illumina tenebras meas: nec enim video, aut intelligo omnes excessus meos: nam delicta quis intelligit? Circumdederunt me mala, quorum non est numerus: et non potui ut viderem. Illumina nos Domine, quo mundi hujus tenebris carere valeamus: et pervenire ad patriam claritatis æternæ. Exaudi nos, pater luminum et illuminator cordium: illumina tenebras nostras ut placeamus coram te in lumine viventium. Qui es figura et splendor substantiæ Dei patris, Jesu Christe, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

12. In eadem Purificatione.

Psalm 47. *Suscepimus, Deus misericordium tuam, in medio templi tui.*

Hodie, dilectissimi fratres, susceptus est Dominus, et oblatus in templo: hodie debitum suæ purificationis implevit purissima Christi Mater. Moyses enim in lege præceperat, quod si mulier concepto semine filium pepcrisset, septem diebus immunda esset, et octavo die circumcideretur puer: postea triginta tribus diebus mulier a templi abstineret ingressu, et quadragesima die puerum cum hostiis offerret in templo. Notate verba: et in verbis mysteria. Videte quanta cautela et circunspectione usus est Moyses in his verbis. Si dixisset mulier quæ peperit masculum septem diebus immunda erit: ergo beatissimam quæ paritura erat masculum indicasset immundam. Ideo præmisit mulier quæ suscepto semine peperit masculum. Igitur beatam Virginem manifeste excepit. Ipsa enim sola est quæ Virgo peperit: quæ non de semine, sed gratia et sanctificatione concepit. Nonne ergo poterat dicere sanctissima virgo, quum duceretur ad templum, Quid mihi est opus sanctificatione, quæ semine polluta, aut partu immunda non fui? Quid mihi opus est ingressu templi, quæ facta sum templum Spiritus sancti? Quid opus est mihi vel filio meo, his oblationibus, qui se oblaturus est in ara crucis ut redimat universos? Noli hæc dicere, mater sancta: esto in mulieribus sicut una ex illis. Memento quia et filius tuus, qui sine peccato erat, voluit circumcidi. Venit enim legem adimplere non solvere. Ingredere templum,

virgo benedicta, offer benedictum fructum ventris tui, offer primitias nostræ benedictionis, offer fructnm terræ sublimem, hostiam sanctam, Deo placentem, reconciliationem nostram. Erit quando non offeretur in templo, nec in Jerusalem, sed extra Jerusalem. Erit quando non offeretur inter brachia Simeonis, sed inter brachia crucis. Veniet dies, quando non redimetur avibus sicut hodie, sed ipse nos redimet in sanguine suo: quia ipsum redemptionem misit Dominus populo suo. Illud enim erit sacrificium vespertinum: istud est sacrificium matutinum. Gaudeas mater in sacrificio matutino, quia in vespertino dolebis, et tuam ipsius animam pertransibit gladius: ad vesperum demorabitur fletus, et ad matutinum lætitia. Et in hoc, et in illo sacrificio oblatus est, quia ipse voluit. Gaude mater, et exulta satis filia Sion, gaude et canta virginitatis epithalamicum canticum novitatis. Audi virgo et inclina aurem tuam: quia Anna et Simeon cantant tecum. Simeon justus canticum justitiæ: Nunc dimittis Domine servum tunm, &c. Anna canticum continentiæ. Canta et tu canticum pudicitiæ, canticum novum, canticum inauditum, canticum virginitatis et fœcunditatis, canticum humilitatis, canticum gloriæ et beatitudinis. Ecce, inquit, ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Vere omnes generationes: quia sicut unguentum effusum est nomen tuum: et memoriale tuum in omni generatione et generationem. Nusquam est hodie, fratres, dies salutis, nisi per Virginem. Hæc est enim unica mediatrix nostra, et interventrix ad filium. Peccatores eramus, et ad patrem verebamur accedere. Terribilis est enim super reges terræ, qui aufert spiritum principum: respicit terram et facit eam tremere: tangit montes et fumigant: dedit nobis

Christum filium suum. Quid non obtineat apud patrem talis filius? Exaudietur pro reverentia sua: sed ipse quum sit Deus, intercessione opus est apud eum. Habemus autem beatam Virginem, in qua nil terribile est: nam in ipsa est plenitudo gratiæ, et puritas humanæ vitæ. Exaudiet pro nobis matrem filius: offeret mater filio suo preces nostras. Filio inquam suo, quem hodie obtulit in templo: ut et nos suscipiamus misericordiam ejus in medio templi sui. Quæ est, fratres, hæc misericordia, quam hodie suscepimus: nam multæ sunt misericordiæ ejus: et miserationum ejus non est numerus. Si recogitem communem nostræ redemptionis processum, septem misericordias invenio. Si considerem quotidianam et singularem uniuscujusque redemptionem, septem miserationes invenio. Opus enim misericordiæ quod Deus creavit hominem, ut eum suæ gloriæ faceret participem et consortem. Peccavit homo et æterna morte se dignum constituit: inventa est enim iniquitas ejus ad odium: eum tamen Deus æternaliter non damnavit. Et hæc est secunda misericordia. Tertia misericordia fuit, quod nobis qui eramus sub maledictione, benedictionem in semine Abrahæ repromisit. Quarta misericordia fuit: quia nobis sine lege vagantibus ad disciplinam, et ad correctionem per Moysen legem dedit. Quinta, quia quum essemus in multa desolatione, et penderemus sub incertitudine spei, nos per Prophetas suos variis consolationibus confortavit. Sexta, quia non Angelicam naturam, sed conformitatem nostræ miseriæ, nostræque deformitatis elegit. Septima est, quia ipsum incarnatum suscepimus in medio templi sui. Hæc est misericordia illa magna, de qua dicitur: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam: quia ipsa est complementum omnium aliarum. Quia

enim Christus sitivit, quod esuriit, quod opprobria, quod clavos, quod lanceam, quod mortem in cruce sustinuit: hæc omnia procedunt de nativitate ipsius: hæc omnia sunt hujus misericordiæ accessio et sequela. Secundum singularem uniuscujusque statum septem alias miserationes invenio. Prima est: quia quum dæmones opportunitatem peccandi offerunt, Dominus impedit ne mala voluntas veniat ad effectum: tollitque Dominus virgam peccatorum desuper sortem justorum, ut non extendant justi ad iniquitatem manus suas. Secunda misericordia est: quod nos continue peccantes offendimus Dominum, et peccata peccatis adjungimus: et tamen Dominus patienter sustinet, et ad pœnitentiam nos expectat. Juxta David: Hæc fecisti et tacui. Et in Isaia: Non cogitasti in corde tuo, quia ego vir tacens, et quasi non audiens. Tertia misericordia fuit, quia commovit Dominus ad pœnitentiam cor nostrum: ut pœnitentes recogitemus in amaritudine dies nostros, secundum quod legitur: Commovisti terram, et conturbasti eam: sana contritiones ejus, quia commota est. Quarta misericordia est, ut cupiamus desiderare et velle quod ex humana infirmitate desiderare non possumus. Concupivi, dicit Psalmista, desiderare justificationes tuas in omni tempore. Quinta stabilire in proposito sanctitatis. Juxta illud: Statuisti supra petram pedes meos. Sexta misericordia est oblivisci omnium mundanorum, et proficere, et proficisci in obedientiam, et observantiam mandatorum Dei. Sicut Apostolus dicit: Eorum quæ retro sunt oblitus, ad anteriora me extendo. Septima est: quum Christum suscipimus in medio templi sui, immo quum ipse nos suscipit in medio templi sui, tunc Christi templum efficimur. Sicut Apostolus dicit: Templum Dei sanctum est, quod estis vos. Si enim sic eum susce-

perimus in corde nostro, in medio templi nostri: securi sumus, quia quum venerit judex vivorum et mortuorum, ipse nos suscipiet in medio templi sui, in splendoribus Sanctorum, in jocunditate quæ non deficit, in gloria, quæ non transit. Quam nobis præstare dignetur qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

13. In Septuagesima.

Matt. 20. *Simile est regnum cœlorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam.*

Quanta audivimus et cognovimus, ea et Patres nostri annunciaverunt nobis. Quanta mandavit Deus patribus nostris nota facere ea filiis suis. Vinea Domini Sabaoth populus Dei est qui propter varias iniquitates suas Deum sæpe ad iracundiam provocavit. Dedit itaque in conculcationem vineam suam: et ideo frequenter occurrit nobis in lectione divina a quibus vastata est vinea Domini. Nunc enim premitur populus Israel sub Pharaone jugo gravissimæ servitutis: sed multæ sunt misericordiæ Domini. Clamat ad Dominum populus, et per Moysen liberatur. Cœpit iterum populus deviare a viis Domini, deditque illos Dominus in manus Chusan Rasathaim, et clamaverunt ad Dominum: et per Othoniel fratrem Caleph liberati sunt. Iterum deviantes a viis Domini dati sunt in manus Eglon regis Moab, et Ammonitarum: et clamaverunt ad Dominum: et suscitavit eis Aioth filium Gera filii

Gemini, qui liberavit eos. Item oppressi sunt a Jabin rege Chanaan: et liberavit eos per Delboram uxorem Barach. Iterum erraverunt coram Domino, et tradidit eos Dominus in manus Madian et Amalech: sed ad pœnitentiam revertentes, per Gedeonem liberati sunt a Domino, in lampadibus, et tubis, et hydriis. Quare loquerer de Jephte, de Samsone, de David, et de cæteris per quos Dominus magnificavit misericordiam suam cum populo, et cum vinea sua: quoties populus voluit reverti ad cor, et agere pœnitentiam de commissis? Nihil est quod ita emolliat, et mitiget indignationem omnipotentis Dei sicut humilitas pœnitentis. Quid enim faciet summus judex, quum viderit peccatorem in seipsum exercere judicium, et punire proprium in seipso delictum? Evacuatæ sunt partes judicis: nec jam exequetur vices judicantis, sed officium advocati: et qui peccanti intentabat pœnam, pœnitenti statim accumulabit gratiam. Ideo mittit Dominus hodie operatores in vineam suam, ut doceatur populus ejus dignos fructus pœnitentiæ agere: et sic flagella Domini declinare. Ita in Evangelio circa infructuosam ficulneam stercora jubentur apponi: et cultura permittitur adhiberi, ut fructum faciat per vilitatem pœnitentiæ et sarculum disciplinæ. Apostolus dicit: Si nos ipsos dijudicaremus, non utique judicaremur: Quum autem judicamur, a Domino corripimur. Ut ergo populum suum corriperet Dominus, ut ad humilitatem pœnitentiæ provocaret: permisit eum septuaginta annis sub rege Assyriorum servitute gravissima detineri. Tempus istud septuagenariam illam servitutem manifeste designat: nam et tota vita hæc quæ per septenarium ducitur, vix septuaginta annos excedit: si enim octoginta anni, amplius labor et dolor: tota, inquit, vita hæc servituti deputata est.

Sicut liberatus Job dicit: O quam grave jugum servitutis super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum, usque in diem reversionis in matrem omnium. Simus itaque et nos memores servitutis nostræ, humiliantes nosmetipsos sub potenti manu Dei: captivantes omnem intellectum nostrum in obsequium Christi. Filii Israel suspenderunt organa sua in salicibus: nec enim decebat cantare canticum Domini in terra aliena. Nos in istis septuaginta diebus Gloria in excelsis Deo, Alleluia, et cætera novitatis cantica subticemus. Completis siquidem septuaginta annis, redierunt in Jerusalem sub Jesu Sacerdote Magno: et nos post illos septuaginta dies resurrectionem Domini nostri Jesu Christi, et in ejus resurrectione nostræ liberationis gratiam expectamus. Tunc redibunt cantica novitatis: quia peccati vetustate per pœnitentiam deposita, resurgemus in spem vitæ æternæ. Tunc de vinea Domini Sabaoth dabitur nobis vinum novum, quod in utribus novis reponendum est, non in veteribus, ne rumpantur. Invitamur ad vineam Domini, et in ea præcipimur laborare. Qui fingit laborem in præcepto, mercedem constituit in labore. Nulla ætas excipitur: non est personarum acceptor Dominus: et eos qui mane veniunt, et eos qui tarde accedunt, recipit. Denarius enim, id est vita æterna, unicuique laboranti redditur. Et hæc est merces Sanctorum, quam Dominus fidelibus suis a sæculo repromisit: quam nobis et vobis conferre dignetur, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

14. In Quadragesima.

Joel. 2. *Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, et fletu: et scindite corda vestra, et non vestimenta vestra.*

Scit nos esse aversos a se, qui ad se converti nos admonet. Sed quo convertemur? quocunque me vertam, sive ad dexteram, sive ad sinistram, sive ascendam in cœlum, sive descendam ad infernum, Domine, tu ubique es, qui omnia imples: sed converti præcipimur corde, non corpore. De hac conversione loquitur Osea, et dicit: Convertere Israel ad Dominum Deum tuum: quoniam corruisti in iniquitate tua, aufer iniquitatem, et accipe bonum. Quoniam aversi, et perversi fuimus, converti præcipimur, et reverti. Sicut animæ dicitur in persona sponsi: Revertere, revertere Sunamitis: revertere, revertere, ut intueamur te. Bonum est converti a malitia ad innocentiam: a gaudio peremptorio ad luctum salubrem: a superbia et inflatione ventosa ad spiritum mansuetum et humilem. Convertimini, inquit, in toto corde vestro. Ingredienti enim pœnitentiæ viam primo necessaria est cordis contriti et humiliati devotio: quia vero ciborum affluentia erexit in superbiam et lasciviam carnem nostram, necesse est ut in jejunio convertamur. Qui enim pro Christo jejunat, reficietur a Christo in illa mensa cœlesti, quam preparavit Deus diligentibus se. Est etiam conversio facienda in fletu: ut aquis pœnitentialibus lavetur facies deformata peccatis. Quantæ enim virtutis et efficaciæ sint lacrymæ pœnitentis, declarat Petri reconciliatio, Lazari resuscitatio, et sanctificatio

illius nominatissimæ peccatricis. Converti etiam nos oportet in planctu, ut nos a gaudio suspendamus: et in amaritudine animæ nostræ recogitemus dies nostros: tempora quæ perdidimus peccando, per pœnitentiam redimamus. Nam in his tribus, jejunio, fletu, et planctu, notantur cordis contritio, confessio, et satisfactio. De primo dicitur: Sacrificium Deo spiritus contribulatus, etc. De secundo dicitur: Dixi confitebor Domino: et tu re. De tertio dicitur: Laboravi in gemitu meo. Jejunio carnis petulantia refrenatur, fletu et planctu purgatur anima se in eis mortificans: et quasi complantata similitudini mortis Christi, convertitur in ærumna sua, et ærumna ejus vertitur in gratiam et in gloriam: quia gratiam et gloriam dabit Dominus. His modis possumus sanctificare jejunium, sicut Dominus admonet per Prophetam: Sanctificate, inquit, jejunium. Jejunium sanctificare est jejunare in sanctitate et justitia coram Deo, non coram hominibus, sicut hypocritæ tristes. Formam et modum jejunii Dominus nobis aperit dicens: Hoc est jejunium quod elegi: dissolve colligationes impietatis, humiliter confitendo, solve fasciculos deprimentes, devote satisfaciendo: dimitte eos qui confracti sunt, liberos, misericorditer indulgendo: frange esurienti panem tuum: et egenos vagosque induc in domum tuam, etc. peccata eleemosynis redimendo. Da pauperi panem terrenum, ut habeas cœlestem: commoda terram, ut possideas cœlum. Per hoc quod dicit: Solve, dissolve, disrumpe, vocat peccata quædam levia, quædam gravia, quædam gravissima: nam et quidam suscitantur extra portam, quidam in lecto, quidam in monumento, in voluntate, in actu, in consuetudine, in ultimo Dominus infremit spiritu, turbat se, lacrymatur, et clamat: Lazare veni foras. Nolite, inquit, fieri sicut hypocritæ tristes. Non reprobat Dominus

tristitiam cordis, sed oris: non tristitiam pœnitentialem, sed hypocriticam et superficialem. Quia, juxta verbum Salomonis, Cor sapientis ubi tristitia. Quia nos invitat per confessionem, per jejunium, per fletum, et planctum: ne absorbeamur a tristitia: et ne a superficiali mœstitia meritum jejunii perdamus sicut hypocritæ, ad spirituale gaudium nos hortatur: Hilarem enim datorem diligit Deus: omnisque adeps Domini est jure perpetuo: in quo notatur quia nullum sacrificium Deo acceptum est, nisi ex hilari devotione procedat. Unde et ungi præcipitur caput nostrum. Caput nostrum Christus est: licet hoc caput unctum esset a Patre oleo lætitiæ præ participibus suis: Maria tamen Magdalenæ illi unctioni suum unguentum superaddidit. Quumque discipuli murmurarent: ille qui hodie caput ungi præcipit, excusat et commendat unguentum. In capite est plenitudo spiritualis unguenti descendens non solum in barbam, sed in oram vestimenti: nam de plenitudine ejus omnes accepimus. Caput itaque ungere est omnes affectiones nostras cum gratiarum actione in ipsum refundere: ille enim jejunat et ungit caput suum, qui delectatur in afflictione corporis propter Christum. Ille autem seipsum et non caput suum ungit: qui sæcularis auræ favorem ex operibus suis quærit, qui dum jejunat et venatur jejunio suo populares jactantias, caput suum oleo peccatoris impinguat. Procedit ulterius propheta, et dicit: Scindite corda vestra, et non vestimenta vestra. In vestimentorum scissione Judaicæ superstitionis duritia designatur: qui enim scindere corda non poterant, vestimenta scindebant. Nos autem scindere, id est, dividere corda nostra oportet: ut secundum divisiones gratiarum susceptibilia sint divinorum charismatum. Servet unusquisque et non scindat vestimenta sua:

ne ambulet nudus in via. Servet, obsecro, vestem illam quæ operit multitudinem peccatorum: caritatem dico, per quam remissæ sunt iniquitates, et multorum tecta sunt peccata. Scindamus corda nostra per misericordiam, compatiendo afflictis: quoniam, juxta verbum Apostoli, nisi compatimur, non conregnabimus. Scindantur per pœnitentiam et confessionem, ut excurrat putredo de vulnere cordis: et superveniens novitas auferat saniem vetustatis. Toties corda nostra scindimus quoties per compassionem proximo condolemus: quoties eleemosynam ex affectu largimur. Est autem eleemosyna et spiritualis, et corporalis. Spiritualis, quæ proximum peccantem corrigit, odientem diligit: et in se peccanti dimittit. Est et corporalis eleemosyna, quæ in sex operibus misericordiæ consistit. Hæc opera sunt sex hydriæ nuptiales, sex filii Liæ, sex fratres David, sex gradus in lectulo Salomonis: per quos Salomon verus pacificus in nos ascendit, dum a nostra pravitate conversos, et ad se reversos, ad amorem et contemplationem suam ascendere facit, cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

15. In eadem Quadragesima. De Facienda Pœnitentia.

Luc. 15.

Christus hodie in schola eruditionis Evangelicæ per filium prodigum nobis competentissime proponit pœnitentiæ et humilitatis exemplum. Qui quum

afficeretur gravissima fame, cogitavit redire ad patrem, et inter mercenarios unus esse. Quis est qui dilapidat omnia bona vivendo luxuriose, nisi peccator quilibet, qui bona gratuita et naturalia peccando corrumpit, et perdit? Sed reversus ad cor, et justitiam incipiens esurire, humiliat se in oculis suis: et de filiali dignitate ad mercenarii sortem devota humilitate descendit. Beati quidem sunt, qui esuriunt justitiam; quoniam ipsi saturabuntur. Esurientes, inquit, implevit bonis. Qui enim divitias temporales appetunt, non satiabuntur eis. Hæc est aqua de puteo Samariæ: de qua qui biberit, sitiet iterum. Hæc aqua non reficit, quia non sufficit. Divites eguerunt, et esurierunt: inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono. Cibus autem justitiæ dum plus appetitur, plus dulcescit. Unde et ille qui factus est nobis a Deo sapientia et justitia dicit: Qui edunt me adhuc esurient: et qui bibunt me, adhuc sitient. Non est tamen ita insatiabilis appetitus justitiæ, sicut amor pecuniæ: nam in istis est appetitus sine satietate: in illa est satietas sine attædiatione. Unde propheta: Ego in justitia apparebo in conspectu tuo: satiabor dum apparuerit gloria tua. Qui ergo esurit in præsenti, satiabitur in futuro. Sed nunquid omnes illi esuriunt justitiam, qui desiderant esse justi? nequaquam. Sunt enim plerique mali, qui desiderant esse justi: sed victi et vincti peccandi consuetudine adhuc pascunt porcos, nec revertuntur ad patrem, desiderant et suspirant non amare quod amant: et compuncti ad justitiam, delectationem peccati amplectuntur: nec recedunt a malo qui ad bonum desiderio fervent. Quod compunguntur ad bonum, quædam gratia est vocationis, non justificationis. Justitia enim non affectu æstimanda est, sed effectu et consensu. Quæ, inquit Apostolus,

participatio est justitiæ cum iniquitate? aut quis consensus templo Dei cum idolis? Siquis deplorat vitam quam perdidit, et justitiæ consentit: jam justitiam esurit, jam ad patrem reverti proponit, jam pedem in viam rectam posuit, et ad meliora suspirans dicit: Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas. Et licet desideret, amplius tamen appetit dicens: Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas in omni tempore. Laborat ad profectum, ut veniat ad perfectum. Videt enim pater suus a longe, quoniam longe a peccatoribus salus: sed venienti et lætabundus accedenti occurrit. De tali cursu loquitur Isaias: Occurristi, inquit, lætanti, et facienti justitiam, in viis tuis recordabitur tui. Pius pater si juxta meritum responderet, oculos suos declinaret ab eo: ad preces illius obsurdesceret: et ei turpitudinem præteritæ conversationis objiciens, ipsum graviter objurgaret. Sed humilitate filii fractus et victus, deponit duritiam, induit misericordiam: et rigorem, quem meruerat filius, convertit in gratiam. Tardius est patri misericordiam impendere filio, quam filio patris misericordiam obtinere. Prævenit et anticipat preces filii revertentis: accelerat et occurrit, et cadens super collum filii, eum osculatur, et dicit: Cito proferte stolam primam, et induite illum: et date annulum in manum ejus, et calceamenta in pedes ejus: et adducite vitulum saginatum, et occidite, et manducemus, et epulemur: quia filius meus mortuus fuit, et revixit. Stola est sanctificatio spiritus: annulus, fides: calceamenta, documenta doctrinæ. Vitulus, sacrificium altaris: solemnes epulæ, gaudium angelorum super peccatoris conversionem. Osculatur et amplectitur pater filium, insinuans per osculum et amplexum, quod eum in viscera paternæ pietatis recipit, quod ei se totum aperit, totum se inspirando

effundit, ut sit unus spiritus cum eo, qui unum fuerat membrum cum meretricibus luxuriose vivendo. Eum suis inserit et complantat membris, qui membrum fuerat meretricis. Quid animi obsecro erat illi misero, immo illi beato et superbeato pœnitenti inter amplexus et oscula pii patris: quum recalesceret, et respiraret cor afflicti, et pene desperati: quum ei cor mundum et spiritum rectum atque lætitiam salutaris pater infunderet? Cor hominis angustum est: et anima humana gaudium cœleste plene capere non sufficit. Ideo liquefit anima ejus: et scinditur cor in seipsum contritione ac gemitu: et ignitas compunctiones de recordatione primæ miseriæ, et improvisæ lætitiæ concipiens: quia eas interius continere non potest, in diluvio aquarum multarum mixta cum dolore lætitia anima sese non capit: et in tantæ gratiæ dono liquefacta diffundit. Peccator igitur sive filius hinc pudore, et inde dolore, hinc gaudio et non amore in diversa distractus, lætitiæ quæ illi offertur, non sufficit: et patrem non solum misereri, sed miserando gaudere compellit. O bone Jesu! O benigne! O amabilis! O amor Deus! O caritas Deus! si tanta sint solatia tua circa pœnitentes, quanta erunt gaudia tua circa regnantes? Hanc patris affectionem vitæ suscitat humilitas filii, ipsa sola reconciliat filium suum patri: nam, juxta sapientis verbum, custodia pacis est humilitas. Noli homo superbire, quoniam superbis resistit Deus: et cum humilibus sermocinatio ejus. Humilia te ergo sub potenti manu Dei: ut cum filio pœnitenti dicas patri: Pater, peccavi in cœlum, et coram te: Pater, jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. Nihil adeo te patris gratia dignum facit, quam si gratia illius indignum te judices. Peccatum itaque tuum coram te sit semper. Et

sicut sapiens dicit: De indulto et propitiato peccato noli esse absque metu. Quum habueris gratiam filii: et quum omnia benefeceris, judica te inutilem servum. Sola enim humilitas est innocentiæ fundamentum: profectus, atque professus, custodia et disciplina virtutum. Ipsa est condimentum omnis justitiæ: et sine illa omnes justitiæ meæ quasi pannus menstruatæ. Si quis in homine defectus est virtutum, humilitas totum supplet: si quid quod displiceat, humilitas totum redimit et excusat. Hæc est quæ laqueos ostensos Antonio sola pertransit, sola ei nos conciliat et commendat: qui pro nobis factus mitis et humilis corde ad humilitatem et pœnitentiam nos invitat Christus Jesus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

16. In eadem Quadragesima. De Luctu.

Prov. 12. *Mœror viri humiliabit eum: et sermone bono lætificabitur.*

Sapiens fructum et effectum mœroris insinuat: sed et uberrimam merendi gratiam et plangendi materiam habemus in nobis. Lugere possumus et debemus bona quæ amisimus, et mala quæ commisimus: ecce primum testimonium: Pericula quæ sentimus, ecce secundum: Tribulationes quibus urgemur, ecce tertium: Terrorem futuri judicii, ecce quartum. Istam lugendi quadripertitam materiam Psalmista distinguit dicens: Circumdederunt me dolores mortis: et torrentes iniquitatis conturbaverunt me. Dolores inferni

circumdederunt me: præoccupaverunt me laquei mortis. Dolores mortis persequutiones sunt, et pressuræ quas patimur: et sunt quædam præambula mortis. Responsum enim mortis habemus in nobis. Torrentes iniquitatis sunt impetus peccatorum: dolores inferni per se patent: laquei mortis, tentationes sunt, et retiacula inimici. De malis commissis luget propheta: Multiplicatæ, inquit, sunt iniquitates meæ super capillos capitis mei. De bonis vero omissis admonuit: defecerunt in vanitate dies mei: et anni mei in gemitibus. Si aperiantur cataractæ capitis mei, et effundantur in lacrymas: si disrumpantur fontes aquarum, ut de abysso cordis mei per lacrymas inundet diluvium aquarum multarum: non potero lugere ad plenum mala quæ feci, dies quos perdidi, qui iniquitatem quasi aquam ab adolescentia mea bibi. Sed et pro imminentibus mihi malis, et tentationibus importunis luctus mihi est, et dolor continuus cordi meo: quoniam repleta est malis anima mea, et circumdederunt me mala quorum non est numerus. Defixus sum in limo profundi, quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: sicut onus grave gravatæ sunt super me. Tu autem Domine Deus Sabaoth libera me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me. Exitus aquarum deducant oculi mei. Da mihi luctum et lacrymas Petri: quibus apostasia ejus deleta est. Da mihi lacrymas Mariæ peccatricis, quibus ipsa mundata, et Lazarus resuscitatus est. Lacrymas dico, quæ vitæ auctorem ad lacrymas compulerunt. Secunda lugendi materia est pressura tentationum, quæ nos circumquaque angustiant: aliæ supra nos, aliæ infra nos, aliæ circa nos, et omnes contra nos. In omnibus quæ cogitamus, quæ agimus, quæ dicimus, quæ acquirimus, quæ amittimus. In omnibus quæ placent, quæ displicent,

quæ adjuvant, vel quæ nocent: in omnibus tentamur, et affligimur. Denique totum tentatio est, quod sumus, quod vivimus. Sicut legitur: Tentatio est vita hominis super terram. Et hoc est quod beatus Job dicit: Homo natus de muliere brevi vivens tempore repletur multis miseriis. Revera multæ sunt hominis miseriæ, qui in miseria nascitur, in miseria nutritur, in miseria consumitur. Miseria sumus intus pleni, foris miseria circumdati. Inter has tentationum angustias, Paulus clamare compellitur: Infelix ego homo quis me liberabit a corpore mortis hujus? Et alibi: Supra modum gravati sumus: ita quod tædeat etiam nos vivere. Sed et Jonas dicit: Irascor usque ad mortem. Elias etiam inter varias tentationes, et pressuras petivit animæ suæ ut moreretur: Sufficit, inquit, mihi; tolle animam meam. David quoque tentationum pondus profitebatur cum lacrymis dicens: In increpationibus propter iniquitatem corripuisti hominem. Exaudi orationem meam, Domine: auribus percipe lacrymas meas. Terrere nos potest expectatio futuri judicii, ubi erit in judice severa æquitas, in tortoribus severa et inaudita crudelitas, in pœnis intolerabilis, et æterna anxietas. Et quis poterit sustinere diem adventus ejus: aut quis stabit ad videndum eum? Quis enim habitare poterit cum igne devorante? aut quis habitabit cum ardoribus sempiternis? Justus dicit: In me, Domine, transierunt iræ tuæ: et terrores tui conturbaverunt me. Hoc ultimum ad pœnam refertur æternam. Job etiam dicit: Sagittæ Domini in me sunt: quarum indignatio ebibit spiritum meum: et terrores militant contra me. Quod dicit: Sagittæ Domini in me sunt: hoc est in me transierunt iræ tuæ. Quod dicit, Terrores militant contra me: hoc est terrores tui conturbaverunt me. Sunt tamen lacrymæ suaves et

dulces, quæ de futuri gaudii expectatione procedunt. Unde propheta: Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, sicut et in promissione tua. Quando veniam, et apparebo ante faciem Domini: fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte. Hoc est vinum lætitiæ: de quo dicitur: Date vinum mœrentibus: et siceram his qui amaro sunt animo. Hoc vinum necessarium est nobis, ob frequentes infirmitates. Temperandum est tamen, ne ebrietatem inducat, et Spiritum vertiginis, quem miscuit Dominus in medio Ægypti. Expedit ergo, ut poculum nostrum cum fletu misceatur: ut mœror viri eum humiliet. Patientia enim attrita grandescit: et virtus in infirmitate perficitur. Sunt lacrymæ quæ de caritate hauriuntur, quasi de fontibus Salvatoris: quando animus ex desiderio cœlestium, quodam spirituali gaudio resolutus, in lacrymas diffluit et liquescit: et recordatione desiderabilium suorum mirabiliter interius se effundit, ut possit dicere: Hæc recordatus sum, et effudi in me animam meam: quoniam transibo in locum tabernaculi usque ad domum Dei. Harum lacrymarum dulcedinem experimento cognoverat, qui languido amore dicebat: Anima mea liquefacta est, ut dilectus loquutus est. Scriptum est enim: Emittet verbum suum et liquefaciet ea: flabit Spiritus ejus et fluent aquæ. Dilecto ergo loquente, et Spiritu sancto flante, fluunt aquæ, quibus rigatur hortus deliciarum, ut fluant aromata illius. Hæ sunt aquæ mellifluæ, quibus fœcundatur ager, cui benedixit Dominus, etenim cœli distillaverunt stillicidia super terram, quibus lætabitur germinans: pluviamque voluntariam segregabit Deus hæreditati suæ, ut euntes et flentes mittamus semina nostra. Venientes autem veniemus cum exultatione, portantes manipulos nostros, habentes de mœrore solatium, et de

dolore plenitudinem gaudiorum: præstante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

17. In Eadem Quadrages. De obedientia, Cruce, et Passione Christi.

Philip. 2. *Christus factus est pro nobis obediens Patri usque ad mortem.*

Quanta sit obedientiæ virtus prius declarat Altissimus in universis quæ ab eo creata sunt. Postea in seipso, qui universitatis creator est. Cœlum et terra, mare et omnia quæ in eis sunt, eum audiunt, et obediunt voci ejus. Terra ad nutum ipsius protulit herbam virentem: et lignum pomiferum juxta genus suum, &c. quæ longum est dicere. Cœli diviserunt aquas ab aquis, et luminaria susceperunt: sed et luminaria vocata, juxta verbum prophetæ, dixerunt: Adsumus et luxerunt ei cum jocunditate. Mare et venti obediunt ei. Ignis, grando, nix, glacies, Spiritus procellarum, quæ faciunt verbum ejus. Verbum ejus facit omnia: quia verbo ejus facta sunt omnia. Omnia obediunt Altissimo et conserviunt. Sicut scriptum est: Ordinatione tua perseverat dies: quoniam omnia serviunt tibi. Solus homo qui ad hoc spiritualiter creatus erat, ut suo Creatori serviret, servire contemnit: ergo omnis creatura merito insurgebat pro Domino in accusationem et damnationem hominis. Juxta illud sapientiæ: Pugnabit pro illo orbis terrarum contra insensatos. Et Ecclesiasticus: Omnis factus tibi factori deserviens, excandescit in

tormentum adversus injustos. Sed Filius Dei vincens in sapientia malitiam, in humilitate superbiam, si homo, inquit, mihi servire detrectat, ego ei serviam: et pro eo ut eum a servitute redimam, faciam me servum: ut ejus onera portem, faciam me jumentum. Et ad patrem loquens, Paratum, inquit, cor meum: paratum cor meum. Si vis hominem quicquam pati: paratum est cor meum pati. Si vis hominem flagellari: Ecce pro eo in flagella paratus sum. Heu mihi! quis non timeat, quis non contremiscat, attendens pondus iniquitatis nostræ: cujus redemptio tantum pretium exigebat? Vere insanabilis plaga, et horrenda erat hominis damnatio, pro qua oportebat Filium Dei mori. O quam damnabilis erat iniquitas nostra, pro qua Christus toties sanguinem suum fudit? Fudit in Circumcisione: fudit quando in agonia factus est, quando sudor ejus erat quasi guttæ sanguinis decurrentis in terram: fudit, quando ligatus ad stipitem dorsum posuit ad flagella: fudit pedibus et manibus Cruci affixus: fudit spinis in capite multipliciter punctus: fudit et lancea perforatus. Christus equidem ideo sanguinem suum multipliciter fudit: ut hi qui de sanguinibus nati erant, qui stolam innocentiæ peccato polluerant, lavarent stolas suas in sanguine agni. Aliter enim purgari non poterant, sicut Apostolus dicit: Quem posuit Deus propitiationem per fidem, in sanguinem ipsius. Sic Agnus Paschalis quarta decima luna vespere immolabatur. Quod dicitur luna quarta decima plenilunium notat. Quod dicitur ad vesperum, occasum solis insinuat. Sol justitiæ Christus est: Luna Ecclesia. Tendit Sol, id est, Christus ad mortis occasum. Luna, id est, Ecclesia a Sole justitiæ illuminata, consurgit in ortum. Factus est ergo obediens non solum usque ad beneplacitum Patris: sed usque ad mortis angu-

stias, et ignominiam Crucis. Ut enim de inferno ascenderet homo: Christus de cœlo descendens ascendit in crucem. Et hoc est quod in Canticis sponsæ quandoque prædixerat: Ascendam in palmam, et apprehendam fructus ejus. Crux Christi, sive fides: crucis palma est, victoria est. Hæc est victoria quæ vincit mundum: quæ triumphat principem hujus mundi. Plane mors destructa est: et qui habebat mortis imperium, victus et ejectus est. Hanc palmam ascendit, qui in cruce suspensus est, Christus Jesus, de quo Esdras Propheta prædixerat. Unxerat me non sicut Patrem, qui liberavit nos de terra Ægypti stantes ante tribunal judicis, humiliasti me suspensum in ligno, et morti tradidisti me. De hoc eodem Moyses Legislator: Erit, inquit, vita tua pendens ante oculos tuos. Crux quum esset olim patibulum damnatorum: fructus illius erant timor, horror, ignominia, et mors. Ex quo vero Christus ascendit in palmam: ex quo Agnus innocens ascendit victoriose in crucem: mutati sunt fructus ejus. Et ubi prius erant timor, horror, dolor, ignominia, et mors: ibi hodie apprehendi possunt pax, honor, jocunditas, vita, et gloria. Crux quæ olim fuerat extremæ vilitatis, et exquisitæ damnationis supplicium hodie elevata est in magnificentia et gloria. Et de tormentis latronum translata est ad frontes imperatorum et regum: et ad capita summorum pontificum. Multi et admirabiles sunt fructus crucis: venite ad eam omnes qui laboratis et onerati estis, qui lapsi et confracti, et collisi estis. Quid etiam ita lapsos reparat? quid ita fractos consolidat? Quid ita hominum morum sanctitatem et devotionem conservat? Quid tam pium, tam fidele, tam salubre, aut medicinale sicut memoriæ crucis Christi? quid ita peccatum interficit? quid ita potentiam hostis evacuat? quid

ita omnem in homine malitiam crucifigit? Nihil dulcius, nihil acceptius, nihil amabilius aut suavius est illis, Christe, qui te diligunt: et qui pro amore tuo mortificationem crucis in sua carne circumferunt. O altitudo divitiarum sapientiæ et scientiæ Dei: quam incomprehensibili et ineffabili artificio caritatis Christus in cruce cruciatus æternos extinxit! de morte et miseria humana, vitæ et salutis confecit antidotum: ut miseria miseriam absorbeat, ut mors mortem deglutiat: et totus homo beneficio Passionis Christi in gratiam, et gloriam impassibilitatis assurgat. Hæc sunt mysteria: hæc sunt beneficia crucis: hæc est quæ eduxit filios Israel de Ægypto, quæ nos ab æterna captivitate redemit. Hæc est virga quæ devoravit dracones Pharaonis: hæc est quæ aquas de Petra eduxit: quæ de corde lapideo pœnitentiales lacrymas effluere facit: hæc est quæ dulcoravit aquas Marath: quia omnem dolorem suavissimum facit Domini memoria Passionis. Crux equidem nobis est arca testamenti. Hæc est nobis propitiatorium exauditionis, vexillum salutis, titulus sanctitatis. Spes victoriæ fœdus et arca divinæ gratiæ, character Christianæ militiæ, fundamentum fidei, subversio inimici, spolatio inferni, scala cœli, janua paradisi, revelatio lapsorum, clausorum apertio, consolatio afflictorum, tutela corporum, armatura spirituum, salus viventium, vita mortuorum, liberatio captivorum, humilium consolatio, et dejectio superborum, turris David, specula Sion, generalis omnium salus, unicum omnium et commune refugium. Super omnia, Christe Jesu, te nobis amabilem facit passio tuæ crucis: hic ostendisti quantum nos dilexeris. Majorem enim caritatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Passio tua omnes evacuans passiones, propitiata est omnibus iniquitatibus nostris. Nihil

adeo, fratres, ad mortem est, quod mors Christi non sanet. Ipse redemit per misericordiam suam Israel ex omnibus iniquitatibus suis. Quoniam apud Dominum misericordia: et copiosa apud eum redemptio. Sed quid faciet Christus inter lacrymas matris suæ, et discipulorum dolentium et suspirantium: inter opprobria exprobrantium et dicentium: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere: Si Filius Dei est, descendat nunc de cruce, et credimus ei? Petrus dicit: Propitius sis tibi Domine. Et discipuli: Nos sperabamus quia ipse esset redempturus Israel. Judæus exultat et insultat ei: atque cæteris discipulis fugientibus, Petrus desperat et negat. Usquequo peccatores Domine: usquequo peccatores gloriabuntur? Tu qui respicis terram, et facis eam tremere, ostende potentiam tuam: ut sciant gentes quoniam est nomen tibi Dominus, tu solus altissimus es in omni terra. Porro dum venditur, et dum traditur, dum ligatur, dum flagellatur, dum conspuitur, dum damnatur, dum cruci affigitur, dolorum et miseriarum suarum oblitus, sed misericordiarum recordatus: Pater, inquit, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Jesu, Jesu! volat irrevocabile verbum tuum: non revertetur ad te vacuum, sed faciet ad quod misisti illud. O quam multus es ad ignoscendum, Domine. Judæi clamant crucifige, tu clamas ignosce. O quam magna est multitudo dulcedinis tuæ, Domine. O quam confirmata est super nos misericordia tua Domine! O bone Jesu, O benigne, O amabilis, O desiderabilis, O suavis, O dulcis, O amor Deus, O caritas Deus! quam dulci, quam desiderabili torrente voluptatis potabis eos qui te diligunt, qui sic odientes et crucifigentes te perfundis oleo misericordiæ! Sane non est a sæculo facta oratio ita opportuna, ita temperata, ita tempori et necessitati accommoda. Nam in ipsa

elevatione manuum tuarum Jesu, quum sacrificium matutinum in vespertinum transiret, in ipsa virtute incensi quod cœlos ascendebat, terram operiebat, inferos respergebat, exaudiendus pro reverentia tua clamas: Pater ignosce eis, quia nesciunt quid faciunt. In ira plebis Judaicæ sævientis suam Dominus avertit iram, et effudit gratiam. Hoc verbum gratiæ, verbum misericordiæ semper habendum in corde, semper habendum in ore. Pater ignosce eis, &c. Anima mea liquefacta est ut dilectus loquutus est. Nonne Deo subjecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum. Et jam sapiens et intelligens misericordias Domini, securus sum, quia quem habebam judicem, habeo advocatum. Pater, inquit, ignosce. Quid anima mea mœrore consumeris? Quare tristis es anima mea et quare conturbas me? Nunquid consiliarius non est tibi? Nunquid resina non est in Galaad, et medicus non est tibi, tu qui tam pacifice loquutus es crucifixoribus tuis: loquere, Domine, quia audit servus tuus: loquere pacem in plebem tuam. Da voci tuæ vocem virtutis. Sana animam meam: quia peccavi tibi. Dic animæ meæ: salus tua ego sum: tu qui es summe bonus, sine quo nullus bonus: qui es, sicut Apostolus dicit, Imago Patris, forma pulchritudinis, signaculum sanctitatis: signa cor meum sub custodia tua, Deus cordis mei, et pars mea in æternum. Signa omnes qui signum crucis adorant, et te adorando honorant: qui es honor, virtus, et sapientia Dei, justitia, et redemptio, et sanctificatio nostra, Jesu Christe: qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

18. In Cœna Domini.

Joan. 13. *Quum surrexit Jesu a cœna, misit aquam in pelvim, &c.*

Initio Quadragesimæ nobis a Domino datum est in mandatis, ut jejunando lavaremus facies nostras. Hodie idem Dominus in schola Evangelicæ disciplinæ verbo et exemplo nos docet invicem pedes nostros abluere. Nam quum ad imaginem suam creator nos fecerit, per primam prævaricationem deformata est in nobis imago cœlestis. Ideoque lacrymis pœnitentialibus abluenda est: ut sicut per culpam terreni hominis imaginem portavimus: ita per pœnitentiam ad cœlestis imaginem reformemur. Apostolus ait, Primus homo de terra terrenus; secundus homo de cœlo cœlestis: si autem portavimus imaginem terreni, portemus imaginem celestis. Terreni hominis imaginem Psalmista exprimens, Homo, inquit, vanitati similis factus est, imago primi est veritas, imago secundi est vanitas; nam in vanitate transeunt dies ejus. In imagine pertransit homo; et dies ejus sicut umbra pereunt. Nihil adeo in nobis deformatum est quod pœnitentia non abluat, et reformet. Apostataverat Petrus: sed apostasiam ejus lacrymæ deleverunt. Beata illa peccatrix septem possessa dæmoniis, lacrymarum beneficio liberatur. Lacrymæ Samuelis veniam impetraverunt. Lacrymæ oculos Tobiæ aperuerunt, et ab ejus nuru dæmonium expulerunt. Lacrymæ universitatis auctorem ad lacrymas compulerunt, atque suscitationem Lazari meruerunt. Hæ sunt aquæ calidæ quas invenit Ana Filius Sebeon, quum custodiret asinos Patris sui. De quibus Pro-

pheta dicit: Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. Quia tamen non possumus evitare, quin de pulvere humanæ conversationis aliquid contrahamus: præcipimur pedes abluere, ut post tempus pœnitentiæ jam peractæ non solum a criminalibus, sed etiam a venialibus omnino purgetur finis, et consummatio vitæ nostræ, quæ per pedes significatur. Sicut Propheta commemorat: Sordes, inquit, in pedibus suis, nec recordata est finis sui. Jesus ergo purgationem faciens, quum jam discipulos suos gratia, et sermone mundasset, sicut ipse dicit: Mundi estis propter sermonem, quem loquutus sum vobis. Alibi etiam quoniam Judas cum eis adhuc erat, dixit: Mundi estis, sed non omnes. Surgens ergo a Cœna, et præcingens se linteo, misit aquam in pelvim, &c. Cœna hæc mensa Domini est: quæ nobis apponitur ad custodiam, et defensionem adversus malitias inimici. Posuisti, inquit, in conspectu meo mensam, adversus eos qui tribulant me. Triplex mensa est. Prima Moysi in Deserto: de qua dictum est: Facies mihi mensam de lignis Sethim, et inaurabis eam auro purissimo. Secunda est Christi in sæculo: de qua Apostolus: Non potestis communicare mensæ Christi, et mensæ dæmoniorum. Tertia est totius Trinitatis in cœlo: de qua veritas dicit: Ut edatis et bibatis super mensam meam in regno Dei. Huic mensæ non communicat, nisi qui a cunctis criminalibus sunt abluti. Unde et apostolus dicit: Habemus altare de quo non habent potestatem edere, qui tabernaculo deserviunt. Tabernaculum carnis nostræ domus est: Tabernaculo itaque deserviunt fornicatores, adulteri, ebriosi, gulosi: et cæteri qui curam carnis in desideriis agunt. Summa equidem cautela utendum est: ut digne accedamus ad mensam. Sicut scriptum est: Quum sede-

ris ad mensam divitis, diligenter attende quæ tibi apposita sunt: et appone cultrum gutturi tuo: et scito quia te eadem oportet præparare. Et hoc est quod propheta tangit, dum dicit: Pone mensam, contemplare in specula comedentes et bibentes. Discreta speculatione, et diligenti consideratione pensanda est hujus dignitas Sacramenti: de quo apostolus dicit: Magnum est sacramentum pietatis, manifestatum in carne, justificatum in spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est gentibus, creditum mundo, assumptum in gloria. Nil hic simulatum, nil vilificatum, nil fictum, nihil penitus obumbratum. Magnum est hoc Sacramentum, dicit Apostolus. Vere magnum, quia magnum pretium mundi, pretium impreciabile, super omne æstimationem, super omnem intelligentiam, super omnem eminentiam. Quicquid in eo est, veritas est, et quicquid in eo patet, est quicquid patet. Nam sub specie visibili totus Christus absconditus est, posuit tenebras latibulum suum. Unde et ad eum Propheta loquens: Vere Deus absconditus, tu es Rex Israel Salvator. Prius absconditus fuit in sinu Patris, a quo descendit: postea absconditus in forma servi quam suscepit: nunc absconditus in Sacramento, quod ipse hac eadem die instituit. Veritatem ergo rei percipimus sub quodam velamento speciei, sub quodam cortice Sacramenti. Et hoc est forte quod Isaias dicit: Pulli asinorum, qui operantur in terra, mixtum migma comedent, id est, hordeum cum palea, veritatem scilicet sub figura. Nunc quasi paleis pascimur, et non satiamur: sed erit quum videbimus eum facie ad faciem. Sicut scriptum est: Satiabor quum apparuerit gloria tua. Christus est qui quasi pignus et arram suæ dilectionis, et obsidem caritatis suæ Sacramentum illud saluberrimum instituit et reliquit. Hoc est, inquit, corpus

meum. Nullus, quæso, hic dubitet, audiat quis loquatur, credat potius Christo quam sibi, ut sit cum Deo creditus Spiritus ejus. Abneget semetipsum: nec sequatur oculum rationis humanæ, quia lippus est. Sequatur Christum fide, et spe, qui est veritas et vita. Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, et projice abs te. Spiritus sanctus in simplicitate fidei, non in argumentis rationis humanæ vult nos salvos fieri: sicut scriptum est: Et cum humilibus sermocinatio ejus. Propheta dicit: Nisi credideris non intelliges: sed et fides scientiam habet, quod manifeste habes in Job: Scio quia Redemptor meus vivit, et in novissimo die, de terra surrecturus sum. Scio, dicit Martha, quia quodcumque poposceris a Deo, dabit tibi Deus. Et de fratre loquens: Scio, inquit, quia resurget in resurrectione, in novissimo die. Et Paulus: Scio cui credidi, et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem. Passionem Christi evacuant, totumque negotium nostræ redemptionis irrident: qui cum summa humilitate, et diligentia non attendunt cum quanta reverentia caro et sanguis Christi debeat confici, quam devote tractari, quam sancte suscipi, quam industrie dispensari. Si enim, ut verbo Apostoli utar, sanguis hircorum, aut taurorum, et cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit Deo, emundabit conscientiam nostram ad serviendum Deo viventi? Hæc vero de Sacramento altaris, et de Missa proposui: quia hodie hujus Sacramenti institutio facta est: hodie, ut ita dicam, Missa nata est. Unde et quasi in die sui natalis Missa elegantiore cultu, et cum multitudine, et diversitate sacerdotum circumstantium celebratur. Sicut scriptum est: Constituite diem solemnem in condensis

usque ad cornu altaris, id est in multitudine sacerdotum usque ad virtutem et efficaciam Sacramenti. Qui ergo lavatis hodie pedes: facite ut lota sit facies prævaricationis antiquæ. Alioquin vobis judicium mortis æternæ manducatis et bibitis: si non dijudicantes corpus et sanguinem Christi, ad eum accedatis. Sed nec desperetis, habetis Petrum, habetis Paulum, habetis Publicanum et Chananeam: habetis et illam nominatissimam peccatricem, exempla pœnitentiæ: habetis Christum exemplum misericordiæ, fontem gratiæ, inexhaustum fontem positum in ablutionem peccatoris et menstruatæ: qui nos abluat, qui nos ad mensam suam recipiat, et seipsum nobis in sua mensa communicet: in hac vita viaticum, et in futuro plenitudinem desideriorum Christus Jesus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

19. De eadem Cœna Domini.

Thren. 4. *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris: sub umbra ejus vivemus.*

Verba sunt Jeremiæ prophetæ. Declaratio sermonum tuorum illuminat et intellectum dat parvulis. Passionem enim Christi quam Moyses nunc in serpente æneo, nunc in agno Paschali, nunc in vitula rufa typice præsignaverat, Hieremias apertissima verborum insinuatione demonstrat. Spiritus oris nostri, per quem speramus, per quem loquimur, per quem vivimus, per quem sumus, *captus est in peccatis nostris.* Nostris non suis: quia quæ non rapuit, exoluit. Et hoc est quod alius Propheta dicit:

Laborare me fecistis in iniquitatibus vestris. Et in cruce pendens poterat dicere homini: Viæ tuæ et iniquitates tuæ fecerunt hæc mihi: ut jumentum factus sum apud te. Si oneratus es, alleviabo te: et portabo onus tuum, ut in meipso impleam legem meam. Sicut scriptum est: Alter alterius onera portate: et sic adimplebitis legem Christi. Ponam dorsum ad onera et flagella. Si venundatus es sub peccato, ego tanquam vile mancipium, aut vile jumentum vendi me permittam, ut habeas pretium redemptionis tuæ. Si per lignum perditus es, per lignum te redimam. Si per peccatum perditus es, aut damnatus: ego faciam me peccatum, ut damnem de peccato peccatum. O quanta superbia viri, o quanta humilitas Dei. In humilitate, inquit, judicium ejus sublatum est, dicit Isaias. Et subjungit: Sicut ovis ad occisionem ductus est: et sicut, &c. Sic ergo e converso modo figurativo, oblatum est unum pro omnibus holocaustum. Holocaustum sanctum et rationabile: in quo odor vitæ, sapor gratiæ, rectitudo gloriæ. Ablata est ab homine omnis materia ingratitudinis. Dicebat homo creatus et non redemptus: Quare serviam creatori meo? Quid pro me fecit? Si me creavit, creavit boves et asinos, et cætera universa. Quid pro me fecit? Dixit et factus sum. Jam non potes hæc dicere, serve nequam. Sustinuit enim pro te insidiatores in factis: exprobratores in verbis: sputa, flagella, lanceam: et ad ultimum mortem crucis. Jam obstructum est os loquentium iniqua: nec certiora potuit Dominus argumenta ostendere caritatis. Majorem, inquit, caritatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Finalem et consummatissimam caritatem exhibuit et patri, et nobis, et nos salvans, et mandatum patris observans. Sicut

scriptum est: Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis. Ideo legalia consummans, et imperium mortis terminans dicit: Consummatum est. Super omnia te nobis amabilem facit, Jesu Christe, crucifixio tua. Si ad negotium nostræ redemptionis aliud mortis genus elegisset, minus sufficiens videbatur. Hic totus homo redimitur, dolet caput spinis spissum, dolent manus clavis infixæ, dolet latus in ligno dure extensum et lancea perforatum, dolent tibiæ, dolent pedes, ut possit dicere: Ovos omnes, qui transitis per viam, attendite si est dolor sicut dolor meus. Mors Christi opus sine exemplo, caritas, sine modo, donum sine pretio, gratia sine merito. Gloriatur Gentilis in desiderio animæ suæ, glorietur Christianus in Domini sui cruce. Absit mihi gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi. Paulus rerum optimus æstimator se nihil existimat scire: nisi Jesum Christum et hunc crucifixum. Et quid tam pium, tam salubre, tam memoriæ infigendum sicut crucifixio Christi? Quid est quod sic peccatum interficiat, virtutem corroboret, et omnem malitiam crucifigat? Christus enim manibus propriis peccata nostra cruci affixit: et ut redimeret hominem miserum, post multitudinem miseriarum seipsum sacrificium obtulit vespertinum. Crucifixus crucifigebat veterem hominem cum actibus suis: crucifigebat mundum in electis suis. Crucifigebat Paulum mundo: et mundum Paulo. Vos autem quibus mundus crucifixus est: et vos mundo, vos, inquam, decet et ad professionem vestram spiritualiter spectat nihil penitus scire, nisi Jesum Christum et hunc crucifixum: Gentibus quidem stultitiam: nobis autem et aliis qui salvi fiunt Dei virtutem et Dei sapientiam. Aliqui sunt forte qui crucem Christi in habitu bajulant:

sed eam in corde, vel in corpore non portant. Isti sunt qui luxuriantur in cruce Domini, et isti non habent Thau in frontibus suis: nec circumferunt stemmata in corporibus suis. Qui autem sunt Christi, crucifixerunt carnem suam cum vitiis et concupiscentiis. Isti non timent adventum angeli percussoris. Vera scientia et summa hæc nobis sit scire Christum crucifixum: qui factus est nobis a Deo non solum sapientia, sed justitia, et sanctificatio, et redemptio. Vere redemptio, et adeo copiosa, ut et ipse redimat Israel ex omnibus iniquitatibus suis. Passio enim propitiata est omnibus iniquitatibus nostris. Sanguis Abel clamat ultionem: sanguis Christi clamat redemptionem. Hic est enim sanguis Agni immaculati, cum quo semel ingressus est summus Pontifex sancta, æterna redemptione inventa. Conscissus est hodie saccus, in quo erat pretium nostræ redemptionis: conscissus est saccus nostræ immortalitatis in Christo, ut miseriis circumdatus nos misericordia et lætitia circumdaret. Conscidisti, inquit, saccum meum et circumdedisti me lætitia. Hunc saccum sapientia texuit novem mensibus in aula Virginis: hunc in Jordane lavit: in Passione torsit: in cruce siccavit. Et sic de sacco vestem gloriosam sine macula, et ruga composuit. In hoc sacco latuit Christus triginta duobus annis, ut operaretur salutem in medio terræ. Semper posuit tenebras latibulum suum, certe non solum in latibulo, sed etiam in patibulo, ibi abscondita est fortitudo ejus: nam si Christum cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Filii hominum usquequo gravi corde! O tardi, O cæci, O omnium bestiarum bestialissimi! non fuga dæmonum, non languorum sanatio, non suscitatio mortuorum, non obtenebratio solis, non scissio lapidum, non prædictio futurorum

duritiam Judæorum ad fidem convertit. Sed nec multorum corda, qui Christum profitentur, contritione ad pœnitentiam scidit. Judæi crudelissimi homicidæ, immo, ut loquar expressius, deicidæ, qui in Christum Dominum manus sacrilegas injecerunt: non sunt ea contenti malitia, ut affligant Dominum in patibulo crucis, nisi contumeliis affligatur, et saturetur opprobriis. Ipse autem quasi homo, sine adjutorio nunc de Caipha ad Pilatum, nunc de Pilato ad Herodem ductus, et ab eo contemptus irridetur, conspuitur, flagellatur, crucifigitur, et crucifixo improperatur: Vah qui destruis templum Dei, &c. Si Rex Israel est, descendat nunc de cruce, et credimus ei. Quid potest, aut quid debet facere Christus? Timendum est ne descendat. Videt ex una parte matrem suam flentem, cujus animam pertransivit gladius passionis. Videt ex alia parte discipulum stantem, quem diligebat: videt mulieres illas plangentes, quæ sequutæ erant a Galilæa: videt et audit Petrum suggerentem ei, et dicentem: Propitius esto tibi Domine. Audit adversarios exprobrantes et dicentes: Si Filius Dei es, descende nunc de cruce, &c. Quomodo non descendat, ut ostendat se esse Filium Dei, et satisfaciat universis. Propitius esto tibi Domine dicit Petrus: noli te morti exponere: non decet te sicut hominem peccatorem mori: quum sis Deus et Filius Dei vivi. Adversarius noster es, Petre. Vade retro, Non sapis quæ Dei sunt: non impedias beneficium ex dispensatione redemptionis humanæ. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. Sed et tu, bone Jesu, non acquiescas consilio Petri. Desperat, et negat: ideo consulit ut crucem ascendas. Imple mensuram caritatis, imple debitum obedientiæ. Non est plena obedientia, nisi sit usque ad mortem. Non est holocaustum, nisi

totum incendas. Non bene offers hostiam, nisi caudam hostiæ offeras. Ubi est Christe, quod de te legitur: quia quum dilexisses tuos, usque in finem dilexisti eos. Si prius deponis crucem quam animam, ubi est caritas quam prædicasti? Majorem hac nemo habet, &c. Non te movent opprobria exprobrantium: adhuc respondebis exprobrantibus verbum, adhuc videbunt in quem pupugerunt, adhuc implebis facies eorum ignominia: et quærent te, et non invenient. Si Rex Israel es, dicunt impii, descende nunc de cruce, &c. Generatio hæc prava signum descensionis quærit, et non dabitur ei, nisi signum Jonæ, id est, signum resurrectionis. Majus signum est quia inter mortuos liber de monumento exivit clauso, quam si de patibulo descendisset. Imple igitur magnum hoc Sacramentum pietatis, sicut apostolus dicit, quod absconditum fuit a sæculis, imple permissiones Patrum, imple Patris obedientiam, imple legem: non est alius qui redimat, non est qui salvum faciat: turpe tibi esset incipere et non consummare: jam incœpisti: jam emanat de fixura clavorum, et de apertura laterum sanguis uvæ, meracissimum mustum habens probatum, pretiosum de vinea Sorece torculari Passionis expressum. Jam emanat oleum misericordiæ, emanant aqua et sanguis: ut ex his fiat collyrium oculorum nostrorum. Per foramina clavorum video quia Deus est in Christo, mundum reconcilians sibi. Ferrum, inquit, pertransivit animam ejus, et appropinquavit cor illius, ut jam videamus quia in corde ipsius patent arcana cordis: per foramina corporis patent viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto. Propheta qui nondum per rimas et fixuras clavorum introspexerat, miratur et dicit: Quis novit sensum Domini: aut quis consiliarius ejus fuit? Lancea mihi aperuit

secretum Domini: de quo prædixerat per Isaiam: Secretum meum: secretum meum mihi. Aperit mihi lancea, aperit mihi clavis, quam suavis est Dominus. Sub umbra ejus vivemus inter gentes: umbra Christi, caro est Christi. Umbra Christi, fides Christi est: fides obumbrat mihi, caro obumbrat Virgini Matri. Sed et caro ipsa mihi obumbrat quodammodo: dum suscipio veritatem carnis in Sacramento. Nunc in umbra ejus vivimus inter gentes: erit quando in luce ejus vivemus inter angelicas potestates. Prius fuimus in umbra mortis: nunc sumus in umbra vitæ. Sicut sponsa in Canticis dicit: Sub umbra illius quem desideravi, sedi. Erit quando spes transibit in rem, fides in veritatis certitudinem, umbra vitæ in lucem. Tunc poterimus dicere: Si cognovimus Christum secundum carnem, sed jam non novimus: tunc enim videbimus eum non in diademate quo coronavit eum noverca, aut mater ejus: sed in diademate quo coronavit eum pater suus in splendoribus sanctorum, quasi regem in decore suo, quasi unigenitum a Patre: quia in patris æqualitate: ad cujus visionis gratiam nos perducat, qui captus est in peccatis nostris: ut nos ab æterna captivitate redimeret Christus Jesus, cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

20. In Die Resurrectionis.

Gen. 45. *Nunciaverunt filii Jacob Patri dicentes: Joseph filius tuus vivit, et dominatur in tota terra Ægypti. Jacob vero quasi de gravi somno evigilans, Ibo, inquit, et videbo filium meum, antequam moriar.*

Multorum viscera sæpe concussit et commovit ad lacrymas historia de Joseph: sed historia jam nimis trita est, et præ nimia vetustate multis versa est in tædium. Tota hac quadragesima audivimus de Abraham, de Isaac, de Jacob, de Esau, et cæteris antiquis patribus. Unde et aures nostræ tinniunt: sed longe gratior est novitas quam vetustas. Accedat novus ut veterem redimat: novus Tobias ut veterem illuminet: novus Joseph, immo novus et omnia innovans Jesus, ut veterem Joseph de Ægypto educat. Dulcius mihi sapit Jesus, quam Joseph. Resurgit hodie Christus a mortuis vitam in nobis suscitans, et destruens regnum mortis. Hic est Jonas qui a ceto absorptus, et vitæ iterum redditus pœnitentibus prædicationis verbum annunciat. Hic est Nehemias qui muros Hierusalem reparaturus, nocte rimas ejus visitat. Hic est Samson qui media nocte surgens, portas Gazæ civitatis asportat. Hic est Eliseus qui mortuus mortuum tactu resuscitat. Hic est Elias, qui quum de torrente in via bibisset, exsiccatus est torrens: quia quum Christus de torrente in via bibisset, absorpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua? Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam a peccato et morte: ut sicut Christus resurgens a mortuis jam non moritur: ita Christianus a morte

peccati resurgens et peccato, iterum non moriatur, sed sit vita ejus abscondita cum Christo in Deo. O quam vera, quam magnifica comminatio illius qui dicebat. Ero mors tua, O mors! mortem pro omnibus gustans omne imperium mortis absorbuit. Nam sicut apostolus dicit: Si Spiritus Christi habitat in nobis, qui suscitavit Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora nostra propter inhabitantem Spiritum in nobis. Mortuus est, inquit apostolus, Christus propter delicta nostra, et resurrexit propter justificationem nostram. Resurrexit, sed semel et simpliciter, ut nos dupliciter resurgamus. Prima resurrectio nostra est a peccato: ut jam peccatum non dominetur in nobis. Secunda erit in corpore, quum corpus hoc mortale, animale, ignobile, terrenum et luteum configurabitur corpori claritatis Christi. De prima resurrectione scriptum est: Exurge qui dormis, exurge a mortuis, et illuminabit te Christus. Prima quidem desiderabilis est: sed desiderabilior est secunda, in qua dabitur duplex stola. Ideo propheta dicit: Sitivit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. Verbum Joannis est: Beatus et sanctus est qui habet partem in resurrectione prima. Ille qui dicit, Ego sum resurrectio et vita: hodie resurgens a mortuis nos erigit in spem vitæ, et certam expectationem gloriæ Filiorum Dei. Exultabo igitur, quia hæc est dies in qua exultare præcipimur. Hæc est, inquit, dies quam fecit Dominus, exultemus et lætemur in ea. Eram nudiustertius tristitia et mœrore confectus, et aspiciens Christum mortuum, eram quodam desperationis frigore congelatus, et quodammodo mortuus, sed recaluit cor meum intra me. Et audito quia resurrexit Dominus, cor meum et caro mea exultaverunt in Dominum vivum: quem prius plangebam crucifixum et mor-

tuum. Exultemus ergo in Deo Jesu nostro, nec obdormiamus in morte. Nimis enim mortuus est somnoque lethali sepultus qui non vigilat orto jam sole: oculos enim peccati sopore gravatos reverberat sol novus resurgens ab inferis. Hæc est dies, quæ non vesperascit, quia non occidet ultra sol ejus. Hic est qui nobis diem æternitatis reserat, qui ideo semel occidit, ut semel super occasum ascendat, et ut oriatur in cordibus nostris, nec sit qui se a calore ejus abscondat. Calor si quidem desiderii et amoris sui, qui sanctorum corda Christus illuminando vehementer accendit, eos vigilare et excubare ad imperium suum facit: et tales sunt qui inveniunt eum. Ego enim diligentes me diligo: et qui mane vigilaverint ad me, invenient me. Maria Magdalena invenit Jesum, quia ut inveniret excubabat ad monumentum, quum adhuc tenebræ essent. Nonne merito illi conveniunt verba illa prophetæ: Anima mea desideravit te in nocte: Sed et spes et mens in præcordiis meis de mane vigilavit ad te. Et illud: Deus Deus meus, ad te de luce vigilo. Qui vigilanter et sollicite quærunt Dominum, dum adhuc tenebræ sunt, invento Domino dicent in jubilo cordis: Deus Dominus et illuxit nobis. Repleti sumus mane misericordia: Exultavimus et delectati sumus. Proculdubio exultabant et delectabantur se invenisse Dominum qui dicebant: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, quum loqueretur et aperiret nobis Scripturas? Invenerat illos Christus igne fidei destitutos: invenerat eos quasi carbones desolatorios fumantes potius quam flammantes. Nonne fumus erat quod dicebant: et nos sperabamus quia ipse esset redempturus Israel. Verumtamen ille qui venit illum mittere in terram, et voluit ut arderet, cor ardens faciebat in istis, et quasi gestans

lumen in manibus suis, eis aliquantulum innotescere permittit: dum eum cognoscunt in fractione panis, et statim ab eorum oculis evanescit. Sunt aliqui vestrum quibus frequenter accidit: quia dum ad mensam altaris accedunt, ad sepulchrum Christi cum Maria Magdalena Christum desiderio, ac devotione inveniunt tenentes pedes ejus: sed quia in corde eorum nondum plene ascendit, eum tangere non præsumunt. Sæpe etiam accidit vobis dum de loco ad locum procedebatis: cor vestrum erat ardens in vobis de Jesu quum loqueretur, et aperiret vobis Scripturas. Scripturas enim quæ prius obscuræ fuerant in legendo, vobis ex inopinato sæpe Christus revelavit. Sic occurrit et aperit se Christus his qui diligunt eum, et qui de ejus resurrectione lætantur. Et hoc est fortasse quod Isaias dicit: Occurristi lætanti et facienti justitiam, in viis tuis recordabitur tui. Ideo et nos ambulemus in via mandatorum Dei, et in viis justitiæ delectemur. Hodie namque Dominus ambulantibus in via gloriam suæ resurrectionis aperuit, et nos hodie ambulemus, et cantemus in viis Domini: quoniam magna est gloria Domini. Gloriam dico quam nobis communicare dignetur, qui hodie de mortis ignominia in gloriam resurrexit, Christus Jesus: cui sit benedictio et claritas et gratiarum actio in sæcula sæculorum. Amen.

21. In eadem Resurrectione.

Apoc. 5. *Dignus est agnus qui occisus est aperire librum, et solvere septem signacula ejus.*

Flebat Joannes in Apocalypsi, quia non inveniebat qui solveret septem signacula signati libri. Quum

enim Joannes Baptista, qui major erat inter natos mulierum, jam se publice judicasset indignum solvere corrigiam .calceamenti: perinde erat ac si diceret: Non sum dignus solvere signaculum libri. Nihil est aliud signaculum libri, quam ligatura calceamenti. Unus autem de senioribus dixit ei: Ne fleveris. Dignus est agnus qui occisus est, accipere librum: et solvere septem signacula ejus. Hic est liber involutus sicut in Propheta legitur scriptus digito Dei, in pergameno uteri virginalis. Liber iste in quo legunt angeli delectationes æternas. Septem fuerunt hujus libri signacula. Deus enim gloriam suæ majestatis in carne abscondens, pretium nostræ redemptionis quasi in sacculo consignavit. Nonne saccus fuit carnis mortalis assumptio? Posuisti, inquit, vestimentum meum cilicium. Et iterum: Conscidisti saccum meum et circumdedisti me lætitiæ. In hoc sacculo attulit species pretiosas, veniam peccatorum, profectum virtutum, præmium meritorum. Hunc saccum texuit divina sapientia novem mensibus: nam de illa legitur: Manum suam misit ad fortia: et digiti ejus apprehenderunt fusum. Hunc saccum in Jordane lavit, in Passione torsit, in Cruce siccavit. Humanitas Christi vocatur liber: quia in eo est scientia vitæ et disciplinæ. Vocatur saccus: quia in eo absconditus et signatus thesaurus vitæ æternæ. Fuit ergo vivum signaculum, ut non posset ejus divinitas comprehendi, dispensatio virginis, corporis infirmitas, circumcisio, fuga in Ægyptum, fames in deserto, humilitas crucis, sepultura. Quæ licet sit ultimum signaculum: multum tamen clausit et abscondit de gloria divinæ Majestatis. Hæc omnia Christus hodie solvit, non rupit: nam omnibus quæ ad dispensationem carnis assumptæ pertinebant, obedienter impletis, hodie de miseria humanitatis re-

surgit in gloriam Deitatis. Oportebat siquidem Christum pati, et resurgere a mortuis: et sic intrare in gloriam suam. Suam dico, immo et nostram. Non enim per aliud ostium intrabit caput, et per aliud membra. Volo, inquit, ut ubi ego sum: illic sit et minister meus. Ex quo dicit volo, securus sum, quod pro voluntate labiorum ejus non defraudat eum Pater. Suæ igitur resurrectionis gloriam communicabit nobis. Sicut enim propter justificationem nostram mortuus est: ita resurrexit propter nostram glorificationem. Christus semel mortuus, semel resurrexit. Nos autem qui mortui sumus, anima et corpore duplici indigemus resurrectione. Et beatus qui habebit partem in resurrectione prima. Prima resurrectio est partim in corpore, partim in anima. Secunda perlecta est in utroque. Quum autem severit quod perfectum est, tunc evacuabitur quod ex parte est. Tunc enim reformabitur corpus humilitatis nostræ, quod modo deformatum est; tunc inquam reformabitur configuratum corpus claritatis suæ. Prima specialiter est animæ. Secunda corporis. Propheta utramque desiderans, sed plus resurrectionem carnis quam animæ; nam in illa est perfectio gloriæ, dicit. Sitivit vitæ anima mea quoniam multipliciter tibi (quod multum placuit tibi) caro mea. Prima resurrectio significatur ibi: Veniet hora, et nunc est quando veniet, audient vocem Filii Dei: et qui audierint, vivent. Quasi diceret: Qui modo mortui sunt Christo, et vivunt mundo, audient verbum Evangelii: et credendo et bene operando, suscitabuntur a morte peccati. De secunda habes: Venit hora, quando mortui qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei. Quod siquidem erit in voce archangeli in novissima tuba, quando Christus ad judicium veniet, dabitque voci suæ vocem virtutis.

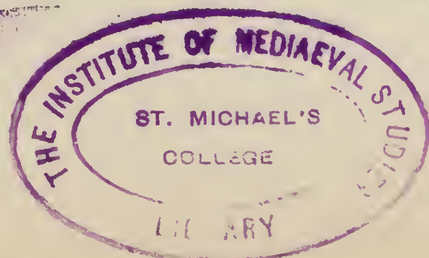
Mali tunc resurgent in resurrectionem judicii. Boni vero qui per primam resurrectionem, judicaverunt et justificaverunt se: resurgent in resurrectionem vitæ. Justi nunc judicant se: et sic resurgunt a morte animæ per justificationem. Impii non timentes terribile judicium, adhuc in immundiciis suis jacent. Sicut scriptum est. Quia non resurgunt impii in judicio: neque peccatores in consilio justorum. Et quod est consilium justorum? Verbum Prophetæ est: Consilium meum justificationes tuæ. Si nosmetipsos dijudicaremus: non utique judicaremur. Quum autem judicamur, a Domino corripimur. Ita ut non absque ejus cura in hoc mundo damnemur. Ex hac clausula patet quia correctio alia est voluntaria: alia divina. Voluntaria consistit in jejunio et fletu, et planctu: in vigiliis, et disciplinis, in humilitate obedientiæ, et observantia disciplinæ. Aliam diffinirem: sed hic labor est ante me. Percutit et flagellat Dominus: nunc blande et misericorditer: nunc juste et intolerabiliter. O altitudo divitiarum sapientiæ et scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, et investigabiles viæ ejus! Quis enim novit sensum Domini: aut quis consiliarius ejus fuit? Judicia Domini abyssus multa: quia in eis obscuritas et profunditas in infinita. Quis posset comprehendere causam, cur Jacob elegerit Dominus, et Esau reprobraverit? Unde hoc quod Judæi a Christo vocati, eum quidem non sunt secuti, sed persecuti? Tyrii autem et Sidonii vocati quidem non sunt, et tamen eum secuti sunt. Semen bonum jecit in terram malam, ubi prænoverat semen conculcandum et suffocandum. Et e diverso de terra sterili fructum collegit centuplum. Unus pro Christi amore se jejuniis, vigiliis, disciplinis a pueritia usque in senectutem continue maceravit: et subito in pec-

cato mortali deprehensus et mortuus, sententiam perpetuæ damnationis incurrit. Est alius, qui omni concupiscentiæ satisfaciens, et se ad omnia desideria effundens, inimicus Dei et contemptor animæ suæ, postquam in stercore suo computruit, tandem vas electionis conficitur: aliisque sanctitatis exemplum, et vivendi forma proponitur. Licet judicia Dei justa sint: tamen abscondita est nobis eorum justitia; et ipse tam mirabiliter quam ineffabiliter tanquam circumspectus, et prudens medicus infirmitatem quandoque vertit in medicinam. Vidimus enim aliquos qui quum essent pigri, et tardi in via mandatorum Dei, et quasi retrogradi, dispensante prudentia illius magni medici, multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt. Quia ergo viæ illius exaltatæ sunt a viis nostris: et cogitationes ejus a cogitationibus nostris, jactemus cogitationes nostras in eum: ut sit in eo conditus spiritus noster. Nam qui adhæret Deo, unus Spiritus est cum eo. Nemo timeat se deserere, et Christo committere: sciat quia is cui credit, potens est depositum ejus servare, et cum augmento restituere. Ipse est qui recipit fractum: et restituit integrum, reformans diminutum in plenum, humilem in sublimem, corruptum in incorruptibilem, temporalem in æternum, terrenum in cœlestem, miserum in beatum. Timeo judicium ejus: et propter iniquitatem meam ejus justitiam reformido. Quum sit tamen justus et misericors, ejus misericordia superexaltatur judicio. Ideoque ejus misericordiæ nos universi et singuli commendemus: orantes, ut qui pro nobis judicari sustinuit, in die tremendi judicii nos in sinu misericordiæ suæ recipiat: et participes æternæ resurrectionis efficiat Christus Jesus: cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

22. Dominica in albis. De tribus testimoniis.

1 Joan. 5. *Omne quod natum est ex Deo, vincit mundum.*

Postquam Filius Dei factus est Filius hominis, et habitu inventus ut homo: merito præsumit homo de divina generatione, nec abhorret Deus eorum fieri Pater, quorum Christus factus est frater. Adoptione siquidem Filii Dei sumus: sicut Joannes cujus verba hæc sunt dicit: Quotquot, inquit, receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Pugna est inter nos et mundum: Nam sicut mundus odit Christum, sic odit et eos qui Christi sunt. Nolite, ait, mirari si odit vos mundus: scitote quia me priorem odio habuit. Confidenter ergo credendum est, quod qui ex Deo sunt nati Dei sunt, et vincunt mundum. Nam ipse dicit: Confidite quia ego vici mundum. Adoptamur quidem a Deo, ut sit primogenitus in multis fratribus, ut sicut mundum vicit, et nos vincamus: ut sit argumentum cœlestis generationis victoria tentationis. Conformes facti imagini Dei per adoptionem mundum vincimus: sicut ille qui Filius est per naturam. Nam de sanctis scriptum est: Sancti per fidem vicerunt regna. Sane ex fide est vita et victoria. Justus, inquit, ex fide vivit. Petrus Pastor ovium Christi loquens de diabolo tanquam de leone rugiente, Resistite, inquit, ei fortes in fide. Vide quomodo sibi concinunt testimonia scripturarum. Paulus dicit sanctos fide vicisse regna. Petrus: Principi mundi resistendum in fide. Joannes: Hæc est, inquit, victoria quæ vincit mundum, fides nostra. Sequitur: Quis est qui vincit mundum,

nisi qui credit, quoniam Jesus est Filius Dei? Nonne mundus universus hoc credit? Nonne dæmones credunt et contremiscunt? Sed non est fides in eo, qui fatetur se nosse Dominum: factis autem negat. Fides enim sine operibus mortua est: nec intelligenda est fides, nisi sit in cordibus nostris per eum qui vita nostra est. De quo dicitur: Quum autem Christus apparuerit vita nostra: tunc et nos apparebimus cum ipso in gloria. Sequitur: Hic est qui venit per aquam et sanguinem Jesus Christus: et adhuc viam supereminentiorem ostendens, Spiritus est, inquit, qui testificatur, quoniam Jesus est Filius Dei. Moyses venit in aqua, a qua et nomen accepit. Sed hic est plusquam Moyses, qui non venit in aqua tantum, sed in aqua et sanguine. Perhibet Joannes sanguinem et aquam de Christi latere profluxisse. Tertium dat testimonium Spiritus veritatis, in aqua baptismatis, in sanguine Martyrum, in Spiritu intellige caritatem, quæ diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis. Licet quis baptismo vel martyrio vincat mundum: nisi caritatem habeat, nil est. Hæc tria testimonia credibilia facta sunt nimis: et beneficio caritatis, quæ omnia ad unitatem redigit, et non solum tria, sed omnia unum facit. Hæc tria, inquit, unum sunt, quia sicut per caritatem Christus est omnia in omnibus, ita per caritatem omnia in Christo unum sunt. Et notandum antequam loquatur de tribus testimoniis, quæ sunt in cœlo, præmittit et dicit: Tres sunt qui testimonium dant in terra, Spiritus, aqua, et sanguis: et tres unum sunt. Ut ergo singula suo ordine prosequamur: Pater dat testimonium in cœlo, qui olim loquens Patribus in Prophetis, novissime locutus est nobis in Filio suo. Pater testimonium dat: quum Filium suum revelat nobis. De hac revelatione dicit

Paulus: Qui me segregavit ab utero matris meæ: et vocavit per gratiam suam, ut revelaret Filium suum in me. De hac ipsa revelatione loquens ad Petrum Dominus ait: Beatus es Simon Barjona: quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui est in cœlis. Dat testimonium Pater: quum Jesu baptizato, et ascendente de aqua aperti sunt cœli: et vox de cœlis audita est dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacuit. Et in Transfiguratione: Hic est Filius meus dilectus: in quo mihi bene complacuit. De hac voce Petrus in Canonica Epistola dicit: Voce delapsa ad eum hujuscemodi a magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus in quo mihi complacui, ipsum audite. Et hanc vocem nos audivimus de cœlo allatam, quum essemus cum ipso in monte sancto. In Evangelio Joannis de Patris testimonio Christus dicit: Qui me misit Pater, ipse testimonium perhibuit de me. Et Joannes in Canonica Epistola dicit: Si testimonium, inquit, hominum accipimus, testimonium Dei majus est. Et hoc est testimonium Dei quod majus est, quoniam testificatus est de Filio suo: Perhibet Filius testimonium, dum signis et operibus quis esset ostendit. Et quum diceret: Ego sum lux mundi. Dicentibus Pharisæis: Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum: respondit et dixit: Et si ego testimonium perhibeo de me ipso: testimonium meum verum est: quia scio unde venio, et quo vado. Et item: In lege vestra scriptum est: quia duorum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso: et testimonium perhibet de me, qui me misit, Pater. Item: Est Pater meus qui glorificat me quem vos dicitis: quia Deus noster est, et non cognovimus eum. Quod autem dicit: Si ego testimonium per-

hibeo de me, testimonium meum non est verum, subintellige, sine testimonio Patris. Unde statim subjungit: Alius est qui testimonium perhibet de me. Testimonium dat Filius in monte veritatem non negando. Unde Paulus in prima Epistola ad Timotheum: Præcipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, et Christo Jesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem, ut serves mandatum sine macula irreprehensibile. Dat testimonium Filius resurgendo, et post resurrectionem se in multis argumentis manifestando: perhibuit testimonium ascendendo in conspectu eorum, cum quibus erat conversatus. Sicut scriptum est: Et videntibus illis, elevatus est, etc. Reddidit et testimonium suum Spiritus sanctus a diebus antiquis, quando ferebatur super aquas, eas tunc sanctificans: ut nos postea sanctificaret in eis. Testimonium reddebat Prophetas inspirans, futura prænuncians, viamque Sanctorum, quæ nondum fuerat propalata demonstrans. Sed et tempore visitationis nostræ Deus testimonium perhibet, quum Beatam Virginem superveniens visitat et fœcundat: dum linguas igneas dispergit: dum in unitate fidei et in unius Dei præconium linguas unit. Dant ergo testimonium Pater, Verbum, et Spiritus sanctus. Et hi tres unum sunt. Unum unius essentiæ natura, uniusque contestationis concordia. Tres autem sunt qui testimonium dant in terra: spiritus, aqua, et sanguis. Juxta opinionem acutius videntium, omnis qui spiritualiter vivit, spiritus appellatur. Sicut Paulus in prima Epistola ad Corinthios inquit: Qui adhæret Deo unus spiritus est cum illo. Et Joannes in Epistola sua: Nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi Pseudo-Prophetæ exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spiritus Dei. Omnis spiritus qui

confitetur Jesum Christum venisse in carne ex Deo est: et omnis spiritus qui solvit Jesum ex Deo non est. Ille autem solvit Jesum qui verbis confitetur et operibus negat ipsum. Aqua perhibet testimonium, quum quis post baptismum spiritualiter vivens, servat innocentiam quam in regeneratione suscepit, vel post baptismum lapsus, aqua pœnitentiali se abluit. Iste testatur et sanctificatur: quoniam Christus est veritas. Sed et Christum sanguis Martyrum publice confitetur. Sic ergo spiritus justorum, aqua pœnitentium, sanguis martyrum testimonium dant in terra Christum esse veritatem, una voce, et una confessione clamantia. Ipsi etiam dæmones velint nolint testimonium reddunt Christo. Clamant enim in Matthæo et dicunt: Quid nobis et tibi Jesu Fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos. Et in Marco clamant immundi spiritus, Tu es Filius Dei. Et vehementer Dominus comminabatur eis, ne manifestarent illum. Et item in eodem Marco alius dæmon: Quid mihi et tibi Fili Dei altissimi? Adjuro te per Deum ne me torqueas. Et in Luca: Exibant dæmonia a multis clamantia et dicentia: Quid nobis et tibi est Jesu Nazarene? scimus quia tu es Filius Dei. Et increpatus non sinebat eos loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. In actibus etiam apostolorum quum septem filii Scevæ principis tentando nomen Jesu super dæmoniacos invocarent, et dicerent singuli: Adjuro vos per Jesum quem Paulus prædicat: immundus spiritus dixit eis: Jesum novi et Paulum scio: vos autem qui estis? Ecce dæmones reddentes testimonium Christo, non solum Paulum sed Christum se scire profitentur. Nos autem Christiani nominis professores fidem quam profitemur verbis, operibus diffitemur. Qui per fidem mundum vincere debebamus, per infidelitatem a mundo vincimur. Et quid putas

facturus est judex ille terribilis in die tremendi judicii, quum viderit nos, qui per baptismum ex Deo nati sumus, degenerantes a Patre nostro? Nonne dicturus est nobis: Vos ex Patre diabolo estis? Nonne dicturus est: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo et diabolis sive filiis ejus? Caveamus ergo, fratres, ab hac auditione mala. Vincamus mundum, ne vincamur ab eo. Redeamus ad Christum per pœnitentiam in fide et veritate: ut quos sibi adoptavit in filios, faciat participes et hæredes vitæ æternæ Christus Jesus: cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

23. In Ascensione Domini.

Act. 1. *Videntibus illis elevatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum.*

Hodie factum est germen Domini in magnificentia et gloria, et fructus terræ sublimis: fructus terræ, fructus est uteri virginalis. Hodie impletum est verbum illud quod prædixerat Dominus per Prophetam: Nunc exurgam, et nunc sublimabor. Exurgam a mortuis, sublimabor in cœlum. Hodie consummatur et perfecte clauditur tua inconsutilis tunica, Christe Jesu, id est, integritas fidei Christianæ, quia post prædicationem, post tentationes, post miracula, post laborem, post mortem et ignominiam crucis, post gloriam resurrectionis, postquam operatus fuisti salutem in medio terræ: tandem ostendisti te Deum, et Dominum cœli: ponens nubem ascensum tuum, et ambulans super pennas ventorum.

Caro itura ad Patrem, quæ non erat a Patre prius, per gloriam resurrectionis omnem infirmitatem exuit. Accinxit se potentia amicta lumine sicut vestimento. Decebat enim ut filius hominis impleta obedientia propter quam venit, se in ornatu plenioris gloriæ paternis aspectibus præsentaret. Hoc Daniel quandoque præsenserat dicens: Aspiciebam in visione noctis, et ecce Filius hominis veniebat in nubibus cœli: usque ad antiquum dierum pervenit, qui dedit ei potestatem et honorem et regnum ejus quod non corrumpetur. Caro Christi prius mole nostræ mortalitatis aggravata, postquam gloria et honore coronata est: postquam decorem et fortitudinem induit, cœlos potenter ascendit. Descendit in carnem, ut carnales in carne doceret: ut eos de carne transferret ad spiritum. Unde et Apostolus dicit, innuens glorificationem carnis: Et si cognovimus Christum secundum carnem: sed jam non novimus, quod aeris et cœli Dominus per aerem libere et potestative ascendit, qui de aere ejecerat principem hujus mundi, et aerias potestates suæ cruci affixerat. Nemo ascendit in cœlum, nisi qui de cœlo descendit. Ideo enim descendit ut ascenderet: et ut secum ascendendo nos traheret. Quum exaltatus, inquit, fuero a terra, omnia traham ad meipsum. Deus immensus erat: neque crescere, neque ascendere poterat. Ut ergo cresceret, minoratus est paulominus ab angelis. Ideo autem ascendit, ut in sua ascensione angelicam transcenderet dignitatem. Apparuit quidem humanitas et benignitas Christi in nativitate ipsius: apparuit potentia et gloria ipsius in resurrectione ejusdem. Sed in ejus ascensione præcipue nobis gaudendum est: in qua nobis aperta est via vitæ, roborata est fides, firmata est fiducia nostra: ut illuc eamus quo transiit caput nostrum: sine membris

suis caput esse non potest. Volo, inquit, Pater ut ubi ego sum, illic sit et minister meus. Ob reverentiam suam exauditus est filius: et voluntate labiorum suorum non fraudavit eum Pater. Ubique nobis ministrat: ubique salutis nostræ negotium benigne procurat. Vado, inquit, parare vobis locum: et si abiero, iterum veniam ad vos, et assumam vos ad meipsum. Ubi enim corpus, ibi aquilæ congregabuntur. Verbum Christi est: Nemo venit ad me, nisi Pater meus traxerit eum: sed et nemo venit ad Patrem, nisi traxerit eum Filius. Resurrectionem Christi probat ejus ascensio: et inde nobis potentissime gaudendum est: quia per unam firmatur alterius fides. Quis enim crederet resurrectionem, nisi eam probasset ascensio? In multis argumentis apparuit post resurrectionem: sed validissimum argumentum resurrectionis fuit ascensio. Nunquam caro Christi in cœlum ascendere potuisset: nisi eam virtus resurrectionis glorificasset: atque illam ab omni mortalitatis onere immunem et liberam reddidisset. In resurrectione quatuor conferuntur: subtilitas, agilitas, claritas, et immortalitas. Subtilitatem exhibuit Christus, ubi clausis januis ad discipulos intravit: Agilitatem, ubi super aquas pedibus ambulavit: Claritatem, ubi in monte Thabor facies ejus sicut sol resplenduit: Immortalitatem, quum mortuus a mortuis resurrexit. Ista quatuor simul in se demonstrat, dum ad Patrem redit: dum ad cœlos adeo potestative ascendit. Hodie elevatus est sol, et luna stetit in ordine suo: quia Christo hodie ascendente, luna, id est ecclesia secundum ordinem Dei in sanctitate et religione firmata est. Omnes antiqui ad inferos descendebant: descendit Christus ad nos, et docuit vias innocentiæ et munditiæ: ut per ipsum et ad ipsum omnes qui vixerint munde, innocenter

ascendant. Verbum prophetæ est: Quis ascendet in montem Domini: aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus et mundo corde. Secundum diversitatem meritorum, est et diversitas præmiorum his qui ascendunt in montem Domini, et in tabernaculum Dei nostri. Verbum Christi est: In domo Patris mei mansiones multæ sunt. Nam et in arca Domini mansiunculæ erant et tristega. Exoneremus quæso, fratres, corda nostra ad Deum cum manibus: imaginemur et formemus in cordibus nostris celsitudinem throni, thronum Dei et agni, ministerium assistentium angelorum, hominum, patriarcharum, prophetarum cuneos, senatum apostolorum, martyrum choros, coronas virginum. Hæc omnia formantes desiderio aspiremus cum eo: qui circuibat immolans in tabernaculo Domini hostiam vociferationis cantans et Psalmum dicens: Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum: concupiscit et deficit anima mea in atria Domini. Si apud Christum thesaurus noster est, sicut apostolus dicit: Scio cui credidi et certus sum, quia potens est depositum meum servare in illum diem: sit ibi cor nostrum, ubi est thesaurus noster. Disponamus ascensiones in corde nostro: et si non possumus corporaliter ascendere, saltem recordatione et desiderio cœlestium spiritualiter ascendamus. Sicut ille qui dicit: Hæc recordatus sum et effudi in me animam meam: quoniam transibo in locum tabernaculi usque ad domum Dei. Et: Memor fui Dei et delectatus sum: exercitatus sum, et defecit spiritus meus. Quid est quod dicit concupiscit anima mea: Et iterum: Memor fui Dei et delectatus sum: et defecit spiritus meus? Quia in hac vita mortali aut potius in hac morte vitali comprehendere, aut cogitare non sufficimus gloriam illam, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis

ascendit, quæ, Deus, præparasti diligentibus te. Porro quum reformaverit Deus corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ, tunc omnia implebit in nobis, qui omnia fecit pro nobis. Et hoc est quod apostolus ait: Christus qui descendit, ipse est qui ascendit, ut adimpleret omnia quæ adimplere voluit, nativitatem scilicet, resurrectionem, ascensionem: ut renascentes a peccato, resurgentes a morte animæ resurgamus de virtute ad virtutem: donec videatur Deus deorum iu Sion. Benedictionem dabit legislator: quum implebit omne animal benedictione. Quum dicet: Venite benedicti Patris me, percipite regnum Dei, quod vobis paratum est ab origine mundi. Christus a schola illa discipulorum suorum corporaliter recessurus ad tempus, quasdam primitias eis benedictionis æternæ largitur: sicut scriptum est: Et benedicens eis ferebatur in cœlum: ut omnia impleret benedictionibus suis: omnia opera sua in benedictione complevit qui est benedictus in sæcula Christus Jesus Dominus Deus noster. Amen.

24. In Die Pentecostes.

Rom. 5. *Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.*

Filius Dei prius legatione sua functus est, veniens ad nos, veniens quærere et salvare quod perierat. Nunc autem Spiritus sanctus fungitur ad nos legatione sua, ut nos in salute confirmet. Datus est nobis Filius, datus est et nobis Spiritus sanctus. Quod datus sit Filius, testatur Isaias: Puer, inquit, natus est nobis: et Filius datus est nobis. Quod

datus sit nobis Spiritus sanctus, testatur apostolus: Gratia, inquit, diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Dedit itaque Deus nobis Filium, dedit et Spiritum sanctum. Et quid ei remansit? Si auderem dicere, nimis et plusquam nimis prodigus est sui Dominus Deus. O quam magnificus et vivificus, O quam mirabilis es Deus in donis tuis. Domine quid est homo quod magnificas eum? quid est homo quod memor es ejus: aut Filius hominis quia visitas eum? Vere visitas: nam ad ejus visitationem et consolationem modo mittis Filium: modo Spiritum sanctum: teipsum reservans ei ad habendum, ad possidendum, et æternaliter perfruendum. Misisti nobis, Domine, filium tuum non ad dominandum, sed ad serviendum. Veni, inquit, non ministrari sed ministrare, sed ut salva dignitate tua et filii tui loquar, venit Filius tuus ut sordes nostras purgaret: ut tanquam servus abjectus et vilis manibus suis sordes nostras ablueret. Non abhorreat quæso Christianus hæc verba. Nam quæ stercora, quæ cloacæ, quæ putredo cadaverum, quis sanguis menstruatæ, aut quis vomitus canis immundior est quam conscientia peccatoris? Isaias ait: Os meum repletum est vomitu sordium. Sane de corde impii quasi de cœnoso lacu et scatenti putredine immundæ cogitationes exhalant: et peccatorum abominationes horrendæ scaturiunt. Nonne fœtent iniquitates nostræ coram quo immundæ etiam sunt justitiæ nostræ? Si mihi non creditis: audite Isaiam. Omnes, inquit, justitiæ nostræ sicut pannus menstruatæ. Ut ergo verbo apostoli utar: Christus purgationem peccatorum faciens lavit nos ab immundiciis nostris in sanguine suo. Quia verbo Filius nostram operatus est salutem in medio terræ, et jam ad Patrem ascenderat: necessarium erat ut mitte-

retur Spiritus sanctus ut confirmaret quod operatus fuerat a templo suo quod est in Jerusalem: quia fides inde habuit initium, et processum. Erant siquidem adhuc teneri et parvuli Filii adoptionis, quos Christus in carne sua Verbo vitæ genuerat: ut essent aliquod initium creaturæ ejus. Ecclesia militans in terris, adhuc tenera et novella plantatio erat. Unde sponsa, id est ecclesia cœlestis in canticis dicebat: Soror nostra parvula est: et ubera non habet. Adhuc apostoli erant, quibus lacte opus erat. Ideoque, mittitur Spiritus sanctus qui eos in fide ex qua justus vivit nutriat: quousque crescat in virum perfectum, donec Christus formetur in eis. Missus est spiritus paraclitus, qui interpretatur advocatus, tanquam parvulorum nutritor et tutor, tanquam advocatus eorum in causa pupillari: ut in omni consistorio in omni prætorio pro illis ante reges et tyrannos sæculi constanter et efficaciter allegaret. Sic enim Pater orphanorum et judex viduarum quandoque eis prædixerat: Quum steteritis ante reges et præsides nolite cogitare quid aut qualiter respondeatis. Dabitur enim vobis, &c. Adjungit: Non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Jam sane adversus electos Dei super hæreditate illorum, quæ sui Patris sanguine rubricata eis erat, et regali privilegio confirmata, tyranni Gentiles et principes Judæorum calumniam suscitabant. Judæus limites hæreditarios decurtabat dicens: quia tantummodo notus esset in Judæa Deus. Gentiles autem de quibus filio suo prædixerat Deus: Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ, Christum Dei Filium et hæredem, Christianos hæredes Dei, cohæredes autem Christi, faciebant exhæredes. Hodie itaque venit iste legisperitus et legislator et in manu ejus ignea

lex. Venit in igne et in linguis, ut legem igneam linguæ igneæ loquerentur. Spiritus sanctus ignis est, amor enim ignis est. Sicut autem ignis non potest non ardere: sic Spiritus sanctus non potest non ardere et calefacere: nec est qui se abscondat a calore ejus. Ille magnus artifex cui ignis in Sion, et caminus ejus in Jerusalem, hoc igne probat et confirmat vasa sua, quæ composuit ad decorem domus suæ. Petrus prius erat vas molle et luteum: nec reddebat sonum integrum, sonus vasis minime cocti erat in Petro: dum ad vocem ancillæ Christum tertio abnegabat. Postquam vero virtute indutus est ex alto, tanquam vas perfectissime coctum reddebat sonum integrum et perfectum. Prohibentibus enim principibus sacerdotum et Romanis imperatoribus ne annunciaret verbum Dei, pulsatus dicebat: Oportet nos magis obedire Deo quam hominibus. Ecce quomodo ignis Spiritus sancti roboraverat Petrum. Ignis iste accendit, confirmat, et erudit. Ignis ex communicatione non minuitur: divisiones enim gratiarum sunt, dividens prout vult non minuitur: divisiones enim gratiarum sunt, et divisiones ministrationum, et divisiones operationum: sed hæc omnia operatur unus atque idem semper immutabilis apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Ignis iste devorat et consumit ligna, fœnum, stipulam, id est, peccata in nobis. Aurum vero et lapides pretiosos ardore suo probat, et probando purificat. Hic est ignis altaris, de quo legitur in Apocalypsi: quod quum angelus accepisset thuribulum aureum, et implevisset illud de igne altaris: et misisset in terram, facta sunt tonitrua, et sonitus, et voces, et fulgura. Angelus enim magni consilii aureum thuribulum immaculatissimi corporis sui hoc igne complevit: assumptusque in cœlum fecit quod

prædixerat: Veni ignem mittere in terram: et quid volo nisi ut ardeat? Misit itaque ignem in terram et facta sunt tonitrua in comminationibus: fulgura in miraculis: pluviæ in doctrinis: sonitus et voces in prædicationibus. Sic ergo factus est repente de cœlo sonus. Hic est sonus de quo scriptum est: In omnem terram exivit sonus eorum. Sed unde veniebat hic sonus? de cithara Domini propter quam dicitur: Exurge gloria mea, exurge psalterium et cithara. Estne ibi aliquis sonus? immo multiplices soni. Septem ibi sunt. Octavus autem qui complet diapason beatorum in octava est, quando per omnes vicos Jerusalem cantabitur alleluia. Vultis audire septem chordas citharæ sive septem sonos in chordis? Magister hujus cœlestis musicæ per organum sancti Spiritus Isaiam, omnes has septem voces una descensione continuat dicens: Et requiescet super eum spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, Spiritus scientiæ et pietatis, et replebit eum Spiritus timoris Domini. Prima chorda, id est Spiritus timoris gravem sonum reddit: quia testimonio apostoli, Timor pœnam habet. Secunda chorda est Spiritus pietatis: cujus sonus dulcissimus est. De hoc sono dicit sapientia: Spiritus meus super mel dulcis. Chordam timoris pietas temperat, ne desperet. Chorda scientiæ sequitur: quæ acuta est et pietatis chordam dirigit ne aberret. Sequitur chorda fortitudinis, quæ quidem robusta est, et confirmat chordam scientiæ ne vacillet. Et ne fortitudo aliquid immoderantius aut intemperantius agat: apponitur chorda consilii, quæ quidem subtilis est. Et ne consiliorum deliberationes in suis subtilitatibus evanescant, chorda intellectus apponitur, quæ plurimum discreta est. Septimum sonum reddit sapientiæ chorda, quæ stabilis est et longa, suavis et

fortis. Sapientia enim attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter. Sicut autem Spiritus sanctus habet harmoniam suam, et exercet psalterium jocundum cum cithara: sic et spiritus malignus habet sonos et voces in Dei offensionem, et animæ perditionem. Vis audire perditionem? Vis audire septem voces aut chordas: et octavam pœnis interminabilibus et tormentis ænis? Voces in cithara diaboli sunt confusæ, discordes et raucæ. Prima chorda est superbia. Secunda invidia. Tertia inanis gloria. Quarta tristitia. Quinta avaritia. Sexta luxuria. Septima accidia. Diabolus olim citharizare incipiens: Ponam, inquit, sedem meam ab aquilone: et ero similis altissimo. Nimis ab alto et abrupto incœpit. Ideo chordæ ruptæ sunt, et cithara effracta est: et cathedra pestilentiæ, in qua sedere proposuerat, eversa est. Descendit itaque hodie Spiritus sanctus in igne et in sono. In igne, ut apostoli possent alios in Christi amore accendere. In sono, ut in spiritu vehementi possent Dei magnalia prædicare. Porro non est in nobis ignis hodie, non est sonus. Ignem altaris Domini convertistis in ignem alienum, id est amorem Dei in amorem terrenum. Hic est ignis malitiæ. Hic est ignis a quo devorantur Nadab et Abiu filii Aaron. Hic est ignis quo Abimelech succendebat oppidum Thebes. Hoc igne Amalechitæ succendebant Siceleg. Inimicus enim humani generis apponit assidue nobis ignem et stipulas tentationis: ut in nobis accendat et subruat domum Dei. De hoc igne pessimo scriptum est: Supercecidit ignis, et non viderunt solem. Supercecidit ignis malitiæ, et non viderunt solem justitiæ. Addicti eramus obsequio Christi: nunc autem lentescimus in via ejus: immo nugis otioque vacamus. Certe otiositas inimica est animæ, teste Hieronymo.

Peccatum Sodomorum fuit ociositas et abundantia panis. "Quæritur Ægisthus quare sit factus adulter. In promptu causa est, desidiosus erat. Cernis ut ignavum corrumpunt ocia corpus; Et capiunt vitium ni moveantur aquæ." De talibus legitur: In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur: immo cum dæmonibus. Electi eramus in sortem Domini, ut meditaremur in lege Domini, et delectaremur in ea: ut possemus dicere cum propheta: Quomodo dilexi legem tuam Domine: tota die meditatio mea est. In capite libri scriptum est de beatitudine viri qui meditatur in lege Domini die ac nocte. Scriptum est: Maledictus omnis qui facit opus Dei negligenter. Vereor ne maledictio hæc illos respiciat, qui Deo serviunt negligenter et ficte. Ubi enim est fictio, non est Deus, non est Spiritus sanctus. Legitur enim quia Spiritus sanctus disciplinæ effugiet fictum. Si caritas Dei diffusa esset in nobis, lex Dei omni mundano desiderio nobis esset acceptior. Nunc autem legis Dei obliti fabulosis narrationibus occupamur, currentes ad vanitates et insanias falsas. Narraverunt, inquit, mihi fabulationes: sed non ut lex tua. Porro ex quo populus Israel cœpit negligere legem Dei: et lentescere in observantia mandatorum ejus, statim datus est in manus Chusan Rasathaim, in manus Eglon, Moab et Philistiim. Ex quo enim cessamus ab instantia divini officii, statim jugo gravium vitiorum atque tyrannidi spirituum malignorum subjicimur. Dina filia Jacob egreditur ut videat ludos alienigenarum: et statim a Sichem filio Emor concupiscitur, rapitur, opprimitur, defloratur. Sic et anima, quæ de domo Domini egreditur ad illecebras hujus mundi, a spiritu maligno rapta opprimitur, oppressa polluitur. Sedet Jacob domi, et gratiam paternæ benedictionis

acquirit: Venatur foris Esau, et cum Patris benedictione primogenita sua perdit. Inveniuntur hodie clerici in plateis, non in ecclesiis. Dispersi sunt, inquit propheta, lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Contra prohibitionem Domini vectes, quibus Arca defertur, ab annulis extrahuntur. Vacemus ergo lectioni, meditationi, et orationi, sine intercessione orantes dicit apostolus. Et in cantico Ezechiæ, Sicut pullus hirundinis sic clamabo, et meditabor ut columba. Diffundat caritatem suam in cordibus nostris caritas Deus: ut serviamus in sanctitate et justitia coram ipso, omnibus diebus nostræ vitæ. Amen.

25. De eodem Festo.

Job 38. 39. *Nunquid poteris conjungere septem micantes Pleiades? Nunquid alligabis rhinocerota loro tuo, ne frangat glebas vallium tuarum?*

Verba sunt Domini loquentis ad beatum Job, et quærentis utrum possit sibi jungere et counire dona Spiritus septiformis, quæ per septem Pleiades designantur. Hunc spiritum Christus ab æterno habuit, et homo factus eundem sine mensura recepit: ipsumque aliis secundum mensuram donationis suæ distribuit. Quod spiritum septiformem acceperit, ostenditur verbo Isaiæ qui dicit: Apprehendent septem mulieres virum unum in die illa, &c. Et ut nos declaratio sermonum ejus illuminet plenius: et instruat apertius de Christo loquens: Requiescet, inquit, super eum Spiritus sapientiæ et intellectus,

spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis: et replebit eum, spiritus timoris Domini. Isti sunt septem oculi super lapidem unum: septemque lucernæ in candelabro aureo, sicut Zacharias commemorat. Quum Filius sit a Patre, et Spiritus sanctus ab utroque procedat: postquam Filius officium suæ legationis impleverat: decebat ut et Spiritus sanctus mitteretur. Prius siquidem dederat Christus apostolis Spiritum sanctum: quod patenter indicabat perfectio sanitatum. Sed hodie datus est ei Spiritus sanctus ad usum, ad auxilium, ad solatium, ad miraculum, ad acquisitionem gentium, ad salutem omnium populorum. Datur Spiritus sanctus, ad emundationem, ad innovationem, ad justitiam, ad exultationem. Cor mundum crea in me Deus. Ecce cordis mundatio. Spiritum rectum innova in visceribus meis: ecce animæ sanctificatio. Redde mihi lætitiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me: ecce cordis mundatio. Spiritum rectum innova in visceribus meis: ecce innovans rectitudo: spiritum tuum sanctum ne auferas a me. Ecce animæ sanctificatio, quia templum Dei et templum dæmoniorum simul esse non possumus. Mundatus et lotus postulat ut ambulet vias rectas: ne ad actus extraordinarios iterum revertatur. Innovatur corde per rectitudinem, operatur lætitia salutaris, confirmanda spiritu principali. Custodi vas tuum in sanctificatione, et habes Spiritum. Non facias proximo quod tibi non vis fieri, et habes spiritum rectum. Exhibe te coram Deo et proximo devote humilem, et habes spiritum principalem. Spiritus rectus datur in Catechismo, Spiritus sanctus in Baptismo, spiritus principalis in Confirmatione. Quotquot ergo baptizati sumus in Christo, Christum induimus: et induti sumus virtute ex alto. Christus qui accepit Spiritum non ad men-

suram, dedit dona hominibus, et adhuc donare non cessat. Omnes de plenitudine ejus accepimus: nec est qui se abscondat a calore ejus. Cujus ignis in Sion et caminus ejus in Hierusalem. Hic est ignis quem Christus venit mittere in terram. Unde et in linguis igneis super discipulos suos hodie apparuit, ut legem igneam linguæ igneæ prædicarent. De hac igne legitur in Apocalypsi: Quum complevisset angelus thuribulum de igne altaris, facta sunt fulgura, voces et tonitrua. De hoc igne dicit Jeremias: De excelso misit ignem in ossibus meis et erudivit. In Christo siquidem Spiritus sanctus plene et corporaliter habitavit. Ipse autem de Spiritu suo super omnes effudit. Effundam, inquit, de spiritu meo super omnem carnem, effundit et infudit, alii plus alii minus. Verbum apostoli est: Unicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem: et unusquisque proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius vero sic. Et subjungit: Divisiones gratiarum sunt, et divisiones ministrationum sunt, et divisiones operationum: unus autem et idem spiritus, dividens singulis prout vult. Propter has divisiones charismatum designatur Spiritus sanctus, nunc per ignem, nunc per oleum, nunc per vinum, nunc per aquam. Ignis est, quia semper ad diligendum accendit: quia semel eo accensus ardere, id est, ardenter diligere non desistit. Ignem, inquit, veni mittere in terram: et quid volo nisi ut ardeat? De hoc igne dicit Moyses: Ignis semper ardebit in altari. Et Jeremias: Factus est in corde meo quasi ignis exæstuans: claususque in ossibus meis, et defeci non sustinens. Spiritus sanctus oleum est ratione diversarum similitudinum. Natura enim olei est quod inter omnes liquores superiorem locum semper tenet. Sic et gratia Spiritus sancti, qui abundantia suæ pietatis merita

supplicum excedit et vota, excellentior est omnibus nobis et omnibus bonis. Oleum medicinale est, quia dolores mitigat, sed et Spiritus sanctus vere oleum est, quia consolator est, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Oleum naturam habet immiscibilem: nam et Spiritus sanctus fons est, cui non communicat alienus. Oleum aquis omnibus superfertur: nam et Spiritus sanctus ferebatur super aquas. Antequam Petrus accepisset Spiritum sanctum, erat caro ejus infirma, ad vocem ancillæ timens et negans: sed postquam indutus est virtute ex alto, et unxit eum oleo Deus misericordiæ suæ: immutata est caro propter oleum, atque, juxta verbum Isaiæ, datum est ei oleum gaudii pro luctu, et pallium laudis pro spiritu mœroris. Hoc est oleum lætitiæ, quo Christus unctus est præ participibus suis: abundanter et supereffluenter infusum est oleum capiti nostro, id est Christo: unguentum vero quod erat in capite descendit non solum in barbam, sed etiam in oram vestimenti. Hæc est unctio de qua Joannes in canonica Epistola loquens, ait: Unctio quam accepistis a Deo, maneat in vobis, et non erit vobis necesse ut quis vos doceat: quia unctio ejus docebit vos de omnibus. Habemus itaque quia Spiritus sanctus nunc per ignem, nunc per oleum designatur. Bis enim est datus Spiritus sanctus apostolis: prius ante passionem, secundo post resurrectionem. Nam et David bis unctus fuisse legitur, et in veste sacerdotali coccus bis tinctus apponebatur. Vide quanta est ardoris materia in apostolis: non sufficit oleum infundere, nisi oleum calefiat: non sufficit ignem apponere, nisi ignis olei infusione accendatur. Hoc igne ardentes discipuli, ibant gaudentes a conspectu concilii, in tribulationibus gloriantes. Unde et vox principis apostolorum hæc erat: Si pro Christo pati-

mini, beati. Non solum, inquit, datum est vobis ut credatis in ipsum: sed ut patiamini pro ipso. Ut ergo reddat Spiritus sanctus testimonium spiritui nostro: hodiernam solemnitatem Spiritus sancti toto spiritu veneremur. Si enim honorem impendimus sanctis: oportet sanctificatorem omnium diligentius et devotius honorare. Dulcis quædam natura est in Deo Spiritus sanctus, benignitas Dei, caritas Dei, et ipse Deus. Caritas, inquit apostolus, diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Spiritus sanctus seipsum dat nobis: nec dedignatur auctorem muneris seipsum conferre in munere suo. Sane vasa nostra mundanda et evacuanda sunt a peccato: alioquin oleum stare necesse est. Non introibit sapientia in malevolam animam: nec Spiritus sanctus aliquam in se recipit fictionem. Nulla est conventio lucis ad tenebras, cœli ad cœnum, balsami ad venenum, Spiritus sancti ad peccatum. Spiritus sanctus est vinum quod lætificat cor hominis nec mittitur hoc vinum in utres veteres. Spiritus sanctus est aqua: Qui sitit, inquit, veniat et bibat. Flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ. Spiritus sanctus super mel dulcis, oremus ergo in spiritu humilitatis Spiritum sanctum, per quem hodie cœli firmati sunt, per quem hodie cœli distillaverunt a facie Dei Sinai: ut hodie immittat cordibus nostris rorem benedictionis, stillicidia spiritualium donorum, pluviamque voluntariam ad abluendum conscientias nostras, infundat oleum lætitiæ et ignem sui amoris in cordibus nostris Jesus Christus, quem unxit Pater, in quo posuit unctionis et benedictionis plenitudinem, ut de plenitudine ejus acciperemus: cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

26. In Die Trinitatis.

Exod. 3. *Qui est, misit me ad vos.*

Verba sunt Moysi loquentis ad populum. Nihil competentius convenit Deo quam esse, qui solus vere est, per quem solum est quicquid est. Quid tamen sit cogitari non potest. Unde et temerarium credo fari de ineffabili, de incogitabili cogitare. Testimonio Salomonis: Scrutator majestatis opprimetur a gloria. Quantumcunque studeas et labores comprehendere quid sit Deus, tanto amplius deficis in teipso. Ascendet homo ad cor altum, et exaltabitur Deus: humana conditio semper appetit alta sapere. Sic fecerunt de quibus apostolus dicit: Evanuerunt in cogitationibus suis. Non enim caro et sanguis potest hanc scientiam revelare: sed Filius Dei potest cui voluerit revelare. Quæramus igitur ab eo dicentes: Rabbi ubi habitas: Domine ostende nobis Patrem. Ipse autem quum sit in accubitu suo, respondebit et dicet: Veni et vide: nescis quia ego in Patre et Pater in me est? Expedit nobis Dei notitiam implorare: non per nos, sed per eum, qui est Dei virtus et Dei sapientia: ne vaga et temeraria libertate inania meditemur. Deus si quidem simplex est, purus est, integer et perfectus, constans sibi, nil trahens sibi de temporibus aut de locis, nil habens quod in numerum transeat, nihil habens quod ab æterna immutabilitate recedat: magnus est, et magnitudinis ejus non est finis. Inæstimabilis est, et incomprehensibilis est, et incogitabilis: quia non habet æternitas initium, nec infinitas terminum, nec

immensitas modum. Si cogitamus eum, cogitamus non sicut est: sed ex parte, sicut cogitare sufficimus, qui a cogitatione deficimus. Intelligendus est sine forma visibili, sine specie corporali, sine compositione partium, sine distinctione membrorum: omnino liber a lege temporis, ab omni mutabilitate et conditione quietis. Creatorem per creaturas quali modo possumus invenire. Omnia enim opera Dei subtiliter attendantur, quasi quædam verba et signa: quasi quædam certa documenta sint, quæ gloriam de nobis enarrant: atque in rerum ordinatione virtutem divinæ potestatis annunciant. Sic venitur per notitiam creaturæ ad notitiam creatoris: sicut Apostolus loquens ad Romanos dicit: Quod notum est Dei, manifestum est illis. Invisibilia enim ipsius a creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque virtus ejus et divinitas. Mens enim humana considerans cursum rerum et ordinem, invenit unum omnium esse rectorem, unum esse omnium principium. Illud etiam principium nititur comprehendere: quum sit ipsum incomprehensibile, priusque suum invenit defectum quam perveniat ad perfectum. Humana itaque ratio suum imperfectum considerans, nec illud principium valens comprehendere, intelligit esse aliquid supra se quod non potest apprehendere, et certissime comprehendit ipsum esse incomprehensibile. Quædam itaque species est notitiæ Dei, scire quod non possit sciri: quod non possit omnino Dei notitia comprehendi. Expressa hujus rei similitudo est, quod aliquis stans in littore maris, et ejus latitudinem videns, latitudinis tamen finem videre non potest. Ulterius enim se mare diffundit in latum, quam visus extendatur in longum. Scit itaque ille homo ex defectu proprii visus aliquid maris esse ultra, et supra quam videre

valeat, cujus comprehensioni non sufficit. Unde quum maris magnitudo appareat ex eo quod videtur, et ex parte comprehenditur: ejus tamen immensitas ex eo quod omnino videri non potest, amplius innotescit. Est equidem supra hominem, omnemque virtutem humani transcendit ingenii comprehendere naturam divinitatis. Donum autem optimum, donum perfectum est, descendens a Patre luminum, in Patre intelligere Filium, et in utroque Spiritum sanctum. Non potest hæc scire aut alium docere, nisi ille solus qui docet hominem scientiam: cujus unctio de omnibus docet. Plato inter philosophos scientia et opinione præcipuus, quum circa libros Moysi multam diligentiam adhibuisset, gloriatus est se invenisse unum quod omnia operatur: sed se non posse invenire tertium confitentur. Porro illi qui in schola Christi eruditi sunt, venerantur et prædicant Trinitatem in Deo, et unitatem essentiæ quam philosophus somniavit quidem: sed quia evanuit in cogitationibus suis, eam non potuit invenire. Ideoque ille discipulus, qui de pectore Christi familiarius, et plenius cœlestis scientiæ fluenta potaverat, Sacramenta Trinitatis et unitatis in Deo manifestissime declarabat, quum diceret: Tres sunt qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus: Et hi tres unum sunt. Confiteor tibi, Pater cœli et terræ, quoniam abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Vita siquidem æterna est nosse te, Deus Pater, et quem misisti Jesum Christum. Sacri tamen apices, tam generationem filii quam processionem Spiritus sancti manifeste declarant. Nam de generatione filii scriptum est: Egressus ejus a principio a diebus æternitatis. Ipse etiam Dei Filius, quum sit Dei virtus et Dei Sapientia, de sua ineffabili nativitate satis evidenter loquitur dicens:

Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram: nondum fontes aquarum eruperant: nondum montes gravi mole substiterant: ante omnes colles ego parturiebar. Quando præparabat cœlos, aderam Deus: quando appendebat fundamenta terræ, eram cum eo cuncta disponens. De generatione filii dicebat Isaias: Generationem ejus quis enarrabit? Et beatus Job: Radix, inquit, sapientiæ cui revelata est? Latet enim ab oculis hominum, et a volucribus cœli abscondita est, id est Angelis Dei. De Spiritu sancto scriptum est: Spiritus Domini super me eo quod unxerit me: ad Evangelizandum pauperibus misit me. Et beatus Job: Spiritus Domini fecit me, et spiraculum omnipotentis vivificavit me, et ut ostendat quod ille Spiritus sit factor omnium, subdit: Ecce et me, sicut et te fecit Deus. Frequenter itaque in sacro eloquio pluralitatem invenis in personis, ut ibi, Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Unitatem etiam invenis in essentia, quum subjungitur: Et creavit Deus hominem ad imaginem suam: ad imaginem Dei creavit illum. Notatur in Genesi pluralitas personarum, ubi dicitur: quia pluit Dominus super Sodomam et Gomorram ignem et sulfur a Domino. Quis est ille Dominus, qui pluit a Domino, nisi Filius a Patre? De quo Psalmista: Dixit Dominus Domino meo, &c. Vis totam Trinitatem videre in sacris apicibus manifestissime declaratam? Psalmographus dicit: Verbo Domini cœli firmati sunt, et spiritu oris ejus omnis virtus eorum. Item in Isaia loquitur Dei Filius dicens: Ego sum primus et novissimus, manus mea fundavit terram, et dextera mea mensa est cœlos. Antequam fierent, ibi eram: et nunc Dominus Deus misit me, et spiritus ejus. Ecce fluvius egrediens de loco voluptatis ad irrigandum

faciem terræ, Trinitatis videlicet scientia: per quam nos Deus educit de tenebris ignorantiæ in admirabile lumen suum. Summum enim lumen, imo vita æterna est cognoscere Creatorem suum: in tribus personis cognoscere Trinitatem, et in Trinitate adorare unitatem. Sed quæris quomodo Trinitatem inveniam, ubi non est nisi unitas, ubi non est nisi simplex et unissima, ut ita loquar, identitas? Quum Trinitas sine numero esse non possit, et unitas numerum non admittat: quomodo est numerus? Nunquid est numerus sine numero, aut unitas numerosa? Nunquid unitas transit in numerum, aut ab unitate numerus absorbetur: ut quæ sunt tria sint unum? Porro tres personas in una substantia numeramus: et in tribus personis unam substantiam adoramus. Unum et trinum prædicamus Dominum: ita quod in Trinitate nulla confusio sit: et sic Trinitatem confitemur in personis, ut nullum fiat præjudicium unitati. Tanta siquidem unitas est in Deo, ut nil invenias in eo nisi unum. Si bonum, si beatum, si sapientem, si omnipotentem, vel quid consimile Dominum esse dixeris: licet talia multiplices, nihil addis. Ipse omnia est, sicut dicit apostolus, ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia. Ex quo omnia creabiliter non materialiter vel seminaliter. Per quem omnia: ut ipsum omnium auctorem intelligas. In quo omnia: non quasi in loco: sed in virtute et potentia. Sicut enim est quod in loco non est: ita cogitandus est quod nusquam sit qui non clauditur loco: et nusquam non sit qui non excluditur loco. Quodam autem sublimi et ineffabili modo, sicut omnia in ipso sunt, sic ipse in omnibus. Quum autem Christus reformaverit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori caritatis suæ: quum aperuerit oculos cordis nostri, cognoscemus eum

sicut cogniti sumus: non per corporalem visionem, ut Moyses in Sina: non per imaginariam, ut Joannes in Apocalypsi: non in ænigmate sicut Ezechiel in Lumbari, in Novacula, in Sartagine: sed videbimus lumen in lumine, Filium in Patre, Spiritum sanctum in utroque: et hæc est vita æterna. Hæc est beatitudo interminabilis, gloria indeficiens, et lætitia consummata. Quam nobis præstare dignetur Filius Dei Jesus Christus: cui est honor et gloria et benedictio in sæcula sæculorum. Amen.

27. In Festo S. Joannis Baptistæ.

Matt. 11. *Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista.*

Verbum Salomonis est: Laudent te labia proximi tui, et non tua. Si laus expetenda est, non est expetenda a seipso, sed ab ore proximi. Gloriosior tamen est laus procedens de ore Altissimi: Non enim qui se commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat. Si linguis loquamur hominum et angelorum, non poterimus explicare ad plenum Joannis merita, atque in Joanne Christi præconia. Laus Joannis celebris est in Evangelio: quia ubicunque occurrit mentio de Joanne, commendatur a Christo. Non ergo mendicat laudis humanæ suffragia, qui laudatur a Deo, qui dicere potest: In Domino laudabitur anima mea. Commendat Noe Dominus dicens: Vidi te justum coram me. Commendat Abraham faciens ei promissiones benedictionis in futuris generationibus. De beato etiam Job loquens ad Satan, magnificat eum quod non sit similis ei in terra: vir simplex et rectus et timens Dominum. De Moyse etiam dicit: Si quis fuerit

inter vos propheta, loquar ei in visione vel per somnium. At non talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: ore ad os loquar ei. David quoque quum ipse dicit: Deus laudem meam ne tacueris: laudatur a Domino dicente: Inveni virum secundum cor meum. Testimonio Dei magni fuerunt isti, et multi alii. Sed ejusdem testimonio, Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista. Illi laudum et præconiorum congregaverunt divitias, iste supergressus est universos: cujus nativitas per Gabrielem archangelum annunciata est: sicut et nativitas Christi, cujus nomen vocatum est ab angelo, priusquam in utero conciperetur: intra Sancta Sanctorum prænunciatur, in utero sanctificatur: ut dicere possit: ab infantia crevit mecum sanctitas, et ab utero matris meæ egressa est mecum. Fuit itaque factus antequam natus, et ideo processu temporis plusquam sanctus. Joannem magnificant et extollunt apud Deum et homines, miraculum in conceptione, gaudium in nativitate, sanctitas in conversatione, humilitas in sublimitate, veritas in prædicatione, zelus in contritione, constantia in passione. Joannes adhuc ætatis teneræ, vitæ tamen erat austeræ. Quumque illi dignitate successoria, atque jure hæreditario Pontificales infulæ deberentur: stolas auro textas cilicio posthabuit, et teneros artus zona pellicea, pilorum asperitate, ciborum austeritate cohibuit. Qui quum esset sanctificatus ab utero, innocentissimum corpus suum multipliciter castigavit, extenuavit, afflixit, et in omnibus nobis formam sanctæ conversationis exhibuit Joannes: quasi quidam limes novi et veteris Testamenti. Sicut scriptum est: Lex usque ad Joannem. Missus est a Deo ante Christum, quasi umbra ante lucem: vox ante verbum, servus ante

dominum, angelus ante Deum, amicus ante sponsum, præco ante judicem, miles ante regem, præcursor ante redemptorem, aurora ante diem, lucifer ante solem, lucerna ante meridiem. Missus est in Spiritu et virtute Heliæ: ut converteret corda Patrum in Filios. Ipse est angelus Dei, de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum, qui præparabit viam ante te: hunc paravit Dominus lucernam Christo suo: ut alios illuminans pararet Domino plebem perfectam. Et tu, inquit, propheta altissimi vocaberis: præibis enim ante faciem Domini parare vias ejus. Et subjungit: Ad dandam scientiam salutis plebi ejus Nos ergo magnificentiam gloriæ sanctitatis in Joanne loquamur, quam si non possumus imitari, studeamus tamen cum gaudio admirari. Si non possumus splendere ut lucerna quam præparavit Dominus Christo suo, ambulemus saltem in splendoribus hujus lucernæ. Quod Joannes lucerna sit, perhibet ille cujus testimonia credibilia facta sunt nimis: Christus scilicet in Evangelio loquens; Erat, inquit, Joannes lucerna ardens et lucens. Erat Joannes quasi lucerna sub modio, dum adhuc in utero matris clausus, ardebat desiderio Domini sui venientis et in occursum suum gestiens exultabat. Sed lucerna quæ tunc erat sub modio, ponenda erat super candelabrum, ut luceret omnibus qui in domo sunt, et quæ illuminabat tunc solum modium: totum mundum novis irradiatura est fulgoribus. Nonne modium suum illuminabat qui matri suæ, mediante Spiritu sancto tanti Sacramenti notitiam revelabat? Et unde hoc mihi, dixit Elizabeth, ut veniat Mater Domini mei ad me? Quis tibi indicavit, O mulier sancta, quod veniret ad te Mater Domini tui? Ut facta est, inquit, vox salutationis tuæ in auribus meis: exultavit infans in gaudio, in utero

meo. Ardebat itaque Joannes, quia de excelso missus fuerat ignis per os Gabrielis in alvum Virginis, ut per os Virginis ad parvulum veniens sanctus Spiritus ardorem infunderet: ipsumque lucernam Domino præpararet. Anima Joannis liquefacta est, ut Maria locuta est. Spiritus sanctus qui plenissime habitabat in Virgine, procedit de Virgine in Joannem, de Joanne in Elizabeth et Zachariam. Ex quo exultavit Spiritus Mariæ in Deo salutari suo: statim ad ipsius adventum Joannes exultavit in utero; exultavit et Mater. Prophetaverunt Pater et Mater: omnes repleti sunt Spiritu sancto. De ventre Mariæ flumina fluunt: erat enim fons aquæ vivæ saliens in vitam æternam. Ignis Spiritus sancti omnes, qui in domo erant, vehementer accendit: nec est inter eos qui se abscondat a calore ejus. Omnes ardent, omnes lucent. Vis videre Joannem ardentem? Ardebat et exultabat in occursum Domini nondum natus. Non est auditum a sæculis, quod aliquis in utero exultaret. Post nativitatem vero ardebat proposito et studio sanctitatis. Ardebat contra impios zelo, et constantia liberæ correctionis. Ecce quomodo ardebat: lucebat autem vitæ merito, lucebat verbo, lucebat exemplo. Nonne lux erat quod Angelico promissus est oraculo: quod nominatus ab Angelo: quod conceptus est miraculo: quod sanctificatus in utero? Nonne lucebat vitam in terris Angelicam ducens, propter carnem in carne vivens, et ab humanæ salutis ministerio nunquam cessans, nunc Ecclesiam catechizans, nunc per pœnitentiam nuncians, nunc prædicando corrigens, nunc baptizando emundans: et in omnibus plebem perfectam Domino parans. Erat, inquit, Joannes, lucerna ardens et lucens. Quidam lucere appetunt, sed ardere non curant. Ardere enim, melius est quam lucere.

Ignem, inquit, veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat? Utrumque bonum est: sed ardere magis expedit. Qui ardet et non lucet, sibi et non alii proficit. Qui lucet et non ardet, aliis et non sibi proficit. Qui autem lucet simul et ardet, quod debet Deo et homini simul in se perficit. Quia luna suum aliunde lumen vindicat: ideo nunc magna, nunc parva, nunc nulla est. Sol vero quia per se simul licet et ardet: semper in sui luminis plenitudine perseverat. Stultus ergo merito Lunæ comparatur: quia propriam conscientiam et famam ponit in labiis alienis. Ideoque Salomon dicit: Sapiens permanet ut sol: stultus autem ut Luna mutatur. Qui laudis alienæ beneficio lucet, sicut Luna nunc erigitur, nunc deprimitur, nunc magnus est, nunc modicus sive nullus, secundum quod circa eum blandiens adulatio, vel mordens detractio variatur. Non sic apostolus: qui glorians de testimonio conscientiæ suæ dicebat: Pro minimo mihi est ut ab homine judicer, aut ab humano die: lucebat olim ille filius iræ, ille filius perditionis, qui de cœlo corruit; unde et Lucifer vocabatur, nunc autem Noctifer sive Tenebrifer; qui si arsisset, nullo unquam in tempore cecidisset. Hujus vestigia sequuntur, qui potius eligunt lucere quam ardere, religiosi apparere quam esse: sed ardebunt igne illo, qui præparatus est Diabolo et angelis ejus, cujus flamma non extinguetur; cujus fœtor occidit; cujus ardor mortificat; mori tamen eum, qui patitur, non permittit; a quo nos avertat sanctus ille sanctorum, qui hodie mirificavit et magnificavit in terris sanctum suum Jesum Christum, cui honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

28. De SS. Petro et Paulo.

Vidi conjunctos viros, et angelus Domini loquutus est dicens: Isti sunt viri sancti facti amici Dei.

Qui sunt isti viri conjuncti: nisi reverendi principes terræ, atque Ecclesiæ Patres Petrus et Paulus, quos eadem fides conjunxit, quos eadem civitas, eadem conversatio, eadem dies sub eodem tyranno pati in martyrio coæquavit? Quia tamen multipliciter conjuncti sunt, dignum est ut sit eorum conjuncta solemnitas, ut quum uterque honore sit dignus per se: eis titulus honoris ad gloriam duplicetur. Decet sane nos prosequi eos præconio, quorum patrocinio indigemus: si tamen tam honoratis principibus præconium aut honorem impendere digni sumus. Nimis enim honorati sunt amici tui Deus: nimis confortatus est principatus eorum. Christus Saulum in Paulum, Cepham convertit in Petrum: nam de ipsis quandoque propheta prædixerat: Et vocabit servos suos nomine alio. Tu es, inquit, Petrus, et super hanc Petram ædificabo ecclesiam meam. Petra siquidem erat Christus: suumque nomen communicat Petro, ut Petrus Petra sit: nam sicut a Petra sitienti populo aqua in deserto profluxit: ita et a Petro aliis in fide arescentibus, salutiferæ fidei confessio emanavit. Christus ascensurus in cœlum Petro suas oves pascendas, agnosque commisit: atque post parvæ naviculæ regimen, eidem gubernaculum magnæ navis: id est totius ecclesiæ magisterium, mancipavit. Petro tanquam optimo dispensatori claves domus suæ tradidit. Justitia Petri tantam judicandi obtinuit potestatem, ut de ejus arbitrio cœleste judicium pendeat: nec a Petri sententia etiam angelus appellare

præsumat. Interrogatus a Domino Petrus quem eum dicerent homines: brevi confessionis compendio divinæ majestatis arcanum declarat in Christo. Non revelavit tibi hoc, Petre, caro et sanguis: caro enim et sanguis non possidebunt Regnum Dei, sed Spiritus Dei Patris, qui in cœlis est. Mirabilis piscator, qui olim profunda æquoris scrutabatur, inscrutabile Sacramentum Deitatis in Christo fideliter confitetur. Interrogante Domino: Petre amas me? Petrus trinam negationem trina negociationis confessione delevit. Quum Christus de sacramento suæ carnis et sanguinis loqueretur, quidam abierunt retro: multi enim cum Christo ambulant, donec ad edendum carnem ejus, et sanguinem veniatur. Quærente Domino nunquid reliqui vellent abire: Petrus tanquam Petra fidei, et publicæ veritatis assertor respondens pro omnibus. Domine, inquit, ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes? ac si diceret: Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Quid mihi est in cœlo, Domine, et a te quid volui super terram? Cœlum et terra, aer et mare obediunt Petro: Simonem enim Magum ab aere præcipitat, Tabitam de terra suscitat, super aquas ambulat, Ananiam et Saphiram tanquam dominus vitæ et mortis viventes mortificat: cœlum vero potestative claudit et reserat. Audivimus de Petro, vultis audire de Paulo. Audivimus de viro hoc quanta mala fecerit in Jerusalem, qui non solum per Ierosolymam, sed per totam Judæam insania ferebatur: ut Christi membra laniaret in terris. Verumtamen spirans minarum et cædis in discipulos Domini, a Domino in discipulum adoptatur toto pectore virus exhalans, et blasphemando nomen Domini, de vase blasphemiæ factus est vas electionis ut nomen Domini portaret

coram regibus. Ubi ergo abundavit delictum superabundavit et gratia: ideoque mutatus in alterum virum dicebat: Fidelis sermo, et omni acceptione dignus: quoniam venit Dominus Jesus salvos facere peccatores, quorum primus ego sum. Paulus dum adhuc conversaretur in terra, raptus in tertium cœlum, in schola Sanctæ Trinitatis didicit quod ei aliis communicare non licuit. Si ergo nobis aperuit quæ mens humana non potest comprehendere: quanta sunt ea quæ nobis prohibitus est aperire? Quia Paulum schola cœlestis instruxerat: ei tanquam idoneo doctori Dominus magisterium ecclesiasticæ instructionis injunxit. Quod Helymam percussit, quod Eutychum morti abstulit, quod famem, quod nuditatem, quod sitim, quod omnia fere humanæ conditionis pericula pro Christo sustinuit, et cætera quæ in Actibus Apostolorum leguntur, Paulo cedunt ad cumulum gloriæ et honoris. Nulla erit Petri excusatio, qui post agnitam veritatem retro abiit, post manum missam ad aratrum, retrospexit, et ingratus acceptæ gratiæ crimen apostasiæ commisit. Paulus etiam post lapsum dicit: Blasphemus fui, sed misericordiam consequutus sum, quia ignorans feci. Ignoratia Paulum excusat, fecitque ignorantia in Paulo, ut blasphemia hæc non esset in Spiritum sanctum, quæ est irremissibilis, ille lapsus est, iste prostratus, uterque infirmatus, ut fortior surgeret et perfectus. Pluviam voluntariam segregavit Deus hæreditati suæ, et infirmata est, tu vero perfecisti eam: nam virtus in infirmitate perficitur. Vere viri misericordiæ sunt isti, tantam et tam inæstimabilem misericordiam consecuti. Petrus de sua stabilitate præsumens, ibi gravius cecidit, ubi fortius stare promiserat: tamen post detestabilem apostasiæ reatum magistratum fidei et ecclesiasticæ dignitatis obtinuit principatum. Paulus cæcitate percussus, et dejectus in

terram, ad tertium cœlum tollitur, ut ineffabilem cœlestis Curiæ gloriam purgatiore mentis oculo contempletur. Credo, fratres, dum istorum gloriosam mortem recolimus, quod omnium apostolorum et martyrum gloriam promovemus; istos enim tanquam martyres, et apostolorum apostolos veneramur. O beatum martyrium, O gloriosa mors, quæ efficit immortales commorientes Christo, et complantati similitudini mortis ejus ei modo conregnant. Visi sunt oculis insipientium mori, et æstimata est afflictio exitus eorum: sed beati qui in Domino moriuntur. Obdormierunt in Christo, ut Christi fierent cohæredes. Quum enim dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini. In pace in idipsum, dormiam et requiescam. Viriliter et usque ad mortem laboraverunt in vinea Domini Sabaoth: sed amodo jam dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis: Opera enim illorum sequuntur illos. Quid est opera eorum sequuntur eos? Dominus hoc exponens: Date, inquit, eis de fructu operum suorum, et laudent eos in portis opera eorum: porta est exitus vitæ. Et quid est vitæ exitus homini justo: nisi porta mortis, et porta vitæ? Scriptum est: Non timebit justus, quum loquetur inimicis suis in porta. Non timebat B. Martinus, quum loqueretur inimico astanti in porta: Quid hic, inquit, astas cruenta bestia, nil in me funestum reperies. Secure poterat psallere et dicere cum propheta: Convertere anima mea, in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi. Quia eripuit animam meam de morte, oculos meos a lacrymis, pedes meos a lapsu. Dicant et apostoli nostri: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. O draco pessime, quem Dominus formavit ad illudendum, tu beatis

apostolis machinabaris interitum, sed interitus eis versus est in triumphum. Fecerunt sibi de necessitate virtutem: peccati meritum in præmium mutaverunt. Sic ergo reddit Dominus mercedem laborum sanctorum suorum: ejusque pro meritis retribuit abundanter Dominus potens, liberalis et dives. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eos. Bona scilicet, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus diligentibus se. Hæc est mensura plena, et coagitata, et supereffluens: pax scilicet Dei quæ exuperat omnem sensum. Ecce viri misericordiæ, quorum justitiæ oblivionem non receperunt: cum semine eorum permanent bona. Justitiam hominis triplici ex causa delet oblivio. Si enim in justitia tepidus es, Dominus ex ore suo te evomit, et sic obliviscitur justitiæ tuæ. Si averteris a justitia tua, omnium justitiarum tuarum quas fecisti non recordatur, et sic justitia tua sub oblivione relinquitur. In hypocrisi justitiæ tuæ recepisti mercedem tuam, et hæc justitia apud Deum memoriam non meretur. Cum semine, inquit, eorum permanent bona. Exiit Christus seminare semen suum. Christi semen est justorum generatio in fide. Sicut scriptum est: Potens in terra erit semen ejus: generatio rectorum benedicetur. Benedicetur hæc generatio: quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus. De semine rectorum iterum loquens dicebat. Semen servorum tuorum possidebit terram, et qui diligunt nomen ejus habitabunt in ea. Sane Christus, quum esset primogenitus in multis fratribus, quasi sine semine moriturus dicebat: Singulariter sum ego, donec transeam. Dicebat itaque (juxta legis observantiam) ut fratres semen fratris mortui suscitarent. Illi ergo quos Dominus vocat fratres, et de quibus dicit, Vade et dic fratribus meis, &c. Et

extendens manus in discipulos, Isti sunt, inquit, fratres mei: Nos pro Christo tanquam fratri suo, et non sibi per gratiam parvulos genuerunt. Nemo enim dicit: Ego sum Pauli, ego sum Cephæ, ego sum Apollo: quia omnes sumus Christi. Semen et hæredes Christi per adoptionem: filii et nepotes apostolorum per prædicationem. Porro filii degeneres, et omnino hæreditate indigni sumus: qui tanquam mulieres et parvuli imbelles Patrum nostrorum bella, triumphosque laudamus, et Calicem verbi salutaris abhorrentes accipere, in tentationibus etiam modicis a pusillanimitate spiritus, et in tempestate subvertimur. Isti siquidem in suo sanguine fidei testimonium reddiderunt. Utinam nos salutem in aqua et spiritu testimonium perhibere possimus. Moyses quidem venit in aqua tantum: isti venerunt in aqua et sanguine, in aqua pœnitentiæ, et sanguine passionis. Spiritus etiam sanctus tertius testis eis non defuit: nam Spiritus est qui testificatur. Scriptum est autem: Qui Spiritum Christi non habet, hic non est ejus. Sapientia Dei Christus Jesus est. Ipse est qui dicit: Spiritus meus super mel dulcis. Vere magnifice et multipliciter dulcis. O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Deus, per quam apostolis et martyribus etiam ipsa mortis amaritudo dulcescit. Quid agimus fratres? Videmus apostolos passione transisse in gloriam: nos autem tepidi et remissi sequimur vanitates et insanias falsas, sperantes obtinere sine pœnitentia veniam, sine labore præmium, sine tribulatione coronam. Unum precor. Si volumus intelligere patientiam Christi, per quam ad pœnitentiam misericorditer nos expectat: sentiamus saltem flagella ipsius, in quibus nos erudiat, suæque saluberrimæ voluntati consentire compellat, et eveniat quod ipse loquitur per prophetam: In manu, inquit,

forti et brachio extento, et in flagello meo regnabo super vos, et subjiciam vos sceptro meo, et inducam vos in vincula fœderis mei. Quod ipse in his qui pœnitentiam differunt, implere dignetur Christus Jesus, cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

29. In eodem Festo.

Cant. 4. *Duo ubera tua sicut hinnuli capreæ gemelli qui pascuntur in liliis.*

Sponsus in Cantico amoris sponsam alloquitur: comparans duo ubera ejus duobus hinnulis capreæ gemellis, etc. Hæc duo ubera, duo Apostoli sunt, quorum hodie solemnitas celebratur: in qua potamur ab uberibus consolationis eorum. Isti sunt reges et principes terræ: de quibus scriptum est: Constitues eos principes super omnem terram. Et licet sint reges, tamen ubera sunt: quia lacte doctrinæ nos nutriunt, sicut legitur in Propheta: Principes nutritii tui erunt, et mammilla regum lactaberis. Nonne novitios, et quasi parvulos in fide Petrus lactare videtur quum dicat: Quasi modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite? Et Paulus: Lac dedi vobis potum, non escam. Et idem: Factus sum in medio vestri nutrix sedens, et nutriens parvulos suos. Parvulis dabat mammillam, dabat et animam, et lacte misericordiæ plenus non solum misericordiam Spiritus sancti Filius desiderabat immulgere, sed se totum impendere. Ubere uberat lacte misericordiæ plenum: in cujus decollatione est pro sanguine lac effusum, antequam isti essent virtute

induti ex alto: antequam repente factus esset de cœlo sonus: antequam hæc ubera lacte gratiæ plena essent, compatiebatur Ecclesia beatorum spirituum. Ecclesiæ adhuc parvulæ dicebat quod in Canticis legitur: Soror nostra parvula est, et ubera non habet. Christus equidem in diebus carnis suæ multos genuerat filios Verbo veritatis, sed adhuc infantuli erant, et tanquam initium aliquod creaturæ ejus. Incumbebat ergo apostolis, ut eos cum diligentia instruerent: donec adducerentur ad perfectum, et formaretur Christus in eis. In provectione istorum Ecclesia gloriatur se non solum adultam: sed etiam civitatem effectam. Ego, inquit, murus, et ubera mea turris. Isti sunt columnæ geminæ in Tabernaculo Domini, duo montes ænei, duæ tubæ argenteæ quas fecit Moyses ad clangendum in neomeniis et bellis. Hi sunt duæ spicæ, sicut in Zacharia legitur, et duo filii olei splendoris, qui assistunt dominatori universæ terræ. Nonne bene sunt filii olei, qui in Christi caritate fundati et geniti, quasi oliva fructifera in domo Domini tam in se, quam in aliis florent et fructificant? De Ecclesia justorum dicit Jeremias: Olivam uberem, pulchram, fructuosam, speciosam vocavit Dominus nomen tuum. Vere filii olei sunt, quos unctio docet de omnibus. Alteri, id est Petro, commissa est Judæa sterilis, scilicet et infructuosa: de qua per Prophetam dicitur: Mentietur opus olivæ. Paulo commissus est oleaster, id est, gentilis populus olivis pinguibus inserendus. Isti sunt viri misericordiæ: tum quia misericordiam consecuti sunt: tum quia misericordia pleni sunt. Blasphemus, inquit Paulus, fui: sed misericordiam consecutus sum. Ubi abundavit delictum, superabundavit et gratia. Ipse idem lugens eos qui peccaverunt, et pœnitentiam non egerunt,

nonne vir misericordiæ erat? quis infirmatur et ego non infirmor? quis scandalizatur et ego non uror? Isti viri misericordiæ solliciti sunt de salute nostra: ut nos cum eis consummemur ad vitam. Sicut apostolus dicit: Deus providet nobis, ne sine nobis consummetur. Isti duo Martyres, et plusquam Martyres: quia Martyrum duces quasi duo oculi in corpore Ecclesiæ, quasi duo luminaria in firmamento cœli: quia usque hodie ad justitiam erudierunt multos, elevati sunt in perpetuas æternitates. Lætemur de honore, et glorificatione eorum, si tamen eos honorare possumus, aut digni sumus: quia nimis honorati sunt amici tui Deus. Sufficeret solemnitas unius ad totius Ecclesiæ gaudium: sed conjuncta est amborum solemnitas ad cumulum gaudiorum. Hinnuli capreæ gemelli jam non hinnuli, sed cervi salientes in montibus: jam non discipuli, sed magistri, et pastorum principes. Gemelli tamen, quia gloriosi principes terræ, quomodo in vita sua dilexerunt se: ita et in morte quoque non sunt separati. Uno eodemque die, non revoluto anno, sicut quorumdam mentita est iniquitas sibi: Petrus a Nerone in Vaticano crucifigitur: Paulus in catacumbis, quasi morte digniori tanquam Romanus civis gladio consummatur. Isti nos docuerunt legem tuam Domine: non Platonis invisibiles griphos, nec Aristotelis versutias inversare, nec præstigiosi juris contrarietates exponere, sed docuere nos vivere. Bene vivit qui ordinaliter vivit, socialiter, humiliter: ordinaliter sibi, socialiter proximo, humiliter Deo. Habemus eos fratres in memoria et reverentia: quia potentissimi sunt ut nos adjuvent apud Deum. Si mortales potentiam habuerunt, immortales potentiores effecti sunt. Et quis potentior Petro cui terra mortuos suos reddidit, cui mare se calcabile præbuit,

qui Simonem Magum levatum in aere dejiciendo allisit, qui claves cœli ita potestative accepit, ut sententia ejus præcedat sententiam cœli? Quis Petro sapientior, cui caro et sanguis non revelavit: sed Spiritus Patris summi? Quid Paulus, qui Elymam magum cæcitate percutiens, juvenemque lapsum de fenestra suscitans, ad tertium cœlum raptus, scholæ cœlestis arcana cognovit, nobisque vitæ scientiam attulit? Si miracula quæ Deus operatus est per eos recensere velimus, non sufficeret totus dies. Vere viri misericordiæ, per quos misericordiam suam Dominus magnificavit, et mirificavit in nobis. Et quis gravius Petro in religione deliquit? quis extra religionem gravius Paulo? Ambo tamen non solum sanctitatem adepti sunt: sed ministerium fidei, et magisterium sanctitatis. O quam pretiosa est mors Sanctorum: per quam datur æternæ salutis hæreditas: visi sunt oculis insipientium mori, sed in pace dormiunt: nam et Lazarus qui amicus est, dormit: Nam quum dederit Dominus dilectis suis somnum: ecce hæreditas Domini. Isti sunt filii olei, viri misericordiæ, hinnuli capreæ gemelli, duæ olivæ, duæ spicæ, duo ubera sponsæ, de quorum doctrina concupiscimus sæpe lac, ut crescamus in salutem, donec Christus perficiatur in nobis, et nos cum Sanctis ejus consummemur ad vitam, ipso præstante, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

30. De Sancta Magdalena.

Luc. 15. *Gaudium est Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentia.*

Gaudeant peccatores, et maxime pœnitentes: quia publica peccatrix, et beata pœnitentrix hodie pœnitentiæ exemplum se nobis proposuit, et quanta sit circa pœnitentes misericordia Salvatoris ostendit. Si quis peccatorem se sentit, devotus accedat ad memoriam peccatricis. Ut de beata Virgine taceam, quæ superabundanter et superaffluenter repleta est Spiritu sancto: Elias, Jeremias, Joannes Baptista, qui sanctificati fuerunt ex utero, nostras infirmitates passi non sunt. Melius novit misereri miserias nostras quandoque passa: et quæ beneficium quod a se peti videt, in alio est experta. Credo hanc extitisse primipilariam, et magistram omnium pœnitentium in negotio cœlestis gratiæ acquirendæ. Exemplo et imitatione istius causam et initium habuerunt confessio latronis in cruce, supplicatio Chananeæ, devotio Publicani, lacrymæ Petri, conversio Pauli, Cain post peccatum suum gemuit, Esau flevit, Judas pœnituit: sed quia nullus Mariæ contritionem habuerit, nullus eorum pœnitentiæ fructum fecit. Multi voluerunt placare Deum effundentes copiam lacrymarum: verumtamen in diluvio aquarum multarum, ad eum non approximabunt. Quid enim valent lacrymæ, nisi ex corde contrito, et humiliato procedant. In Mariæ siquidem anima magna commotio erat, quæ per cordis contritionem, et pœnitentiales lacrymas se diffundens interiores motus animæ mirabiliter exhibebat. Vocavit dominus terram, et audivit eum cum tremore. Quum auditum

fecit de cœlo judicium, terra tremuit, sed tremendo et pœnitendo purgata quievit. Quæ prius fuerat sentina vitiorum, facta est Spiritus sancti sacrarium: quæ erat vorago flagitiorum, facta est apotheca spiritualium gratiarum: cui posita erat securis ad radicem, et ignis ad combustionem, nunc fructifera facta est in domo Domini, ut possit dicere: Audite me, divini fructus: quia quasi rosa plantata super rivos aquarum fructificavi. Reminiscens Maria peccatorum suorum, et judiciorum Dei terribilium vehementi dolore concussa est: abyssus abyssum invocat. Est enim abyssus judiciorum Dei, sicut scriptum est: Judicia Dei abyssus multa. Est abyssus peccatorum de qua scriptum est: Peccator quum venerit in profundum sive abyssum vitiorum contemnit: abyssus ergo judiciorum invocat abyssum peccatorum: dum divini judicii terrore concutitur, a peccatorum recordatione turbatur: commota est ergo et contremuit terra. Horrendum enim est incidere in manus Dei viventis. A facie Domini mota est terra, a facie Dei Jacob. Qui convertit rupem in stagna aquarum, idest, eam quæ in sua malitia, obduruerat, liquefecit in copiam lacrymarum. Hæ sunt aquæ, de quibus Propheta loquitur dicens: Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. Istæ aquæ de timore et humilitate hauriuntur, quasi de fontibus Salvatoris. Maria diligebat Jesum, audiensque ab eo verba vitæ et terribile judicium mortis æternæ, his qui non arripiunt pœnitentiæ viam, terrore judicii et patriæ cœlestis desiderio intabescens poterat dicere: Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Ad sermones dilecti liquefacta resolvitur in aquarum affluentiam. Scriptum est enim: Emittet verbum suum et liquefaciet ea: flavit spiritus ejus et fluent

aquæ: Sermo siquidem Domini vivus, et efficax, et penetrabilior est omni gladio ancipiti. Quamvis enim verba Domini sunt dulciora super mel et favum: testimonio tamen Jeremiæ sunt sicut ignis, et sicut malleus conterens petram. Unde et Psalmista dicit: Molliti sunt sermones ejus super oleum, et ipsi sunt jacula. Dilecto igitur loquente, et Spiritu sancto flante, liquescit quæ amat, et fluunt aquæ, quibus irrigatur hortus deliciarum, qui austro perflatur, ut fluant aromata illius: et hæ quidem lacrymæ mellifluæ sunt, etenim cœli distillaverunt stillicidia super terram, quibus lætabitur germinans, et pluviam voluntariam segregabit Deus hæreditati suæ. Utrumque irriguum assecuta est hæc mulier: inferius irriguum quod eam vivificat et fœcundat. Irriguum etiam superius quod ei rorem divinæ contemplationis irrorat. Si ergo quæ plantata fuerat in terra salsuginis per Christi gratiam transplantata est super aquam refectionis: vere mutatio hæc mutatio est dexteræ excelsi. Sunt qui ad pœnitentiam converti, et in melius pœnitendo mutari differunt et contemnunt, quibus non convenit vox illa: Hæc est mutatio dexteræ excelsi. Non enim est illis commutatio, et non timuerunt Deum, ut saperent et intelligerent, et timendo ac pœnitendo novissima providerent. Certum est autem quia initium sapientiæ timor Domini. Initium sapientiæ idem quod initium viæ bonæ. Testimonio autem Salomonis: Initium viæ bonæ facere justa. Justitia siquidem, pœnitentia et confessione acquiritur. Quid est enim justitia, nisi remissio peccatorum? Dixi, inquit, confitebor, et tu remisisti. Hæc est justitia quæ ambulat ante Deum. Sicut scriptum est: Justitia ante eum ambulabit, et ponet in via gressus suos. In hac beata peccatrice occurrunt sibi, et sese

osculantur justitia et pax. Justitia scilicet et peccatricis punientis se, et pax Dei indulgentis. In hoc osculo confirmatur fœdus reconciliationis. Quid enim faciet pius et misericors judex, quum viderit cor contritum et humiliatum, spiritumque contribulatum, peccatricem pœnitentem ac flentem, ac pedes ejus lacrymis irrigantem? Magnus est humilitatis fructus, nihil ea majus est in donis Dei, nihil pretiosius in thesauris Altissimi, nihil sanctius inter charismata divinæ largitionis. Vere apud te, Christe Jesu, est fons vitæ, spes indulgentiæ, expectatio veniæ, plenitudo misericordiæ: qui filiam Babylonis, tam subito facis filiam Sion: filiam perditionis, filiam gratiæ et salutis: nec solum filiam, sed sponsam et amicam altissimi. Figura hujus rei est, quod filius prodigus postquam luxuriose vixerat, revertitur ad patrem, et paterna lenitate suscipitur. Quæritur ovis centesima quæ perierat, et ad caulas reducitur. Evertit mulier domum suam et accensa lucerna, drachma quæ erat perdita invenitur. Nonne erat lucerna accensa in corde Mariæ, per quam et pœnitentiæ lucebat exemplis, et desiderio divini amoris ardebat. Quoniam ardenter amavit, ardores sempiternos evasit. O quam melius est ardere delectabili amore, quam igne horroris et mortis ardere. Inter pœnitentiales lacrymas gehennale incendium extinguitur, et efficitur fornax Babylonius ventus roris. Heu mihi, si abluerit Dominus sordes filiarum Sion, et si sanguinem laverit de medio Jerusalem in spiritu judicii et spiritu ardoris: Infelix ego, quis poterit habitare cum igne devorante, et cum ardoribus sempiternis? Bonum esset cum Maria purgari per pœnitentiam, et sic evadere horribilem et interminabilem pœnam. Bonum esset ardere cum Maria

per caritatem, et sic evadere sempiternum ardorem. Quid est enim caritas, nisi quidam ardor ignis? Ignem, inquit, veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat? Accendatur in nobis, Jesu Christe, caritas tua, ut simus sinceri, et sine offensione in die Domini, eorum participes effecti per pœnitentiam, quibus repromisit Dominus gloriam regni sui, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

31. In Festo ad Vincula Sancti Petri.

Referunt Historiæ quod secundus Herodes, Herodes Antipas, qui decollavit beatum Joannem, deportatus est a Gaio Cæsare Lugdunum cum Herodiade, et ibi mortui sunt. Cui substitutus Herodes Agrippa filius Aristoboli, nepos magni Herodis, et frater Herodiadis factus est a Gaio non solum Tetrarcha, sed et Rex totius Judææ. Hic volens gratificare et placere Judæis: Quum occidisset Jacobum fratrem Joannis Evangelistæ gladio, apposuit ut apprehenderet et Petrum, ut eum faceret spectaculum et ludibrium populo post Pascha, et tandem eum turpi morte afficeret, sed liberatus a vinculis per Angelum, Herodis et Judæorum malitiam, licet inter duos milites jaceret, et a quatuor quaternionibus custodiretur, evasit. Processu temporis quum filia cujusdam Principis Romanorum gutturnosa esset (et est morbus Campaniæ) Concilio beati Alexandri Papæ, qui a patre puellæ tenebatur in vinculis: quæsivit vincula quibus beatus Petrus olim ligatus in carcere fuerat, et tactu illorum liberata est. Propter quod et beatus

Alexander liberatus a vinculis instituit hoc festum, et ædificavit Ecclesiam Romæ, quam vocavit ad vincula S. Petri. Jeremias et alii Prophetæ leguntur fuisse in vinculis, sed et Paulus, et Joannes qui in Pathmos insula relegatus fuit, et Jacobus, et alii fere omnes. Verumtamen nullius vincula in tanta reverentia habita sunt sicut vincula Petri: quod forte accidit propter prædictum miraculum: aut, quod verius puto, vincula ejus in honore habenda sunt, quia ipse est Dominus vinculorum. Ipsi enim singulari privilegio data est potestas ligandi atque solvendi. Ut ergo aliquid de vinculis Petri dicamus, videamus qualiter, et a quibus tenebatur in vinculis. Traditus siquidem erat quatuor quaternionibus militum, et jacebat in carcere tenebroso inter duos milites, vinctus catenis duabus. Hanc actualem incarcerationem Petri potest unusquisque nostrum in se spiritualiter contemplari. Invisibilia enim Dei a creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Habemus nostrum Herodem, nostrum carcerem, nostros quaterniones. Nam quaternio nomen est officii, non numeri: sicut Centurio, quinquagenarius, decanus, duumvir, triumvir. Habemus nostros milites, nostras catenas, nostrum Angelum. Herodes Pelliceus interpretatur, id est deceptor: quia versutus est et versipellis. Unde Apostolus: Non ignoramus versutias Satanæ. Herodes, quamdiu peregrinamur a Domino, quasi in quodam carcere, imo in carcere mortis hujus, ut carcere corporis nos affligit. Unde Psalmista: Posuit me in obscuris sicut mortuos sæculi. Et in carcere isto clausus Jeremias exclamare compellitur: Circumædificavit adversum me in gyro, ut non egrediar, aggravavit super me pedem suum. Et idem; In tenebrosis collocavit me sicut mortuos sempiternos. Apostolus sentiens ejusdem carnis angus-

tias conquerendo exclamat: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Quatuor sunt quaterniones militum, quorum unusquisque quatuor milites sub se habet. Primus quaternio superbia, secundus malitia, tertius luxuria, quartus avaritia. Superbia sub se habet inanem gloriam, arrogantiam, præsumptionem, singularitatem. Inanis gloria est, quum quis de bono quod in eo est, intumescit, et ab ipsa gloria inani opprimitur, meliorem se reputans quam ipse sit. De isto dicit Propheta: Superbus est Moab: et elatio ejus plusquam fortitudo ejus. Sicut legitur de Eleazaro: qui quum elephantem occidisset, oppressus est ab eodem. Arrogantia est, quum quis de honore et divitiis hujus sæculi gloriatur. Sicut Nabuchodonosor dicit: Nonne hæc est Babylon magna, quam ædificavi in robore fortitudinis meæ, et in gloria decoris mei? Præsumptio est, quum dona quæ a Deo habet, sibi et non Deo ascribit. Sicut philosophi gentium dicentes: Labia nostra a nobis sunt: quis noster Dominus est? Qui quum Dominum gloriæ cognovissent, non tanquam Deum glorificaverunt. Singularitas est, quum quis dona spiritualia quæ habet a Deo recognoscens, alios in elatione conscientiæ suæ vilipendit, sicut ille Pharisæus: Gratias tibi ago, Deus, quia non sum sicut cæteri hominum peccatores, raptores, adulteri, sicut et hic publicanus. Exemplum habes in Elia: sed familiarius in Pharisæo. Malitia sub se quatuor milites habet: sævitiam, impatientiam, audaciam, impudentiam. Sub luxuria sunt alii quatuor: ingluvies ventris, mollicies vestium, immunditia carnis, resolutio otii et soporis. Sub avaritia sunt pusillanimitas, inhumanitas, contemptus Dei, et oblivio mortis. Duo milites inter quos jacet miser et incarceratus, sunt ignorantia boni, et concupiscentia mali. Duæ

catenæ, titillatio carnis, et amor mundi. Et quis est iste Angelus, qui educit Petrum de carcere? ipse est qui educit vinctos in fortitudine, et eos qui habitant in sepulchris. Corpora namque nostra animarum sepulchra sunt: qui portas æreas et vectes ferreos confregit: qui ponit humiles in sublimi, ut mœrentes erigit sospitate. Angelus iste est firma obedientia. Hæc est quam præmittit Dominus, quasi Angelum ante faciem suam, et præparat viam vitæ. Unde merito educit Simonem Petrum: Simon obediens, Petrus firmus: nam qui firmus est in observantia obedientiæ, per obedientiam de carcere liberatur: ut jam non sit ei claustrum carcer, sed thalamus quietis, et paradisus voluptatis. Transit autem primam, et secundam custodiam. Prima custodia est consuetudo in peccatis: secunda vehementia tentationis. Difficile transeuntur istæ custodiæ: difficile est consueta relinquere: et difficile est post delicias hujus sæculi duritiam et rigorem vitæ abstinentioris amplecti. Sed et tentationes quæ incessanter insurgunt, quibus dæmones animam impugnant, sicut expugnaverunt a juventute sua, difficile est evadere, nisi obediendi humilitas præcederet: quæ facit obedientem omnia sine difficultate transire. Humilitas hæc est, quæ omnes laqueos diaboli transit. Diabolus enim laqueos habet de quibus legitur: In via hac qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi. Et Job: Abscondita est in terra pedica ejus, et decipula ejus super semitam. Legitur quod Beatus Antonius raptus a Domino in extasim, vidit omnes laqueos inimici, et erant valde intricati et perplexi: quia sicut Job dicit: Perplexi sunt nervi testiculorum Leviathan. Et quum videret sanctos illos intransibiles et inextricabiles laqueos, exclamavit: Domine quis transibit laqueos istos? Et facta est vox dicens:

Humilitas. Transit humilitas, ubi, fratres, superbia ad superliminare obtunditur: evadit humilitas, ubi in astutia sua malitia deprehenditur. Porta ferrea est caritas: propter fortitudinem hæc alibi vocatur porta speciosa. Ista est de qua scriptum est: Hæc porta Domini, justi intrabunt in eam. Hæc est porta speciosa, quæ in destructione Jerusalem sola remansit: nam sive fides, sive scientia, evacuabuntur, Caritas numquam excidit, et ideo propter stabilitatem ferrea dicitur. Hæc est quæ ducit ad civitatem habitationis. Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus, in qua est dies sine nocte, sine labore requies, et gloria sine fine, ad quam immensa Christi caritas nos deducat, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

32. In Festo S. Laurentii.

Deut. 4.

Separavit Moyses trans Jordanem ad Orientem plagam tres civitates refugii: Bosor in solitudine, in terra campestri de tribu Ruben: Ramoth Galaad de tribu Gad: Golam et Gaulon in Basan de tribu Manasse. Tria sunt refugia, sive remedia. Primum est pro nostris, et alienis peccatis conteri: secundum est pro Christo pati: tertium ad cœlestium desiderium contemplatione suspendi. Notentur locorum refugii nomina, et nominum significationes, et erunt concordia, et consonantia universa. Primus locus est pœnitentium: secundus martyrum: tertius contemplativorum. Bosor interpretatur tribulatio, seu contritio: quia bene convenit cordi contritio et humiliatio. Unde et hæc civitas sita est in solitudine, qui est locus pœnitentis in tribu Ruben,

quod interpretatur visio filii. Quis enim potest videre Filium, quem soli mundo corde vident, nisi qui cordis oculos per pœnitentiam emundavit? Ramoth interpretatur visio mortis, vel signum excelsum. Et quod signum excelsius, quam signum martyrum, signum crucis? De quo Isaias dicit: Levate signum in nationibus. Et Christus: Qui vult: inquit, venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me. Galaad sonat acervus testimonii: quod ad universitatem martyrum spectat. Martyr enim idem est quod testis. Est de tribu Gad: quod interpretatur accinctus. Et quid accinctius est, quam qui accinxit fortitudine lumbos suos, a Domino præcinctus virtute ad bellum? Si gloriatur discinctus, æque etiam glorietur accinctus. Discinctus est, qui semotus a turbine spiritualium præliorum cum Maria ad pedes Jesu paci et quieti animæ vacat. Hic habitat in Gaulon tertia civitate refugii: hic est in Basan et in tribu Manasse. Gaulon interpretatur transmigratio: quod ad eos pertinet, qui de amore hujus sæculi ad amorem cœlestium transmigrantes, quasi in extasi spiritualiter ascendunt in montem Domini, montem divinæ dulcedinis, et jocundæ refectionis: ut possit dicere: In loco pascuæ ibi me collocavit. Ideo hæc civitas est in Basan, quod interpretatur pinguedo: et de tribu Manasse, quod interpretatur obliviosus. Hoc enim contemplativo spiritualiter convenire videtur, qui oblitus populum suum, et domum Patris sui, oblitus eorum quæ retro sunt, ad anteriora ascendendo se porrigit: cujus anima quasi ex adipe et pinguedine repleta, in sinu Rachelis, et in umbra desiderii requiescit. Singuli istorum zelum suum habent. Primus est in suorum et alienorum dolore peccatorum: secundus in tolerantia passionum: tertius in desiderio æternorum.

Primum exhibet apostolus: ubi se carnalem reputans, et venundatum sub peccato: Omnia, inquit, sustineo propter electos, ut et ipsi salutem consequantur. Secundum exprimit, ubi asserens se paratum alligari in Jerusalem: Non facio, inquit, animam meam pretiosiorem quam meipsum. Tertium manifeste declaratur, ubi ad tertium cœlum raptus, et accensus desiderio supernorum, Cupio, inquit, dissolvi, et esse cum Christo. Hoc triplici zelo immolat homo animam suam: hoc est triplex sacrificium similæ. Offertur ut simila in clibano, in craticula, in sartagine. Quod in clibano coquitur, occultum est: sic et cordis contritio ei soli aperta est, cui cogitatio omnino confitetur. Quod in craticula coquitur, libere omnibus patet: in quo Martyrum persecutio manifesta signatur. Quod vero in sartagine frigitur quandoque apparet, quandoque absconditur secundum motus olei bullientis: sic et mentis devotio nunc interius latet, nunc foris per vehementiam desiderii et amoris apparet. Licet enim beatus Martinus, licet Maria Magdalena oleo caritatis intus ferveant: desideria tamen eorum per operis exhibitionem exterius prodeunt, et dum ille cœlum suspiciens et suspirans cum Christo esse desiderat, et illa Christum super omnia diligendo pedes osculatur, et lacrymis rigat. Loquitur ergo in clibano Paulus, in craticula Laurentius, in sartagine Maria, vel Martinus. Et quia B. Laurentii craticula totum hunc diem sibi pecurialiter vindicat, de Beato Laurentio et ejus craticula prosequamur. Quum de craticula offerenda est simila, post aspergenda est oleo, ne ignis vehementia comburatur. In hoc sacrificio tria exiguntur, ut sit simila absque fermento: ut coquatur: ut craticula: ut oleo conspergatur. Simila est puritas conscientiæ, quæ nisi oleo caritatis conspergatur, perse-

cutionis igne consumitur: nam sine Spiritus sancti gratia humana non potest subsistere infirmitas: quod infertur. Petrus ante infusionem Spiritus sancti ad vocem ancillæ Christum negaverat: indutus autem virtute ex alto, quum a principibus Sacerdotum prohiberetur loqui in nomine Jesu: Magis, inquit, oportet obedire Deo quam hominibus. Et innuente Christo tempore passionis: Quo, inquit, vado, non potes me modo sequi: sequeris autem postea. Sed et omnibus discipulis dictum est: Sedete in civitate: donec induamini virtute ex alto. Absque fermento est simila: quum pro Christo et justitia ejus quis patiatur, et non pro sua malitia. Sicut scriptum est: Si pro Christo patiamini, Beati. Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam. Nemo vestrum, dicit Petrus, patiatur quasi homicida, aut fur, aut maleficus, aut alienorum appetitor. Oportet quod aspersa sint oleo: nam quicquid sine caritate obtuleris, vitæ meritum non habebit. Verba Pauli sunt: Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, caritatem autem non habeam, nihil mihi prodest. Caritas autem omnia suffert, omnia sustinet: quia caritas patiens est. Ideo gloria martyrum erat, quod pro Christi nomine torquebantur. In hoc, inquit, apostolus, laboramus, et maledicimur, quia speramus in Deum vivum. O quam felicem debemus reputare eum, qui sic materiali igne purgatus est, ut ignem purgatorium non sentiret. Terribilis est expectatio illius quando sedebit Dominus conflans et emundans argentum. Et purgabit, inquit, filios Levi in spiritu judicii et spiritu ardoris. Felix cujus opus non ardebit: felix qui ædificaverit aurum, argentum, et lapides preciosos. Quum exarserit, inquit, in brevi ira ejus: beati omnes qui confidunt in eo. Per ignem transeundum est nobis: omnia opera nostra

probabit ignis. Vereor ne aurum nostrum vertatur ibi in scoriam. Omnes enim justitiæ nostræ sicut pannus menstruatæ. Et quid miseri faciemus quum nostras purificabit iniquitates, qui etiam justitias judicabit? Quicquid modo dissimulamus, quicquid vel in nobis, vel in aliis dissimulando palpamus, ignis vindex, et crucians flamma consumet. Ego infelicissimus, qui non possum exiguam guttam sustinere candelæ ardentis, si super manum meam eeciderit: quid faciam si me circumcingi, et onerari video catenis ardentibus, prementibus, urentibus, et non consumentibus? Quomodo expectabo Dominum majestatis, judicem universitatis venientem in spiritu furoris et turbine tempestatis, in igne sulphuris, et æterni ardoris: Ignis enim in conspectu ejus exardescet, et in circuitu ejus tempestas valida. Contra hanc fragilissimam stipulam, et contra folium quod vento rapitur, accendetur ignis consumens et devorans usque ad inferni novissima. O quam felix craticula Laurentii: per quam et ignis ille pœnalis evaditur, et æterni refrigerii quies, et æternæ gloriæ jocunditas obtinetur. Nonne et nos ignem aliquem sustinere possemus? possemus equidem, et ignem gravissimum sæpissime sustinemus. Nonne ignis est invidia? nonne ignis est cupiditas? sed ignis iste alienus est, et interficit filios Aaron. Ignis iste non fovet, sed devorat: non illuminat, sed excæcat, ut non videamus solem justitiæ. Supercecidit ignis malitiæ, et non viderunt solem justitiæ. Hunc ignem subjicit Abimelech ut incendat oppidum Thebes. Hunc ignem accendunt Amalechitæ, ut succendant Sicheleg. Sed et inimicus accendit in nobis stipulas, extinguit ignem illum in nobis, quem Dominus misit in terram, et voluit vehementer accendi. Putatis quod beatus Laurentius sustinuisset adeo patienter materialis ignis

incendium: nisi arderet alio igne qui omnem malitiam alterius ignis consumeret et auferret? Naturale et physicum est quod calor calorem expellat. Ardebat itaque ignis caritatis in altario cordis ejus, per quem ignis exterior vincebatur. Ignis ille de quo Moyses dicit: Ignis semper ardebit in altari, sacerdos subjiciet ligna. Forte huic igni ligna subjecerat: diuque hunc ignem foverat summus ille beatus sacerdos Sixtus, vel ministerio beati Sixti summorum sacerdotum summus: De quo scriptum est: Ignem misit Dominus in ossibus meis et erudivit me, et insistunt ministri Satanæ. Contumelia et tormento interrogabant martyrem Christi: martyr stat afflictus siquidem, sed invictus. Carbones suggerunt, excitant flammas, furcis ferreis et ardentibus attrectant membra illius. Ille memor Passionum Christi, et ejus passionibus condelectans: suorum dolorum obliviscitur, propriique corporis cruciatum non curat, quia peregrinatur a corpore: nec attribuendum est hoc stupori, sed amori: nec insensibilitati, sed caritati: nec enim sensus doloris amittitur, sed submittitur, et quicquid potest humana malitia pro Christi amore contemnitur. Ecce quomodo aspersa, et superaspersa est oleo simila beati Laurentii; nisi oleum esset, proculdubio omnino cremaretur et tota deficeret. Nec autem uncta oleo exultationis, non solum in tormento exultat, sed tortori insultat. Assatum est, inquit, jam versa et manduca. Ecce quanta est fides sanctorum: ecce quanta est in fide virtus, in virtute victoria. Sancti, inquit, per fidem vicerunt regna. Per fidem inquit. Nam hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra. Mundus fidem expugnat tripliciter: per prudentiam, per potentiam, per obstinaciam. Fides autem triplici modo vincit mundum: per stultitiam, per patientiam, per operum gratiam. Per

stultitiam vincit prudentiam: nam quum filii hujus sæculi prudentiores sint filiis lucis in generatione sua, placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes. Prædicamus, inquit apostolus, Christum crucifixum: Judæis quidem scandalum: gentibus autem stultitiam. Per patientiam vincit potentiam. In patientia, inquit, vestra possidebitis animas vestras. Idem: Nolite timere eos qui corpus occidunt: animæ autem non habent quid faciant. Per operum gratiam vincitur obstinacia. Quis enim adeo est obstinatus, ut eum ad amorem Christi sancta et miraculosa opera non inducant? Hæc est pugna Gedeonis in tubis, in lagunculis, in lucernis. In tuba prædicationis: in laguncula quæ frangitur, martyrium corporis: in lucerna miraculorum exhibitio. Et quæ testa, quod vitrum fragilius carne nostra? Ideo et merito caro nostra est et laguncula. Si non possumus ascendere in montem martyrii, quia non omnes capiunt verbum illius perfectionis vitæ: salvemur saltem in Segor modica civitate. Pugnemus in tubis, in lagunculis, et lucernis adversus Madianitas cum Gedeone. Sit tuba nostra in Hymnis, et Psalmis, et Canticis spiritualibus: frangamus vasa ista fictilia vigiliis, jejuniis, disciplinis. Ardeant lucernæ vestræ coram hominibus: ut videant opera vestra, et glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est. Videant etiam Madianitæ, et fugiant qui oderunt Dominum a facie ejus. Ecce tres civitates refugii: pœnitentiæ contritio, carnis afflictio, vitæ cœlestis affectio. Ecce tria sacrificia: simila in clibano per occultam cordis contritionem: in craticula per corporis afflictionem: in sartagine per ebullientis et æstuantis desiderii voluntatem. Quia ergo non habemus hic civitatem manentem, sed futuram inquirimus, fugiamus, fratres, ad civitates refugii, ut per eas redeamus ad illam

civitatem a qua nunc exulamus: cujus mansio est in gloria et honore, in pace et quiete, in æterna beatitudine, et interminabili jocunditate. Ad quam nos ducat et introducat Jesus Christus: cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

33. In Assumptione Beatæ Mariæ.

Gaudeamus omnes in Domino, diem festum, &c. Gaudent angeli: quia Christi Mater hodie in cœlum assumpta est. Quum homines gaudeant, qui semper sunt in tristitia et mœrore: quomodo non gauderent angeli, quorum natura est gaudere, quorum conditio tristitiam non admittit? Qui gaudent super uno peccatore pœnitentiam agente, quomodo non gauderent super Matre Dei cœlos ascendente? quare non gaudeant angeli, quum gaudeat Dominus angelorum? Gaudet Christus, et Matri suæ hodie festinus occurrit: nec dedignatur suæ legi satisfacere: per quam parentes honorari præcipit. David qui Christi figurativam gerebat imaginem, gaudebat et psallebat coram arca veteris Testamenti. Putatis quod non gaudeat Christus coram arca novi Testamenti, coram cella aromatum, coram propitiatorio exauditionis, coram sacrario Spiritus sancti? Gaudeant angeli, et occurrant Dominæ suæ, reginæ angelorum, mediatrici Dei et hominum. Attendant quid olim fecerit Joannes, dum adhuc esset in utero matris suæ. Quamvis esset clausus et nondum productus in lucem, gaudens tamen gestiebat in occursum Mariæ. Anima pueri liquefacta est, ut Maria locuta est. Liquefiant angeli, et vocem Mariæ audituri, et Mariæ præsentia fruituri. Gaudeant pro se, gaudeant pro nobis: pro se, quia

suam in cœlo recipiunt advocatam. Neminem quæso moveat, fratres mei, quod Mariam voco reginam angelorum et dominam. Gloriantur angeli se illam habere dominam, quam Dominus angelorum sibi elegit in matrem: Ipsa quanto gloriosius et ineffabilius peperit filium et hæredem Dei, tanto differentius, et præ cunctis gloriosius nomen hæreditavit. Magnum et gloriosum est in angelo quod factus est Dei minister. Proculdubio majus et gloriosius est in Maria, quod facta est Dei Mater. Sicut apostolus dicit: Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quanta sunt quæ preparavit Deus diligentibus se. Si Deus præparat tam pretiosa diligenti se, quanta putatis præparat gignenti se? Cui angelorum dictum est: Spiritus sanctus superveniet in te, &c? Adhuc eminentiorem vobis demonstro prærogativam. Veni electa mea: et ponam in te thronum meum. Cui angelorum dictum est unquam tam venerabile, tam amabile, tam familiare verbum. Veni, inquit, electa mea, veni. Vocatio est ad supereminentem gloriæ mansionem. Multi quidem sunt vocati: pauci vero electi. Ista est vocata et electa, non solum electa, sed et præelecta. Elegit eam Deus, et præelegit eam. Beata, Domine, quam elegisti, habitabit in atriis tuis: imo si verba Domini attendamus, habitabit in ea, et ponet in ea thronum suum, quoniam elegit eam in habitationem sibi. Hæc requies mea in sæculum sæculi: hic habitabo, quoniam elegi eam. O Virgo Virginum, O Virginum decus: videbaris derelicta eo tempore quo fructus ventris tui, fructus terræ sublimis ascendit in cœlum: sed non vocaberis ultra derelicta, et terra tua non vocabitur amplius desolata, sed vocabitur voluntas Dei in ea, et terra tua inhabitabitur. Habitabit enim juvenis in Virgine, et habitabit in te filius tuus. Et hoc est

quod ipse dicit: Veni electa mea, et ponam in te thronum meum: ut tecum sim, et tecum quiescam. Sunt alii throni quidem scilicet divini spiritus multa Deo familiaritate conjuncti: sed Beata Maria longe conjunctior est filio suo, quum sint duo de carne una. Hanc prærogativam dedit Pater Filio, ut sit ei consubstantialis: hanc prærogativam habet Mater, ut sit ei consubstantialis. Ipsa quidem significata per nominatissimum thronum illum Salomonis. Ad hæc hodie vocata et electa est, ut sit thronus: ut sit quasi solium excelsum et elevatum. Elevatum dico super choros Angelorum. Thronus, quia super eam requiescit Spiritus Dei: thronus quidem, sed non thronus de quo fulminat, de quo terribilis mortis sententias, et decreta damnationis æternæ promulgat. Sicut scriptum est: De throno Dei procedunt fulgura, voces, ac tonitrua. Ut verbis civilibus utar: De throno hoc Christus jurisdictionem exercet pacificam: Filius enim per præsentiam, per preces et merita suæ matris largitur captivis indulgentiam, clausis apertionem, cæcis illuminationem, laborantibus requiem, infirmantibus sanitatem, indigentibus abundantiam, metuentibus securitatem, inter amicos fidem, inter inimicos pacem, in dubiis certitudinem, in errore consilium, in tribulatione solatium, in bello propugnaculum, in exilio refugium, in naufragio portum, ignorantibus sapientiam, humiliantibus exaltationem, pupillis et viduis consolationem, incipientibus et proficientibus gratiam, perficientibus et triumphantibus gloriam et coronam. Auferatur corpus istud solare de mundo, et non erit nisi nox. Auferatur Maria de cœlo, et non erit in hominibus nisi cæcitas tenebrarum, error turbinis, et caligo involvens. Matrem suam Christus reliquerat ad tempus in terris, donec omnia, quæ familiarius in Filio suo viderat, et in

corde suo diu contulerat, discipulis communicaret: atque juxta vetus eloquium, contrito capite serpentis antiqui, credentium cordibus fidem et amorem Christi impressius et firmius intimaret, Christique Ecclesiam, quam erudiendam in ejus Ascensione receperat, Filio suo sine ruga et macula repræsentaret. Videbatur Christo quod non totus ascendisset in cœlum, donec illam ad se traxisset, de cujus carne et sanguine traxerat corpus suum. Desiderio ergo desiderabat Christus habere secum vas illud electum, corpus Virginis dico, in quo sibi bene complacuit, in quo nil quod divinitati posset displicere, reperit: quod omnium virtutum affluentia, omnium plenitudine gratiarum, omnium cœlestium aromatum odore perfudit. Hæc est in cujus utero ex diversis speciebus divinitate, carne, et anima confectum est manu Spiritus sancti mirabiliter et ineffabiliter illud thymiama, quod Christus assistens Pontifex futurorum bonorum in ara crucis Deo Patri sacrificium obtulit vespertinum. Ratione hujus thymiamatis odorifera facta est, et suavis in deliciis suis Sancta Dei genitrix. Ascendit itaque quasi virgula fumi ex aromatibus myrrhæ et thuris, et universi pulveris pigmentarii. Hinc est quod quidem Angelici Spiritus cum aliis Angelis Beatæ Virgini transeunti de hujus sæculi deserto non astiterunt: forte missi propter eos qui hæreditate capiunt verbum salutis, tantæ fragrantiæ, tantæ suavitatis delicias admirantes. Quæ est, inquiunt, quæ ascendit de deserto deliciis affluens? Quasi dicerent: Quomodo potuit inveniri tanta cœlestium deliciarum affluentia in deserto vitæ mortalis: ubi non est nisi dolor, et labor, et afflictio spiritus? Nos qui pascimur in bonis Domini, quos in civitate Dei fluminis impetus lætificat, non a torrente voluptatis, sed a gloria vultus ejus tantas delicias in nobis habe-

mus. Cessent, quæso, angelicæ potestates admirari hujus deserti delicias: nam quæ fuit olim desertum, facta est hortus deliciarum. Sicut Isaias dicit: Ponet desertum ejus delicias, et solitudinem ejus quasi hortum Domini. Delicias in Virgine voco, quia est a Domino præelecta, et prophetis prænunciata, a patriarchis optata, ab angelo salutata, a Spiritu sancto fœcundata: quod in virga Aaron, quod in vellere Gedeonis, quod in Ezechielis porta, quod in Rubo Moysi præsignata: sine corruptione fœcunda, sine gravamine gravida, sine dolore puerpera, quod ipsa est vitæ janua, quod Virginum primiceria, quod simul est Dei æterni amica. Non miretur angelus si assumatur in splendore et gloria Mater Dei, et ancilla: soror, et sponsa, mater, et filia. Deliciæ hujus sæculi momentaneæ et umbratiles sunt: in quibus cito præterit quod delectat, et permanet sine fine quod cruciat: sed delectationes in dextera ejus usque in finem. O quantæ, et quam inæstimabiles deliciæ: quas nulla pœnitudo sequitur, nullus finis abrumpit, nulla sollicitudo conturbat, nulla suspicio comitatur. O quanta prudentia, O quanta securitas ei servire, quæ felici commercio bona ineffabilia pro minimis, et pro temporalibus æterna retribuit. Mater Dei olim Filium suum collocaverat in humili præsepio: hodie in solio sublimi collocatur a filio. Filium suum posuerat in medio duorum animalium: hodie collocatur a filio in supereminentiam angelorum. Olim filium suum deduxerat in Ægyptum: hodie a filio de deserto hujus sæculi transfertur in cœlum. Induerat filium suum vilibus panniculis: hodie a filio suo stola perpetuæ jocunditatis decoratur: humanitatem filius ei suam communicat et divinitatem suam æternitatem, suam claritatem, suam jocunditatem: ut videatur, et tenea-

tur, et possideatur a matre quasi unigenitus a Patre Jesus Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Ameu.

34. In eadem Assumptione.

Hodie in curia cœlesti inter principes et potestates angelicas celeberrima est gratiarum actio et vox laudis: quia in cœlum assumitur Mater Dei. Nos autem potius plangere, quam plaudere decet, qui in hac valle lacrymarum privamur illius præsentia, quæ nobis erat publica occasio gaudiorum. Speret tamen et expectet per eam peregrinatio nostra solatium tempestivum. Assumitur enim ut trahat nos post se in odorem unguentorum suorum: vadit parare nobis locum: præcedit advocata fidelis et potens procurare nostræ salutis negocium, vadit ad Filium: amor dabit dona hominibus, tanquam Mater Dei, dona regni, Regina cœlestium potestatum, cœli et terræ possidens principatum. Arca fœderis longam moram fecerat in Azoto: sed hodie, reducente David, solenni exultatione suscipitur in Jerusalem: quia Maria de valle miseriæ, et plorationis assumpta, cœlestem ingreditur civitatem. Vere benedicta hæc inter mulieres, et dum Christum in terris suscipit, et dum in cœlis a Christo suscipitur. Vere beata quæ secure dicere potest: Beatam me dicent omnes generationes. Hæc est Virgo sapiens, quæ fatuis virginibus remanentibus foris, cum sponso ingreditur ad gaudium nuptiale. Conqueruntur fatuæ Virgines, quod earum lampades extinguuntur. De ista scriptum est: Non extinguetur in nocte lucerna ejus. Propter hanc lucernam et admirabile lumen, quo circumfusa erat

B. Virgo dum assumeretur in cœlum, mirabantur angeli lucis, et dicebant: Quæ est ista quæ procedit sicut aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol? O quam pulchra est ascensio tua, pulcherrima mulierum: O quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia principis. Ea enim caritate qua voluit minorari paulominus ab angelis, voluit et ipse matrem suam glorificari præ angelis. Quum ergo Filius hodie matrem suam traheret in odore unguentorum suorum, ipse est enim odor vitæ in vitam, quid putes eam dicere, nisi quod antecessor ejus Patriarcha quandoque dicebat: O Virgo Virginum diligenter quæso inspice, attende, et vide utrum iste sit filius tuus quem olim panniculis involvebas, quem ducebas in Ægyptum, quem quærebas in Jerusalem, quem a Judæis ligatum, flagellatum, consputum, et stipiti videbas affixum, si tamen maternis oculis filii cruciatum videre poteras, quem nunc gloria et honore coronatum super omnem angelicam potestatem, et super omne quod excogitari potest, conspicis exaltatum? O gratia plena, vere hodie Dominus est tecum, et tu cum Domino: ut tu cum eo habites, et quiescas, et ipse tecum habeat habitationem et requiem. Tu es enim de qua dicit: Hæc requies mea in sæculum sæculi: hic habitabo quoniam elegi eam. Vere gratia eras plena quæ peperisti plenum gratiæ et veritatis: nunc ab eo recipiens plenitudinem gloriæ et honoris. Concepto filio cantabas olim: Magnificat anima mea Dominum: Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo: nunc potes magnificentius exultare suscepta a filio. Pro omnibus filiabus Sion quæ exultaverunt in rege suo: exultat hodie spiritus tuus in Deo salutari tuo. Factum erat germen Domini in magnificentia et gloria, et fructus ventris tui sublimis: quia Jesus Christus est in gloria Dei Patris.

Elevata est post filium tuum magnificentia tua super cœlos: ut in terris tuam non deserat carnem, qui terrenam de carne tua traxit originem. Credo siquidem quod qui nascendo integrum custodivit in matre virginale signaculum: ipse corpus Virginis, in quo per ipsum plenitudo Deitatis habitare dignata est, servavit ab omni mortalitate et corruptione illæsum. Sane quæ tota vixerat casta, tota immaculata, tota impolluta et integra: quomodo sentiret aut sentire deberet, quid esset humani corporis corruptela? Secure jam potest in cœlum ascendere quæ in terris vitam duxit angelicam: relinquens hominibus pacem, firmans in eis fidem, et inextirpabilem caritatem. Gaudeant hodie Adam et Eva parentes, aut potius peremptores nostri: quia dum Maria cœlum ingreditur, posteritati ejus reseratur ingressus. Eva nos duxit in miseriam: ista nos exaltat in gloriam. Hæc est mulier illa fortis, quam Salomon potius prophetando, quam dubitando quærebat, quum diceret: Mulierem fortem quis inveniet? Hæc sceptrum exactoris, et virgam oneris ejus superavit, sicut in die Madian: hæc mediante filio fortem armatum fortiter alligavit: hæc est quæ caput antiqui serpentis contrivit. Insidiabatur equidem serpens calcaneo ejus: sed non profecit. Venit enim princeps mundi hujus, et in ea non habuit quicquam. Quum caput et fortitudo serpentis illius consistat in carnis illecebra et superbia mentis: ipsa utramque suggestionem virginitate et humilitate destruxit. O superbe, o invide, o maligne, ubi est nunc dolositatis tuæ præstigiosa malitia? Domine Deus Sabaoth, qui liberasti populum tuum per fœminam: non dico Delboram, sed Mariam, video quia hic est serpens, hic est draco, quem formasti ad illudendum ei: ecce apparet humilitatis exitus. Evæ superbia nobis

abstulit Paradisum: Mariæ humilitas nos revexit ad cœlum. Sed ubi est hodie humilitas? Ipse qui est Rex super omnes filios superbiæ, sequaces invenit infinitos. Tam Christi quam Mariæ humilitas data est in contemptum. Video eos qui humiles et abjecti fuerunt in sæculo, superbiam invenisse in claustro. Dominus universitatis, cui principatus et potestates cœli obediunt, matrem elegit humilem et pauperculam. Nam de illa Isaias dicit: Surge paupercula de Anatoth. Attende, quæso, quantus sit humilitatis fructus. Idem hodie matri suæ cœlestes divitias, et inæstimabiles atque interminabiles delicias impartitur. Invocemus eam, quia ei fecit magna qui potens est: qui per eam operatus est salutem in medio terræ, ea pro nobis supplicante in cœlis non cessabit ab operibus misericordiæ. Scio quia non carebit effectu, quicquid a filio postulaverit mater, quam elegit et præelegit in terris: quam exaltavit et superexaltavit in cœlis, cui super omnem creaturam contulit eminentiam gloriæ et honoris. Ipsa est, quæ inter tentationum impetus, inter omnes periculorum angustias, inter omnia quæ timere post humana miseria, proposita est nobis in auxilium patrona diligens, et pia mediatrix ad Filium, cui sit gloria et honor in sæcula sæculorum. Amen.

35. De eadem Assumptione.

Luc. 10. *Intravit Jesus in quoddam castellum, et mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam.*

Quæritur quid ad B. Virginem pertineat hoc Evangelium, in quo pars Mariæ sororis Lazari optima

reputatur. Quæ enim conventio peccatricis ad Virginem Virginum, ad Sanctarum Sanctam: nisi quia solius nominis communione participant? Porro Ecclesia Evangelizat hodie vitam duarum sororum, ad honorem Beatæ Virginis, quæ in se exhibuit utriusque sororis officium. Intravit Jesus in quoddam castrum, et mulier excepit illum. Quidam dicunt castrum, quidam domum. Castra inexpugnabilia fuerunt corpora martyrum: domus eburneæ sunt corpora Virginum. Habet enim in se ebur fortitudinem et decorem: habent etiam Virgines fragrantiam virtutum, et cœlestium odorem aromatum Sicut scriptum est: Myrrha et gutta et casia a vestimentis tuis, a domibus eburneis, ex quibus delectaverunt te filiæ regum in honore tuo. Vulgare præceptum est: bonum custodit castrum qui custodit corpus suum. Verumtamen corpus meum quod castrum esse debuerat, redactum est in vile tugurium, in sterquilinium: nec jam mihi domus est, sed sepulchrum fœtidum, et scatens spurcitia mortuorum. Nimirum omnia membra mea in meam conjuravere perniciem: ut eveniat quod scriptum est: Inimici hominis domestici ejus. Os meum condemnat me, et oculus meus deprædatur animam meam: pedes mei currunt in malum contra me: manus et cætera membra parant castrum reddere hosti qui me circumquaque obsedit. Hæc mihi castrum offerunt: quia me peccato servire compellunt. Nemo castrum suum libere possidet: si in eo dominetur peccati concupiscentia. Ideo Apostolus dicit, Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ad obediendum concupiscentiis ejus. Video in castris aliorum quod turris est in eis fides: continentia murus: patria antemurale: ratio cæteris præest officiis: prudentia excubias agit. Isti mortificationem carnis in cor-

pore suo circumferunt, nec obsidionem extrinsecam timent, quia in corpore suo portant Christum. Sicut apostolus dicit: Glorificate, et portate Deum in corpore vestro. Martha tanquam prior natu Christum in domum suam excepit. Activa enim contemplativam ad salutem quandoque præcedit, non enim prius est quod spirituale est, sed quod animale: deinde quod spirituale. Diligebat Jacob Rachelem: sed ei Lia supponitur. Commendat Christus Mariam, sed a Martha suscipitur. Maria, inquit, audiebat verbum illius: ab utraque recipitur Christus: a Martha in corpore: a Maria in mente. Sed quid est quod Martha conqueritur? Domine, inquit, non est tibi curæ quod soror mea reliquit me solam ministrare. In domo siquidem in qua Christus suscipitur nulla murmuratio, nullum jurgium esse debet: pium tamen est et jocundum quod Martha de Maria, et non Maria de Martha jurgando causetur. Video tamen quosdam, qui cum Maria sedere videbantur ad pedes Jesu, exteriora ministeria affectantes, ad hæc eos trahit non fraterna compassio, sed ambitio: non caritas, sed cupiditas. Bonum quidem est quod quis fratribus administrat: sed si administrationem non ambiat, si invitus recipiat. Verbum Christi est: Qui major est inter vos, sit minister vester. Ipse etiam dicit: Qui mihi ministrat, honorificabit eum Pater meus. Paulo cedebat ad meritum compassio quam habebat ad omnes, et sollicitudo omnium Ecclesiarum. His etiam qui bene præsunt aliis ministrando duplex corona promittitur. Placeat unicuique versari in ministerio fratrum, ut ingrediatur et egrediatur ad imperium senioris: sed gaudio gaudet, si ei redire ad Rachelis amplexus, ad contemplationis delicias sit permissum. Maria enim optimam partem elegit. Sunt qui Mariæ quietem in se exhibent:

sed nec diligunt Christum: nec audiunt verbum ejus: quia non ambulant in simplicitate. Quidam enim eorum immergunt se meditationibus peregrinis volentes, plus inquirere et sapere quam oporteat sapere. Mel autem nimis comedenti non est bonum, et scrutator majestatis opprimetur a gloria. Sunt alii qui quum debeant cum Maria vacare et videre quàm suavis est Dominus, providentes eum in conspectu suo: semper rapiuntur ad vanitates et insanias falsas, et occupantur ad sæcularium sollicitudinem, aut resolvuntur acidia et torpore. In his autem, qui Marthæ exercent officium, exigitur fides in custodia rei familiaris, compassio ad fratres, et impensior humilitatis affectus. De fide dictum est: Hic quæritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur: ne cum loculis Judæ communicet. Compassionem habeat: ut cum Paulo veraciter dicat: Quis infirmatur et ego non infirmor? Humilitatem exhibeat, ut sit discipulus ejus qui dicit: Discite a me quia mitis sum, et humilis corde. Mater Christi in Filio suo tam Marthæ, quam Mariæ implevit officium. Ipsa commendet nos utriusque vitæ merito apud Christum, eo largiente, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

36. De Eadem Assumptione.

Si diligenter attenditis beatissimæ Virginis vitam, sollicitudinem et prudentiam circa filium ejus exhibitam, manifeste in ea Martham invenire poteritis et Mariam. Martha est, dum abit in montana, ut

Elizabeth gravidam et grandævam salutet: ut vetulæ juvencula tribus mensibus officiose ministret. Martha est, dum Filium Dei et suum pannis involvit, ubere pascit, et in Ægyptum fugiens ipsum a malitia Herodis abscondit. Martha est, dum filium suum sollicita in Jerusalem quærit, dum cum eo ad nuptias vadit: dum usque ad passionem ejus a filio non recedit: dum post maternos dolores et resurrectionis lætitiam filium ascensurum in cœlos cum discipulis undecim ad Montem Oliveti deducit. Vis videre ubi Virgo in officio Mariæ quiescit: salutaverat eam angelus: Maria autem cogitabat qualis esset ista salutatio. Hæc Maria est in Mariæ officio: dum loquitur angelus ad Joseph: dum festinant pastores ad puerum; dum magi adorant: dum Zacharias et Simeon prophetizant. Maria audiens conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. Exercitatio corporalis, quæ ad multa dividitur, pertinet ad Martham: amor Dei, qui nil præter Deum appetit, pertinet ad Mariam. Hanc unam, hoc unum affectabat propheta, quum diceret: Unam petii a Domino, hanc requiram. Porro unum est necessarium, qui hoc unum eligit, optimam partem eligit. Caritas enim non potest excidere, vel auferri. Ideo Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Paulus inter ea quæ retro sunt, et anteriora distinguens: quasi inter laborem activæ et contemplativæ delicias, hoc unum elegerat dicens: Unum autem quæ retro sunt oblitus, ad anteriora me extendo, quasi dicat: Hoc unum mihi retinui, hoc unum mihi unice præelegi: nam respectu contemplationis ad modicum prodest exercitatio corporalis. Præsens Evangelium nullam facit de Lazaro mentionem. Credo tamen quod domus, in qua Christus excipitur, ad eum communiter cum sororibus suis jure hære-

ditario pertinebat. Verumtamen ubi de glorifica Virginis Assumptione tractatur, Lazaro non est locus. Jaceat tanquam dormiens inter vulneratos in sepulchris: ut in domo Virginali, in quo Christus recipitur, Mariæ et Marthæ obsequium acceptetur. Video tamen inter vos vices Mariæ, Marthæ vices, et etiam Lazari exerceri: Lazarus enim sororum suarum contubernalis est. Quidam contemplationi vacant: ecce Maria. Quidam ea quæ fratribus necessaria sunt fideliter et devote procurant: ecce Martha. Quidam cogitantes dies suos in amaritudine animæ suæ sub lapide pœnitentiæ gemunt: ecce Lazarus. Illi delectantur in uno; isti turbantur erga plurima: hi turbantur ad seipsos sicut quidam pœnitens dicit: Ad meipsum anima mea turbata est. Quidam sunt prælati, sive ministrales: istos video cum Noe de arca fabricanda et regenda sollicitos. Sunt alii contemplativi, qui cum Daniele viri desideriorum sunt. Tertii humilitate pœnitentiæ beatum Job imitantur scientem dolorem et infirmitatem. De his scriptum est: Si inventi fuerint in civitate Noe Daniel et Job, ipsi justitia sua liberabuntur: filium autem aut filiam non salvabant. Hanc vitæ varietatem satis eleganti compendio sponsa in Canticis notat: Surge amica mea, formosa mea, columba mea. Amica est, quæ se a studio spirituali avellens, ut ministret Christo et pauperibus ejus, pro Christo animam suam ponit, et hoc est ministerium Marthæ. Formosa est, quæ gloriam Domini revelata facie contemplans, in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem, tanquam a Domini Spiritu: et ecce quies Mariæ. Columba est, quæ plangit et gemit in foraminibus petræ, in angustiis scilicet pœnitentiæ tanquam sepulta, et inter lapides clausa: ecce Lazari scopa. Contra Mariam indignatur Pha-

risæus, Martha rixatur: Discipuli murmurant: Maria tacet, et pro ea Christus loquitur. Quiescit Maria: laborat Martha: Lazarus in abysso mortis positus clamare non potest: nam a mortuo perit confessio. Verumtamen abyssus abyssum invocat: abyssus pietatis, abyssum iniquitatis. Lazare, inquit Dominus, veni foras: in quo verbo turbatur in se, fremit spiritu, lacrymatur et clamat: Lazare veni foras. Clamet quæso Lazarus resuscitatus, et dicat: Domine dum anxiaretur super me spiritus meus: eduxisti ab inferno animam meam: notas mihi fecisti vias vitæ: adimplesti me lætitia cum vultu tuo. Clamemus et nos in cœlum, ad eam quæ hodie ascendit ad Filium. Virginitas ejus et humilitas nos redemit: ejus misericordia nos salvabit. Si enim consideres longitudinem, latitudinem, sublimitatem, et profundum pietatis in Virgine; in cœlum ascendit, infernum penetrat, terram replet: atque in cordibus hominum mirabiliter et ineffabiliter se exercet. Ipsa per gratiam quam invenit ad filium, nobis acquirat filii gratiam: ut qui lætamur de gloria Virginis, per eam cum ejus filio gloriemur: quod ipse præstare dignetur, qui cum patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

37. De S. Bartholomæo.

Matt. 10. *Estote prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ.*

Magister veritatis nos erudit, et informat in schola Evangelicæ disciplinæ, quales nos esse oporteat ad

justitiam faciendam, et injuriam tolerandam. Prudentia exigitur ad faciendum bonum, et simplicitas ad patiendum malum. Est prudentia sive sapientia bona, et est sapientia mala: est sapientia Dei, et est sapientia mundi. Istæ duæ sapientiæ sunt contrariæ, nec rerum æstimationem æque librant. Sicut scriptura dicit: Sapientia Dei justificata est a filiis suis: sed et filii hujus sæculi prudentiores sunt filiis lucis in generatione sua. Ista verbum crucis et mortis, per quam placuit Deo salvos facere credentes, proposuit habere pro luce. Illa currens ad vanitates et insanias falsas, verbum crucis stultitiam reputat, quoniam animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei. Stultitia enim est ei, et non potest intelligere. Jacobus apostolus, quasi judex in tanta varietate et contrarietate respondet: Illa, inquit, terrena est: animalis est: diabolica est, ista vero primum pudica quidem, deinde pacifica. Estote, inquit, prudentes sicut serpentes. Quare non dicit sicut Epicurei, sicut Stoici, sicut Peripatetici? quia isti evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum, et dati sunt in reprobum sensum, servientes potius creaturæ quam creatori. Ideoque dicit Dominus de illis: Deprehendam sapientes in astutia sua: perdam sapientiam sapientum, et prudentiam prudentium reprobabo. Et quæ est hæc sapientia, aut quis magister hujus sapientiæ? Ille quidem qui docet hominem scientiam, ipse est magister. Ipsa est sapientia Dei virtus, et Dei sapientia Christus Jesus, qui factus est nobis a Deo non solum sapientia et justitia, sed sanctificatio et redemptio: quoniam illa non est nisi inflatio et perditio. Et quæ sunt præcepta magistri hujus scholæ? Estote prudentes sicut serpentes. Et: Qui vult venire post me, abneget, &c. Et: Qui non audit

Patrem suum et Matrem, insuper et animam suam, non est me dignus. Infelix ego homo quomodo sequar Christum: Quomodo hæc mandata implebo? Tu mandasti Domine mandata tua custodiri nimis. Heu me mater mea, ut quid me genuisti filium doloris et plorationis, filium damnationis æternæ: Cur exceptus genibus? cur lactatus sum uberibus? cur in patibulum gehennalis flammæ nutritus? qui hæc et hæc non fecerit, non potest meus esse discipulus. Certe scio quia immediata sunt esse Christi discipulum, et ejus adversarium. Ipse est qui dicit: Qui mecum non est, contra me est, et qui mecum non colligit, dispergit. O bone Jesu, quare posuisti me contrarium tibi, et factus sum mihimetipsi gravis? Mihi gravis factus sum: quia grave et importabile mihi factum est jugum tuum. In schola Evangelii tui quandoque audieram: Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve. Certe Moyses jugum nobis imposuerat, quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus. Ipse autem præcepit diligere patrem et matrem: diligere etiam amicum, et odio habere inimicum. Illud jugum mihi tolerabilius videbatur, et quicquid sit de amore parentum, aut amici: illud scio quod satis essem proclivis ad odium inimici: proni enim sunt sensus hominis ab adolescentia in malum. Nunc autem imponis mihi jugum Domine, quod omnino ferre non possum. Satis sufficiebant ad cumulum miseriæ meæ, præter jugum Moysi alia juga, quibus oneratus totus deprimebar in terram. Vigilavit enim jugum iniquitatum mearum in manibus tuis Domine. Hoc onus assidue porto: quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: sicut onus grave gravatæ sunt super me. Aliud etiam jugum sentio: scilicet

virgam exactoris, et jugum oneris ejus. Præter hæc juga ego homo perditissimæ mentis, spretis nuptialibus gaudiis juga boum emi quinque, in quorum probatione semper reprobus invenior. Quinquepartita siquidem sensualitas deprimit in me spiritum multa cogitantem, et spiritum volentem in sublime consurgere intrudit in terram. Propter tam varia, et tam gravia juga et onera miser factus sum, et curvatus sum usque in finem: nec est qui me solvat et erigat, nisi tu qui solvis compeditos, et erigis elisos, Domine. Licet lex tua mihi gravissima videatur: erit mihi tamen suavis et dulcis, si benedictionem dederis, et legislator. Scio Domine quia si oleo misericordiæ tuæ ungeres me: si pane tui amoris me reficeres, in fortitudine hujus cibi patienter omnia sustinerem. Caritas enim omnia suffert, omnia sustinet: caritas patiens est. Si unxeris me oleo lætitiæ tuæ, omnia mihi in gaudium convertentur: computrescet jugum a facie olei. Confirmabuntur genua, quæ modo infirmata sunt a jejunio, et caro mea immutabitur propter oleum. Legimus, Domine, quia simila quæ tibi offerenda est si coquatur in craticula, in sartagine, aut in clibando, aspergenda est oleo: ne per ignis vehementiam comburatur. Unge ergo me Domine oleo caritatis et misericordiæ tuæ, et potero diligere inimicum: potero non solum patrem et matrem odio habere, sed me ipsum. Nunc in via mandatorum tuorum delectabor: tunc invenietur in me columbina simplicitas, et prudentia serpentina. Credo quod columbæ simplicitas commendatur in sacro eloquio, propter innocentiam, et mansuetudinem, et socialis vinculi paritatem. De serpente autem legitur quod callidus erat super omnia animalia. Inter prudentias ejus illa nos spiritualiter erudit et informat: quia quum sibi videt imminere tempora senectutis,

inter angustissimos lapides ingrediens ibi deponit vetustæ pellis exuvias. Sed et nos si volumus veterem hominem deponere cum actibus suis, oportet nos ingredi angustias pœnitentiæ, angustias viæ illius quæ ducit ad vitam, et sic induere novum hominem, qui secundum Deum creatus est. Sane ille benedictus Apostolus, cujus hodie memoria in benedictione est, pellem vetustatis, pellem mortis deposuit: ut pellem gloriæ et jocunditatis indueret. Pellem, inquit, pro pelle, et omnia quæ habet homo dabit pro anima sua. Dat homo pellem mortificationis pro pelle glorificationis. Pellem hanc deponemus, quum corruptibile hoc induet incorruptionem, et mortale hoc immortalitatem. Aliamque pellem sumemus, quum Christus reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ, et superinduar ego pelle nova, et in pelle mea videbo Deum Salvatorem meum. Juxta verbum Jeremiæ, hodie deponit Æthiops pellem suam, et pardus varietates suas. Erat pellis quam hodie deponit Apostolus pellis mortalitatis, et ideo Æthiopis: hodie, Apostole Dei, renovatur ut aquila juventus tua. De hac pelle dicit Job: Nunquid implebis sagenas pelle ejus, et gurgustium piscium capite illius? Hæc est pellis caprina, quæ ponitur in lectulo David, ut innocens manus persecutoris evadat. Hodie, Domine, conscidisti saccum Apostoli, et circumdedisti eum lætitia. Vetus Adam incidit in latrones, qui spoliaverunt eum tunica innocentiæ et gloriæ: hanc hodie fortiter recuperat miles, et Athleta Christi fortissimus. O malitia dæmonum, O crudelitas hominum, O virtus Dei, O constantia Martyrum, ubi erat cor Apostoli, quando has angustias tolerabat? certe in Christo, in cruce Christi, et in doloribus ejus. Memoriam passionis Christi ipsum propriæ passionis immemorem

faciebat. Si quæreretur ab eo utrum pellem suam, utrum carnem suam diligeret, responderet, diligo: nemo carnem suam odio habuit: sed magis diligo Christum quam meipsum. Si modo spolior, Christus me superinduet: pondusque hoc tribulationis meæ immensum gloriæ pondus operabitur in me. Scio cui credidi, et certus sum, non mentietur quia veritas est. Sed pro Christo patior, et conregnabo, et pro brevi, et transitoria tribulatione coronam immarcessibilem, et interminabilem jocunditatem, et exultationem securus expecto. Quam nobis præstare dignetur per merita beati Bartholomæi Jesus Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

38. In Nativitate Beatæ Mariæ.

Prov. 9. *Sapientia ædificavit sibi domum, et excidit in ea columnas septem.*

Sapientia hæc non est sapientia carnis quæ inimica est Deo: nec sapientia mundi, quæ stultitia est apud Deum: nam hæc, teste Jacobo apostolo, terrena est, animalis est, diabolica est: cujus professores sapientes sunt ut faciant mala: bona autem facere nesciunt. De quibus Dominus dicit: Comprehendam sapientes in astutia sua, et perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. Est alia sapientia quæ desursum est, sicut Jacobus dicit, Primum quidem pudica: deinde vero pacifica. Hæc est sapientia de qua loquimur: hæc est sapientia quæ ædificavit sibi domum: hic est Christus Dei virtus, et Dei sapientia. De quo apostolus dicit: Qui factus

est pro nobis a Deo sapientia et justitia, sed et sanctificatio et redemptio. Sapientia ædificavit sibi domum: quia Jesus Christus in habitationem uterum Mariæ elegit. Hæc est domus pudici pectoris. De hac domo scribit Salomon: Intrans in domum meam, conquiescam ibi. Ac si diceret: Hanc elegi in habitationem, quoniam elegi eam: hæc est domus Dei et porta cœli. In hac sapientia excidit columnas septem, scilicet septem dona Spiritus sancti, vel septem principales virtutes. Quatuor de quibus philosophi diu disputaverunt et scripserunt, hæ sunt, prudentia, temperantia, fortitudo, et justitia. Sunt et aliæ tres quæ complent septenarium, de quibus philosophus non gustavit, spes, fides, et caritas. Hæ septem columnæ, hæ septem gratiæ, hæ septem mulieres quæ apprehenderunt virum unum in die illa: nam propter gratiam septiformem Deo placuit. Per istas gratias multiplices quasi comprehensus, et detentus elegit eam in habitationem sibi. In hac tanquam in domo, tanquam in throno, tanquam in lectulo, tanquam in sacrario requievit. Hujus Virginis figura et significatio fuit nominatissimus ille thronus Salomonis de ebore et auro purissimo. In auro quidem sapientia et dignitas, in ebore candor, decor, planicies, fortitudo. Nam quum speciosa facta sit et suavis, de fortitudine hujus scriptum est: Mulierem fortem quis inveniet? Thronus merito est propter judiciariam potestatem: quia in ea sedere decrevit, cui omne judicium datum est, et qui judicat fines terræ. Propter gratiarum diversitates attribuuntur diversorum nominum qualitates. Thalamus est propter naturæ communionem: de quo Christus egressus est tanquam sponsus de thalamo suo. Ager, propter fœcunditatem: ager ille scilicet in quem exiit Isaac meditari, cui benedixit Dominus, et de quo scriptum est:

Pulchritudo agri mecum est. Propter fortitudinem civitas quam fundavit Altissimus: Propter virginitatis integritatem hortus conclusus, fons signatus, porta clausa, Libanus non incisus: propter sanctitatem templum Dei, porta sanctuarii, arca Dei, sacrarium Spiritus sancti: propter gloriam aula regis, cella aromatum, fons hortorum, paradisus deliciarum. Hæc omnia in laudibus Virginis Isaias sub istorum verborum paucitate concludit: Data est ei gloria Libani, decor Carmeli et Saron. Libanus interpretatur candidatio: in quo tam gloria vitæ quam honor pudicitiæ designatur. Saron interpretatur principatus: nec ipsa solummodo facta est mediatrix Dei et hominum, sed princeps et Regina cœlorum. Ipsa facta est domina mundi, reparatrix sæculi, destructrix inferni, gloria Martyrum, honor Virginum, fortitudo justorum, lapsorum fiducia, pugnantium spes, exultatio angelorum. Hæc est quæ nescivit thorum in delicto, cui ad laudis cumulum illa prærogativa specialis accedit, quod ei cœlestis concessa est cum Virginitate fœcunditas, Salomone teste: Gratia super gratiam mulier pudorosa, et sancta. O quam pulchra et casta generatio, quod casta sit et generet, nulla mulierum usurpate præsumat. Privilegium Mariæ alteri non dabitur, nec auferetur ab ea: nec alius partus Virginis nisi Deus: nec alia Mater nisi Virgo decuit dici. Hodie ergo nascitur Maria, ut Christus de Maria nascatur. Cesset figura Rebeccæ: rem habemus, figuram non quærimus. Hæc est quam quæsivit nuncius Filio Domini sui, Gabriel Archangelus Filio Dei. Bibit ipse de hydria ejus: quia de conformitate Virginitatis ejus, et viæ mundissimæ. Bibant quæso et jumenta, et si non possumus de hydria Virginitatis, liceat nobis haurire saltem de hydria humilitatis. Placuit propter humilitatem:

atque propter hanc Deus elegit, et præelegit eam. Sexum quem damnaverat Dominus sententia maledictionis in Eva: hodie replet gratia benedictionis et miserationis oleo in Maria: hæc est lecythus olei: hæc est urna aurea supernæ dulcedinis habens manna: hæc est concha Gedeonis rore plena. Deus totam aream rigaturus prius rore vellus infudit, et ipsum mundum redempturus, in Maria mundi pretium contulit universum. Tanta siquidem gratia repleta est, quæ plenum gratiæ et veritatis paritura erat, ut de plenitudine ejus omnes possemus accipere. Salutata ab angelo in montana ascendit, et salutavit Elizabeth. Secure assumit salutantis officium, quæ habet jam in utero salutem, et salutis auctorem: eum scilicet, sine quo non est salus, qui dat salutem regibus, et qui mandat salutes Jacob. Anima Joannis liquefacta est ut Maria locuta est, et in occursum ejus cum exultatione gestiens sentiebat gratiam Spiritus sancti, quam et ipsa nondum nata præsenserat. Non solum Joannes, sed et parentes ejus de plenitudine ejus Spiritum prophetiæ recipiunt, et tota domus repleta est ex odore cœlestis unguenti. Ab antiquis diebus juxta verbum Isaiæ cogitaverat Dominus cogitationes pacis: sed cogitationes illas a mundo absconderat, licet eas tanquam secretum suis prophetis revelaret. Unde quum Amos propheta diceret: Non faciet Dominus verbum, nisi prius revelaverit illud servis suis prophetis: Isaias tamen quia juxta verbum sapientiæ, bonum est zelare mysterium regis, dicebat: Secretum meum mihi: secretum meum mihi. Idem Isaias: Erit, inquit, vobis visio quasi verba libri signati. Et ad Danielem ab angelo dictum est: Tu autem, Daniel, signa librum, et claude sermonem usque ad tempus statutum: hoc est tempus quod præfinivit Dominus ut auferretur velamen a facie Moysi: ut

auferretur paries dividens inter nos et Deum, hoc est tempus miserationis, de quo scriptum est: Quia venit tempus miserendi ejus: quia venit tempus. Hæc est, inquit apostolus, dispensatio Sacramenti absconditi a sæculis in Deo: ut innotescat principatibus et potestatibus per ecclesiam multiformis sapientia Dei. Quæsita est ergo, et inventa est mulier, in qua et per quam tanti Sacramenti gratia impletur. Quæsita est ovis, de qua nasceretur Agnus Dei, qui peccata mundi tolleret. Non enim peccatum auferebat lex, sed augebat: lex peccatum non tollit, sed aggravat: non minuit, sed augmentat. Lex, inquit, apostolus, subintravit, ut abundaret delictum. Et idem: Lex per mandatum operata est in me omnem concupiscentiam. Eligitur ergo et nascitur hodie benedicta inter mulieres: ut fructum maledictionis evacuans, germinet fructum vitæ. In die illa, prædixerat Isaias, Erit germen Domini in magnificentia et gloria, et fructus terræ sublimis. Mala arbor fecerat fructus malos: concupiscentiam scilicet carnis, originale peccatum, malorum seminarium, communis corruptelæ fermentum, et generale nostræ perditionis initium. Quia ergo malo originali per bonum originale mederi oportebat, de mala illa arbore damnatæ perditionis exempta et sanctificata est caro Mariæ Virginis: quæ licet ab utero matris suæ plenitudinem gratiæ et sanctitatis acceperit: superveniens tamen Spiritus sanctus in conceptu verbi exuberantius et accumulatius ei plenitudinem gratiæ cœlestis infudit quod ex verbis angeli patet. Ave, inquit, Maria gratia plena. Ecce plenitudo gratiæ. Spiritus sanctus superveniet in te. Ecce mensura superplena et supereffluens. Quia ergo caro Mariæ liberata est a peccato, et ipsa gratiam ad mensuram accepit, benedicta dicitur, non simpliciter, sed inter mulieres. Christus

vero quia gratiam non ad mensuram habuit, et omnino liber, et immunis extitit a peccato, simpliciter datur ei benedictio: Benedictus, inquit, fructus ventris tui. Caro Mariæ sanctificata fuit: Caro Christi non sanctificata, sed sancta, et sanctificans. Ista sanctitatis in carne diversitas, significata est in duabus decimis veteris Testamenti. Filii siquidem Israel dabant decimas omnium bonorum suorum Levitis: Levitæ vero de melioribus dabant decimas summo sacerdoti. De massa itaque carnis humanæ, quasi de quadam universitate frugum in modum decimæ primitivæ, Mariæ caro exempta et sanctificata est, et de illa sanctissima carne adhuc dignior quædam et sanctior portiuncula electa est, quam sibi vivendo assumeret Verbum Dei. Hæc est decima Ephy: quæ in Levitico in libamen Domino jubetur offerri. Ephy est decima pars cori. Corus continet xxx modios: Ephy continet tres modios, et hæc est decima pars cori. Sic decima cori est Ephy, et hæc est caro Mariæ. Decima Ephy est caro Christi, et offertur libamen Domino, et sacrificium in odorem suavitatis. Hoc ipsum præfiguravit Ruth: quæ quum collegisset spicas in agro Booz collectas excussit, et invenit Ephy, id est tres modios. Hujus Virginis Nativitatem, et Christum ex ea nasciturum prænoverant patriarchæ et prophetæ: in cujus rei desiderium generationi studebant. Propter hoc Ozee ducit uxorem Gomer meretricem, Isaias generat Iasub filium suum, Manue Sansonem, Helchana Samuelem, David Salomonem. Ora prophetarum aperta sunt: visiones innumeræ factæ sunt. Sicut dicit Dominus per Ozeam: Visiones multiplicavi: et in via prophetarum assimilatus sum. Nonne solummodo verbis, aut visionibus, sed scripturis, signisque et miraculis, tam Christi, quam Mariæ Nativitas de-

signatur. Quæ omnia si quis vellet deducere in medium, nec lingua, nec tempus sufficeret: sed nec humanæ memoriæ capacitas, nec aurium patientia sustineret. Enormiter nobis nocuerunt vir unus et mulier una: sed gratias Deo, quia per unam mulierem omnia restaurata sunt nobis, non sine multiplici fœnore gratiarum. Non enim sicut delictum ita et donum: sed excedit æstimationem damni beneficiorum magnitudo. Peccatum quidem ex uno in condemnationem: donum vero ex multis delictis in justificationem. Prudentissimus artifex quod in Adam factum fuerat non destruxit, sed refecit: arundinem quassatam non contrivit, et lignum fumigans non extinxit, sed novum Adam formans ex veteri, matrem in filia reformavit. Jam tibi sublata est, O Adam, omnis materia querelandi adversus uxorem. Ne dicas: Mulier quam dedisti mihi ipsa seduxit me, deditque mihi de fructu prohibito, et comedi: sed dic: Quum essem de luce ejectus in tenebras, mulier hæc quam dedisti non seduxit me: deditque mihi de fructu benedicto. Vere benedicto, in quo, et a quo omnis benedictio, omnis consolatio, et, ut verbo apostoli utar, omnis justificatio, sanctificatio, et redemptio. Ecce domus quam sapientia ædificavit. Ecce ferculum Salomonis, thronus regis, tribunal judicis, reclinatorium pietatis, propitiatorium exauditionis, forma eruditionis, via consilii, terminus exilii, abolitio peccati, deletio chirographi, fiducia præmii, scala cœli, janua paradisi, figurarum finis, legis impletio, prophetarum declaratio, exhibitio veritatis, exemplar humilitatis, custodia religionis, schola virtutum, consummatio sanctitatis. O sancta, O benedicta, tu luna in medio firmamenti, tu candelabrum in medio mundi, tu lignum vitæ in medio paradisi. Magna est gloria tua in salutari tuo. Quis enarrabit

laudes tuas? quis loquetur potentias tuas? Licet te exaltent filiæ Sion: licet te laudent reginæ: licet laus tua sit in evangelio et prophetis, et laudem tuam pronunciet omnis ecclesiæ sanctorum: omnia tamen præconia, et omnium laudes ad comparationem tuæ benedictionis sunt tanquam facula ad solem, tanquam gutta ad magnitudinem maris. Tu inter miserias et angustias nostras ad omne auxilium et consilium omnibus promptior, potentior, efficacior, omnibus honorabilior, amabilior, gratior, et dulcior. Dulcis es in ore te laudantium, in corde diligentium, in memoria te deprecantium. Magnificata es in omni sexu, in omni ætate, in omni conditione, in tribubus, et populis, et linguis: tu myrrha electa: tu piscina in Esebon: tu virgula fumi ex aromatibus: tu fasciculus myrrhæ inter ubera sponsi: tu terebinthus extendens ramos gratiæ et salutis: tu inter omnes et super omnes benedicta, et superbenedicta, superelecta, superspeciosa, supergratiosa, supergloriosa mater illius, qui dat gratiam et gloriam, honorem et æternitatem, cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

39. De Sancto Michaele, et custodia Angelorum.

Psal. 50. *Benigne fac Domine in bona voluntate tua Sion: ut ædificentur muri Jerusalem.*

Si referamus tempora Nabuchodonosor, tempora Seva Cherub, Titi quoque et Vespasiani: non dubitamus quia terrena Sion multoties capta et destructa et reædificata est. Et ne ad veteres historias nos

ire oporteat, in promptu est destructio illius civitatis facta tempore Papæ Urbani secundi, regnante Rege Francorum Philippo. Sed nunc culpis nostris exigentibus, hæc novissima captio et destructio facta est sub Urbano Papa tertio, et sub alio Philippo Rege Francorum. Sed est alia Jerusalem superna, et cœlestis illa, quæ et mater nostra, cujus muri in ruina, et lapsu luciferi atque complicum ejus, ex parte non modica corruerunt. Erat consilium altissimi, ut hæc civitas reædificaretur ex hominibus tanquam ex rationabilibus et vivis lapidibus: et licet consilium illud absconditum fuisset a sæculis, erat tamen Prophetis in spiritu revelatum. Unde Daniel et Amos dicebant: Non faciet Dominus quicquam: nisi prius revelaverit illud servis suis Prophetis. David ergo Propheta secreti hujus conscius et intelligens, quod de viris contemplativis qui significatur per Sion reædificanda esset Jerusalem: supplici et devota oratione benignitatem summi judicis interpellat. Tu, inquit, Domine, qui bene facere decrevisti, his quorum oculi interiores ad te sunt: sicut oculi servorum in manibus Domini sui: tu benefac Domine in bona voluntate tua Sion, his qui contemplationis et desiderii oculos ad te habent: et exprimens beneficii modum, subjungit ut ædificentur muri Jerusalem. Referamus, fratres, gratias Altissimo: quia beneplacitum est Domino super timentes eum, et in eis, etc. Placet ei quod de nobis qui inimiculi sumus reparetur ruina Angelorum: ut in locum unde superbus cecidit humilis elevetur: quia de Angelis qui prævaricati sunt non possunt restaurari ruinæ Jerusalem. Nam et ipsi restaurari non possunt: quoniam iniquitas eorum inventa est ad odium. Ibi enim ceciderunt qui operantur iniquitatem: expulsi sunt, nec potuerunt stare. Susci-

tet, quæso, Dominus de inimiculis Angelos, suscitet de terra inopem, de pulvere erigens pauperem: ut collocet eum cum principibus, et solium gloriæ teneat. Adveniat, Domine, regnum tuum, impleantur nuptiæ discumbentium, impleatur numerus fratrum nostrorum, fratres Angelos voco, domesticos scilicet, et concives nostros. Eleva, Domine, solium tuum in gloria, et de his qui sub te sunt templi tui ruinas implere digneris. Sic enim, Domine, locutus es per os sanctorum qui a sæculo sunt Prophetarum: inter quos Isaias non solum dixit aut scripsit, sed vidit solium excelsum et elevatum: excelsum in Angelis qui steterunt: elevatum in hominibus, qui per scalam divinæ miserationis ascendunt. Quumque idem Propheta de majestate Domini, quæ totam terram impleverat loqueretur, adjunxit: Et ea quæ sub ipso erant, replebant templum. Terra siquidem corporis nostri quæ modo data est in manus impii, quandoque liberabitur a servitute peccati, et a debito mortis: quum Dominus populum humilem salvum faciet, et oculos superborum humiliabit: quum excusserit jugum oneris, et virgam exactoris illius, quem interficiet Dominus virga oris sui: quum ille delebitur, et exsufflabitur sicut pulvis quem projicit ventus a facie terræ: tunc renovabit Dominus faciem terræ nostræ: quia mortale hoc induet immortalitatem, et reformabit Dominus corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ, et sic terra nostra divina replebitur majestate, et tunc, sicut scriptum est, ea quæ sub ipso erant, replebunt templum. Nam illi qui Deo in humilitate subjecti sunt, assumentur in locum Angelorum, atque ruinam templi cœlestis implebunt. Noluit ille perditissimus sub Deo esse: sed volens divinæ potentiæ similitudinem usurpare, sibi cathedram pestilentiæ in lateribus Aquilonis

erexit et cecidit: nec adjiciet ut resurgat. Coangustatum enim est stratum: ita ut alter decidat. Casus autem unius, factus est ruina multorum, nam et multos in eadem malitia secum traxit. Viderunt alii furem et cucurrerunt cum eo, et portionem suam cum adultero posuerunt. Nonne fur erat qui dolose quod non suum erat, sed alterius rapiebat? Ubi autem in superbiam se erexit, oblitus legem vitæ et disciplinæ adulteratus est. Sicut Apostolus dicit: Si sine disciplina estis: ergo adulteri estis. Infelix si Domino subjectus fuisset, nunc esset inter domesticos Dei, inter potestates et thronos, inter principes Paradisi. Nondum laboraverat, ut quid ergo sedere parabat? Proculdubio illi sedebunt, qui pro Christo laboraverunt. Sedebitis, inquit, super sedes duodecim, et cætera. Et tunc miser judicandus astabit. Dedignabatur infelix ei ministrare, cui servire regnare est. Sane illi qui in veritate steterunt, gloriantur in ejus ministerio: cujus faciem semper vident, nam et teste Apostolo, qui tanquam supernorum spirituum familiaris illi supercœlesti curiæ meruit interesse: omnes sunt administratorii spiritus missi in ministerium propter eos qui hæreditatem capiunt salutis. Millia millium assistebant ei, et decies centena millia ministrabant ei. Illi qui creavit Angelos, et qui tanto differentius nomen præ illis hæreditavit: quanto major est Angelo Dei creatura: creator non solum dignatus est minorari paulominus ab Angelis: sed etiam inter homines peccatores, et pauperes sponte assumpsit officium ministrantis. Ille autem filius superbiæ, qui cathedram pestilentiæ in superbia et abusione appetiit, degradatus est: ut Episcopatum ejus accipiat alter: et ad divitias gloriæ, quas per divinam sententiam perdidit, assumatur mendicus et pauper. Nonne Deo subjecta

erit anima mea: si forte humilitatem ancillæ suæ respiciat Deus: humiliabo oculos meos in oculis Domini, ponam in pulvere os meum, si forte sit spes. Scio quia novit Deus figmentum nostrum, non possumus iniquitates nostras ab eo abscondere, qui explorat Jerusalem in lucernis, qui scrutatur corda et renes, qui in ipsis Angelis suis reperit pravitatem. O quam beati quorum remissæ sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata. Isti sunt, Domine, quos elegisti et assumpsisti: isti habitabunt in atriis tuis. Auferetur peccator ne videat gloriam Dei: isti autem habitabunt in multitudine pacis. O infelicissime lucifer, jam non lucifer sed noctifer: vide quomodo in tuam ignominiam creat Dominus, hodie de his qui sunt terra, cinis, et vermium cibus, non solum Angelos, sed Seraphim: ut honoris incrementum in humili, tibi superbo cedat in cumulum confusionis, et doloris augmentum. Nonne sunt Seraphim, qui quum sint in terra, et cinis terrenæ conversationis obliti divini amoris ardore medullitus incenduntur? Ignem, inquit Dominus, veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat? Vult Dominus ut ardeamus igne caritatis, et simus ardendo Seraphim. Seraphim enim interpretatur ardentia: ille lucifer lucere tantum voluit, non ardere. Si lucendo arsisset, non fuisset frigidus: nec in regione frigida sibi cathedram erexisset. Adhuc plerique sunt, qui aliquid de malitia Angeli depositi contraxerunt: appetentes lucere potius quam ardere. Lucet siquidem et non ardet, qui obtentu simulatæ religionis aura famæ popularis attollitur. Iste in modum lunæ quum fervorem non habeat: lumen suum aliunde mendicat. Ideoque testimonio Sapientis: Stultus ut luna mutatur: sapiens autem permanet ut sol. Vita siquidem præsens ardoris est non fulgoris: hinc accendi et foveri

debet ignis, sicut in Levitico legitur, in altario cordis. Ibi vero fulgebunt justi sicut sol in conspectu Patris sui. Melius est hic ardere quam lucere: lucebat lucifer et cecidit, ardebat Seraphim et stetit: quia caritas nunquam excidit. Scitis, fratres, quod Angeli multa familiaritate Deo conjuncti sunt, et tamen per gratiam illius, qui nos et illos fecit, facti sunt consortes et concives nostri. Verumtamen quum sint de schola illius, qui pacem et veritatem diligit: quum sint Angeli pacis, quum sint Filii pacis, quum sint cives et principes illius Jerusalem, cujus participatio ejus in idipsum: pacem et concordiam in nobis exigunt super omnia, et mutuam caritatem. Pacem Angelicæ societatis sibi Petrus Apostolus desiderans, et in nobis suadens: Ante omnia, inquit, mutuam caritatem continuam habentes, et cætera. Et item: Diligite invicem non verbo, nec lingua: sed opere et veritate. Expedit nobis, fratres, ut sicut inter Angelos est mutuus amor, et prompta ad Deum reverentia: sic erga nos sit mutuo cor unum et anima una, et erga pastorem devota obedientia, et humilis obsequela. Tunica Domini inconsutilis, et indivisa est. Ea induti sunt Angeli: et induendi sunt Angelici viri. Noveritis autem quod tunicam Domini scindit quisquis se signo, aut verbo, aut opere a fraternæ caritatis unione disjungit. Idipsum, Apostolus dicit, sentiatis, et non sint in vobis schismata. Quum in sacrificio Abrahæ per aves designati sunt spirituales viri, et per animalia sæculares: Abraham præcipiente Domino vaccam et capram et arietem divisit, et partes divisas altrinsecus ponens, columbam et turturem non divisit. De superbia non loquor. Rogo autem, imo quantum mihi licet excommunico et detestor: ne superbia vel etiam nominetur in vobis. Superbiæ malitia inventa

est ad odium sempiternum. Civitas illa cœlestis semel turbata est hac peste, et ex parte destructa est. Cives illius abominabiliter abhorrent superbiam: nec societatem sortitur Angelicam, qui non humiliaverit se sicut parvulus. Sed nec Dominus requiescit nisi super humilem et mansuetum, et trementem ad verba sua. Sane Angelus nihil operatus est: sed tantum cogitavit superbiam, et in momento, in ictu oculi dejectus est. Superbia Angelum in diabolum commutavit: Principem lucis in principem tenebrarum. Noli ergo superbire, homo, quum sis terra, et cinis, et pulvis vilissimus, flatu modico in nihilum dispergendus. Si volumus fieri socii Angelorum, humiliemur sub potenti Dei manu: quanto erimus humiliores, tanto erimus Angelis gratiores; humilitas eis cognata est: nam aliis in superbia sua cadentibus, isti in humilitate sua steterunt. Angeli quidem sicut de reædificatione civitatis suæ sunt solliciti: ita circa nostræ salutis studium sunt attenti: nam reædificatio illa salus nostra. Placent ergo his lacrymæ nostræ, compunctiones ignitæ, anxii gemitus, arcanæ jubilationes, orationes devotæ, custodia castitatis, observantia obedientiæ, contemptus temporalium, et perseverantia voluntariæ paupertatis, hæc sunt sacrificia, hæc sunt incensa quæ pro nobis Domino offerunt. Quia enim ad eminentiam divinæ majestatis sicut Angeli familiarem non habemus accessum, ipsi fideliter orationes nostras Domino repræsentant. Unde quum scriptura dixisset: Data sunt ei incensa multa: subjunxit: Et ascendit fumus aromatum de manu Angeli in conspectu Domini. Angelos Domini, fratres carissimi, tanquam amicos et domesticos Dei modis omnibus honoremus: ut et ipsi nos honorent, et nos recipiant in æterna tabernacula, in restaurationem supernæ Jerusalem, in repletionem

templi cœlestis, in ædificationem corporis Christi. Quod nobis per merita Angelorum præstare dignetur Dominus Angelorum: cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

40. In eodem Festo.

Apoc. 8. *Data sunt ei incensa multa: et ascendit fumus aromatum in conspectu Dei de manu angeli.*

Joannes in Apocalypsi loquitur de ministerio angelorum, qui de nostra salute solliciti sunt propter triplicem causam, propter nos, propter Deum, propter seipsos. Propter nos, quia naturam suam in animabus nostris, quæ sunt rationales spiritus, recognoscunt: nosque sibi conjunctos conformitate naturæ, et ut ita loquar, quadam cognatione intelligunt, quia sunt participes et capaces beatitudinis gloriæque æternæ. Propter Deum: cujus misericordiæ viscera vident effusa circa nos. Nemo enim majorem caritatem habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Sciunt quia dilexit nos: non quia dilexerimus eum, sicut dicit Joannes, sed quia prior ipse dilexit nos, et dedit animam suam pro nobis. Vulgare est: qui me diligit et canem meum. Utinam et canes essemus, et lingeremus ulcera nostra: vel saltem catuli, ut possemus edere de micis, quæ cadunt de mensa dominorum nostrorum. Ipsæ enim sunt Domini nostri: imo dominationes et principatus cœli, qui sedent in mensa Altissimi, ubi satiantur ab ubertate domus Dei, et potantur torrente voluptatis æternæ. Lætantur et exultant in bonis, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt.

Satiantur ex adipe frumenti: nos autem quodam furfure, et quodam cortice Sacramenti. Diligunt nos propter se: quia de nobis scilicet tanquam de lapidibus rationabilibus et vivis restaurandum est suæ civitatis excidium, atque cœlestium ruina murorum. Hic est triplex funiculus quo ab angelis trahimur: ut simus ædificatio Dei, et crescamus in templum sanctum Domini. Veneremur eos, fratres, quia plurimum sunt nobis necessarii. Sunt enim domestici et familiares Dei, cœlorum cives, et Principes Paradisi. Isti Domini et ministri nostri sunt: ministri ad obsequium, Domini ad tutelam. Hi sunt qui ministrant Deo pro nobis. Paulus etiam apostolus ad tertium cœlum raptus vidit ministerium eorum, dum illi cœlesti curiæ interfuit. Et qui vidit, testimonium perhibuit, dicens: quia omnes administratorii sunt spiritus missi in ministerium, propter eos hereditatem capiunt salutis: ipsi sunt qui preces et orationes nostras, suspiria occulta, gemitus anxios, ignitas compunctiones, jubilationes, arcana, et cætera devotionis desideria, quibus anima pœnitentis quasi aquam in conspectu Domini se effundit, ad Deum deferunt, et nobis beneficia misericordiæ suæ referunt. Hæc sunt incensa, quæ de manu angeli emittunt fumum aromatum in conspectu Dei. Quid est fumus aromatum, nisi devotio orationum? Ascendit, inquit, oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Non mireris si ministrant angeli: ubi ministrat Dominus angelorum. Ipse enim est qui dicit: Veni ministrare non ministrari, et animam meam ponere pro multis; ut ministraret nobis minoravit se paulominus ab angelis. Minor equidem factus est per humilitatem dispensationis, remanens major per gloriam majestatis. Sic ascendunt et descendunt angeli super Filium hominis: sic juxta Canticum sponsæ

venit sponsus saliens in montibus, et transiliens colles. Ministrant itaque cives cœli, nobis ministrat et Dominus cœli. Ille vero lucifer, qui mane oriebatur, ministrare nolebat: ideoque cecidit. Ejus operimentum erat omnis lapis pretiosus, teste Ezechiele, quia omnibus aliis angelis præeminebat. Et sicut idem Ezechiel dicit: Signaculum similitudinis plenus scientia, et perfecti decoris in deliciis Paradisi Dei. Testimonio vero beati Job: Erat principum viarum Dei; sed depositus est et dejectus, eo quod in superbia, et in abusione sua cogitavit ascendere in montem testamenti, et sedem ponere in lateribus Aquilonis. Alii ministrabant et stabant, sicut scriptum est, Cherubim super ea stabant: millia millium ministrabant ei, et decies millia centena assistebant ei. Ille autem impudens et imprudens sedere nolebat. Hujus imitatores sunt qui fugiunt labores, et affectant honores. In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur. Laborem enim et dolorem, et flagella æterna cum dæmonibus præstolantur. Quare non attendis homo cinis, pulvis, quare non consideras quantum discriminis habeat ambitus potestatis? Vidi, inquit, Sathanam sicut fulgur de cœlo cadentem. O superbe et maligne spiritus: quia noluisti stare et ministrare coram Domino: adhuc homines super sedes duodecim sedere videbis, et ibi coram eis judicandus astabis. An nescitis, dicit apostolus, quod et angelos judicabimus? Fratres, omnem reverentiam, omnem obsequii clientelam tenemur angelis exhibere tanquam familiaribus et secretariis Dei, auxiliatoribus et defensoribus nostris. Isti nos reconciliant Deo, nostros hostes propulsant, devotiones nostras excitant, gratiam nobis impetrant, et excessus nostræ infirmitatis excusant. Porro sicut gaudium est eis super peccatore pœni-

tentiam agente: ita abhorrent et fugiunt eos, quos vident in peccatis suis pertinaciter, tempusque pœnitentiæ prolongare. Quæ enim conventio lucis ad tenebras, peccatoris ad angelum, carnalis et venundati sub peccato ad spiritum? Nunquid angelis placere possunt qui sedent in stercoribus suis, et bibunt urinam peccatorum suorum: quorum cogitationes et opera fœtent in naribus angelorum? Scandalizantur angeli, et recedunt, ut possit dicere qui relinquitur: Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt et steterunt: Et qui juxta me erant de longe steterunt. Et ideo vim faciebant qui quærebant animam meam. Elongasti Domine a me amicum et proximum, et notos meos a miseria. Væ homini per quem scandalum venit. Si periculosum est scandalizare unum ex his pusillis: quanto periculosius est scandalizare unum aut multos ex illis? Væ homini illi per quem scandalum venit. Nemo excipitur, sive angelum, sive pusillum, sive aliquem proximum scandalizet. Sed dicis: Angelus tenetur me diligere propter Deum, propter nos, et propter se, sicut prælibatum est. Nunquid poterit angelus hominem diligere propter Deum, quem Deo videt esse contrarium et rebellem? Sed neque hominem diligent, in quo vident spiritum degenerantem a conformitate angelicæ potestatis; nec etiam propter se, aut propter reædificationem suæ civitatis diligent eos, qui debuerant esse lapides vivi, et facti sunt sicut pulvis quem projicit ventus a facie terræ, non habentes id in quo conjungendi et coædificandi erant angelis, caritatis glutinum et unitatem spiritus in vinculo pacis. Væ homini per quem scandalum venit. Est exterius scandalum, quo pusillus offenditur, molestatur adultus, angelus exturbatur. Est et scandalum, quod interius patimur, sentientes legem

contrariam in membris nostris, et hoc est scandalum oculi, manus, pedis. Scandalizat nos oculus interior, dum se nostra intentio subjicit alicui extraordinariæ voluptati. Sed habes consilium, ut hunc eruas oculum, et projicias abs te, idest abjiciatur voluntas ne veniat in consensum. Quandoque circa opus bonum sollicitos nos affectus notionis prave sollicitat. Hoc est scandalum manus: eamque abscidis si usque ad effectum operis non consentis. Si proficiebas in melius: si ascendebas de gradu in gradum per scalam Jacob: si stabat in directo pes tuus: vide ne pes superbiæ te moveat; nam si moti aut effusi fuerint gressus tui, ut accidia et quodam tædio lentescere incipias in via Domini, scias quia pes tuus interior scandalizat te. Per te ergo consilio Salvatoris abscinde pedem tuum: ut expeditius curras in via cœlestium mandatorum. Noli variis voluntatibus vel actionibus occupari: qui ubique est nusquam est; qui in multis afficit, in paucis proficit. Porro unum est necessarium. Melius est cum uno pede, aut uno oculo intrare in regnum cœlorum: quam duos oculos, vel duos pedes habentem mitti in gehennam ignis. Fili, ne in multis sint actus tui: dicit sapiens. In uno cubitu consummata est arca. Væ homini gradienti duabus viis. Qui enim ambulat simpliciter, ambulat confidenter. Simplicitas patenter evacuat scandalum pedis. Sed et si simpliciter agas, et voluntates malitiosas abscidas, scandalum oculi et manus evacuas. Quia si oculus tuus simplex fuerit, id est intentio operandi: totum corpus operum et cogitationum lucidum erit, et lucebunt opera tua coram hominibus, ut glorificent patrem tuum qui in cœlis est: tunc coram Deo et angelis ejus gratiam et gloriam consequeris. Quod nobis omnibus per

ministerium angelorum præstare dignetur: cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

41. In Festo Omnium Sanct.

Psal. 123. *Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Laqueus contritus est, et nos liberati sumus.*

Totus hic versiculus: imo totus hic Psalmus est gratiarum actio et vox laudis. Sancti enim quorum solemnitas hodie agitur, olim similes nobis passibiles habitaverunt domos luteas, et in corpore mortis hujus, tentationum laqueos, et inimici malitias graviter sunt experti. Nunc autem quia eduxit Dominus eorum animas de periculis hujus vitæ, loquitur Propheta in persona eorum et dicit: Anima nostra sicut passer, et cætera. Huic verbo concinit et concordat, quod Joannes in Apocalypsi ait: Sub altari Dei audivi vocem occisorum dicentium: Vindica Domine sanguinem servorum tuorum qui effusus est: nec est vox ista expectantium ultionem: sed desiderantium sui corporis glorificationem. Nam sub altari Dei constitutæ sunt animæ quæ de corporibus exierunt, et in tranquilla quiete stolam secundam, id est glorificationem corporis gaudentes expectant. Altare Dei sancti Patres intelligunt corpus Christi glorificatum: in cujus visione sunt ad tempus deliciæ animarum: donec impleatur numerus fratrum suorum. Hæ sunt aquilæ, quæ congregantur ad corpus. Sicut scriptum est: Ubicumque fuerit corpus, ibi congre-

gabuntur et aquilæ. Delectantur ergo in aspectu glorificatæ carnis in Christo, qui eis stolam animæ nunc tribuit, et tandem glorificationem corporis tribuet: atque in hac requie gloriam perfectæ glorificationis expectant. Hinc est vox quæ dicit: Me expectant justi, donec retribuas mihi. Sane illi qui glorificationem corporis expectabant, divinum acceperunt responsum, quod eis in Apocalypsi dictum est: Sustinete modicum tempus, donec impleatur numerus fratrum vestrorum. Nam de Patriarchis et Prophetis scriptum est: Deo melius aliquid providente pro nobis, ne sine nobis consumentur. Anima siquidem hominis eo temporis articulo, quo de carcere corporis hujus egreditur, et est quasi in porta qua exitur ab hac vita, juxta operum suorum exigentiam transit ad gaudia vel dolores. Juxta illud: Opera eorum sequuntur illos. Justus autem non confundetur quum loquetur inimicis suis in porta. De illo enim dicetur: Date ei de fructu manuum suarum, et laudent eum in portis opera ejus. Nam et si fuerunt in laboribus, sed amodo dicet eis spiritus ut requiescant a laboribus suis. Olim siquidem omnes ad inferos descendebant. Unde et beatus Job dicit: Quis mihi tribuat, ut in inferno protegas me, et abscondas me, donec petranseat furor tuus, et constituas mihi tempus in quo recorderis mei? Erat tamen magnum chaos firmatum inter justos et impios; nam justi erant in sinu Abrahæ sedentes, id est quiescentes in tenebris, expectantes beatam spem et adventum gloriæ magni Dei. Impii vero erant in doloribus et tormentis: quod ex Evangelica Historia in divite et Lazaro patet. Christus autem peccatorum purgationem faciens, abolito chirographo nostræ damnationis in sanguine suo, descendit ad inferos, et contrivit portas æreas, ac vectes ferreos confregit,

educens vinctos de domo carceris sedentes in tenebris et umbra mortis. Posuit ergo eos sub altare Dei, abscondens eos in Tabernaculo suo in die malorum, et protegens eos in abscondito Tabernaculi sui. Ibi requiescunt et delectantur in aspectu corporis Christi glorificati, expectantes donec impleatur numerus fratrum suorum, donec supervestiat eos Christus reformans corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Ergo non sunt in sinu Abrahæ, sed sub altare: jam non in inferno, sed in cœlo, nisi quod et Paradisum cœli, vocare Abrahæ sinum Ecclesia consuevit. Porro licet stola animæ in hac vita sitienter desideretur a justis, affectatur tamen amplius stola carnis. Unde et quidam dicebat: Sitivit in te anima mea quam multipliciter tibi caro mea. Ex istis triplex intelligitur sanctæ animæ status. In militia, in requie, in gloria. Primus in tabernaculis. Secundus in atriis. Tertius in domo Domini. Primum audis, quum dicitur: Quod dilecta tabernacula tua Domine virtutum. Finis ejusdem versiculi sequentem exprimit statum qui concupiscibilior est: Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini. Sed quia nondum invenisti beatitudinem, procede ulterius usque ad domum Dei. Beati enim qui habitant in domo tua Domine. Hunc processum noverat qui dicebat: Hæc recordatus sum et effudi in me animam meam: quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei. Et quia forsitan times quod veniatur ad domum, et non in domum, audi vocem lætitiæ et exultationis. Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus. Illi siquidem qui de mundo triumphaverunt, educti de carcere corporis jam in atriis Domini stant et expectant, quando recipiant corpora sua. Lætantur, quia impleto numero fratrum suorum intraturi

sunt in domum Domini. Nec enim intraturi sunt in domum Domini, sive plantati, sive alii sine plebe. A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris. Quia quum anima imago sit Altissimi: corpus vero sit fœtor et morticinium: anima tamen ineffabili desiderio corpus expectat in participium gloriæ suæ. ut cum eo plene capiat voluptates æternas, cum quo communicavit miserias temporales. Tunc intrabunt Jerusalem, quæ vere est visio pacis. Ibi enim est pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, quam scilicet nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quam præparavit Deus diligentibus se. Ibi autem non erit nisi gratiarum actio et vox laudis. Tunc, Domine, offeremus vitulos labiorum nostrorum: tunc imponemus super altare tuum vitulos. Qui enim modo sunt sub altari: tunc erunt super altare, qui jam delectabuntur non solum in aspectu glorificatæ carnis in Christo: sed fruentes divinæ majestatis aspectu videbunt, et cognoscent verum Domini Patrem, et quem misit Jesum Christum, quod est vita æterna. Videbunt autem non in speculo, vel in ænigmate: sed facie ad faciem, et transiens ministrabit illis inæstimablles divitias gloriæ suæ: ut videant et cognoscant Patrem et Filium et Spiritum sanctum, in gloria æquali, in majestate non dispari, ubi videbunt Christum quasi unigenitum a Patre. Proculdubio ibi eum videbitis, sicut dixit vobis: O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine. Anima enim quæ a corpore exuta est, et in exitu consummatæ beatitudinis requiescit, quasi abscondita est interim: sed erit quando resumpto corpore sedebit super thronos tanquam judex filiorum hominum. Sicut scriptum est: Perfecisti eis qui sperant in te Domine in conspectu filiorum hominum. Nec equidem benefecit: sed nunc perficiet, nec jus-

tus animæ suæ dicet. Convertere in ea: quia benefecit tibi Deus. Interim namque quoniam priora transierunt, jam non est inter spem et metum sicut prius fuerat: sed singulariter in spe et expectatione gloriæ ut fiducialiter dicat: In pace in idipsum, dormiam et requiescam. Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. In hoc equidem statu læva sponsi est sub ea parte sponsæ, et tunc transibit ad dexteræ delectationem interminabilem. Nam delectationes in dextera ejus usque in finem. Sicut autem anima Christi, et caro jam glorificata est, ita in ipso perfectam plenam, et consummatam gloriam, tam animæ quam corporis consequemur. Noli, quæso, dubitare: sed audi discipulum quem diligebat Jesus, et quem dormientem in sinu suo cœlestis scientiæ torrente potavit. Nunc, inquit, Filii Dei sumus: sed nondum apparet quid erimus. Scimus autem quod quum apparuerit, similes ei erimus. Notandum autem quod sicut triplex est natura animæ, ut sit rationalis, concupiscibilis, irascibilis: ita erit glorificatio ejus triplex. Circa rationem duo contraria sunt, scientia et ignorantia. Ignorantia evacuabitur: scientia vero perficietur. Concupiscibilitati duo similiter adjacent contraria: desiderium, et contemptus. Contemptus cessabit, desiderium vero perfecte implebitur. Pari modo circa irascibilitatem lætitia et tristitia quadam contrarietate versantur. Auferetur autem tristitia, et erit æterna jocunditas, et lætitia consummata. Erit itaque beatitudo animæ sapientia vera, desiderium eorum quæ desideranda sunt: et plena et nunquam interpolata lætitia. Corpus autem infirmum est, et pluribus indiget. Ideoque in quattuor ejus beatitudo consistit. Quia semel mortuum est, ne metuat iterum mori; resurgens a mortuis jam non moritur: mors illi ultra non dominabitur. Quia vero posset æter-

naliter vivere ut æternaliter pateretur: datur ei gloria impassibilitatis, et hæc secunda glorificatio corporis. Corpus nostrum hodie moles terrea et onerosa, cui superaddetur agilitas: ut tanta sit subtilitas, levitas, et agilitas corporum, quanta est hodie nostrarum cogitationum. Porro ut inhabitet gloria in terra nostra: ut repleatur majestate Domini omnis terra, quæ assumenda est in reædificatione supernæ Jerusalem, et in plenitudinem corporis Christi: sequitur claritas, in qua reformabit nos Dominus configuratos et conglorificatos, et conclarificatos claritati corporis sui. Fulgebunt enim justi in conspectu Domini: habentes tam in anima quam in corpore inter angelos et archangelos, agilitatem, immortalitatem, impassibilitatem, et claritatem corporis: æternam vero sapientiam et interminabilem delectationem animæ, atque desiderium in gaudio, et gaudium in desiderio sine fine. Amen.

42. In eodem Festo.

Matt. 5. *Videns turbas Jesus ascendit in montem, &c.*

Quæcumque scripta sunt, dicit apostolus, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per consolationem scripturarum spem habeamus. Unde et ascensus Christi in montem nos erigens in spem vitæ, nos manifestius docet, ut relictis turbationibus hujus mundi, ascendamus in montem Domini, in eminentiam virtutum. Nam et Christus qui in omnibus operibus suis nobis propositus est in exemplum, ut sequamur vestigia ejus: Ipse juxta hoc quod olim de eodem propheta prædixerat: Super montem excelsum tu ascende qui Evangelizas Sion: qui Evangelizas

Jerusalem. Facturus verbum prædicationis prius ascendit in montem operis, sicut Lucas Evangelista dicit: cœpit Jesus facere et post docere. In quo nos docet prius ascendere in eminentiam bonorum operum, antequam assumamus docentis officium. Ut qui nomen et honorem magisterii appetit, prius faciat docenda quam doceat facienda. Olim ascenderat Moyses in montem ut legem acciperet, populo inferius remanente: hodie daturus benedictionem legislator, ascendit in montem, remanentibus turbis. Ascendunt et discipuli cum eo: ut et illos montes æternos faciat ad illuminationem plebis suæ Israel, sicut scriptum est: Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis. Quia per humilitatem valles fuerant, quasi montes crescant in magnitudinem dignitatis. Ascendunt ergo ut suscipiant montes pacem populo, et colles justitiam. Et aperiens os suum, &c. Qui olim ora prophetarum aperuerat, qui tunc frequenter aperiebat ora mutorum, os suum aperuit, os illud de quo frequenter prophetæ prædixerant: quia os Domini locutum est. Beati, inquit, pauperes spiritu. Jam secure possunt discipuli Joannis ad eum redire et dicere: quia pauperes Evangelizantur. Manifestissime impletur in Christo, sicut ipse testatur ille sermo propheticus Isaiæ: Spiritus Domini super me, eo quod unxerit me: ad Evangelizandum pauperibus misit me. Pauperes Evangelizat, et Evangelii sui legem inchoat a beatitudine paupertatis, qui divitias spinis comparat, qui divites damnat. Væ, inquit, vobis divites, qui hic habetis consolationem vestram. Beati pauperes spiritu. Audiant pauperes et lætentur, quæ sit pars et hæreditas eorum: quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Suum est non solum ad habendum, sed ad communicandum aliis quibus amici facti sunt. Sicut scriptum est:

Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut quum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Ecce hic iterum honor pauperum. Pauperes qui hic recepti sunt a divitibus, in regno suo divites recipiunt. Quia enim super pauca fideles fuerunt, super multa constituti sunt, et ideo benefactoribus suis felici commercio plenius et multiplicius poterunt respondere ad meritum. Tolerabilius et melius fuisset illi diviti Evangelico, si Lazarum respexisset, et sic linguæ ardentis refrigerium meruisset: sed consolationem non recepit a Lazaro, qui Lazaro nullam fecerat consolationem. Justus Dominus et justitias dilexit, æquitatem vidit vultus ejus. Quia ille lucifer aut potius noctifer in illis divitiis honoris et gloriæ impatienter se habuit: justum Dei judicium est, ut ille qui cum patientia paupertatem sustinet, regnum a quo ignominiose dejectus est impatiens et superbus, gloriose possideat. Beati, inquit pauperes spiritu, non omnes: sed tamen illi qui ducunt voluntariam non coactam: non necessariam, sed spontaneam paupertatem. Nam illud solum Deo acceptum est quod ex voluntate procedit. Voluntarie, inquit propheta, sacrificabo tibi. Porro Socrates Thebanus, et multi alii philosophi fuerunt contemptores divitiarum, et amatores paupertatis: sed evanuerunt in cogitationibus suis, et dati sunt in reprobum sensum. A regno cœlorum elongati sunt, quia pauperes spiritu non fuerunt. Nescio, fratres, si plane intelligitis quid sit pauperem esse spiritu. Apud multos hoc verbum quandoque scrupulum dubitationis induxit. Quidam abundant et in sensu et in spiritu: sicut filiis hujus sæculi qui prudentiores sunt filiis lucis in generatione sua. Istos siquidem nec pauperes, nec divites spiritu censere præsumo. Quis ergo erit pauper spiritu? Nunquid ille qui turbatur et concu-

titur a pusillanimitate spiritus et tempestate? Certe nec istum pauperem spiritu dignum est profiteri. Curramus ad apostolum. Vir enim circumspectus et multorum expertus est. Non accepimus, dicit apostolus, spiritum hujus mundi, sed spiritum qui ex Deo est. Est autem spiritus hujus mundi, spiritus qui inflat, spiritus superbiæ, de quo idem apostolus dicit: Ambulastis, inquit, secundum principem potestatis aeris hujus, spiritum qui nunc operatur in filiis diffidentiæ. Credo si quis deficeret ab hoc spiritu, pauper esset spiritu. Sed non sufficeret hoc, nisi spiritus Dei redderet testimonium spiritui ejus. Procedamus ergo ulterius si forte possimus intelligere quid sit esse pauperem spiritu. Credo quia pauper spiritu est: qui deficiens a seipso, et se totum pro Christo abnegans, nihil habet in cogitatione aut memoria, nihil in delectatione, aut desiderio nisi Christum. Iste potest dicere: Memor fui Dei et delectatus sum, et defecit spiritus meus. Hanc sui abdicationem, hanc paupertatem, et hunc defectum spiritus videbatur habere qui dicebat: Velociter exaudi me Domine: quia defecit spiritus meus. Et illud: In deficiendo ex me spiritum meum, et tu cognovisti semitas meas. Qui ergo mundo renuncians et seipsum abdicans sub potenti manu Dei, et sub observantia ordinis se humiliat: hic est pauper et humilis spiritu. De talibus dictum est: Juxta est Dominus his qui tribulato sunt corde, et humiles spiritu salvabit. Isti spiritu Dei aguntur non alta sapientes: sed humilibus consentientes. Beati, inquit, pauperes spiritu. Nonne jam ex parte beatificati sunt, qui delectantur in sua paupertate, quod suam miseriam reputant divitias temporales. Et hoc est forte quod Salomon de ecclesia spiritualium pauperum dicit: Multæ filiæ congregaverunt divitias: ista

supergressa est universas. Multi congregant divitias, et fructum divitiarum in eis non inveniunt. Nonne fructus divitiarum debet esse sufficientia? Et invenio scriptum: Divites eguerunt et esurierunt: inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono. Mirabiliter elusa est sapientia hujus mundi: filii hujus mundi qui sapientes sunt in oculis suis, experiuntur quotidie quod possidere divitias cedit eis ad sollicitudinem et tormentum: Filii vero lucis qui spiritualem exquirunt prudentiam, compererunt quod divitias relinquere facit liberum et beatum. Confiteor tibi Pater cœli et terræ, quoniam abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Vide quam justus est Dominus: pauper spiritu contemnit divitias, pecunias detestatur, et nihil ei deficit, quia sufficit ei Deus, et insuper suum omnino est regnum cœlorum. Dives autem sectator avaritiæ, cultor mammonæ, servus pecuniæ, pro nummo apostata, in nummo idololatra; qui nummum constituit Deum suum, in eo magis deliquit: majorem timorem, et majorem sollicitudinem, majoremque per omnem modum habens in eo amaritudinem, in quo majorem sibi constituerat voluptatem. Vos autem pauperes spiritu quum sitis nihil habentes, estis tamen omnia possidentes: nam Christus portio vestra. Vox cujusdam pauperis est: Deus cordis mei, et pars mea Deus in æternum. Nonne possidetis omnia, si habetis eum qui omnia habet? Cui Deus adest, nihil abest. et cui Christus sufficit, nihil deficit. Timentibus, inquit, Deum nihil deest. Divites onerati sarcinis hujus mundi, inutilibus quidem, sed gravibus, duce diabolo properant ad infernum: nam, teste veritate, facilius esset camelum intrare per foramen acus, quam divitem intrare in regnum cœlorum. Nonne jam delibant cœletis regni primitias, quorum

conversatio est in cœlis, qui contemptis possessionibus terrenis, nihil desiderant, nisi Christum apud quem suum collocavere depositum? Ideo voto et desiderio sunt in cœlis. Nam ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum. Nonne quasi paradisus deliciarumque hortus sunt in anima justi, virtutum species, bonæ operationis fragrantia, conscientiæ securitas, naturalitas quædam boni, delectationis quædam deliciæ spirituales, in Christo cœlestium desideria, dilatatio caritatis ad omnes, gaudium, et pax in Spiritu sancto? Hæc et si non faciant illam beatitudinem quam nec oculus vidit, nec auris audivit: pertinent tamen ad illud centuplum quod promittitur contemptoribus terrenorum pro Christo. Isti quia sciunt qui crediderunt et certi sunt: jam quasdam primitias exultationis æternæ decerpunt, juxta Sapientis verbum: Expectatio justorum lætitia. Hujus thesauri conscius erat qui dicebat: In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis. Hæc est prælibatio quædam futuræ dulcedinis, cibus animæ in præsenti, cujus erat oblitus qui dicebat: Oblitus sum comedere panem meum. O quam pretiosus, o quam gloriosus est apud Filium Dei titulus paupertatis. Quippe nam, quum ipse esset dives omnium, factus est omnium pauper: ut pauperes transferret in divitias gloriæ suæ. Et quis ei auderet dicere: miserere mei Domine, adjuva me Domine quia dives sum? potius esset hoc iracundiam provocare, quam misericordiam impetrare. Ideo David sciens quod Deus esset amator pauperum: licet dominaretur in solio regali, erat tamen pauper spiritu. Unde et secure dicebat: Inclina Domine aurem tuam et exaudi me: quoniam inops et pauper sum ego. Et alibi: Pauper sum ego, et in laboribus a juventute mea. Ego, inquit, mendicus et pauper

sum: Dominus sollicitus est mei. Quare hoc dicebat? sciebat enim quia parcet Dominus pauperi et inopi, et animas pauperum salvas faciet. Quid autem de divitibus et potentibus scriptum est: Potentes potenter tormenta patientur? et illud: Deducunt in bonis dies suos, et in momento ad inferna descendunt. Gaudeant ergo pauperes, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Aliis Sanctis fit promissio de futuro. Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt. Omnium remuneratio prolongata est in futurum. Soli pauperes Spiritu, et hi qui persecutionem patiuntur propter justitiam, id est Martyres, fructum æternæ retributionis ad manum habent. Sic pauperes et Martyres ad paria judicantur: nam ex paritate præmiorum conjecturatur, sicut mihi visum est, paritas meritorum. Quare non esset par præmium pauperum et Martyrum: quum paupertas sit Martyrium: et esse pauperem sit esse Martyrem; nam Martyrium aliud est in carne, aliud est in spiritu. Quid est inter illa, nisi quia pauperum afflictio tractim et productiore spatio protrahitur: martyrum vero passio quodam mortis et doloris compendio consummatur? Quod iste sustinet cum dilatione, ille cum acceleratione. Quod iste paulatim, ille summatim, et in hoc pares sunt: quia angustiam passionis, quam iste in transitu tolerat, ille longo cruciatus tædio recompensat. Tam huic quam illi fit promissio de præsenti. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. In quo notandum quod quum omnes alii mites, scilicet et pacifici, et misericordes, et cæteri qui enumerantur in hoc catalogo beatorum, aliquid de pulvere humanæ conversationis contraxerint: sæpe deferunt secum ligna, fœnum, stipulam. Isti autem duo qui purgati

sunt, alter in sanguine suo, alter in camino paupertatis, et frixorio spiritus contribulati: nihil deferunt secum quod oporteat transire per ignem. Ideoque statim ad locum beatitudinis evolant: alii vero adipiscuntur beatitudinem sic quasi per ignem. De martyribus Dei, quia laverunt stolas suas in sanguine Agni: de pauperibus, quia se judicaverunt quia in cordis contritione et ardore devotionis omnem in se peccati rubiginem excoxerunt, dicitur: Et purgabit filios Levi in spiritu judicii, et spiritu ardoris. Fratres, manum vestram misistis ad fortia: regnum cœlorum apprehendistis. Regnum Dei intra vos est, ad manum, ad mercedem laborum vestrorum. Quia breves dies hominis sunt, prope est dies mortis, divitibus hujus sæculi terribilis, pauperibus vero desiderabilis, quibus datura est eadem judicii dies divitias honoris et gloriæ, regnum cœlorum, atque beatitudinem et gloriam sine fine. Quam nobis præstare dignetur Jesus Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

43. In eodem Festo.

Matt. 5. *Beati pauperes spiritu, &c.*

Evangelizantur hodie pauperes. Audiant ergo pauperes et lætentur: cœlorum enim Rex et Dominus, regnum cœlorum hodie eis donat. Diligit enim pauperes Dominus: pro quibus seipsum pauperem fecit, et se quodammodo de regno suo, et de regia majestate deposuit, ut pauperes faceret sui regni dominos et hæredes. Divitias quidem comparat spinis, et divites damnat. Væ vobis, inquit, divites

qui habetis hic consolationem vestram. Unde et rogatus noluit intrare in domum reguli, ne videretur divitias honorasse. Damnat itaque divitem, et parcet pauperi et inopi Deus. Hunc humiliat, et hunc exaltat: simul in unum dives et pauper. Divitem humiliat, cui cedit honor in opprobrium, exaltatio in dejectionem, divitiæ in miseriam, deliciæ in tormentum. Hunc exaltat suscitans de pulvere egenum, et de stercore erigens pauperem: ut sedeat cum principibus, et solium gloriæ teneat. Celebris et gloriosus est apud Deum titulus paupertatis. Unde et perfectionem vitæ in paupertate constituens: Si vis, inquit, perfectus esse, vade, et vende omnia quæ habes, et da pauperibus. Quum Petrus præmisisset, Domine, ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te, quid ergo erit nobis? Responsum est ei: In regeneratione quum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis et vos judicantes duodecim tribus Israel. Qui ergo viles et contemptibiles judicantur, tunc divites judicabunt. Dives judicabitur, pauper gloriabitur. Quod in Lazaro et divite manifestissime declaratur. In hujus rei significationem Nabuzardan in excidio Jerusalem dimisit in pace pauperes, et divites captivavit. Ecce nos reliquimus omnia, dicit Petrus, et ei datum est mundi judicium. Reliquit Joseph pallium suum Ægyptiæ, et dominus Ægypti factus est. Reliquit Samaritana hydriam, et salvata est. Reliquit Joannes sindonem suam, et beatæ Virgini datus est custos, et a tributo mortis liberatus est. Vere beati pauperes spiritu. Propter miseriam inopum et gemitum pauperum nunc exsurgam, dicit Dominus. Animas pauperum salvas faciet, et honorabile nomen eorum coram ipso. Æstimanda est autem hæc paupertas ex animi humilitate et mansuetudine, non ex patrimonii quanti-

tate. Non est enim meritoria paupertas, si sit sine mansuetudine, si sit exasperans, et impatiens disciplinæ. Ideoque subjungitur: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram? Nonne immites et tyranni hodie possident terram? Sed beati sunt mites quia possidebunt terram: ergo beatiores sunt impii tyranni, quia jam possident terram? Scio autem quia de illis scriptum est: Perdet Dominus de terra memoriam eorum. Fructum eorum de terra perdes, et semen eorum a filiis hominum. Mansueti autem hæreditabunt terram, et gloriabuntur in multitudine pacis. Immites et crudeles qui terrena sapiunt consumentur a terra: nec enim aliud sunt quam terra. Terra de terra facti, redituri iterum in terram. Verbum Prophetæ est: Audi terra, terra, terra. Quique terrigenæ et filii hominum, qui terram cupitis, terram lingitis: pro terra litigatis: scitote quia non est vobis, neque erit sors in terra, quam Dominus mitibus repromisit. Et quæ est terra hæc quæ a Domino promittitur? proculdubio terra promissionis. Estne terra illa quæ protenditur a Dan usque Bersabee, et a magno flumine Euphrate usque ad flumen Ægypti, qui est Rhinicorus, a mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terrarum? Hæc est terra Chanaam, terra scilicet cordis nostri. Hæc est terra, quæ Abrahæ promissa est et semini ejus, cui, dum habitaret inter Chaldæos, dictum est a Domino: Egredere de terra tua, et veni in terram quam monstravero tibi. Data est ergo ei terra Chanaam in funiculo distributionis, erectique sunt Chananæi: in quo signanter erudimur a Domino, ut exeamus a domo iniquitatum. Pugnemus contra Chanaam, contra vitia, et spirituales nequitias: Vita enim nostra militia est super terram, ut possideamus terram cordis nostri. Subjice tibi Domine animam meam,

ut subjiciam tibi terram corporis mei. Nonne Deo subjecta erit anima mea, ut in pace possideam corpus meum, non recalcitrans, non lasciviens, sed rationi obediens, et subjectum? Domine si non possum omnino exterminare motus illicitos, hoc saltem gratiæ mihi addas, ut eos subjiciam servituti. Nam et Israel Jebusæum delere non potuit, sed eum tributarium sibi fecit. Hunc sibi subjiciebat in servum qui dicebat: Castigo corpus meum, et in servitutem redigo. Extraordinarios siquidem motus carnis mansuetudo pacificat, ut eveniat quod Propheta precatur: Fiat pax in virtute tua, idest in mansuetudine. Nam quum omnes virtutes Christi sint a Christo: hæc spiritualiter dicitur Christi esse. Ipse enim dicit: Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Et super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, et mansuetum, et trementem ad verba mea? Erit quando exterminabitur totum semen Chanaam de terra nostra: quando ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei. Tunc mansueti hæreditabunt terram, et delectabuntur in multitudine pacis, propter mansuetudinem et justitiam, dicit Propheta, deducet te mirabiliter dextera tua. Arguet autem Dominus pro mansuetis terræ. Audiant mansueti et lætentur. Exaltabit enim mansuetos Dominus in salutem, quia mansueti hæreditabunt terram, et ideo beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram, terram corporis nostri, quam in sua glorificatione videre summa gloria est, summumque bonum. Sane antiquus ille pater hominum, aut potius criminum, posteritati suæ virus antiquæ prævaricationis infudit. Unde adhuc sentio legem contrariam in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Video quia perdidi dies meos, quasi aquam bibens, iniquitatem scilicet faciens ab adolescentia

mea. Ideo sagittæ Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. Video infra me, supra me, juxta me, contra me infinita mortis pericula, et dolores inferni, ut plangam cum Propheta, et dicam: In me Domine transierunt iræ tuæ, et terrores tui conturbaverunt me: Circumdederunt me dolores mortis, et pericula inferni invenerunt me. Lugebo ergo, et humiliabor sub potenti manu Dei: ponam in pulvere os meum, si forte sit spes. Lugebo quia dies antiquos perdidi: lugebo, ut dies æternæ consolationis acquiram. Scio enim quis dixerit: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.

44. In eodem.

Matt. 5. *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.*

Melius est equidem ire ad domum luctus quam ad domum convivii. Est luctus pœnitentiæ, de quo Propheta: Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam Domine. Et: lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum, rigabo. Est luctus affectionis, quem exhibuit David super Absalon, et Jacob super Joseph. Talem luctum non multum approbat Deus. Unde et Samueli dictum est: Usquequo lugebis Saul? Est luctus avaritiæ, juxta illud:

Lugetur lacrymis amissa pecunia veris,

et hunc Dominus detestatur. Est luctus desperationis, luctus scilicet Esau: luctus Cain, et hunc abo-

minatur Dominus. Est luctus devotionis, et afflictionis, et hunc Dominus amplexatur. De isto scriptum est: Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, sicut et in promissione tua. Exaudi orationem meam Domine: auribus percipe lacrymas meas in conspectu tuo. Hic est luctus qui beatos efficit. Beati enim qui lugent: quoniam consolabuntur. De hoc luctu sive mœrore dicitur per Prophetam: Mœror viri humiliabit eum, et sermone bono lætificabitur. Et alius Propheta: Euntes ibant et flebant mittentes semina sua. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. Amen amen dico vobis: quia plorabitis, et flebitis vos: mundus autem gaudebit. Quid est, mœror viri humiliabit eum? plorabitis, et flebitis vos: mundus autem gaudebit. Quid est sermone bono lætificabitur? tristitia vestra vertetur in gaudium. Et: venientes venient cum exultatione. Infelix ego homo, quis dabit capiti meo aquam? Quis aperiet mihi cataractas miserrimi capitis mei, ut lugeam bona quæ amisi, et mala quæ commisi: ut lugeam necessitates publicas: ut doleam et deplorem familiares angustias? Tota enim vita hominis tentatio est super terram. Sumus tentationibus miserrimis interius pleni, foris circumdati. Quod video, quod audio, quod volo, quod nolo, quod placet, quod displicet, quod meditor, quod loquor, quod taceo, quod laboro, quod quiesco, denique totum quod vivo tentatio est, et afflictio spiritus. Deducant oculi mei lacrymas, et dent diluvium aquarum multarum, ut possim diluere sordes, quas ab adolescentia mea contraxi. Sensus enim mei proni fuerunt ab adolescentia in malum. Feci pactum cum inferno, et cum morte pepigi fœdus. Et ecce defecerunt in vanitate dies mei, et amici mei cum festinatione. Infixus sum in limo profundi, et non est substantia.

Et nunc quæ est expectatio mea: nonne tu Domine? nam substantia mea apud te est. Da mihi Domine lacrymas Petri: lacrymas Chananeæ, lacrymas peccatricis. Da mihi inferius irriguum: quoniam anima mea sicut terra sine aqua tibi. Da mihi, O fons misericordiæ, fontem aquarum, quibus abluam sordes cordis mei, ut dimittam adversum me eloquium meum. Lugens, et plangens, accusans, et damnans perditissimam vitam meam. Sane est irriguum superius, quod nondum postulare præsumo. Rivulus quidem aquarum cœlestium, qui de calore amoris et devotionis procedit. Anima siquidem pia devotione et desiderio in amorem Christi resoluta in lacrymas defluit, et liquescit. Ideo illa quæ languebat amore, dicebat: Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est. Hæ sunt aquæ calidæ quas invenit Ana, filius Sebeon. Hæc aqua jam non est aqua, mutata est in vinum, ut lætificet cor hominis. Sicut scriptum est: Date vinum mœrentibus, et siceram his qui amaro sunt animo. Hoc vinum nobis necessarium est propter frequentes infirmitates nostras. Hoc est vinum de vinea Sorech, appetitus scilicet sanctitatis, et desiderium justificationum Dei. Has justificationes nondum desiderabat, sed cupiebat desiderare qui dicebat: Concupivi desiderare justificationes tuas in omni tempore. Sane ex ipsa justificatione crescit justitiæ desiderium, et devotionis fervor amoris excitat incentivum. Sic ergo justitiæ cibus dum plus reficit, plus dulcescit: dum amplius recipitur, amplius esuritur. Vehemens enim desiderium esuries est. Ideo ille qui est summa justitia, dicit: Qui edunt me adhuc esurient, et qui bibunt me adhuc sitient. Non sicut illi qui edebant panem Moysi in deserto, aut bibebant de hydria Samaritanæ: sed esuries præsentis vitæ satietas est futuræ. Tunc erit satietas, et nulla

anxietas: desiderium, et nullum et nullum fastidium: jugis affectus, nullusque defectus. Erit ibi desiderium in satietate, et in desiderio satietas. Ut edatis, inquit, et bibatis super mensam in domo patris mei. Tunc enim ab ubertate domus Dei, et torrente voluptatis vasa misericordiæ replebuntur. Nunc gratia est esuriens justitiæ, quam subsequetur satietas interminabilis gloriæ. Hanc innuebat quidam quum diceret: Ego autem in justitia apparebo in conspectu tuo: satiabor quum apparuerit gloria tua. Esuries et sitis justitiæ, causa est beatitudinis. Beati enim qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

45. De eodem Festo.

Matt. 3. *Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur.*

Numquid esurio justitiam, si desidero esse justus? Et quis est qui hoc non desideret? Balaam Ariolus non solum vitam justorum, sed eorum novissima appetebat. Moriatur, inquit, anima mea morte justorum, et fiant novissima mea horum similia. Volo esse justus, et nolo: quia justitiam appetens iniquitati consentio. Quæ autem participatio justitiæ cum iniquitate? Aut quis consensus Dei cum idolis? Nemo potest duobus dominis servire: nemo potest iniquitati et justitiæ consentire. Si motum peccati sentis, et consentis, non esuris justitiam: immo injustus es, et iniquus, si sentis, et contradicendo dissentis: pes tuus in via recta est, et credo quod justitiam esuris, ut secure possis dicere cum Propheta:

Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas. Pugna quidem magna est inter sensum et consensum: inter carnem et spiritum. Ideo apostolus sentiens, et non consentiens, dicit se facere malum, et non operari illud. Quod nolo, inquit, malum facio, id est, per concupiscentiam facio: et jam non ego operor illud: sed quod habitat in me peccatum. Apostolus hac inextricabili perplexitate ligatus clamare compellitur: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Idem nos consolatur, et dicit: Si Christus vos liberaverit, vere liberi eritis. O Domine libera animam meam misericors Dominus et justus. Tu es justitia, redemptio et salus nostra. Dic animæ meæ, salus tua ego sum. Sana animam meam, Domine, quia peccavi tibi. Si iniquitates observaveris Domine, Domine quis sustinebit? Omnes enim justitiæ nostræ sicut pannus menstruatæ. Ideo turbatus est a furore oculus meus. Anima mea turbata est valde, unde et verba mea dolore plena sunt valde. Quare tristis es anima mea, et quare conturbas me? Numquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? Et tu homo, miserere tui, miserere animæ tuæ placens Deo. Si vis misereri tui, omnes miserias evasisti. Miserator etiam et misericors Dominus talem se tibi exhibebit, qualem te tibi et proximo tuo exhibere volueris. Miserere animæ tuæ, ut non dicatur de te: Sterilem pavit, et viduæ bene non fecit. Omnis siquidem inique agens, crudelis et impius est animæ suæ. Nam qui diligit iniquitatem, odit animam suam: exerce misericordiam et beatitudinem apud Deum. Beati enim misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.

46. In eodem.

Matt. 5. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.*

Verbum Jacobi est: Judicium sine misericordia illi erit, qui non fecit misericordiam. Sane misericordia Dei superexaltat judicium. Verbum sponsæ est: Meliora sunt ubera tua vino: misericordiam, inquit, volo, et non sacrificium. Dimittite, et dimittetur vobis. Si non remiseritis ex corde, Pater vester cœlestis non dimittet vobis. Verbum Salomonis est: Homo homini servat iram, et in homine simili sibi non servat misericordiam. Serve nequam, dicit Dominus, omne debitum dimisi tibi, quia rogasti me. Nonne oportuit te misereri conservo tuo: sicut et ego tui misertus sum? Paulus ad Ephesios: Omnis amaritudo et indignatio tollatur a vobis, ut sitis misericordes, donantes commissa invicem. Recole misericordiam Joseph in fratres suos: misericordiam Moysi in populum contentiosum, incredulum, et rebellem: misericordiam David in Saulem, et Absalon, et Semei, et aliorum qui fuerunt misericordiæ viri, et nullum qui misericordiam fecerit invenies periisse. Est autem misericordia intercessionis, ut in Samuele pro Saule: in Daniele, in Moyse pro populo Israel. Dixit enim ut disperderet eos, si non Moyses stetisset in confractione, in conspectu ejus: ut averteret iram suam ne disperderet eos. Est misericordia consolationis, sicut dicit Job: Eram, inquit, mœrentium consolator: oculus fui cæco, pes claudo. Pater eram pauperum, quia ab infantia mea crevit miseratio mecum, et de utero matris meæ mecum egressa est. Est etiam et

misericordia correctionis, sicut ad Galatas scribit dicens: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis: considerans temetipsum, ne et tu tenteris. Misericordia usque ad inimicum se porrigit, sicut scriptum est: Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos. Paulus ad Romanos: Benedicite persequentibus vos, et nolite maledicere: nulli maledictum pro maledicto reddentes. Et idem: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi: nam et Christus pro crucifixoribus suis oravit. Quum duo sint filii Rachelis, idest, duo opera caritatis: sex sunt filii Liæ, idest, sex opera misericordiæ, quæ Dominus enumerat in Evangelio: Esurivi, et dedisti mihi manducare: sitivi, et dedisti mihi bibere. Ista sex opera misericordiæ eleemosyna comprehendit. Eleemosyna enim est quicquid homo per compassionis affectum necessitatibus alienis impendit. Ecclesiasticus dicit: Absconde eleemosynam in sinu pauperis, et ipsa orabit pro te, et liberabit ab omni malo. Aqua extinguit ignem: eleemosyna culpam. In Luca scriptum est: Qui habet duas tunicas, det non habenti, et qui habet escas, similiter. Martinus supererogavit, qui suam pauperi clamydem dimidiavit. Ipse etiam totam tunicam et unicam pauperi dedit, cui archidiaconus suus aliam pro quinque denariis emit. Quicquid pauperi datur, Domino commodatur, ipse enim est pauperum fidejussor. Beatus autem homo qui miseretur et commodat. Si dispergis bona tua, et effundis in pauperes, justitiam tibi in æternum constituit et justitiæ fructum. Scriptum est enim: Dispersit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi. Eremita spoliatus a prædonibus, et in semiunciis ambulans seminudus, interrogatus quis eum spoliasset, respondit, codex iste cœlestis docens

omnia esse danda pauperibus. Cui quum diceretur quia adhuc aliquid haberet, ipsa semiuncia pauperi dedit. Paulinus Nolanus episcop. non tantum sua dedit, sed et seipsum in servitutem pro filio viduæ pauperis concessit, et tradidit. Et ego, inquit apostolus, superimpendar pro animabus vestris. Si non ponis animam tuam pro anima: pone saltem bona tua temporalia pro teipso. Fac tibi amicos de mammona iniquitatis. Honora Dominum de tua substantia. Omni petenti te tribue. Non expectes ut pro te mortuo fiant eleemosynæ, quas vivus fecisse debueras. Eleemosyna viventis lumen est ante faciem incedentis. Eleemosyna vero post obitum, quasi lucerna post tergum. Eleemosyna lumen est animæ, si tamen cum hilaritate animi fiat: hilarem enim datorem diligit Deus. Unde apostolus ad Corinthios, unusquisque prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut necessitate, sed ex voluntate. Voluntarie, inquit, sacrificabo tibi. Voluntarie, non coacte: nam qui ex coactione officii, sive famæ, vel rei temporalis obtentu eleemosynam facit, non est ei sors, neque pars in eleemosynæ fructu. Forsitan æqualis est corvo qui pascebat Eliam, et viduam. Verbum Pauli est, Non quæro datum, sed requiro fructum. Vis audire eleemosynæ fructum? Beatus qui intelligit super egenum et pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Dominus conservet eum, et vivificet eum, et beatum faciat eum in terra, et non tradat eum in animam inimicorum ejus. Liberat et conservat, vivificat et beatificat: juxta verbum filii Syrach: Eleemosyna viri quasi sacculus cum ipso, et ei gratiam conservabit. Eleemosyna siquidem oculos cordis purificat et emundat. Date, inquit Lucas, eleemosynam, et omnia munda sunt vobis. Sane munditia cordis ipsa est in sanctimonia, sine qua

nemo videbit Deum. Eleemosyna vero mundat oculos cordis, et aperit ad videndum. Beati autem mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.

47. De eodem Festo.

Matt. 5. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

Sex sunt opera misericordiæ, sicut diximus, quæ hominem purificant et emundant. Nonne hæc opera sunt sex hydriæ in Galilæa positæ ad Purificationem Judæorum? Aqua mundat: Eleemosyna mundat, fides mundat: Fide, inquit, mundans corda eorum. Beati autem mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Nonne vita æterna est videre te Deum, et quem misisti Jesum Christum? Beati, Domine, qui te viderunt et in te crediderunt, spe non re. Nam et mundi corde hodie te vident, nec tamen beati sunt: vident, sed per speculum, et in ænigmate, et quasi sub nube. Erit tempus quando videbunt te facie ad faciem in splendoribus sanctorum, gloria et honore coronatum, non in diademate majestatis tuæ: sed quasi unigenitum a Patre plenum gratiæ et majestatis. Tunc exultabimus et gaudebit cor nostrum; tunc erit Sabbatum de Sabbato; tunc erit in ore hominum canticum novum, et vox quasi lætantium omnium. Ibi sicut Christus splendor et figura substantiæ Dei, sic apparebit in figura Dei et gloria majestatis. O custos hominum, et redemptor noster, ad te levavi oculos meos, oculos scilicet cordis mei. Sicut enim oculi servorum in manibus dominorum suorum: ita oculi nostri ad te Domine, donec miserearis nostri.

Veruntamen turbatus est a furore oculus meus: dereliquit me virtus mea, et lumen oculorum meorum, et ipsum non est mecum. Non possum videre faciem tuam nisi oculo mundi cordis. In immunditiis concepit me mater mea: Et quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu quis solus es? Cor mundum crea in me Deus, Deus cordis mei, et pars mea Deus in æternum. Tibi dixit cor meum: exquisivit te facies mea: faciem tuam Domine requiram. Quid enim mihi est in cœlo, et a te quid volui super terram? Dominus illuminatio mea, et salus mea, quem timebo. Illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus: prævalui adversus eum. Tu es funiculus hæreditatis meæ: portio mea in terra viventium. In terra, quæ promittitur mitibus: in terra consolationis, quæ lugentibus offertur: in regno cœlorum, quod patientibus et pauperibus datur: in hæreditate sanctorum, et pace filiorum Dei: in pace Dei, quæ exuperat omnem sensum, quæ filios Dei consortes beatitudinis facit. Beati enim pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.

48. In eodem.

Matt. 5. *Beati pacifici quoniam Filii Dei vocabuntur.*

Non est Deus dissensionis, sed pacis, qui pacificavit in sanguine unigeniti filii sui quæ in cœlis, et quæ in terra. Qui enim motus interiores pacificant in servitutem, et in obsequium Christi, qui cum proximo pacem habent, qui fratres ad pacem recon-

ciliant, super istos pax Domini requiescit, et requies Dei vocandi sunt. Pacifici enim Filii Dei vocabuntur. Inquire ergo pacem et persequere eam: sunt reliquiæ homini pacifico. Vis videre reliquias hujus pacis? Hanc pacem sequitur pax æterna: et utramque pacem dat Dominus. Sicut scriptum est: pacem super pacem dabit Dominus. Utramque pacem evidenter insinuat ubi dicit: Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Premat mundus, premat corpus, impugnet diabolus. Si pacem habeas cum proximo ad Deum, et cum Deo ad proximum: si facias quod apostolus ad Hebræos monet dicens: Pacem sequimini cum omnibus hominibus, scias quia Dominus posuit fines tuos pacem. In pace factus est locus tuus, et potes dicere confidenter: In pace in idipsum, dormiam, et requiescam. Pax enim multa, Domine, diligentibus nomen tuum, et non est illis scandalum. Duo debemus Deo et proximo: gloriam Deo, pacem proximo. Ideo angelus inter Deum et hominem sapientissime distinguebat dicens: Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Summa siquidem sapientia est nihil omnino diligere præter Deum, aut propter Deum. Hæc est sapientia Dei pudica, sicut Jacobus dicit: Sapientia Dei primum quidem pudica est: deinde pacifica. Pudica est in virtutibus se exercens, ut se immaculatum ab hoc sæculo custodiat, et sic fructum æternæ pacis et beatitudinis acquirens. Dominus enim virtutem populo suo dabit, et sic Dominus benedicet populo suo in pace. Testimonio namque Jacobi, fructus justitiæ seminatur in pace: ideoque justitia et pax osculatæ sunt. Justitiam et pacem conjungit quasi in uno osculo Paulus. Justificati, inquit, ex fide pacem habeamus ad Deum. Dat Dominus justitiam ut virtutem: pacem vero ut præ-

mium, et benedictionem juxta illud: Dominus virtutem populo suo dabit: Dominus benedicet populo suo in pace. Est tamen pax quæ nec est meritum, nec præmium: pax quam Dominus odit: pax scilicet terrenæ voluptatis: de qua Dominus dicit, non veni pacem mittere in terram, sed gladium. Pax enim quæ in deliciis carnis exercetur, pessima est: Teste propheta qui dicit: Zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns. Pax, pax et non est pax. Hanc enim pacem momentaneam sequitur amaritudo æterna. Ecce, inquit, in pace mea amaritudo amarissima. Nam quum dixerint pax et securitas, &c. repentinus superveniet interitus, et dolot sicut in utero habens, et non effugiet. Est pax proditoria, de qua scriptum est: Homo pacis meæ in quo speravi, qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem. Hanc exercuit Joab in Abner et Amasiam, ideo non est scriptus in catalogo fortium. Est pax seductoria, de qua Jeremías: O Sedecia, viri tui pacifici seduxerunt te. Pacem tuam Domine relinque nobis: pacem tuam da nobis. Da pacem Domine in diebus nostris: quia non est alius qui pugnet pro nobis. Impugnat nos mundus, impugnat nos caro, impugnat nos malignus spiritus: expugna Domine impugnantes nos. Loquere pacem in plebem tuam. Da Domine pacem sustinentibus te, sustinuimus et expectavimus pacem, et ecce turbatio. Circumdederunt me dolores mortis, et pericula inferni invenerunt me. Tribulationem et dolorem inveni. Quicquid enim sub sole est, tribulatio est, et afflictio spiritus. Viator et hospes sum in hac terra peregrinationis nostræ. Tria vero me de domo ejiciunt: fumus, stillicidium, et litigiosa mulier. Amor scilicet mundi, et concupiscentia oculorum, et caro uxor pessima. Vere Filius Dei essem, si hæc patienter,

et pacifice sustinerem, et possem dicere cum propheta: Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus. Verum in miseriis non subsistet. Quæ enim fortitudo mea et sustineam? Si dederis mihi, Domine, gratiam sustinendi infirmitates meas, sufficit mihi gratia tua. Miserere mei Domine quoniam infirmus sum. Infirmus et debilis sum, et irruerunt in me fortes iniqui. Circumdederunt me inimici mei dicentes, Deus dereliquit eum, persequimini, et comprehendite eum, quia non est qui eripiat. Domine vim patior, responde pro me. Quid enim respondebo quum ipse fecerim? Re vera ego tecum sum: feci. Nam et propheta dicit: Viæ tuæ, et iniquitates tuæ fecerunt hæc tibi: et quis iniquior mihi quam ego? Quis ita ingeniosus est in mortem meam? Quis ita, ut ego, quærit animam meam in interitum? Quis ita cogitat præripere præclaram hæreditatem meam mihi, et repellere pretium meum? Patior, et utinam pro justitia, et non pro iniquitatibus meis: sed si pro iniquitatibus meis pœnam sustineo, pro me patior, non pro Christo Princeps apostolorum dicit: Nemo vestrum patiatur ut fur, aut homicida, aut alienorum appetitor: sed si benefacientes et patientes sustinetis, beati. Beati enim qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.

49. De eodem Festo.

Matt. 5. *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.*

Omnes virtutes quas in constructione scalæ cœlestis annumeravimus, per patientiam confirmantur.

Nam vidua est virtus quam non patientia firmat. Patientia siquidem 8va ponitur in scala Jacob, et 8va redit ad caput: propterea prima et ultima, id est voluntaria paupertas, et patientia inter persecutiones regnum cœlorum non in promissione, sicut aliæ virtutes, sed in possessione et proprietate recipiunt. Mites possidebunt terram: lugentes consolabuntur: esurientes saturabuntur: misericordes misericordiam consequentur: Mundi corde, et pacifici Deum videbunt, et Dei Filii vocabuntur. Beati autem pauperes spiritu, et qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Alii immittuntur in expectationem: isti statim mittuntur in possessionem hæreditatis æternæ. Pulchre et eleganter sibi conveniunt in merito et præmio patientia et paupertas. Vera enim pro Christo paupertas, et vera patientia Christi pauperum. In hoc tamen differt spiritualis pauper a Martyre, quia tormenta et cruciatus, quos pauper diutissime sustinet in camino et frixorio paupertatis, recompensantur in Martyre compendio momentaneæ passionis. Utrobique tamen patientia Martyrem facit. Ad Martyres dicitur: In patientia vestra possidebitis animas vestras. De pauperibus scriptum est: Patientia pauperum non peribit in finem. Hoc est semen bonum, quod cecidit in terram bonam, et fructum affert in patientia. Apostolus in secunda ad Corinthios monet nos ut exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia. Magna est virtus patientiæ. Melior est homo patiens, teste Salomone, viro forti. Inæstimabiliter enim melior est qui torquentem patienter sustinet: quam qui patientem crudeliter torquet. Eremita quidam percussus ab arreptitio, ei aliam maxillam patienter præbuit: et exiit dæmon clamans: Sola patientia me vicit: sola patientia me ejecit.

Ubi est, fratres, patientia nostra? Pro verbo levi irascimur et vindictam irascendo expetimus, et inter molestias satis despicabiles sustinentiam perdimus. Væ autem his qui perdiderunt sustinentiam. Ego ipse mihi testis sum: quia nullam prorsus molestiam ferre possum. Si tamen saperem, ego temporaliter me punirem delicatus, et voluptatibus assuetus, infirmus et impatiens talium. O si me punire, et corripere aut nolo, aut nequeo, aut horreo, tu me Domine argue: tu me corripe: Beatus enim homo qui corripitur a Domino. Verba tua sunt: Ego quos amo arguo, et castigo. Utinam corripiat me justus in misericordia, non in ira, non in furore. Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me. Ira est in purgatorio: furor in inferno. Sic me corripias, ne corrumpas: sic emendes, ne destruas, et ne de me dicatur: Destruxisti eum ab emundatione. Destructorius potius quam purgatorius mihi erit ille ignis terribilis, si expectavero eum: quomodo purgavit Dominus filios Levi. Sedebit enim quasi ignis conflans, et emundans argentum. Tunc omnis violenta prædatio cum tumultu, et vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem et cibus ignis. Ipse est qui per Joelem dicit: Mundabo sanguinem eorum, qui non mundaverunt. Et quis ex nobis poterit habitare cum igne devorante? Aut quis stabit cum ardoribus sempiternis? Melius est hic ardere amore Dei, quam ibi torquere ardore terribili. Hic potes mitigare incendium gehennale pœnitentialibus lacrymis, sicut pueris tribus factus est fornax Babylonis ventus roris. Igne dilectionis ardebat illa de qua dictum est: Dimissa sunt ei peccata multa: quoniam dilexit multum. Hoc igne vehementer arserunt patriarchæ, et prophetæ, apostoli, martyres, confessores, et virgines, et cæteri qui

in stadio hujus vitæ currentes obtinuerunt bravium, et pro temporali afflictione adepti sunt requiem sine fine. Et quid facimus, fratres, quare non acceleramus ut ingrediamur in illam requiem? Apostolo teste, vocati sumus ut benedictiones hæreditate possideamus. Nos autem de longe videmus patriam nostram: et de longe salutamus eam: imo quantum possumus, fugimus, et elongamur ab ea, et pro nihilo habuimus terram desiderabilem. Domine Jesu Christe, scimus quia in domo Patris tui multæ mansiones sunt, ubi parasti sanctis tuis lucidissimas mansiones. Habebit enim unusquisque in æterna gloria locum, juxta suorum exigentiam meritorum. Et nos infelices ubi erimus? Sane si iniquitates observaveris Domine, si secundum malitias nostras feceris nobis, scio quia non est nobis pars, neque sors in hæreditate sanctorum. Erimus ne cum virginibus, qui computruimus in stercoribus nostris bibentes urinam peccatorum nostrorum? Et quæ conventio lucis ad tenebras: castitatis ad illecebras: munditiæ ad immunditiam? Non habebit ille cum virginibus locum, qui maculavit infinitis luxuriæ sordibus, aut in corpore, aut in desiderio concupiscentiæ corpus suum. Quæ vero potest nobis esse confessio cum confessoribus, et martyribus, et apostolis? Nos enim nec probavit martyrii pœna: nec exercuit pœnitentiæ rigor: nec insignivit vitæ sanctimonia: quare vix nemo videbit Deum. Non oportet nos cum angelis aliquod expectare consortium: abominantur enim nos: nam tota conversatio nostra fœtet in naribus angelorum. Restat ergo ut simus cum eo cui servivimus: ut eamus cum maledictione in ignem æternum qui paratus est diabolo et ministris ejus. Exultabunt sancti in gloria: nos torquebimur in gehenna. Justum enim judicium Dei est, teste Apostolo ad Romanos, ut quos benig-

nitas Dei, et patientia ad pœnitentiam non adduxit: secundum duritiam suam, et impœnitens cor, iram reservent sibi in die tremendi judicii Dei. Mittentur ergo impii in tenebras exteriores, ubi umbra mortis et nullus ordo. Dominus in ira sua perturbabit eos, et devorabit eos ignis. Ponet eos ut clibanum ignis in tempore vultus sui, idest in tempore suæ indignationis et iræ. Ignis eorum non extinguetur, et vermis eorum non morietur. Succensus est ignis in furore suo: et ardebit usque ad inferni novissima. Ignis sulphur, et spiritus procellarum: ibi mors depascet eos: ibi erit fletus, et stridor dentium: ibi erit stridor catenarum ardentium, prementium, urgentium, et non consumentium: ibi, sicut dicit Sophonias, erit vox clamoris a prima porta, et vox ululatus a secunda. Sicut enim sancti duplicem stolam glorificationis accipient in anima et corpore: ita diploide, idest duplici confusione animæ scilicet et corporis damnabuntur. Agamus pœnitentiam, fratres, dum licet: tempus enim breve est: finis dubius: Judex terribilis: pœna incogitabilis, interminabilis, et intolerabilis. A qua nos liberare dignetur per merita sanctorum omnium, qui in sanctis suis gloriosus est Jesus Christus. Amen.

50. De uno Confessore.

Eccli. 45. *Dilectus Deo et hominibus beatus Moyses cujus memoria in benedictione est.*

Si fructum divinæ dilectionis attendimus: fructus æternæ salutis est, et lignum vitæ apprehendentibus

eam. Hæc est enim caritas, de cujus radice bona universa procedunt: inter cujus fructus computatur gaudium, et pax in Spiritu Sancto. Uberrima est hæc arbor, unde si aliquis ei impenditur ad culturam, idipsum multiplicato fœnore fructum recompensat. Nam si Deum diligimus, plus ab eo diligimur. Mensuram enim bonam et confertam, et coagitatam, et supereffluentem dabit in sinum vestrum. Dilectio siquidem vestra, quasi scintillula ad comparationem illius effusæ, et abundantissimæ caritatis divinæ. Si Christum ad dilectionem prævenire volumus, ipse anticipat vias desideriorum nostrorum, et dilectionis suæ gratia nos præcurrit. Nam ab eo est si eum diligimus, et ut eum diligamus sua nos dilectione prævenit: non quia priores dilexerimus eum, dicit Joannes, sed quia prior dilexit nos. Prior diligit nos, qui in benedictionibus suis ubique nos prævenit: sed divinæ dilectionis irrefragabile quærimus argumentum. Deus Dei Filius animam suam pro nobis posuit, quum majorem dilectionem nemo habeat, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Hæc dilectio fortior fuit quam vita, quia vitam abstulit: fortior fuit quam mors, quam etiam destruxit qui mortis habebat imperium, et mortem omnino absorbuit et delevit. Præter hanc generalem et communem dilectionem, in qua et per quam vult Dominus omnes salvos fieri, et ad agnitionem sui nominis venire: est alia dilectio, infusio scilicet gratiæ et infusæ conversatio. Hæc est quæ hominem dilectum Deo facit. Certissime autem constat eum a Deo diligi, qui Deum diligit, et quoniam dilectionis probatio est exhibitio operis, constat denuo quia is Deum diligit, qui Dei mandata custodit. Si quis diligit me, ait Dominus, sermones meos servabit. Diligamus, dicit apostolus, non verbo, vel

lingua, sed opere et veritate. Ideo proculdubio Deum diligit, qui odit ea quæ Deus odio habet, scilicet iniquitatem et vanitatem et hujusmodi. Sicut scriptum est: Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Et illud: Odisti observantes vanitatem supervacue. Hac dilectione ductus et tractus Apostolus omnia quæ in mundo fuerant ei lucra, propter Christum arbitratus est detrimenta. In caritate itaque radicatus dicebat: Quis me separabit a caritate Christi? Tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius? Primum in dilectione Dei est odire malum et diligere bonum. Porro nemo vere diligit Deum, nisi prius odio habeat malum. Qui diligitis Deum, dicit Propheta, odite malum. Sed hoc non sufficit: exigitur enim ut sermones et mandata diligat, et diligendo custodiat. Unde Propheta: Meditabor in mandatis tuis quæ dilexi, et levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi nimis. Multi siquidem certissime sciunt utrum Deum diligant: sed an a Deo diligantur ignorant. Quis enim novit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit? Quis scit de seipso si sit dignus amore vel odio? Paulus apostolus licet constantissime dicat: Certus sum quia nihil me separabit a caritate Dei, ipse tamen quasi suffragia intercessionis alienæ mendicans, Obsecro, inquit, vos per Dominum Jesum Christum, et per caritatem Spiritus Sancti: ut adjuvetis me orationibus vestris. Judicia Dei abyssus multa. Quibusdam misericors est quos odit: quosdam vero diligit quibus videtur iratus. Misereamur, inquit, impio, et non discet facere justitiam. Miseretur impiis, ut cum hominibus non flagellentur, et dimittit eos secundum desideria cordis eorum: ut eant in adinventionibus suis, ut apponant iniquitati ad iniquitatem: ut qui in sordibus est,

sordescat adhuc. Verumtamen, Domine, propter dolos posuisti eis, allisisti eos dum allevarentur. Præparant sibi stulti et infelices in istis præsentibus miseriis sententiam iræ interminabilis, et mortis æternæ judicium. Ideo dicit Sapiens: Prosperitas stultorum perdet eos. Vere stulti sunt qui Dei misericordias non dijudicant, et iram futuri Judicis non attendunt. De ira dicit Propheta: Quis novit potestatem iræ tuæ? De miseriis etiam dicit: Quis sapiens et custodiet hæc, et intelliget misericordias Domini? Ille siquidem qui in veritate Deum diligit, nam ipse est qui a Deo diligitur, inter iram et misericordiam Dei oculo perspicaciore discernit: scit quia flagellat Deus omnem filium quem diligit: et ideo cor suum deliciis aut divitiis si affluant, non apponens, omne gaudium existimat quum in varias tentationes inciderit. Iste proculdubio et electus et dilectus est a Deo: sed quum dicatur dilectus a Deo, quare apponitur et hominibus? Quid sibi vult ista conjunctio dilectionis divinæ et humanæ? Quæ conventio lucis ad tenebras, vitæ ad mortem, salutis ad confusionem? Nonne qui hominibus placent confusi sunt, quia Deus sprevit eos? Quid est favor humanus, nisi ventus urens, aer pestilens, et aura corrumpens? Quid est hominum dilectio, nisi occultum Dei odium? Latro insidians, coluber in via, cerastes in semita mordens ungulas equi, ut cadat ascensor ejus retro. Homo siquidem gratiæ captator humanæ, juxta verbum Job, ponitur super ventum, et sic vir vanus erigitur in superbiam: sed omnia merita ejus modico flatu favorabilis auræ in nihilum disperguntur. Ipse etiam tanquam ascensor superbiæ, devolvitur in præcipitium et ruinam. Porro sicut fides, quæ per dilectionem operatur, dilectum Deo facit: sic mansuetudo, sive lenitas hominem ho-

minibus amabilem reddit: ut a Deo per dilectionem sanctificetur, et ab hominibus pro mansuetudine et lenitate sua tanquam sanctus Domini diligatur. Sicut scriptum est: In fide et lenitate sanctum fecit illum Dominus. Dilectio ergo Dei modis omnibus quærenda est: dilectio vero hominum quærenda quidem non est, sed si oblata fuerit, rejici dedignanter, aut contemni non debet; quum ipsa veritas dicat: Sic luceant opera vestra coram hominibus, ut glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est: quatenus quod de unigenito Dei Filio dicit, etiam de adoptivo dicatur: Pater, clarifica Filium tuum, ut et Filius tuus clarificet te. Apostolus idipsum consulere et monere videtur: Providentes, inquit, bona, non solum coram Deo, sed coram hominibus. Deo quidem displicere non credo, si quis hominibus placeat, mansuetudinis obtentu, vel intuitu sanctitatis. Nam ipse, qui est factor hominum ac redemptor, quorumdam faciem, ita quodam placore, quadam hilaritate favorabili serenat, ita quodam cœlesti dono dicta et facta eorum gratificat, ut corda hominum sibi concilient ipso visu, et his quasi angelis humani favoris reverentia impendatur. Deo igitur debemus fidem, hominibus lenitatem: fidem cujus condimentum sit dilectio, ut, diligendo Deum, ab eo diligamur, in lenitate vero et mansuetudine exemplar et forma vivendi aliis existamus. Sane lenitas in homine notabilis est, nisi aliquo sale rigoris condita sit. Unde et in Heli lenitas damnata est. Ideoque quum Magister veritatis diceret: Discite a me quia mitis sum et humilis corde: ut sale humilitas condiretur, præmisit salem habere in nobis. De fide illud dicimus, quia quum justus ex fide vivat, fides non vivificat, sicut mortificat, nisi socia dilectionis existat. Multi enim credunt: sed fides

eis potius est ad mortem. Nam quum dæmones credant et contremiscant: isti deteriores infidelibus et dæmonibus credunt, sed non diligunt: credunt et omnino contemnunt. Ideoque in die iræ sibi thesaurisant terribile judicium, et qui modo non timent, etc. ab auditione mala non timebunt, pro abysso malitiæ suæ habituri ignis causa timoris et horroris abyssum, et pro contemptu damnationis æternæ supplicium. Quam a nobis avertere dignetur, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

51. In eodem Festo.

Cant. 6. *Anima mea conturbata est propter quadrigas Aminadab.*

Sponsa in Cantico amoris, scilicet Ecclesia, Redemptori conqueritur de quadrigis Aminadab, quod non sint in ea reverentiæ et honores qui debuerant. Aminadab interpretatur spontaneus, idest Christus, qui pro nobis sponte morti se obtulit. Oblatus est enim quia ipse voluit. Hujus aurigæ quatuor Evangelistæ intelliguntur, qui verbum salutis olim per quatuor partes mundi publice deferentes fructum fecerunt multiplicem, et de semine verbi Dei multiplices manipulos justitiæ retulerunt. Conqueritur ergo Ecclesia quod hodie alligatum est Verbum Domini in ore Prædicatorum, plicatus est liber, et hi quibus commissa erat annona dominici Verbi, frumenta abscondunt in populis, et evenit verbum illius lamentatoris prophetæ: Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis. De his quadrigis, et de

rotis earum dictum est in Ezechiele: Quia erat earum similitudo una quasi esset rota in medio rotæ: in quo notatur quod unum Testamentum alteri Testamento est simile et conforme. Nam sicut in veteri Testamento erant præcepta judicia et promissa: sic et in novo. Sicut unus ibi Legislator et multi ministri: sicut ibi Duodecim Prophetæ ex una parte, et ex altera quatuor: sic in tempore gratiæ sub Christo, lxxii discipuli sunt constituti, xii Apostoli, iv Evangelistæ: quorum testimonio tam septuaginta duorum, quam xii prædicatio firmaretur, et scriptis generaliter publicaretur. Isti quatuor in Ezechiele, et in Apocalypsi Joannis per quatuor animalia designata sunt. Matthæus præfiguratus est per hominem, quia ejus intentio in Evangelio est circa Christi humanitatem: unde et ab ejus temporali generatione assumit Evangelicæ narrationis initium. Marcus Leoni assimilatur: quia circa Christi Resurrectionem specialiter versatur. Unde in die Resurrectionis Evangelium ejus in Ecclesia recitatur. Lucas significatur in vitulo: quia circa narrationem Passionis specialiter intendit. Vitula enim hostia Sacerdotalis est: unde et a Sacrificio incipit. Joannes designatur per Aquilam: quia divinam generationem quasi tuba incomprehensibilis Theologiæ intonat. Cæteris gradientibus in terra cum Christo: ipse tanquam aquila, imo plusquam aquila omnibus cæteris altius volat. Et licet singuli speciales et proprias intentiones habeant circa Christum, quadripertita tamen est singulorum intentio: dum de Christi Nativitate, Passione, Resurrectione, et Ascensione loquuntur. Ideoque et hæc animalia quatuor facies habere videntur. Erant, inquit, quatuor facies uni. Vel ideo dicuntur habere quatuor facies: quia de illo tractant, illum prædicant, qui quatuor illas facies in seipso comple-

vit. Ipse namque est homo nascendo, vitulus patiendo, leo resurgendo, aquila ascendendo. Conturbata est ergo sponsa pro quadrigis Aminadab. Non est qui faciat verbum Evangelistæ, non est qui annunciet pacem populo, qui Evangelizet bona, qui verbo et exemplo instituat ad æterna. O quam speciosi sunt pedes Evangelizantium pacem, Evangelizantium bona, sed non omnes obediunt Evangelio: imo vel pauci vel nulli. Quum enim Evangelium doceat mundum contemnere, paupertatem diligere, vitam præsentem odio habere, cœlestia et æterna tantum quærere: nos Evangelium postponentes, et derelictis quadrigis Aminadab quæ ducunt ad vitam, currimus in curribus Pharaonis ad mortem. Currus Pharaonis multiplices sunt: quos in hac regione nostra sæpius invenire possumus, et videre. Est currus malitiæ, currus luxuriæ, currus avaritiæ, currus superbiæ, currus invidiæ. De aliquibus dicamus, ut in eorum forma aliorum formentur exempla. Currus malitiæ habet quattuor rotas, sævitiam, impatientiam, audaciam, impudentiam. Veloces sunt rotæ istæ in malum: velox est currus iste ad effundendum sanguinem. Currus luxuriæ quatuor habet rotas, ventris ingluviem, immunditiæ libidinem, vestis mollitiem, soporis et ocii resolutionem. Rotæ quibus avaritia trahitur, sunt tenacitas et rapacitas, sollicitudo habendi, et timor perdendi. In omnibus istis curribus temones sunt Dei contemptus, et oblivio mortis. Alios currus de exercitu Pharaonis sibi potest formare ad libitum diligentia singulorum. Isaias: Multiplices sunt ejus equi et innumerabiles quadrigæ ejus. Verumtamen quia scriptum est: Hi in curribus et hi in equis: nos autem in nomine Domini Dei nostri. Omissis curribus Pharaonis in quibus est animarum perditio, revertamur ad quadrigas Aminadab,

in quibus est salus, sicut Propheta dicit: Quis ascendet super equos tuos, et quadrigæ tuæ salvatio? Sicut habet Pharao currus suos: sic suos equos suasque quadrigas habet vester Aminadab. Nonne quadrigam faciunt justitia, prudentia, temperantia, fortitudo? Nonne hic est currus et quadriga Eliæ? Istam quadrigam trahunt non solum quatuor Evangelistæ, sed quatuor status religiosorum, incipientium, proficientium, currentium, pervenientium. Vultis videre quadrigas nostri Aminadab, euntes ad vitam æternam adeo multiplices sicut sunt quadrigæ in nundinis. Una quadriga est devotio, oratio, lectio, meditatio. Alia quadriga est cordis contritio, oris confessio, peccati satisfactio, delicti evitatio. Est et alia quadriga odium mundi, contemptus sui, compassio Christi, amor Dei. Sed et fides Incarnationis, Passionis, Resurrectionis, et Ascensionis unam quadrigam amplissime tibi faciunt. Est alia forte angustior, puritas conscientiæ, asperitas vitæ, humilitas obedientiæ, austeritas disciplinæ. Si Sacræ Scripturæ volumina circa inquisitionem talium diligenter revolvantur: prius deficeret lingua quam verba. Sed quid est quod dicitur: quia Spiritus vitæ erat in rotis, nisi quia vita æterna est in Evangelistarum Scripturis? Ideo animalia ibant et non revertebantur: quia spretis temporalibus ad cœlestia suspirantes, nequaquam iterum ad terrena revertuntur. Nam qui semel ad aratrum manum misit, si retro respiciat, indignum se judicat regno Dei. Ideo eorum quæ retro sunt oblitus, dicit apostolus, ad anteriora me extendo. Hoc hodie nos erudit, et informat exemplo currus et auriga veri Israel beatus Matthæus, qui semel vocatus a Domino, et de teloneo assumptus, non iterum ad vectigalia et ad opera mundana reversus est. Et si Petrus post conversionem

ad usum piscatoriæ artis redierit: iste tamen ad mundanæ occupationis angustias, et ad vomitum prioris vitæ non rediens, nobis conversionis exemplum et formam exhibuit in perseverantia sanctitatis. Ibant, inquit, animalia, et non revertebantur. Certe partem cum istis animalibus non habetis, si postquam exivistis de Ægypto hujus sæculi, iterum affectatis allia, et pepones Ægypti. Porro multi sunt qui quum sint mundo mortui, tracti affectione parentum, et si non pedibus, tamen affectibus ad sæculum revertuntur. Seductrix illa pessima et blandissima adulatrix parentum affectio, multos in æternæ perditionis foveam trahit: dum amor qui in eis mortificatus erat, occasione parentelæ iterum reviviscit. Sic ergo primam fidem irritam facientes amant in aliis, quod in se odio habent: et amorem carnis obumbratæ caritatis imagine palliantes pro amicis et domesticis suis ponunt stulte et creduliter animas suas. Amicis et domesticis suis dico: sed inimici hominis domestici ejus. Vellet enim amicus et domesticus ille, quod ab ipsis sustentationem usurpares tibi aliquid proprium, suo tantum desiderio satisfacere volens, et æternum tuæ animæ dispendium non attendens. Unum tibi dico, si quid proprium habes, jam non habes aliquid commune cum Christo. Recordare quia mortuus es mundo, et parentibus tuis et complantatus similitudini mortis Christi. Tuam ergo vitam, quæ abscondita est cum Christo, in Deo noli perdere pro eis: quia de tua perditione non curant: dummodo a te qualitercumque quod volunt obtineant. Vocavit vos Dominus de Ægypto hujus sæculi, de mari hujus mundi, de medio pravæ ac perversæ nationis. Nolite ad eam recurrere: nam recursus iste, recursus ad inferos. Vocavit vos Dominus de medio Babylonis, de Ur

Chaldæorum, de teloneo Matthæi. Agnoscite vocationem vestram et perseverate in ea: non Matthæus ad teloneum, nec vos redeatis, fratres, vel facto, vel desiderio in Ægyptum. Scio quia de partibus illis frequenter veniunt cyniphes et ranæ et musca Ægypti gravissima. Non ista, quæso, non ille esus carnium vos subvertant: sitis memores vocationis vestræ. Veni, inquit Dominus, vocare peccatotes ad pœnitentiam. Matthæus huic dicto aut edicto potius causam dedit. Omnes siquidem peccavimus, et egemus gratia Dei. Si enim dixerimus quod peccatum in nobis non est, nosmetipsos seducimus, et veritas in nobis non est: et quis confidat se habere mundum cor? Quum omnia bene fecerimus, dicit apostolus, dicere debemus: quia servi inutiles sumus. Nam, juxta prophetam, omnes justitiæ nostræ quasi pannus menstruatæ. Quid autem dicam de nobis sæcularibus, qui Sanctorum conversionem audimus et videmus assidue, et in nullo conterimur aut movemur? Hodie, dicit Dominus, si vocem meam audieritis, nolite obdurare corda vestra. Nos vero more aspidis surdæ et obturantis aures suas ad vocem Christi obsurdescimus: et obturamus aures nostras, ne audiamus bonum. Non possumus causari, quod Dei gratia nobis desit: sed ipse causari potest quod ejus gratiæ nos desumus, et quoties vocat nos ad salutem, claudimus cordis oculos, et ei vertimus humerum recedentes. Desidero tamen frequenter omnia reliquisse pro Christo, omnia fecisse vellem, et affecto frenum obedientiæ et jugum voluntariæ paupertatis. In voto habeo quod ex toto convertar: sed hinc socia pusillanimitas, hinc amica carnis affectio, hinc divina ambitio me distrahunt, et a proposito conversionis, et sanctæ conversationis avertendo pervertunt. Scienter itaque desipio, et

prudenter pereo, nam pravi est differre salutis propositum et pœnitentiam prolongare usque in extremæ vitæ articulum, et mortis æternæ periculum. Scio quia terribilis est Dominus in judiciis super filios hominum, et tamen ejus judicia districta, et subita vel non timeo, vel timere dissimulo. Nonne dissimulat qui vulneratus ad mortem, salutarem respuit medicinam? Medicina peccatorum pœnitentia est. De hoc Salomon dicit. Medicinam creavit altissimus, et stulti despiciunt eam. Nonne cognati et amici nostri singulis fere diebus subito casu rapiuntur ad mortem? Tendit in eos Dominus arcum suum, et in eo paravit vasa mortis, dans nobis significationem ut fugiamus a facie arcus. Nos autem nihilominus sequentes vanitates et insanias falsas, litigamus, ædificamus, congregamus, non attendentes vocem illam tonitrui terribilis, et tubæ judicialis: Stulte, hac nocte repetent animam tuam a te: quæ præparasti cujus erunt? O fons misericordiæ, O misericordia, O bonitas, O benignitas, Deus, ne derelinquas me, trahe me post te: pedem movere non possum, quia infixus sum in limo profundi: oneratus etiam sum, quia iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, confido tamen quia si me traxeris, curram in odorem unguentorum tuorum. Si ad nuptias quæ paratæ sunt intrare aut nolo, aut nequeo, tu me benignissime Jesu, compelle intrare; quia si per te non intravero, intrare non possum. Qui vivis et regnas Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

52. In Dedicatione Ecclesiæ.

Psal. 121. *Jerusalem quæ ædificatur ut civitas: cujus participatio ejus in idipsum.*

Tripliciter accipitur Jerusalem, civitas illa sanguinaria, quæ occidit prophetas, de qua dicitur: Non capit perire prophetam extra Jerusalem: quam posuit Dominus in signum et portentum omnibus civitatibus: in argumentum iræ, et indignationis suæ, lapidem oneris, lapidem offensionis in gentibus. Est et Jerusalem ecclesia militans, quæ habet tabernaculum suum sub sole, et militat in terris. De ista dicitur: Surge, illuminare Jerusalem. Est et Jerusalem triumphans ecclesia congregata ex angelis, et spiritibus beatorum. De ista dicit: Jerusalem quæ sursum est, libera est, quæ est mater nostra. Est etiam et Jerusalem quarta, modica et exilis, quæ licet non sit civitas, tamen est ut civitas. Ideoque et illam intelligo, quando scriptum est: Jerusalem quæ ædificatur ut civitas. Nec enim vere est civitas, quæ est ut civitas, nec vere castrorum acies, quæ est ut castrorum acies ordinata. Potius est domus quam civitas, et vere domus: quia domus Dei et porta cœli. Si autem domus Dei est, videte ne per eam transeat incircumcisus et immundus. Domum tuam, Domine, decet sanctitudo. Domus ista, locus iste ad hoc Deo dedicatus et sanctificatus est, ut in ipsa placabiles hostiæ offerantur Deo. In tempore placationis factus est locus iste, custodia gratiæ, et devotionis accepta oblatio, et in tempore iracundiæ factus est reconciliatio. Locus iste volentibus commorari in eo, domus est orationis, domus refectionis, domus requietionis. Orationis sicut scriptum est: Domus mea domus orationis vocabitur.

Domus refectionis: unde dicitur: Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea. Habitantes reficiuntur non ex solo pane, sed ex omni verbo quod procedit ex ore Dei. Locus requietionis est: nam super habitatores ejus loci Spiritus Domini requiescit. Super quem, inquit, requiescet Spiritus meus: nisi super humilem et mansuetum et trementem ad verba mea? Hic est locus requietionis Jacob. Legitur in Genesi, quia quum Jacob egressus de Bersabee, pergeret in Haran, volens in nocte quiescere, supposuit lapidem capiti suo, et vidit scalam in somnis et angelos ascendentes et descendentes, et Dominum innixum scalæ. Quumque evigilasset, ait: Vere Dominus est in loco isto. Jacob supplantator: Bersabee puteus abyssi et desperationis. Profectus Bersabee pergebat in Haram, quod interpretatur sublimis: sed iterum quiescit et dormit in loco, qui dicitur Bethel, idest, domus Dei. Hæc est forma viæ et vitæ nostræ, qui egressi sumus de puteo interitus, de puteo iniquitatis et desperationis: de quo justus orat ut non urgeat super eum puteus os suum. Sic et Abraham quandoque egressus est de Ur Chaldæorum, de potestate dæmonum, et incendio vitiorum. Dormitis in transitu hujus vitæ inter medios cleros, inter duas sortes, inter mundanam vitam quam fugitis, et supernam, quam quæritis. Est inter vos qui dormit et quiescit. Sed terrena sapientia æternæ retributionis præmia non attendit: de quiete istius dictum est: Viderunt eum hostes: et deriserunt sabbata ejus. Angelos autem aspicit qui non in terra, sed in lapide adjutorii caput ponit. Qui in terra dormit, qui in terrenis sepultus est, neque corde, neque oculo vidit. Qui autem in lapide Christo quiescit, oculis quidem dormiens corde vigilat, et angelos videre meretur. Ego, inquit, dormio, et cor

meum vigilat. Qui autem in terra dormit, quia terrenis occupatus est, oculos clausos habet. Sicut in Ezechiele scriptum est: Terra autem sit ad fenestras, et fenestræ clausæ. Vos dilectissimi fratres, qui exivistis de Bersabee, de puteo mundanæ malitiæ ut veniatis in Haram, id est, in excelsum: in loco estis in quo luctatus est Jacob. Vos autem pugnare et luctari oportet: non solum adversus aerias potestates nequitiæ in cœlestibus, sed etiam adversus angelum Dei. De Jacob siquidem, cujus imitatores estis, scriptum est: quia contra Deum fortis fuit. Deum siquidem luctando tenebat dicens: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Quod autem cum Domino, et non cum angelo luctatus sit, ex verbis Domini patet. Cur, inquit, quæris nomen meum, quod est mirabile? Et Jacob: Vidi Dominum facie ad faciem. O felix lucta: O desiderabilis pugna: quæ fructum benedictionis extorsit. Si nervus femoris tangitur, non est curandum. Utinam non solum nervus femoris, unde propago generationis erumpit: sed totum corpus adeo desiccetur et mortificetur, ut moles corporea sensum multa cogitantem non deprimat: sed spiritus a terrenis et carnalibus liber in Haran, idest, in sublime ascendat. Gloriatur Deus in lucta hominis. Non est lucta, quando quis orat et effundit quasi aquam cor suum, et tamen Deus orationem suam repellit ad tempus, ut ille fortius compungatur. Ille iterum importune invadit Dominum, et fortius apprehendens dicit: Non dimittam te donec benedixeris mihi. Stetit Moyses in confractione adversus Dominum, et tenuit manum ejus ne deleret Israel. Ideo Jeremias deplorans non esse similem Moysi: Fortior, inquit, Domine tu fuisti et invaluisti. Et alibi: Aporiatus est Dominus, quia non est vir: et non est qui occurrat ei. Sed et Dominus per Ezechielem: Quæ-

sivi, inquit, virum qui interponeret sepem, et staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam, et non inveni. Et alibi: Non est qui exurgat et teneat me. Accingimini ergo virtute, et estote filii fortitudinis: rapite per violentiam regnum cœlorum: nam a tempore Joannis regnum cœlorum vim patitur. Vos igitur si fortiter in incœpto agone contenditis, non solum rapietis regnum cœlorum: sed ipsum regem cœlorum. Tot vulneribus confossus est, tot flagellis afflictus, tantum sanguinis per sudorem, per verba, per lanceam, per clavos emisit: quia quum esset speciosus forma præ filiis hominum: jam non est in eo species neque decor. Sed et illa caritas adhuc durat, quæ illum vicit et exinanivit usque ad mortem. Non poterit vobis resistere, si imitatores fueritis illius caritatis. Si diligitis Christum sicut dilexit vos, permittet se vinci, et gaudebit se et regnum suum capi. Gaudebitis et vos, sicut qui lætantur in messe: sicut victores capta præda quando dividunt spolia: recipientes mercedem laborem vestrorum in cœlesti Jerusalem, visionem supernæ pacis, visionem, apprehensionem et benedictionem illius, qui est vita æterna Jesus Christus, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

53. De Sapientia Multiplici.

Eccli. 14. *Beatus vir, qui in sapientia sua morabitur, et qui in justitia meditabitur, et in sensu cogitabit circumspectionem Dei.*

Multi quæsierunt sapientiam et non invenerunt: multi invenerunt et non tenuerunt. Beatus autem qui in sapientia morabitur. Salomon invenit sapien-

tiam, sed non est moratus in ea, qui per fœminas alienigenas alienatus a sapientia insipiens factus est. Sed et philosophi sapientiam invenerunt: nec in sensu cogitaverunt circumspectionem Dei. Qui quum Deum gloriæ cognovissent, non sicut Dominum glorificaverunt: sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum, et dati sunt in sensum reprobum, servientes potius creaturæ quam creatori. Summa sapientia est quam mundus iste stultitiam reputat, sapientiam Christi: immo sapientia Christus est: qui, juxta apostolum, factus est nobis a Deo non solum sapientia, sed justitia, et sanctificatio, et redemptio. Ideò Paulus sapientiæ hujus scholis addictus, Nihil, inquit, arbitratus sum me scire, nisi Christum Jesum, et hunc Crucifixum. Bonum est inquirere et tenere hanc sapientiam, quæ est sanctificatio et redemptio. Quum omnis alia sapientia sit inflatio et perditio, hujus scholæ discipulus esse non potes. Qui non renunciat omnibus quæ possidet: non potest esse meus discipulus: immo qui non odit patrem et matrem et animam suam, non est me dignus. Bone Jesu! quid fecisti nobis sic? Moyses attulerat onus, quod neque nos, neque patres nostri portare potuerunt. Sperabamus quia veniens alleviares onera nostra, et nunc aggravas manum tuam. Nonne satis erant graves manus Moysi? Venisti ut scorpionibus nos cædas? Quæris materiam irascendi nobis, et perdendi nos. Nonne tu es Jesus Salvator, et non perditor? Quare præcipis quod non possum, patrem videlicet et matrem, et animam meam odio habere et diligere inimicum? Durus est hic sermo, et quis potest ipsum audire? Ad alias scholas irem, et alium magistrum mihi eligerem: sed audio Petrum respondentem, et pro se et pro aliis: Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ

æternæ habes. Si fingis laborem in præcepto, et duritiam in sermone: tamen scio quia magna est multitudo dulcedinis tuæ, quam abscondisti timentibus te. Ergo sperabo in te, cujus non potest sapientia falli, potentia vinci, benevolentia fatigari, caritas minui. Si flagellaveris, si combusseris, si secueris, si occideris me, sperabo in te Domine: dummodo adjuves me et doceas facere voluntatem tuam, fac tantum Domine signum in bonum, ut quæram te, et sperem in te. Bonus enim es sperantibus in te, animæ quærenti te. Scio quia qui tibi serviunt non sunt onerati, immo honorati: quia nimis honorati sunt amici tui, Deus. Scio quia omne jugum servitutis acceptum est in memoria dulcedinis tuæ, juxta verbum Isaiæ dicentis: Computrescet jugum a facie olei. Fratres, sanctus iste cujus hodie memoria in benedictione est, nec in schola philosophorum, nec in libraria Justiniani sapientiam quæsivit: eam tamen invenit, et in sapientia moratus, eam verbo et exemplo docuit, et quasi stella in firmamento cœli præ cunctis doctoribus nostri temporis gloria et honore fulsit. Ita Domine, promiseras per Danielem, et sic implevisti in isto: Qui docti, inquit, fuerint, fulgebunt sicut splendor firmamenti, et qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. Sermo siquidem ejus vivus, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti, tanto lepore dulcedinis, tanta gratia urbanitatis et suavitatis enituit: ut eo loquente, non videretur homo, sed Angelus loqui. Omnia etiam ejus scripta facultatem humanæ inventionis excedunt, et potius digito Dei quam humano ingenio dictata et scripta fuisse credenda sunt. Iste a pueritia sapientiam quæsivit: et affluens prudentia circumspectionibus et miraculis coruscavit. Ipse tanquam dominicæ vineæ strenuus cultor, in sancti-

tate et justitia coram ipso, omnibus diebus vitæ suæ, nullam diei horam ducens vacuam, de virtute in virtutem, de gradu in gradum perfectionis ascendens, diem sanctificationis in se plenissime consummavit. Sicut de eo et consimilibus scribit Salomon in Proverbiis: Justi semita quasi lux splendescens procedit, et crescit usque ad perfectum diem. Laxemus itaque, fratres, et resolvamus linguas nostras in laudem Domini, qui mirificavit hodie sanctum suum. Scimus quia bravium sui cursus assecutus est: et ad portum navigans feliciter introivit in potentias Domini, in abyssos lucis æternæ. Ideoque nos ei congaudere oportet: qui de labore ad præmium, de mœrore hujus sæculi ad gaudium transiit Angelorum. Licet anima ejus, dum sapientiam quærebat, soleret in hujus peregrinationis exilio devota meditatione penetrare cœlos, supernas mansiones intrare, diversitates amœnitatum circumspicere, salutare patres, Prophetis, Apostolis, Martyrum choris, et Confessorum contemplationis vehiculo interesse: omnia tamen per speculum, et in ænigmate tunc videbat. Nunc autem revelata facie in splendoribus Sanctorum, videt eum quem angeli concupiscunt, et in sapientia quam quæsierat, quam affectaverat in hujus corporis ergastulo positus, solutus vinculis carnis, juxta desiderium animæ suæ contemplando moratur. Beatus, inquit, qui in sapientia morabitur. Nunc eum secure beatum dicere possumus: qui dum peregrinaretur a Domino, dubium erat quem exitum esset habiturus. Et quis in hac terra dissimilitudinis de præmio vitæ æternæ potest esse securus? Quis scit si est dignus amore an odio? Quis scit quid crastina pariat dies? Mirabili enim arte et mirabiliori caritate ita gratiam suam dispensat Altissimus: ut quos diligit dubios de dilectione sua semper efficiat: ut quanto sunt incertiores,

tanto sint humiliores. Beatus enim qui semper est pavidus. Nunc mittit dura et aspera: nunc indulget blanda et prospera: visitat diluculo et subito probat, nunc mortificat, nunc deducit ad inferos, nunc reducit, nunc pauperem facit, nunc ditat, nunc humiliat, nunc sublevat. Et in his omnibus suæ proventum gratiæ operatur. Dicit tamen Paulus: Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. Reposita est mihi corona justitiæ: quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex. Ideo etiam dicit: Certus sum, quia nihil me separabit a caritate Dei. Sed certe Paulus erat, et ad tertium cœlum raptus fuerat: qui sic confidenter loquebatur, ipsi licebat dicere: Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Christus. Ita Christo adhæserat, ut esset unus Spiritus cum eo: ipse tamen quasi reprobari timeret a Domino, alibi dicit: Castigo corpus meum, et in servitutem redigo, ne quum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar. Job quem non reprehenderat cor suum in vita sua, de vita æterna securus, et de hac incertitudine loquens, Scio, inquit, quia in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. Idem etiam dicit: Quantus ego sum qui respondeam Deo? Si habuero quippiam justum non respondebo, sed meum Judicem deprecabor. Et quum invocantem me exaudierit, non credo quia audierit vocem meam. In turbine enim conteret me, et sine causa non concedet requiescere spiritum meum. Manifeste videtis, quia certitudo illa, quæ in Paulo et Job convalescit ad tempus, in eisdem ad tempus evanescit. Qui ergo stat, videat ne præsumat et cadat. Et quis præsumeret habere mundum cor? Omnes justitiæ nostræ quasi pannus menstruatæ. Quum omnia bene fecerimus, dicere debemus, quia servi inutiles sumus. Breves dies hominis sunt: paucitas dierum meorum

finietur brevi? Et novit solus Dominus qui sunt ejus: sed in proximo veniet dies, et illuminabuntur abscondita cordium, et videbit unusquisque utrum sit dignus amore an odio. Videre quod vos Dominus inveniat in sapientia commorantes. Summa sapientia est non Platonem legere, non Aristotelis versutias inversare: sed Christum diligere, Christo servire, et in hac servitute gratissima et fructuosa libenter, efficaciter, fideliter, ac finaliter permanere. Sic fecit et docuit Paulus. Sic fecit et docuit Bernardus: quorum sitis imitatores, si beatitudinis eorum vultis esse participes? Quod nobis præstare dignetur Jesus Christus, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

54. De Sacrificio Altaris.

Heb. 8.

Teste apostolo, qui secundum legem offerunt munera, exemplari et umbræ cœlestium offerunt. Christus autem melioris Testamenti mediator est, melioris dico sicut ab eodem apostolo sumpto de Jeremia propheta testimonio demonstratur. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et consummabo super domum Israel, et super domum Juda Testamentum novum: non secundum Testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum illorum, ut educerem illos de terra Ægypti. Testamentum diversis modis accipitur in sacro eloquio, voluntas, et ordinatio testatoris. Unde apostolus: Hominis Testamentum nemo spernit, aut superordinat. Et alibi: Testamentum in morte confirmatur. Dicitur

etiam testamentum colligatio impiorum. Juxta illud: Adversus te testamentum disposuerunt tabernacula Idumæorum et Ismaelitæ. Dicitur etiam testamentum promissio Dei. Juxta illud: Disposui testamentum electis meis, &c. Et illud: Memor fuit in sæculum testamenti sui, quod mandavit in mille generationes. Et testamentum mors æterna. Sicut scriptum est in Ecclesiastico: Memor esto quoniam non tardabit mors. Et testamentum inferorum quod demonstratum est tibi. Christus autem statuit testamentum pacis in sanguine suo, et per hoc testamentum delevit testamentum inferorum. Sicut per Isaiam dicitur: Delebitur fœdus vestrum cum morte, et pactum vestrum cum inferno non stabit. In veteri Testamento quatuor principalia erant: promissa, judicia, præcepta, Sacramenta. Hæc omnia mutata sunt. Promissa mutata sunt: Ibi promittebatur abundantia frumenti, vini, et olei: Sicut scriptum est: Dedit, inquit, possessiones gentium, et labores populorum possederunt. Hic non terrena substantia, vel gloria promittitur, sed æterna hæreditas. A Christo enim paupere pauperes Evangelizantur: Beati, inquit, pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Et væ vobis divites, qui habetis hic consolationem vestram. Quibus dictæ sunt promissiones, defuncti sunt, non acceptis repromissionibus: sed a longe eas aspicientes et salutantes super terram, et confitentes, quia peregrini sunt et hospites. Mutata sunt judicia: in veteri namque Testamento temporales pœnæ transgressoribus intentabantur: nunc autem dicitur: Qui mala egerunt, ibunt in ignem æternum. Mutata sunt et præcepta: quia quum lex neminem adduceret ad perfectum, remanentibus moralibus præceptis: ut honora Patrem tuum, &c. cerimonialia quæ solam

figuram veritatis habebant observata, spiritualiter ad litteram sunt deleta. Facta est in Sacramentis mutatio: quia, teste apostolo, non poterant juxta conscientiam perfectum facere servientem in cibis, et potibus, et variis baptismatibus, significante Spiritu sancto, nondum propalatam esse Sanctorum viam. Talia ego oportuit esse Sacramenta, in quibus esset significatio veritatis, et veritas significationis. In promissis amor suggeritur, in judiciis timor incurritur, in præceptis vita geritur, in Sacramentis Christi gratia figuratur et datur. Lex quidem per Moysem data est: veritas autem per Jesum Christum. Si ergo Christus veritas, imo quia ipse est veritas: si in Christum credimus, credamus et Christo. Ipse enim est qui dicit. Ego sum panis vivus qui de cœlo descendi: ipse est manna reficiens: ipse est agnus qui immolabatur, et manducabatur in lege: ipse enim se nobis obtulit in cibum et pretium, qui Patres nostros refecit in manna: in pane nos reficit, et impletur in eo quod scriptum est: Novis supervenientibus vetera projicietis, et vetustissima veterum comedetis. Vetera sunt sacrificia veteris legis, quæ offerebant Aaron, et filii ejus jugulantes filios arietum: effundentes sanguinem vitulorum et hircorum. Vetustissima autem veterum fuerunt panis et vinum oblata a Melchisedech figurantia Sacramentum Christi: de quo juravit Pater, tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. Novis ergo supervenientibus projicienda erant legalia, et vetustissima veterum comedenda: ut panem angelorum manducavit homo, sicut a diebus antiquis paravit in dulcedine sua pauperi Deus. Naturæ nostræ susceptio panis est quo pascimur. Christus enim nostræ carnis fœnum convertit in frumentum, ut nos cibaret ex adipe frumenti. Factus est nobis panis: quia cor

hominis in corde bono seminandum et multiplicandum: factus est nobis granum frumenti: confirmat panis ad hujus miseræ vitæ consolationem, ad laboris viæ sustentationem: panis in verbo doctrinæ, panis in exemplo vitæ, panis spiritualis gratiæ, panis interminabilis gloriæ. Hoc est, inquit, novum Testamentum in sanguine meo: hoc testamentum nobis in morte Christi confirmatum est: ut et nos complantemur similitudini mortis ejus: ut mundo moriamur, et vita nostra abscondatur cum Christo in Deo meo. Super hoc testamento ordinanda sunt sacrificia, ut totus homo hostiam viventem, et Deo placentem se offerens, imprimis offerat sacrificium pœnitentiæ: Sacrificium, inquit, Deo spiritus contribulatus, cor contritum, et humilitatum Deus non despicies. Secundum sacrificium est exhibitio misericordiæ: quod propter præeminentem sui elegantiam non sacrificium, sed justitia vocatur a Domino. Misericordiam, inquit, volo, et non sacrificium. Quod enim hoc sacrificium sit justitia, habes ex eo quod dicitur: Dispersit dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi. Et quum de eleemosynarum sacrificio loqueretur: Videte, inquit, ne justitiam vestram faciatis coram hominibus. De hoc Sacrificio scriptum est: Sacrificate sacrificium justitiæ. Est tertium quod totum est in adipe et pinguedine: quod de medullis animæ, et de interioribus cordis omnino procedit. Hoc est sacrificium laudis, honorificum lunæ. Propheta hoc ferre sacrificium desiderans, de pinguedine cordis, et de affluentia caritatis, Sicut adipe, inquit, et pinguedine repleatur anima mea. Primum refertur ad me: secundum ad proximum: tertium ad Deum. Omnia tamen ad Deum refero: et offero propter Deum. Si tamen volumus super Testamentum Christi offerre sacrificia:

una est ordinatio et nuncius, in ea est ordo: scilicet ut sicut præcipimur cogitatus nostros jactare in eo, sic et fidem sacrificiorum jactemus in ejus verbo. Credat homo potius Christo quam sibi: ut sit cum Deo creditus spiritus ejus, abneget ipsum et sequatur Christum spe, fide: nam ipse est via, veritas, et vita. Scio, dicit apostolus, cui credidi, et certus sum. Et ejusdem verba hæc sunt: Quicumque comederit panem hunc, et sumpserit calicem hunc indigne, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Christi: tam in verbis magistri, quam in verbis discipuli audis et intelligis corpus Christi. Nihil ergo in hoc, aut in aliis Sacramentis hæsites: sed firma cor et fidem tuam in verbo illius, cujus verbo cœli firmati sunt, cui sit honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

55. Ad Sacerdotes.

Joan. 8. *Qui ex Deo est, verba Dei audit.*

Verba accipienda sunt cum effectu. Non enim sufficit audire, et non facere. Nam qui audit et non facit, surdus auditor est. Qui audit me, dicit sapientia, non confundetur. Et Jacobus: Estote, inquit, factores verbi et non auditores tantum. Audire enim et non intelligere: vel intelligere et non facere, negligere est. Intellectus enim bonus omnibus facientibus ea. Nec enim aut intellectus, aut memoria quicquam prodest, nisi sit ad faciendum. Et memores, inquit, fuerunt mandatorum ejus ad faciendum ea. Melior est operis auditio quam auris. Verbum quidem audiri oportet, ut fides vel aliud opus virtutis veniat ex auditu. Fides autem ex auditu: auditus autem

per Verbum Dei. Quidam autem habent aures et non audiunt: Non enim habent aures audiendi, sed negligendi. Ideo frequenter Dominus in Evangelio dicit: Qui habet aures audiendi, audiat. Qui ex Deo est, &c. Consulat unusquisque vestrum conscientiam suam, si ex Deo est: nam si ex Deo non est, verba Dei audire non potest. Quidam sunt ex Deo, quidam ex mundo, quidam ex Diabolo. Ego ex Deo exivi: et veni in mundum, dicit Dominus. Et ad discipulos: Si de mundo fuissetis, mundus utique quod suum est, diligeret. Et ad Judæos: Vos ex Patre diabolo estis. Ex Deo est qui Deo adhæret. Qui adhæret, inquit, Deo, unus spiritus est cum illo. Quia vero mundus et diabolus societatem inierunt, quicumque est de mundo, ipse est ex patre diabolo. Isti duo aures animæ aggravant, ita ut audire non possit. Unde et propheta ad animam loquens, quæ jam aliquantulum obsurduerat: Audi, inquit, filia, et vide, et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum, et domum patris tui. Nam qui terrena sapiunt, aures aggravatas habent, et Verbum Dei audire non possunt. Vos ergo qui jam non estis de mundo, qui jam renunciastis diabolo, et pompis ejus, et quia ex Deo estis, verba ejus auditis: si tamen verba Dei operibus adimpletis. Videte tamen quia Deus non irridetur: recolite quid in vestra conversatione promiseritis Deo. Cavete ne ædificetis excelsa Tophet et Jerusalem in sanguinibus. Qui semel egressus est de Ægypto, si appetit allia et pepones Ægypti: si ad mundum quem evomuit, revertitur: reædificat suam Jerico, et moritur suus primogenitus: quia meritum suæ primæ conversionis extinguitur. De talibus dicit Dominus: Non permanebit Spiritus meus in homine in æternum. Vertitur ergo spiritus in carnem, cœlum in terram, aurum in scoriam, oleum in amurcam. Qui erat angelus, et cœlestis, factus est terrenus, carnalis et

animalis. Ecce Jebusæus noster pessimus, noster impugnator, homo interior, terrenus, animalis, carnalis. Terrenus est, qui de terra est, et de terra loquitur: terram sapit, terram lingit, nec a terrenis divelli poterit, donec fodiatur peccatori fovea: donec qui terra est, revertatur ad terram. De hoc homine terreno dicit apostolus: Primus homo de terra, terrenus: Secundus de cœlo cœlestis. Et iterum: Sicut ergo portavimus imaginem terreni hominis: ita portemus imaginem cœlestis. Imago terreni hominis est prævaricatio Adæ, per quem vanitati similes facti sumus, quærentes vanitates et insanias falsas. Sic homo vanitati similis factus est: sic in imagine pertransit homo: sed et frustra conturbatur. Stultus est terrenus iste, qui cœlum videre non potest. Oculi enim sapientis in capite ejus semper: oculi stulti in finibus terræ. Iste Dei sui oblitus se totum ad terrena effundit. In persona hujus hominis loquens ille propheta lamentator, Effusa sunt, inquit, in terram viscera mea. Carnalis nomen suum aliunde sortitur, non a terra: sed a carne. Iste Chusan Rasathaim et Eglon et Jabim, et Madian, et cæteris oppressoribus populi Dei diu sub tributo servivit: quia sub peccato se venundedit. Pro minimo mihi est ut ab homine judicet, aut ab humano die. Lucebat olim ille filius iræ: ille filius perditionis, qui de cœlo corruit. Unde et lucifer vocabatur: nunc autem noctifer sive tenebrifer. Qui si arsisset, nullo unquam tempore cecidisset. Hujus vestigia sequuntur qui potius eligunt lucere, quam ardere: religiosi apparere, quam esse: sed ardebunt igne illo qui præparatus est diabolo et angelis ejus; cujus flamma non extinguetur: cujus fœtor occidit: cujus ardor mortificat: mori tamen eum qui patitur, non permittit: a quo nos avertat sanctus ille sanctorum qui hodie mirificavit, et magnificavit in terris sanctum Jesus Christus

miserationes ejus. Quidam focarias habent: quidam alienis uxoribus abutuntur: sic "trahit sua quemque voluptas." Sed illud pessimum est quod suam malitiam non occultant: immo incontinentiam suam publicis potationibus et commessationibus prædicant et ostentant. Quum scriptum sit: Ne ascendatis in Galgala et in Bethaven ne ingrediamini, id est, peccati vestri turpitudinem ne reveletis. Corpus Christi est pretium animæ, thesaurus indeficiens, inæstimabilis, impollutus, inconsumptus, incorruptus. Hoc thesauro emuntur cœlestes divitiæ, possessio gloriæ, regnum infinibile, pax interminabilis, inconcussa securitas, et æternitas vitæ. Hic est panis vivus qui de cœlo descendit, et dat vitam mundo. De hoc non habent edere potestatem, qui tabernaculo deserviunt, sicut dicit apostolus ad Hebræos, id est qui deserviunt corpori, et curam carnis in desideriis agunt. Væ igitur illis, quibus corporis Christi dispensatio credita est, si non est præcisus umbilicus eorum: si non dijudicant corpus Christi: si non honorant testamenti novi mediatorem Jesum, et sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel. Judex vivorum et mortuorum Christus Jesus patientem non sustinebit: quia tam irreverenter et ignominiose tractatur. Sed quia Pater unicum filium inæstimabili et ineffabili caritate diligit: unigeniti sui contumeliam et injuriam indignatione et zelo terribili vindicabit. Ecce duo fermenta, fermentum avaritiæ et luxuriæ: alterum quo malitiose agitur contra proximum: alterum quo nequiter agitur contra Deum: et hoc fermentum est malitiæ et nequitiæ. Sequitur de melle, quod in sacrificio reprobatur. Est autem mel in sacrificio, prælatorum nimis blanda et dissoluta remissio. Est autem remissio cauta et circumspecta: et est remissio stulta et dissoluta. Re-

missio cauta fructuosa est, qua prudenter defertur potestatibus hujus mundi, et maxime regi tanquam præcellenti. Nam omnis potestas a Domino Deo est. Hæc pacem Ecclesiæ fovet. Hæc regnum et sacerdotium unum facit. Hæc sua benignitate et lenitate obtinet quod nec per minas, nec per sententias extorqueret. Hæc est remissio sive lenitas, in qua nec Deus nec homo offenditur, et in qua fides debita Deo et homini exhibetur. De hac fide et de hac lenitate scriptum est: In fide et lenitate sanctum fecit illum. In hac remissione aut potius in hoc melle fel correctionis absconditum est. Nam hæc remissio in sua lenitate zelum, et in blanditiis suis aculeum habet. Eo tempore opportuno ex adverso ascendit, et opponit se murum pro domo Israel: et ubi verius diligit, ibi severius corrigit eos qui ignorant et errant. Hæc est quæ dicit regi apostata: vocat duces impios, et non accipit personas principum: nec cognoscit tyrannum, quum decertaverit contra pauperem. Vos itaque, fratres, quorum officium est placabiles hostias offerre Altissimo, longe faciatis a vobis fermentum malitiæ et nequitiæ. Abjicite mel adulationis, aut dissolutæ remissionis, mel mundanæ dilectionis et deceptoriæ voluptatis. Custodiat unusquisque vas suum in sanctificatione et honore: ut non vituperetur ministerium vestrum: ut verbo et exemplo reddatis commissum vobis populum acceptabilem Domino, sectatorem bonorum operum. De animabus enim populi reddituri estis rationem in die tremendi judicii, pro perditione illorum, confusionis et mortis æternæ sententiam subituri: pro salute vero illorum coronam immarcessibilem, et æternam atque ineffabilem gloriam adepturi. Quam vobis præstare dignetur, qui vivit et regnat, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

56. Ad eosdem.

Levit. 6. *Ignis semper ardebit in altari: quem Sacerdos nutriet per singulos dies, subjiciens ligna.*

Inter universa servitutis obsequia, quæ Deo potest impendere humana devotio, nihil est quod Deo acceptius esse possit, quam ut diligatur a nobis ipse, qui est veritas, et in veritate nos diligit. Bene, et secundum misericordiam, et mansuetudinem suam magnam in veritate vult diligi, qui et in suis dilectionibus, et benedictionibus nos prævenit, sicut Joannes Evangelista commemorat: Non quia, inquit, dileximus eum: sed quia prior dilexit nos. Hoc est, quod inter primitias legalis observantiæ primum, et summum mandatum dilectionis instituit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex totis viribus tuis. Hanc dilectionem tenuit, monuit, exhibuit, qui pro nobis animam suam posuit. Majorem hac, inquit, dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Hanc dilectionem conservavit, et finaliter observavit: quum enim dilexisset suos, usque in finem dilexit eos. Vidit Dominus quia ignis hujus dilectionis, qui accensus fuerat in parentibus antiquis, et in nobis extinctus fuerat, nec remanserant nisi carbones desolatorii, venit ut ignem hunc accenderet in altario cordis nostri. Carbones itaque succensi sunt ab eo qui dicit: Ignem veni mittere in terram: et quid volo, nisi ut ardeat? In altario cordis immolatur spiritus contritus, juxta illud: Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum, et humiliatum Deus non despicit. Hic est ignis qui in altari cordis nutriendus est a Sacerdote jugiter: hic est ignis de quo Propheta dicit:

Ignis ejus in Sion, et caminus in Jerusalem. Et Jeremias: De cœlo misit Dominus ignem in ossibus meis, et erudivit me. Hunc ignem effodit Nehemias, quem Jeremias infoderat. Legitur in libro Regum quod quum populus Israel in captivitatem Babylonicam transmigrasset, et remansissent paucæ reliquiæ sub Godolia, remansit et Jeremias, qui in valle Josaphat in puteo ignem abscondit, quem post longa temporum curricula Nehemias inquisivit et effodit: sed non invenit, nisi stipites combustos, sicut legitur, et aquam crassam. Aquam illam super altare effudit: et succensus est ignis: hæc est aqua dilectionis, quæ ignem suscitat de carbonibus desolatoriis, et adeo crassa, ut Sacerdotis sacrificium pingue fiat, et vocatus est dies Nephar, id est Purificatio: hunc ignem ad purificationem animarum tenentur Sacerdotes accedere et nutrire: verumtamen ad nutrimentum hujus tria necessaria sunt ligna quæ cum aqua crassæ dilectionis, de puteo bonæ conscientiæ producuntur. Sunt itaque tria ligna exemplum sanctæ conversationis: verbum sollicitæ prædicationis: officium devotæ administrationis. Oportet siquidem quod Sacerdos sit in conversatione sanctus, in prædicatione sollicitus: in administratione devotus, Sanctus, scriptum est enim: Sancti estote quia ego sanctus sum. Quomodo enim nisi esset sanctus, aliorum immunditias emundaret? necesse est, dicit apostolus, ut munda sit manus quæ diluere sordes curat. Videmus hodie Sacerdotes cum filiis Heli tenentes fuscinulas carnium, et cum mulieribus in atrio tabernaculi excubantes, et facti sunt equi emissarii, sicut dicit Propheta, unusquisque ad uxorem proximi hinniebat. Videmus hodie Sacerdotes sedentes cum Balthasar in conviviis cum uxoribus et concubinis, abutentes vasis Domino Deo consecratis:

sed certe prope est manus illa ultima, et Scriptura terribilis Mane, Techel, Phares, numeratum, appensum, divisum: numerat enim dies Sacerdotis, sed et omnia ejus facta in unum sunt, et quasi in sacculo consignata: appendit gratiam quam contulit, et spem, atque fiduciam quam habet, in vitam prolixiorem dissipat, et confundit. Quum enim dixerint, pax et securitas, tunc repentinus superveniet interitus, et dolor sicut in utero habentis, et non effugient: quia juxta Salomonem, Prosperitas stultorum perdet eos. Qui ignem Jeremiæ debuerant subjicere cum filiis Aaron, ignem alienum subjiciunt: ignem illum de quo Psalmista dicit: Supercecidit ignis, et non viderunt solem justitiæ: oculos habent ad munera: pupillo et viduæ non intendunt: non attendunt sententiam maledictionis illius: Væ qui justificatis impium pro muneribus, et justitiam justi aufertis ab eo. Mulierculas enim, et alias miserabiles personas sine causa in causam trahunt: eas quæ famæ integræ sunt diffamantes: judicantes purgatas: absolventes impias: innoxias condemnantes: Penetrantes, inquit, viduarum domos: captivas ducentes mulierculas oneratas peccatis. Certe isti solem justitiæ non vident: Solum enim oculum sinistrum habent: per quem solem justitiæ videre non possunt. Duo sane sunt oculi hominis, sinister, et dexter, sinister temporalibus impenditur, dexter æternis. Sinister est sensualitas: dexter est consideratio æternorum. Sinistro oculo acutissime videmus, prudentes et astuti in acquisitione temporalium, non habentes prudentiam æternorum. Sapientes autem, inquit, sunt ut faciant malum: bona autem facere nesciunt. Isti sunt quibus Naas Ammonites dextrum oculum eruebat: sicut legitur in libro Regum. Naas interpretatur serpens, inimicus, scilicet, humani generis: qui

sic Sacerdotum animas excæcat, et ut cæci sint duces cæcorum. Sinistro oculo avaritia tantum vident. Nam de avaritia dicit Propheta: Hic est oculus eorum in universa terra. In capitulis vestris ubi corrupti muneribus justitiam justi subvertitis: absolvitis, sicut diximus, impios, innoxios diffamatis, non videntes solem justitiæ. Convenientibus vobis sic in unum, jam non est Dominicam cœnam manducare. Ad sacratissimum enim Corpus Christi nimis accedit periculose, qui in judicio solem justitiæ non attendit: qui proximum suum aut injuste judicat, aut diffamat inique. Quoties ergo, fratres, convenitis in conventiculis vestris ut alios judicetis, recogitate quia dicitur, judicium vos expectat. Attendite quia vita hæc transitoria est et brevis: villicatio vestra vobis onerosa et gravis, administratio ejus difficilis, exitus horribilis, pœna infinibilis. Non dicimus hæc, fratres carissimi, propter vos. Nam inter vos multi sunt qui sanctitatis merito et honesta conversatione præcellunt: sed tamen inter vos, sicut Apostolus dicit, sunt multi imbecilles, et dormiunt multa. Nondum enim ventilata est area Domini: Adhuc est lilium inter spinas, zizania inter spicas. Hæc de primo ligno quod Sacerdos igni subjicit in fomentum. Lignum secundum est Verbum sacræ prædicationis, quod maxime pertinet ad officium Sacerdotis: ut sit potens in doctrina sana, dicit Apostolus ad Titum, et malis possit contradicere, perversos arguere, et errantibus non consentire. Satis autem bene verna hic consensus, Apostolus certissimam hujus rei assignat Philosophiam: propterea vos non arguitis, qui eadem sæpius agitis. Quum labia Sacerdotum sint Evangelio consecrata, vacant tota die sermonibus otiosis, et fidelibus Christi esurientibus subtrahunt panem vitæ. Nunquam pigritandum: nunquam cessandum est ab ex-

hortatione salubri. Ideo et merito per singulos dies, idest assidue, incessanter. Dies in sacro eloquio sunt virtutes. Per singulos dies, dicit propheta, benedicam tibi: Et in Job: Ab omnipotente non sunt abscondita tempora: qui autem noverunt eum, ignorant dies ejus. Sicut per contrarium peccata sunt noctes, ut in Psalmo: Lavabo per singulas noctes, id est per singula peccata confitendo illa, lavabo lectum, id est conscientiam meam. Sacerdos itaque per singulos dies igni ligna subjicit, qui exemplo sanctæ conversationis, et verbo sacræ prædicationis subjectos, ad singulas virtutes exhortatur: sicque in cordibus fidelium caritatis ignem accendit. Sequitur lignum tertium, devotæ scilicet administrationis officium. Administratio siquidem Sacerdotum licet exerceatur in multis: in confessionibus, baptismatibus, in unctionibus, in exorcismis: specialiter tamen consistit in duobus, in Psalmodia, et celebratione Missarum. In his autem semper exigitur humilis, et prompta devotio. Quid prodest Psalmus nisi devotione comitetur, psallere sine devotione, est quasi æs sonans, et cymbalum tinniens. Exultent et lætentur omnes qui quærunt te, et diligunt salutare tuum: sed ipsi non diligunt salutare tuum, quum inordinatæ fiunt tales apocopæ et syncopæ, nec Deo acceptæ sunt hujusmodi synalimphæ. Hieronymus de Psalmodia monet, ut ad verbum fiat oratio. Ideoque duo necessaria sunt in Psalmodia, intellectus, et cordis immaculati devotio, et tunc non solum Angeli, sed Dominus angelorum venit, ac se libentissime interponit, et evenit quod dicitur per prophetam: Psallam, et intelligam in via immaculata: quando venies ad me. Volo, dicit apostolus, quinque verba loqui sensu meo, quam decem millia verborum in lingua. In sacrificiis altaris. Ibi magnus ignis

devotionis et dilectionis exigitur: quia ibi est tota nostra salus. Certe indevotissimus est Sacerdos, qui ibi non conteritur, ubi filius Altissimi ante patris oculos immolatur. Sane Sacerdos devotus et prudens dum mensæ divinæ assistit, nihil cogitat, nisi Christum Jesum, et hunc crucifixum. Ponit ante oculos cordis sui Christi humilitatem, et patientiam Christi, angustias et dolores; Christi opprobria, sputa, flagella, lanceam, crucem, mortem devote et sollicite recolit, et se in ipsa memoria Passionis Dominicæ crucifigit. Si ergo ei, et pro eo specialiter immolatur, qui se pro nobis corporaliter immolavit: O quam grave, quam periculosum est, fratres mei, administrationis officium: quia non solum de vestris, sed de animabus vobis commissis in die tremendi judicii respondere tenemini. Et quomodo custodiet conscientiam alienam, qui suam custodire non potest? Conscientia siquidem abyssus inscrutabilis est, nox obscurissima, et tamen misero Sacerdoti, qui hanc noctem suscepit, et in cura reclamatur: custos quid de die, custos quid de nocte? Quid facturus est Sacerdos miserrimus, qui sentit se peccatis oneratum, curis implicitum, carnalium desideriorum fœce infectum, cæcum, curvum, infirmum, mille difficultatibus coarctatum, mille necessitatibus anxium, mille turbationibus ærumnosum, proclivem ad vitia, invalidum ad virtutes? Quid faciet, filius doloris, filius plorationis æternæ, qui nec in se, nec in aliis ignem caritatis accendit? Certe paratus est in cibum, et consumptionem ignis. Ignis succensus est in furore Domini, et ardebit usque ad inferni novissima: deputatus est ei locus cum ardoribus sempiternis: paratus est vermis qui non morietur, fumus, vapor, et spiritus procellarum, horror, et caligo tenebrosa, onera catenarum pœnitentium, stringentium, urentium, et non consumentium. A

quibus nos liberet ignis ille non consumens, sed consummans: non devorans, sed illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum: ipse nos illuminet ad dandam scientiam salutis plebi ejus: quod nobis præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto, vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

57. Ad eosdem.

Levit. 2. In Levitico scriptum est, *Omnis oblatio quæ offertur Domino, absque fermento erit: nec quicquam fermenti, aut mellis adolebitur in sacrificio Domini: quicquid autem sacrificii obtuleris, sale condies: in omni oblatione offeres sal.*

Domini mei, de sacrificio vobis loquimur: quia sacrificiorum, de quibus loquimur, vobis cura a Deo commissa est, qui sacra datis, et sacrificia offertis: ideo nomen et officium Sacerdotum obtinetis. Verumtamen quia munditia Evangelica hodie sordes carnificii legalis amovit, spiritualia tamen hodie sacrificia offerunt, qui se et sua simul toto corde Christo impendunt: pacifica offerunt, qui solliciti sunt, ut pacem cum Deo habeant, ut Christum criminali aliquo non offendant. Bovem offert, qui opera perfectionis aggreditur: ovem, qui in sua simplicitate Deo placere intendunt: capram, qui viam pœnitentis arripit: Aves vero qui viam caritatis, aut speculam contemplationis ascendit. Ab his omnibus, et aliis sacrificiis quæ multa sunt, longe fiunt, et damnabiliter relegantur fermentum et mel. Sal autem ubique favorabiliter admittitur: fermentum,

cujus admixtione tota massa corrumpitur, avaritia est, et incontinentia Ecclesiasticorum: quæ subditos perversa imitatione corrumpit. Quid enim faciet Laicus simplex, nisi quod patrem suum Spiritualem viderit facientem? In multis notabilis est avaritia Sacerdotum: præsertim dum pro quæstu temporali faciunt se ordinari: dum in spe vilissimæ oblationis Sacramenta conficiunt: de cadaveribus litigant: sepulturam, et baptismum vendunt, nihil gratis impendentes: sed in universis suam sequentes avaritiam: sicut dicitur per Malachiam: Quis est in vobis qui claudat ostia mea, et ponat incensum super altare meum gratuito. Non est mihi voluntas in vobis, et munus non recipiam de manu vestra, ait Dominus. Et hæc est, juxta Zachariam, amphora egrediens, ipsa est oculos eorum in universa terra. Isaias etiam de illis dicit: Ipsi Pastores declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam. Et Jeremias: A minori usque ad majorem omnes avaritiæ student, et a propheta usque ad Sacerdotem cuncti faciunt dolum. De lana igitur ovium, et non de salute solliciti: quod infirmum est, non consolidant: quod ægrotum, non sanant: quod fractum, non alligant: quod periit, non quærunt: quod abjectum est, non reducunt: sed suæ avaritiæ consulentes, peccata populi comedunt, et eos pravæ conversationis exemplo ad deteriora invitant. Sicut Osee dicit: Peccata populi comedunt, et ad iniquitatem sublevant vias eorum. Isti, juxta verbum Job, terræ fructus, atque pecunias comedunt: qui percipientes temporalia, spiritualia impendunt. Hi qui nihil nisi cœleste sapere debuerunt, terrena tamen sapiunt: quærentes non quæ sursum sunt, sed quæ super terram. Qui quum essent a Deo constituti, testimonio apostoli loquentis ad Philippenses, sicut luminaria in mundo, verbum vitæ

contemnentes obstricti sunt terræ domibus iniquitatum, quorum spirituales oculi terrenorum fæce turbati, et obtenebrati sunt: sicut per visionem Ezechielis dicitur: Terra, inquit, usque ad fenestras, et fenestræ clausæ. Jeremias in persona istorum deplorans hominem interiorem terrenorum concupiscentia dissolutum, Effusa sunt, inquit, in terram viscera mea: sed quantum Sacerdotibus obest avaritia? De avaritia Clericorum loquens apostolus ad Hebræos, ait: Sint mores vestri sine avaritia contenti præsentibus. Clericorum avaritiæ ascribitur quod quotidie fere capitula, sive consilia sua tenent: quærentes non morum correctionem, sed nummorum extorsionem. Non sit anima mea in judiciis quorumdam, apud quos dissipatur æquitas, et justitia, et judicium non convertitur: sicut Habacuc dicit: Lacerata est lex, et non pervenit usque ad finem judicium. Sed si de exhibitione justitiæ, aut pacis reformatione loquantur: non erit sine novalitate negotium, ab utraque parte exigitur aliquid, et væ parti quæ aliquid non dederit. De talibus dicit Micheas: Mordent dentibus, et prædicant pacem: Et si quis non dederit in ore ipsorum quidpiam, suscitant super eum prælium: primum aliquid recipit Archidiaconus, et deinde Officialis aliquid. Sed et Decanus, et cæteri causam in aliquo sibi faciunt lucrativam: ut possimus dicere, quia Residuum erucæ comedit locusta: residuum locustæ comedit brucus: residuum bruci comedit rubigo. Isti manifestissime ædificant excelsa Tophet, viamque sibi præparant ad gehennam. Nam testimonio Job, Ignis corpora eorum comburet qui munera libenter accipiunt, et maxime ubi justitia venalis exponitur, quæ gratis debetur universis, et singulis. Væ Prælatis Ecclesiæ, si ista non corrigunt. Unde Amos:

Væ qui opulenti estis optimates Samariæ. Capita populorum qui debuerant esse rectitudinis, et humilitatis exemplum, in superbia et abusione judicant, imperantes cum austeritate, dominantes in clero, non forma facti gregis in populo. Hæc de avaritia clericorum. Sequitur de altera parte fermenti quod a Sacramento prohibetur, id est incontinentia: hæc inter omnes pestes vitiorum primipilaria est, quæ fortius nos impugnat: contra hanc præcingere lumbos nostros, et spiritualibus armis indui nos oportet, ut unusquisque castiget, et in servitutem redigat corpus suum: sicut apostolus ad Corinthios scribit: Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destructionem munitionum, in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. Mundi Sacerdotes, quicquid aliis faciant, sibi Sacramenta non faciunt, sed seipsos excæcant: non se sanctificant, sed maledictioni se subjiciunt. Videamus opera nostra, et iniquitates, quibus misericordiam Domini frequenter offendimus: ut cum Jeremia dicere possimus: Misericordiæ Domini multæ, quia non sumus consumpti, et quia non defecerunt miserationes ejus. Quidam focarias habent, quidam alienis uxoribus abutuntur: sicut "trahit sua quemque voluptas." Sed illud pessimum est, quod suam malitiam non occultant: imo incontinentiam suam publicis potationibus et comessationibus publice ostentant: quum scriptum sit. Ne ascendatis in Galgala, et in Bethaven ne ingrediamini, id est peccati vestri turpitudinem non reveletis. Corpus Christi est pretium animæ, thesaurus indeficiens, inæstimabilis, impollutus, inconsumptus, incorruptus. Hoc thesauro emuntur cœlestes divitiæ, possessio gloriæ, regnum infinibile, pax interminabilis, inconcussa securitas, et æternitas vitæ: hic est panis vivus qui de cœlo descendit, et dat

vitam mundo. De hoc non habent edendi potestatem qui tabernaculo deserviunt, sicut dicit apostolus ad Hebræos, idest, qui deserviunt corpori, et curam carnis in desideriis agunt. Væ igitur illis, quibus corporis Christi dispensatio credita est, si non est præcisus umbilicus eorum, si non dijudicant corpus Christi: si non honorant Testamenti novi mediatorem Jesum, et sanguinis aspersionem, melius loquentem quam Abel. Judex vivorum et mortuorum Christus Jesus patienter sustinebit, quod tam irreverenter et ignominiose tractatur: sed quia Pater unicum Filium inæstimabili et ineffabili caritate diligit, unigeniti sui contumeliam, et injuriam, indignatione et zelo terribili vindicabit. Ecce duo fermenta: fermentum avaritiæ, et luxuriæ, alterum quo malitiose agitur contra proximum: alterum quod nequiter agitur contra Dominum, et hoc est fermentum malitiæ, et nequitiæ. Sequitur de melle quod in sacrificio reprobatur, est autem mel in sacrificio Prælatorum nimis blanda et dissoluta remissio. Est autem remissio cauta et circumspecta, et est remissio stulta et dissoluta. Remissio cauta et fructuosa est, qua prudenter defertur potestatibus hujus mundi, et maxime regi tanquam præcellenti. Nam omnis potestas a Domino Deo est. Hæc pacem Ecclesiæ fovet: hæc regnum et sacerdotium unum facit: hæc sua benignitate et lenitate obtinet, quod nec per minas, nec per sententias extorqueret. Hæc est remissio sive lenitas, qua nec Deus, nec homo offenditur, et in qua fides debita Deo et homini exhibetur. De hac fide, et de hac lenitate scriptum est: Sanctum fecit illum. In hac remissione aut potius in hoc melle fel correctionis absconditum est: nam hæc remissio in sua lenitate zelum, et in blanditiis suis aculeum habet. Et tempore opportuno ex adverso

ascendit, et opponit se murum pro domo Israel: et ubi verius diligit, ibi severius corrigit eos qui errant. Sed remissio stulta et dissoluta illos severius corrigit, qui ignoranter errant. Hæc est quæ dicit Regi apostata: vocat Duces impios, et non accipit personas principum: nec cognoscit tyrannum, quum disceptaverit contra pauperem. Vos itaque fratres, quorum officium est placabiles hostias offerre Altissimo, longe faciatis a vobis fermentum malitiæ et nequitiæ: abjicite mel adulationis, aut dissolutæ remissionis, vel mundanæ dilectionis, et deceptoriæ voluptatis. Custodiat unusquisque vas suum in sanctificatione et honore, ut non vituperetur ministerium nostrum, et verbo et exemplo reddatis commissum vobis populum acceptabilem Domino, sectatorem bonorum operum. De animabus enim populi reddituri estis rationem in die tremendi judicii: pro perditione illorum confusionis, et mortis æternæ sententiam subituri: pro salute vero illorum coronam, et immarcessibilem gloriam adepturi: Quam nobis præstare dignetur, qui vivit et regnat, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

57. In eodem.

Eccli. 43.

Dilectus Deo et hominibus N. cujus memoria in benedictione est: si fructum dictæ dilectionis attendimus, fructus æternæ salutis est, et lignum vitæ apprehendentibus eam. Hæc enim caritas dicitur, de cujus radice bona universa procedunt: inter cujus fructus computatur gaudium, et pax in Spiritu sancto. Uberrimus est hic ardor: unde si aliquid ei impen-

ditur ad culturam, idipsum multiplicato fœnore fructuum recompensat, et jam si Dominum diligimus, plus ab eo diligimur: mensuram enim bonam et confertam, et coagitatam, et supereffluentem dabit in sinum vestrum. Dilectio siquidem vestra quasi scintillula ad comparationem illius effusæ, et abundantissimæ caritatis divinæ. Si ad dilectionem Christi pervenire volumus, ipse anticipat vias desideriorum nostrorum, et dilectionis suæ gratia nos præcurrit. Nam ab eo est si ipsum diligimus, et ut eum diligamus, sua nos dilectione prævenit: non quia primo dilexerimus eum, dicit Joannes, sed quia prior dilexit nos. Ipse diligit nos, qui in benedictionibus suis ubique nos prævenit. Sed si dictæ divinæ dilectionis irrefragabile quærimus argumentum, Deus Dei Filius animam suam pro nobis posuit: quum majorem dilectionem nemo habeat, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Hæc dilectio fortior fuit quam vita, quia vitam abstulit: fortior fuit quam mors, quia eam destruxit qui mortis habebat imperium, et mortem omnino absorbuit et delevit. Præter hanc generalem et communem dilectionem, in qua et per quam vult Dominus omnes salvos fieri, et ad agnitionem sui nominis venire: est alia dilectio, infusio scilicet gratiæ, et infusæ conservatio. Hæc est quæ hominem dilectum Deo facit. Certissime autem constat eum a Deo diligi qui Dominum diligit: et qui Filium suum revelat in nobis. De hac revelatione dicit Paulus: Qui me segregavit ab utero matris meæ, et vocavit per gratiam suam, ut revelaret filium suum in me. De hac ipsa revelatione loquens ad Petrum Dominus ait: Beatus et Simon Barjona: quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui est in cœlis. Dat testimonium Pater quum Jesu baptizato, et ascendente de aqua, aperti sunt

cœli, et vox de cœlis audita est, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit. De hac voce Petrus in Canonica sua dicit, Voce delapsa ad eum hujuscemodi a magnificentia gloria: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite: et hanc vocem ipsi nos audivimus de cœlo allatam, quum essemus cum ipso in monte sancto. In Evangelio Joannis de patris testimonio Christus dicit: Qui me misit Pater, ipse testimonium perhibebit de me. Et Joannes in Canonica Epistola dicit: Si testimonium, inquit, hominum accepimus, testimonium Dei majus est. Et hoc est testimonium Dei quod majus est: quoniam testificatus est de filio suo. Perhibet filius testimonium, dum sanguine et operibus quis esset ostendit: ut quum diceret: Ego sum lux mundi, dicentibus Pharisæis: tu de te testimonium perhibes, testimonium tuum non est verum. Respondit, et dixit: Et si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum verum est, quia scio unde veni, et quo vado. Et item: In lege vestra scriptum est, quia duorum testimonium verum est: ego sum qui testimonium perhibeo de meipso, et testimonium perhibet de me qui me misit Pater. Item: Est Pater meus, qui glorificat me quem vos dicitis, quia Deus vester est, et non cognovistis eum. Quum autem dicit: Si ergo testimonium perhibeo de me, testimonium meum non est verum, subintellige sine testimonio Patris: unde statim subjungit, et alius est qui testimonium perhibet de me. Testimonium dat filius in monte, veritatem non negando: unde Paulus in prima Epistola ad Timotheum: Præcipio tibi coram Deo qui vivificat omnia, et Christo qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem, ut serves mandatum sine macula irreprehensibile. Dat testimonium Filius resurgendo, et

post resurrectionem se multis argumentis manifestando: perhibuit testimonium ascendendo in conspectu eorum, quum quibus erat conversatus: sicut scriptum est: Videntibus illis elevatus est: Reddidit testimonium suum Spiritus sanctus a diebus antiquis, quando ferebatur super aquas: eas tunc sanctificans, ut nos postea sanctificaret. In eis testimonium reddebat Prophetas inspirans, futura prænuncians, viamque Sanctorum quæ nondum fuerat propalata, demonstrans: sed et tempore visitationis nostræ dedit testimonium, quum beatum Virginem superveniens visitat, et fœcundat: dum linguas igneas dispertit: dum in unitate fidei, et in unius Dei præconium linguas unit. Dant ergo testimonium Pater, Verbum, et Spiritus sanctus, et hi tres unum sunt, unum unitate essentiæ, natura uniuscujusque contestationis concordia. Tres autem sunt qui testimoniunt dant in terra: Spiritus, aqua, et sanguis. Juxta opinionem acutius videntium omnis qui spiritualiter vivit spiritus appellatur: Sicut Paulus in prima Epistola ad Corinthios, inquit: Qui adhæret Deo unus spiritus est cum illo. Et Joannes in Epistola sua: Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi Pseudo-prophetæ exierunt in mundum: In hoc autem agnoscitur Spiritus Dei. Omnis qui confitetur Jesum venisse in carne, ex Deo est, et omnis spiritus qui solvit Jesum, ex Deo non est. Ille autem solvit Jesum, qui verbis confitetur, et operibus negat Christum. Aqua perhibet testimonium, quum quis post baptismum spiritualiter vivens, servat innocentiam quam in regeneratione suscepit: vel post baptismum lapsus, aqua pœnitentiali se abluit. Iste testatur et sanctificatur, quoniam Christus est veritas. Sed et Christum sanguis Martyrum publice confitetur. Sic ergo spiritus justorum, aqua pœnitentium, sanguis

Martyrum testimonium dant Jesum Christum esse veritatem, una voce, et una confessione clamantia. Ipsi etiam dæmones, velint nolint, testimonium reddunt Christo, clamant enim in Matthæo, et dicunt: Quid nobis et tibi Jesu fili Dei? venisti ante tempus torquere nos. Et in Marco clamat immundus spiritus: Quid nobis et tibi Jesu Nazarene, venisti perdere nos? Scio quis sis sanctus Dei, et vehementer comminabatur eis ne manifestarent eum. Et item in eodem alius dæmon: quid mihi, et tibi Fili Dei summi? adjuro te per Dominum summum ne me torqueas. Et in Luca: Exibant dæmonia a multis clamantia, et dicentia, quia tu es Filius Dei, et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. In Actibus etiam Apostolorum quum quidam Judæi tentando nomen Jesu super dæmoniacos invocarent, et dicerent singuli: Adjuro vos per Jesum quem Paulus prædicat: immundus spiritus dixit eis: Jesum novi, et Paulum scio, vos autem qui estis? Ecce dæmones reddentes testimonium Christo non solum Paulum, sed Christum se scire profitentur. Nos autem Christiani nominis professores fidem quam profitemur verbis, operibus diffitemur. Qui per fidem mundum vincere debebamus, per infidelitatem a mundo vincimur, et quid putas facturus est judex ille terribilis in die tremendi judicii, quum viderit nos qui per baptismum ex Deo nati sumus, degenerantes a Patre nostro? Nonne dicturus est, Vox ex patre diabolo estis? Nonne dicturus est: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo et filiis ejus? Caveamus ergo, fratres, ab hac auditione mala. Vincamus mundum: ne vincamur ab eo. Redeamus ad Christum per pœnitentiam in fide et veritate: ut quos sibi adoptavit in filios, faciat participes et hæredes vitæ æternæ Jesus

Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

59. Ad eosdem.

Audite hæc, sacerdotes: attendite domus Juda: domus regis, auscultate, quia judicium vobis est. Facti enim estis laqueus speculationi, et quasi rete quod extenditur in monte Thabor, et declinastis vestras victimas in profundum.

Verba sunt, dilectissimi fratres: Oseæ prophetæ, qui sacerdotalis ordinis dignitatem mirabiliter magnificat et extollit. Audite hæc sacerdotes: domus Juda: domus regis. Ac si diceret: Audite gens sancta, populus acquisitionis, genus electum, regale sacerdotium. Scilicet quia quanto dignior est eminentia sacerdotum, tanto gravior est lapsus, et periculosior ruina ipsorum. Subjungit idem propheta: Quia vobis judicium est: vos qui universis hominibus dignitate ordinis præeminetis, attendite quia judicium vobis. Et hoc est quod alibi scriptum est: A domo Domini incipiet judicium. Et Dominus ad angelos suos loquens ait: Ite, et incipite a sanctuario meo. Quum vobis in apostolis sit promissum sedere super sedes duodecim, et judicare duodecim tribus Israel: ignominiosum est si a vobis judicium incipit, et si prius judicamini qui judicare alios debuistis. Ignominiosum est si pastores cum hœdis numerandi sunt ad sinistram, si piscatores cum malis piscibus ejiciendi sunt foras: si operatores vineæ Domini Sabaoth quum sarmentis et infructuosis palmitibus succenduntur. Prope est ut a vobis incipiat judicium

Domini, et veniat super vos dies Domini magnus, et terribilis: facti enim estis laqueus speculationi, et sicut rete, &c. Scitis quia laici et simplices populi conversationem sacerdotum contemplantur et vitam, ut eorum moribus se conforment: sicut in Job legitur: Boves arabant, et asinæ pascebantur juxta illos. Boves sunt Doctores Ecclesiæ: quorum interest in agro Dominicæ messis assidue laborare. Asinæ sunt simplices, qui in doctrina Prælatorum spem et salutem suam constituunt. Fit ergo sacerdos laqueus speculationi humilium, dum pravæ conversationis exemplo subditum sibi populum trahit in laqueum et ruinam. Sicut enim in Salomone legitur: Ruina populi sacerdos nequam. Et in Levitico legitur: Sacerdos qui unctus est, si deliquerit, delinquere faciet populum suum: sicut etiam B. Gregorius attestatur: Scire Prælati debent, quod si perversa perpetrant, tot mortibus digni sunt, quot ad subditos suæ perditionis exempla transmittunt. Sint ergo lucernæ bonorum operum in manibus vestris, ut luceant opera vestra bona coram hominibus, et glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est. Sicut enim præcellitis dignitate, sic decet vos sanctitate operum præeminere. Ideo etiam in Levitico præcipitur armum dextrum et separatum de sacrificiis accipere, ut operatio ejus non solum sit utilis et honesta, sed singularis et præcipua: ut quos vincit dignitatis et ordinis prærogativa, virtutum operatione transcendat. Verum hodie, juxta verbum Isaiæ, sicut Dominus, sic servus: sicut populus, sic sacerdos. Unde et idem propheta ex indignatione alibi conclamans: Erubesce, inquit, Sidon, ait mare. Erubescant sacerdotes, si sacratioris vitæ inveniuntur laici, qui hujus mundi fluctibus sunt immersi. Revera bobus aratrum antefertur, et capite dorsum

supereminet, et in ruinam vergit domus, quum subditus Prælato æqualis, aut melior inveniatur. Vocaverat vos Dominus ad dandam scientiam plebi ejus, ut pasceretis gregem Domini, ut essetis forma gregis in populo: sed vereor ne illud Isaiæ compleatur in vobis: Isti pastores ignoraverunt intelligentiam: et illud Evangelicum, Cæci sunt duces eorum. Debueratis esse duces populorum ad vitam: videte ne vos et illos ducatis ad mortem. Estote duces eorum ad pœnitentiam, ad continentiam, ad orationem: sicut Psalmista commemorat: Principes, inquit, Juda duces eorum. Principes Zabulon, Principes Nepthalim. Judas interpretatur confessio, quæ ad pœnitentiam spectat. Zabulon fortitudo: quæ ad continentiam pertinet. Nepthalim cervus emissarius: in quo notatur velocitas orationis: quæ a corde progrediens devoto cœlos penetrat. Agnoscat ergo unusquisque vestrum, fratres carissimi, onus suæ vocationis. Pascite qui in vobis est gregem Domini: ut non vituperetur ministerium vestrum. Ministerium vestrum continetur in paucis: in psallendo, in offerendo, in docendo. Si psallitis, psallite sapienter. Psallamus, inquit apostolus, ore, psallamus et mente. Offeratis Domino cum apostolis favum mellis. Quid est favus nisi mel in cera? Et quid est mel in cera, nisi devotio in littera? Quidam sunt, qui ex quo versum incipiunt, videtur eis longissimum quo ad finem veniant, et singula verba ita currendo præcipitant, ut in favo Domini non remaneat mel aut cera. Versum unum sub clausa una glutiunt, et canticum Domini decurrunt, et perfunctoriis synalimphis dimidiant. Quandoque dum psallimus, facimus castella in animo, et imaginamur vanitates et insanias falsas. Labia sunt in canticis, animus in patinis. Quid restat nisi quod Dominus dicat: Populus hic

labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. Non est hic Psalmus jocunda decoraque laudatio. Psalmodiæ Angeli libenter intersunt: sicut Psalmista commemorat: Prævenerunt, inquit, conjuncti psallentibus in medio juvencularum tympanistriarum. Et alibi: In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus. Hæc de psallendo. Nunc restat qualem offerre deceat, aut docere. Ille cujus Corpus et Sanguinem Deo Patri offertis, Filius ejus est. Videte ne offendatis Patrem in Filio: ne sanguinem filii pollutum ducatis. Sanctus enim, et innocens, impollutus, excelsior cœlis est factus. Si immunde acceditis, non cibum salutis, sed æternæ damnationis judicium accipitis. Doctrina vestra consistit in verbis et factis. Verba sacerdotis sine operibus vana et infructuosa sunt. Sed luceant quæso vestra opera bona coram hominibus, et habebunt verba exhortationis vestræ in cordibus subjectorum efficaciam saluberrimæ medicinæ. Sic in die tremendi judicii pro sollicitudine gregis vobis commissi dabitur vobis aureola, et quia docuistis ad justitiam multos, eritis quasi stellæ in perpetuas æternitates: quod nobis præstare dignetur, qui cum patre vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

60. Ad eosdem in Synodo.

Os. 5. *Audite hæc sacerdotes: attendite, domus Domini, domus regis auscultate, quia judicium vobis est.*

Facti enim estis laqueus speculationi, et quasi rete quod extenditur in monte Thabor. Magna et

multiplex est, fratres carissimi, in sacro eloquio commendatio sacerdotum. Nam et verba Domini cæteris præferuntur: vos, inquit, estis lux mundi, vos estis sal terræ, vos estis Angeli, vos estis dii. Angeli sicut scriptum est: Labia sacerdotum custodiunt scientiam. Dii estis, sicut Propheta commemorat: Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem Deos dijudicat. Et Moyses præcepit leprosum applicari ad deos, id est, sacerdotibus adhiberi, et ut eleganti atque urbano utamur compendio: Sacerdotes habet primatum Abel, Patriarchatum Abrahæ, gubernaculum Noe, ordinem Melchisedech, dignitatem Aaron, auctoritatem Moysi, virtutem Samuelis, paupertatem Petri, unctionem Christi. Vos estis reges, &c. Ille qui dicit: Data est mihi omnis potestas in cœlo et in terra, ligandi et solvendi vobis potestatem dedit. Vobis a Deo datum est sedere super sedes, et duodecim tribus Israel judicare. Vereor tamen ut res in contrarium cedat, et ne de vobis aliquando dicatur: Dejecisti eos dum allevarentur. Sera querela est: quia elevans allisisti me. Verbum est Zachariæ: Super Pastores iratus est furor meus. Irascitur Dominus, quia indisciplinati estis, quia legem et mandatum Domini non tenetis. Sicut Jeremias conqueritur: Hæc est gens quæ non audivit vocem Domini, nec recepit disciplinam. Et ibidem: Sacerdotes dixerunt: Ubi est Dominus? Tenentes legem, dicit idem Propheta, nescierunt, et pastores prævaricati sunt in me. Propter peccata nostra est in conculcationem et opprobrium Sancta Ecclesia Christi. Rubigine propter peccata nostra vilis est hodie et obductus gladius Petri. Ubique hodie propter hæc impune nomen Domini in vanum accipitur, sententia Petri contemnitur, hodie impune Phassur in Jeremiam, Malchus in Christum, Jason in

oblationes sacras, Balthasar in vasa Domini manus extendit sacrilegas. Vilitatem et abjectionem hanc sacerdotum lamentatur ille Propheta, et conqueritur, et deplorat dicens : Filii Sion inclyti et amicti auro primo, quomodo reputati sunt in vasa testea, et in opus figuli ? Qui debuerant esse vasa contemplationis et fortitudinis, facti sunt vasa testea. Sunt enim carne fragiles, spiritu debiles, in peccatum labiles, et ad virtutem difficiles, ad excelsa graves, ad ima præcipites. Offensus est nobis Dominus. Ideo, sicut Apostolus loquitur ad Corinthios, pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos, obsecramus pro Christo reconciliamini Deo. Iniquitas nostra a Deo nos dividit, et peccati nubes nostram impedit orationem, ne ascendat ad Deum. Interposuisti, inquit Propheta, Domine, nubem ne transiret oratio. Non est tamen, dicit Isaias, abbreviata manus Domini, ut salvare nequeat : nec auris ejus aggravata, ut non exaudiat : sed peccata nostra dividunt inter nos et Deum. Desistite a peccatis, et reconciliabitur Deus. Quis est hodie qui gratis beneficium Ecclesiasticum consequatur ? Quis est qui gratis in eo ministret ? Nonne omnia Ecclesiæ Sacramenta redacta sunt in mercimonium et in quæstum ? Magnum illud sacramentum pietatis, illud inæstimabile, et ineffabile pretium mundi sine pretio, pretium impretiabile hodie sub vilis oboli taxatione venditur, et offertur. Adam prius se vendidit : Esau pro edulio lentis primogenita dedit. Multi sunt filii Esau : multi sunt filii Adæ, qui vendunt hæreditatem cœlestem, et æternam pro modica voluptate. Præter cætera peccata, et præ cæteris sceleribus pestis luxuriæ ignominiose hodie sacerdotium dehonestat. Sive iterum in delicato gestu, sive in precioso habitu, sive in mundano actu luxuria exerceatur, totum

cecidit in cleri opprobrium, et mortis æternæ periculum. Hæc est Athalia quæ totum fere genus Regium extirpavit: hæc est illa quæ unam de virtutibus interfecit: hæc est bestia saltus quæ occidit exercitum Absalon. Apostolus ad Hebræos scribens ait: Terribilis autem quædam expectatio judicii, et ignis æmulatio quæ consumptura est adversarios, irritam quidem faciens legem Moysi sine ulla miseratione duobus aut tribus testibus moritur: Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia eum, qui Filium Dei conculcaverit, et sanguinem Testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et Spiritui gratiæ contumeliam fecerit. Verbum prophetæ est: Si incantator percussus fuerit a serpente, quis medebitur ei? Medice, cura teipsum. Talem siquidem decet esse sacerdotem, qui suorum operum imitatorem reddidit populum Deo acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Frequenter autem contingit ut sacerdos in universitate populi sui deterior habeatur: ut merito sacerdotibus conveniat verbum illud Micheæ: Qui optimus in eis est, quasi Paliurus, et qui rectus, quasi spina de sepe. Qui debuerant esse luminaria cœli, et splendor firmamenti, facti sunt obscenitas et macula in Luna: obscuratus est Sol, et aer de fumo putei. Sal terræ infatuatum est, et lux mundi conversa est in tenebras. Ideo juxta verbum Jeremiæ, repulit Dominus altare suum: maledixit sanctificationi suæ. Quid dicit Dominus per Jeremiam: Quid est quod dilectus meus fecit scelera multa in domo mea? Nunquid carnes sanctæ auferunt malitias ejus in quibus gloriatus est? Et in Malachia: Tu qui credis mundari per hostias: scito quod non mundaberis, sed amplius pollueris. Et sequuntur verba ejusdem prophetæ dicentis: Et nunc ad vos mandatum hoc est, O sacerdotes: Si nolueritis audire,

et si nolueritis ponere super cor, ut detis gloriam nomini meo, ait Dominus exercituum: mittam in vos egestatem, et maledicam benedictionibus vestris. Utrumque istorum evenisse videmus. Vos enim, quos constituit Dominus super familiam suam, ut detis illi cibum in tempore, fame et inedia eam afficitis: parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis. Alligatum est verbum Domini in ore vestro: nec ministrare vultis esurientibus panem vitæ. Quum scriptum sit: Maledictus qui abscondit frumenta in populis. Deus non irridetur: signavit quasi in sacculo delicta vestra. Gedeon quum persequeretur Zebee et Salmana transiens per Socoth, petiit panem a senioribus civitatis sibi et viris qui cum eo erant: qui quum ei et suis alimenta negassent, reversus de prælio cum victoria, spinis et tribulis attrivit eos. Spinæ et tribuli tormenta sunt, et tribulationes æternæ. Propter negligentiam sacerdotum hodie hæreses pullulaverunt innumeræ et perniciosæ, atque damnabiliter sentiunt hodie quidam de sacramento altaris, de matrimonio, et de cæteris Ecclesiæ sacramentis. Unde Sancta Ecclesia fere ubique terrarum gravissime vulnerata est: nec est resina in Galaad, et medicus non est ibi. Sane sicut apostolus ad Thessalonicenses scribens ait: Non posuit vos Deus in iram: sed in acquisitionem salutis. Et ad Corinthios: Posuit in vobis Dominus verbum et ministerium reconciliationis: deditque vobis potestatem in ædificationem, et non in destructionem. Vos autem Ecclesiam Dei contemnitis, et adulteratis: ut jam non confidat in ea cor viri sui. Ideoque repulit Dominus altare suum, et hæreditatem suam sprevit. Et quum de angustia et tribulatione clamatur, avertit aurem suam: et non respicit in faciem Testamenti

sui. Hæc sunt opera vestra: hoc est obsequium Christo a vobis exhibitum. Video quod pepegistis fœdus cum inferno, et responsum mortis habetis in vobis. Quid restat, nisi requirat Dominus de manu vestra sanguinem eorum, quos debuistis ducere verbo et opere in viam vitæ, et vos deduxistis eos pravæ conversationis exemplo in viam mortis æternæ? Si quis constitutus esset primipilarius, et dux belli, quid deberet fieri de ipso si populum sibi commissum traderet in manus inimici? Populum Dei quem pretioso sanguine Christus de diaboli potestate redemerat, vos evacuantes beneficium Passionis Christi, iterum in potestatem diaboli rejecistis. Attendite quæso fratres, ministerium vestrum, et vestrum periculum: quodque negligenter hactenus fecistis, vigilantius et studiosus de cætero procurare. Cogitate, quia terribilis est super Filios hominum, cui reddituri estis rationem animarum vobis commissarum. Quas si in improperium custoditis, ignis, et vermis æternus expectatio et retributio vestra erit. Si autem eos prudenter instruxeritis, et rexeritis, non solum coronam, sed aureolam æternæ jocunditatis habebitis, quæ promittitur his qui ad justitiam erudiunt multos. Et hic est duplex honor quem promittit Paulus Presbyteris ad Timotheum scribens: Duplici, inquit, digni honore habebuntur, qui bene præsunt Presbyteri: præcipue eminentiæ singularis gloriam sempiternam: quam nobis præstare dignetur, qui vivit et regnat, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

61. Ad eosdem.

1 Cor. 4. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei.*

Fratres, verba Pauli sunt quæ ad nos diriguntur. Si nobis a Deo ministerium creditum est, facite sicut ipse nos exhortatur, et docet: ut non vituperetur ministerium nostrum. Videte, fratres, vocationem vestram, eminentiam et dignitatem ordinis vestri: quibus dispensatio corporis et sanguinis Domini tradita est. Videte ne in oculis Patris Filius conculcetur. Nam in honore Patris est honor Filii: et in honore Filii est honor Patris. Non ignoratis de corpore et sanguine Domini, cum quanta reverentia confici, cum quanto timore percipi, cum quanta cautela debeat dispensari. Magnum est hoc Sacramentum super omnem æstimationem, super omnem eminentiam, super omnem intelligentiam: quod scilicet sub specie visibili totus Christus percipitur. Angeli siquidem satiantur ex adipe frumenti, et sedent in mensa divitis, et pascuntur in deliciis domus Dei: nos autem in speculo et ænigmate veritatem percipimus. Si enim videremus Christum, et frueremur eo sicuti est, jam non esset meritoria fides nostra, nec jam esset fides, sed scientia: veniet et non silebit vocaturus terram, et judicaturus eam in spiritu judicii, et spiritu ardoris. Deus deorum, inquit propheta, locutus est, et vocavit terram. Advocavit cœlum desursum, et terram discernere populum suum. Et quid loquitur? Congregate illi sanctos ejus, qui ordinaverunt testamentum ejus super sacrificia. Vos respicit sermo iste, quibus

injunctum est ordinare testamentum Domini super sacrificia. Vos congregandi estis, qui quum essetis lapides vivi, dati estis in dispersionem, distracti ad vitia, et passim abeuntes post concupiscentias carnis vestræ: Dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Congregate, inquit, illi Sanctos suos. Qui sunt sancti? Sacerdotes, de quibus dictum est: Sacerdotes tui induantur justitiam, et sancti tui exultent. Eos sanctos esse oportet, qui Sancto Sanctorum serviunt et ministrant. Sancti, inquit, estote, quia ego sanctus sum. Et propheta dicit: Vos Sancti Domini vocabimini ministri Dei. Dicetur vobis hodie: Sacerdotum conversatio est populi subversio. Egressa est etiam iniquitas a senioribus populi. Nam qui errata corrigere debuerant ad emendationem vitæ, ipsi vinum aquæ commiscendo admiscent, et facies peccatorum assumunt. Sicut Dominus per prophetam dicit: Caupones mei aquam vino miscent, et per alium: Usquequo judicatis iniquitates, et facies peccatorum sumitis. Aquam vino miscere, et facies peccatorum sumere, est peccatorum erroribus consentire. Non est hodie qui moneat, qui doceat, qui hortetur ad bonum. Omnes Sacerdotes canes muti sunt, non valentes, imo non volentes latrare. Alligaverunt Verbum Domini sibi commissum, sudario involverunt, et terræ infoderunt: non reputantes verbum illius Patris-familias Evangelici qui dicit: Serve nequam, nonne oportuit te dare pecuniam meam nummulariis: ut ego veniens reciperem cum usuris? Procuraverunt Philistiim ut non inveniatur faber ferrarius in universo Israel: non est qui arma spiritualia faciat, vel facta exacuat. Ideo novi Amorræi, et novi Philistæi nos oppugnant: novi recentesque hæretici totum subvertunt orbem: quos publicanos aut patinuos nominant. Hi sunt

qui nec in parvulis baptismum admittunt, nec in altari corporis et sanguinis veritatem, nec in Sacerdotibus gratiam Spiritus sancti, nec in Laicis fidelibus consortium copulæ conjugalis. Isti hodie multiplicati sunt super numerum. Et si hæc hæresis alicubi extinguitur, alibi sicut capita hydræ multiplicius recidivat. Totum hoc malum de vestra taciturnitate procedit. Nonne nobis in Timotheo præceptum est: Insta opportune, importune? Nonne in Levitico præcipitur ut a Sacerdote ingrediente et egrediente tabernaculum sonitus audiatur? Nonne per prophetam dicitur: Clama, ne cesses: exalta vocem tuam? Super muros tuos, Jerusalem, constitui custodes, tota die, et tota nocte non tacebunt. Quantum tempus est elapsum, ex quo vos voto continentiæ alligastis? Nonne publice est decretum et edictum solemniter, et a sede Apostolica confirmatum: ut amoveantur a vobis fornicationes vestræ, et præcideretur in vobis materia turpis vitæ? Quam utilitatem habetis, nunc in omnibus voluptatibus et immundiciis vestris, quas hactenus exercuistis, sicut Apostolus dicit: Quem fructum habuimus in quibus nunc erubescimus? In opere libidinis cito præterit quod delectat, et permanet sine fine quod cruciat. Nihil de voluptate illa pessima remanet, nisi erubescentia confusionis, et aculeus formidinis, fœda et fœtida conscientia in testimonium delicti, et tormentum animi. Summa insania est gaudium, quod non deficit, dare pro modica et transitoria voluptate. Finis omnis luxuriæ cumulus est mortis, et æternæ miseriæ. Apostolus dicit: Abstinete vos a carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam. Si enim secundum carnem vixeritis, morte moriemini. Morte scilicet quæ nec moritur, nec finitur. Si velletis recurrere ad innocentiæ arma, destrueret Dominus om-

nem altitudinem extollentem se adversus Ecclesiam Dei, et esset, teste Propheta, sicut somnium visionis nocturnæ, omnis multitudo gentium quæ dimicaverunt contra Ariel: Et quicquid attentatur contra vos, torum ad nihilum deveniet, tanquam aqua decurrens. Abjiciatis ergo, fratres, opera tenebrarum et opera carnis, et non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Et notate, Non regnet: regnat peccatum quum pervenit ad consensum vel actum: ut ergo non regnet circa primitivos actus, abscindenda est voluntas peccandi. Confige timore tuo carnes meas. Et hoc est quod Simeon, qui interpretatur adducens tristitiam, quod est cordis contritio, et Judas, qui interpretatur confessio: illæ duæ tribus invaserunt Bezech, et cœperunt Adonibezech, id est, Dominum civitatis, et absciderunt ei extremitates manuum, quod fit quoties pro contritione et confessione abscindimus malarum primitias actionum. Emendate igitur et corrigite, fratres dilectissimi, actus vestros, nec expectetis correctionem alienam. Unusquisque vestrum plenius se novit: discutiat semetipsum, et extollat conscientiam suam, ut in ea colligat fructum vitæ. Qui adhæret, inquit, meretrici, unum corpus efficitur cum ea. Tollens, inquit, membrum Christi, faciam membrum meretricis? Quid erat sacerdos nisi membrum Christi? Quid factus est sacerdos nisi membrum meretricis? Ille a quo et in quo recipitur corpus Christi, in eo et ab eo factus est membrum meretricis: ergo per immunditiam nostram, pro membro meretricis accipitur et recipitur corpus Christi. Videte ubi collocaveritis corpus unigeniti Filii Dei. Videte quid feceritis. Maledictionem Apostoli post aliarum imprecationum maledicta incurristis. Quicumque, inquit, violaverit templum hoc, destruet eum Dominus. Ab hac male

dictione nos liberet, et suam benedictionem nobis conferat, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

62. Ad Claustrales.

Jos. 5. *Maledictus qui reædificabit Jericho.*

Interpretatio est Josue. Hi qui vitæ sæcularis defectum et inconstantiam relinquentes postea ad amorem sæcularium revertuntur: isti primam quem irritam facientes, vinculum suæ professionis habentes ludibrio luxuriantur in Christo. Certe Achan filius Charmi, quia tulit de anathemate Jericho, lapidatus est: cujus expressam similitudinem gerunt hi, qui sæcularia abdicantes, etsi non opere, tamen affectu, et desiderio sæcularibus se immergunt. Isti siquidem jam judicati et condemnati sunt lapide illo, qui positus est in fundamento Sion: et lapide illo, de quo dicitur, quia qui ceciderit super illum, collidetur: super quem vero ceciderit, conteret eum. Ex quo semel induit monachus novum hominem, qui secundum Deum creatus est, nulla superesse debent vestigia vetustatis. Evellenda omnino sunt plantaria conversationis antiquæ: ut non sint illi quibus Hanon inimicus David rasit barbas dimidias: et sic eos cum opprobrio et confusione dimisit. Hanon barbam dimidiam religioso radit, quum religiosus renuncians sæculo, sicut Ananias et Saphira sæculares concupiscentias penitus non relinquit. Legitur quia Israel, qui Chananæum interficere noluit, datus est in manus Chuzan Rasathaim, et ei longo tempore, et in afflictione servivit. Quantumcumque efficiaris religiosus

in claustro, totum perdis si aliquid retinuisti de sæculo. Modicum fermenti totam massam corrumpit: atque virtutum multitudinem unum peccatum obruit, et subvertit. Sic enim Abimelech filius Gedeonis de uxoribus natos necat: quia virtutes quas religiosus acquirit in claustro, concupiscentia sæcularis evacuat. Maledictus, inquit, qui reædificabit Jericho. Hiel de Bethel legitur reædificasse Jericho: sed in constructione primæ portæ mortuus est primogenitus, et in porta novissima mortuus est filiorum suorum novissimus: quia ex quo quis ad mundanos affectus regreditur, si quid boni vel in sæculo fecerat, vel in claustro, deperit et cassatur. De illis portis dicit Propheta: A prima porta erit clamor, et a secunda ululatus. Semel existis de Jericho, fratres mei, ascendistis de Jericho in Jerusalem, de Babylone in Sion, de Ægypto in terram promissionis, de tenebris ad lucem, de loco dissimilitudinis, de loco horroris, ad domum lætitiæ et salutis. Venistis de terra salsuginis ad terram habitabilem: de Ur Chaldæorum ad refrigerium: de fame spirituali ad refectionem, de prævaricatione ad gratiam, de mundanis anxietatibus ad quietem. Vere castra Dei sunt hæc: quæ non est aliud, nisi domus Dei et porta cœli. Verumtamen gloriam et suavitatem hujus domus non omnes intelligunt. Lignum vitæ est his qui apprehendunt eam. Multi siquidem sunt vocati: pauci vero electi. Multiplicasti, inquit, gentem, non magnificasti lætitiam: non omnibus portabile est jugum Domini: non omnibus suave est onus ejus. Adhuc vero inter vos habitat Jebusæus qui exterminari non potest. Adhuc est lilium inter spinas, et zizania inter spicas. In horto Patris-familias sunt simul saliunca et abies, urtica et myrtus. Adhuc sunt in ovili Jacob animalia alba et nigra, agni et hœdi. In rete Petri pisces

boni et mali. In templo Salomonis Satan: a dextris Jesu Sacerdotes magni: in Arca Noe animalia munda et immunda: in cella Domini vina et acina: oleum et amurca. O quam odibile est et horrendum claustralem iterum fieri sæcularem, et eum qui mundum evomuit redire ad mundum. Vereor, dicit Apostolus, ne quum spiritu cœperitis, carne consummemini. Nonne claustralis efficitur sæcularis, si ea quæ sæculi sunt, vel cogitat vel attendit? Sæcularia, inquit, negocia si habueritis: eos qui contemptibiliores sunt inter vos constituite ad judicandum. Sæcularia sive temporalia diffinit Apostolus dicens: Quæ videntur, inquit, temporalia sunt: quæ autem non videntur æterna. Quum omnium malorum radix sit cupiditas: dolemus, nec possumus non dolere, si in domo ista quæ nominatissima est in observatione religionis et ordinis, vel etiam unum pedem ausa est ponere illa transgressionis mater, illa magistra nocendi, primipilaria iniquitatis, et auriga malitiæ. Non sibi blandiatur monachus, qui rebus inhiat alienis dicens: Occasio peccandi est sæcularibus: quicquid habent, si eis aufero, si rapio, si aliquid ad usum Ecclesiæ nostræ violentia principum, vel venalitate acquiro, meum non ago negocium, sed commune. Infelix, si te accusat cupiditas circa propria, non accusat circa communia. Nam quum unusquisque vitæ nostræ sibi sit proximus: damnabilior est qui pro alio, quam qui pro seipso se dignum gehenna constituit, et sicut auctoritas clamat: non minus ardebit, qui pro multis aut cum multis ardebit. Amantissimi fratres, ut quid opus est vobis divitiis: qui pro Christo paupere paupertatem gratuitam elegistis? Vultis iterum fieri divites, et ad mundana reverti, quæ reliquistis; in quibus sicut publice notum est, caduca consolatio est, usus brevis, fallax gaudium,

finis incognitus, judicium grave, et pro temporalium rerum acquisitione transitoria, miseria sine fine. Si sufficientia vestra a Deo: imo Deus in quo dives eget, pauper abundat. Sufficientiam a Deo habebat qui dicebat: Habentes alimenta et quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri, incidunt in laqueum, et tentationes diaboli. Vobis cum Deo nil deficit: sine Deo nil sufficit. O væ filiis Adæ, qui adhuc divitias temporales quæritis, quum paupertas divinitus commendetur. Divitiæ durabiles sunt paratæ vobis, et ad manum appositæ, necessaria in promptu sunt, et ad supervacua laboratis. Angelus apostata per divitiarum suarum multitudinem Regnum cœlorum perdidit. Vestra professio est per paupertatem regnum acquirere quod amisit. Certe vobis consultius est esurire, quod tamen per Dei gratiam non oportet, quam aliquid agere, unde vel modica nota cupiditatis emergat. Scio, inquit Apostolus, saturari et esurire, abundare et penuriam pati. Si labore manuum vobis victualia quæritis: non estis majores Apostolo. Apostolus hoc fecit. Si laboratis ut reficiatis pauperes Christi: pauperes non possunt evacuari testimonio scripturarum: reddet Deus mercedem laborum sanctorum suorum. Sanctum et pium est, et meritorium pascere pauperes: sed occasione pauperum vobis ditescere non est bonum. Summa veræ professionis est meritum voluntariæ paupertatis: qui hanc deserit sicut mihi videtur a sua prorsus professione discedit. Bonum est, inquit aliquis, reficere pauperes. Bonum est respondeo eos reficere: sed sic ne deficias a salutari proposito. Cautelam consulo, misericordiam non abscido. Spretis divitiis, in quibus multos poteras pauperes sustentare, locum elegisti ubi posses inter multos pauperes unus esse. Magnum reputo, si in ea paupertate

quam profiteris, non egeas; majus, si frequenter egeas. Certe si abundas necessariis, non es pauper: aut si erogas pauperibus de his quæ tibi abundant. Forte æqualis es divitibus, qui miserunt in gazophylacium de eo, quod eis superabundavit: sed te usque ad meritum pauperis viduæ non extendis. Si alia excusatione quam sustentatione pauperum tuas potes divitias collocare, libenter audio. Unum scio, quia quanto quis pauperior est, tanto copiosius et affluentius habet unde possit placere Altissimo. Noli, quæso, de refectione pauperum loqui: nam de talibus loquens, te extra gregem pauperum facis. Non reliquistis, fratres, aut possessionem, aut spem divitiarum, ut pauperibus ministretis, sed ut vobis tanquam pauperibus ministretur. Hæc moneo, et hæc dico, fratres carissimi, ut perseveretis in proposito paupertatis. Hæc est corona nostra: per hanc Regnum cœlorum vestrum est: sed et Dominus et dominator Regni cœlorum dicit: Quod superest, date eleemosynam. Innuens illud esse superfluum, quod non claudit necessitas inter augustias paupertatis. Duo rogo et consulo, amantissimi fratres. Minus, quæso, sitis solliciti in acquisitione terrarum: quia portio nostra est in terra viventium: et consuletis tam animæ quam opinioni vestræ. Magis Deo placere studeatis in vestra quam in aliena paupertate, et acquiretis in Regno cœlorum divitias sine fine. Quod vobis præstare dignetur, qui pro nobis pauper factus est Jesus Christus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

63. Ad Moniales.

Exod. 30.

Moyses legitur fecisse mare æneum, ut ingredientes tabernaculum lavarentur, fecit autem illud de speculis mulierum, quæ ad ostium tabernaculi excubabant. Credo quod hæ sunt prudentes virgines, quæ accensis lampadibus bonorum operum adventum sponsi lætanter expectant. Scriptum est enim quia expectatio justorum lætitia. De speculis istarum fit aliis lavacrum, dum ab illarum conversatione trahitur mundiciæ, et sanctificationis exemplum. Mulieres quæ in sæculo de carne sua fructum posteritatis expectant deserviunt carni suæ: quæ dum curam carnis in desideriis agunt, vitam perdunt æternam pro momentanea voluptate. Claustralibus quæ bellum indixerunt carni suæ, inæstimabilis corona debetur. Contendunt enim non esse quod sunt, et recuperant fortiter quod in prima origine perdiderunt. Quis enim potest facere mundum de immundo conceptum semine? Istæ autem dum imperant suæ carni, non solum mundantur, sed conformantur angelicæ puritati. Virginitas tamen juxta æstimationem multorum fortior est sinceritate angelica: quum virgo virtute munda sit, et angelus solum ex natura. Plusquam angelicum est hæc vasa corruptibilia servare in justitia, et sanctificatione: experiri in carne gloriam cœlestis Jerusalem, ubi neque nubent, neque nubentur. Quidam enim cœlestis eminentiæ fructus est pudicitiæ usus in terris. De virgineo siquidem flore immarcessibilis corona contexitur, et acquiritur sponsus immortalis in cœlo, dum terrena sponsalia

contemnuntur. Istæ enim sunt quibus apostolus loquitur dicens: Despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Vide quantus fuerit virginitatis effectus. Virginitas ultra nubes, ultra cœlos, ultra et supra angelos penetrans verbum, in quo omnia facta sunt quæsivit, et invenit in sinu Patris: inde per virginitatem descendit ad nos auctor ille salutis. Adhuc ambularemus in tenebris, nisi lumen vitæ nobis de lampade beatæ virginis illuxisset. Virginitas est balsamum quo condiuntur cadavera ne putrescant. Sensus enim, et artus hominis a corruptione custodit: cætera quasi jumenta in suo stercore computrescunt: solæ virgines, et continentes vasa corruptionis hujus in incorruptione custodiunt. Sed est quod sapientia in persona virginum dicat: Ego quasi Libanus non incisus, et quasi balsamum non mixtum odor meus: quasi terebinthus extendens ramos gratiæ et salutis. Omnium eminentiam virtutum castitas transcendit, si tamen sociam habet caritatem: nam sine caritate castitas est sine oleo lampas. Lampas sine olei beneficio non lucet: castitas etiam Deo sine caritate non placet. Ideo Sapientia dicit: O quam pulchra est casta generatio cum caritate. Illud autem detestabile est, quod absit a nobis, si aliqua superbiæ macula admixta est castitati; nam longe melior est devota, et vilis humilitas, quam superba virginitas. Castitas si per se censeatur, elegantior est quam humilitas: humilitas tamen per omnia melior. Illa res est consilii, ista præcepti. Nam apostolus dicit: De virginitate quidem præceptum non habeo, consilium autem do. Et Dominus de virginitate in Evangelio loquens: Qui potest, inquit, capere, capiat. De humilitate vero: Discite, inquit, a me quia mitis sum, et humilis corde. Et nisi efficiamini sicut parvulus iste, non

intrabitis in regnum cœlorum. Quum Spiritus sanctus non requiescat, nisi super humilem et mansuetum, vides quod acceptior est apud Deum virginitate humilitas: quum sine hac nemo salvari possit, sine altera vero multi. Verbum beatæ virginis est: Respexit humilitatem ancillæ suæ: humilitatem, inquit, non virginitatem: innuens quod nec sua virginitas sine humilitate Deo placuisset. Si ergo virgo superbiat, inter fatuas computanda est. Quid est enim superbia in virginitate, nisi venenum in lacte? Nihil est quod abominabilius detur, quod et omnino magis denigret lilium castitatis quam superbia. Contra superbiam virginum invehit Isaias: Elevatæ sunt, inquit, filiæ Sion, et ambulaverunt collo extento, et nutibus oculorum ibant. Et sequitur in eodem capitulo: Declinabit Dominus verticem filiarum Sion, earumque crinem nudabit. Et Dominus in eodem: Dabo eis pro crispanti crine calvitium. Et unde superbis miserrima caro, quum sis et cinis et pulvis? Superbis de tua nobili parentela: scias quia mundanam nobilitatem non natura fecit, sed ambitio finxit. Verbum sapientiæ est: Nemo ex regibus habuit aliud quam pauper nativitatis initium. Unus est hominum introitus ad vitam, et exitus unus. Nunquid sordidius generatur pauper quam dives: David plangit se in peccatis conceptum: sed et ipse quum esset rex suos genuit filios in peccatis. Si virtutem regenerationis inspicias: omnes tam divites quam pauperes magnificat nativitas, omnesque pacificat adoptiva nobilitas. Gloriosus titulus nobilitatis est cum generositate virginitas. Sicut sapientia dicit: Generositatem glorificat contubernium habens Dei: quia Dominus omnium dilexit eam. Juxta verbum apostoli: Prudens virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore, et spiritu. Corpore, ut sit casta.

Spiritu, ut humiliter sentiat, nec extollatur de pudicitiæ laude. Scriptum est enim: Qui gloriatur in Domino glorietur, non enim qui seipsum commendat ille, probatus est: sed quem Deus commendat. Miserrimum est suæ virginitatis, aut continentiæ meritum pro vana gloria venale exponere. Adveniente siquidem sponso in die judicii, fatuis virginibus oleum peccatoris, id est adulatio aliena, non proderit. Fatuæ virgines tunc dicent: Lampades nostræ extinguuntur, prudens virgo inextinguibile lumen feret. Sicut sapientia de ea dicit: Non extinguetur de nocte lucerna ejus. Gloriaris de pulchritudine tua: fallax gloria, et vana est pulchritudo. De pulchritudine superba dicit Job: Devoret pulchritudinem ejus primogenita mors, idest, superbia, quæ est primum mortale peccatum. Quid est vana pulchritudo, nisi pulchra putredo? Putredini dixi, Pater meus, mater mea, et soror mea vermibus. Et quidem fallax gratia, nisi grata fallacia: dum specie falsa decipimur, dum sub tenui cute latent occulta dedecoris, quæ si inspici possent, horrendo essent aspectu, et nunc indigna sunt cogitatu. Omnis caro fœnum, et omnis gloria ejus sicut flos fœni. Sicut fœnum cito arescit, sic pulchra facies, febre superveniente deficit: morte vero irruente putrescendo sordescit. Porro virtus quæ est pulchritudo animæ, florebit in æternum sicut lilium ante Dominum: sicut palma, sicut cedrus Libani in domo Domini. Ideo ille qui est speciosus forma præ filiis hominum: flos campi, et lilium convallium, de justo loquens: Super ipsum, inquit, efflorebit sanctificatio mea. Non exterior facies, sed interior conscientia pulchram te faciet. Omnis gloria filiæ regis ab intus in fimbriis aureis. Hæc est enim gloria nostra testimonium conscientiæ nostræ: hanc speciem, hunc decorem

sponsus concupiscit in sponsa. O virgo, concupivit rex decorem tuum: ideoque si vis auferri a te omnem animi fœditatem, et in humilitate Christum diligere, speciosa facta es, et suavis: teque sibi Dominus exhibebit non habentem maculam, neque rugam. Auditura es vocem lætitiæ, et exultationis: Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te. Veni, electa mea, ponam in te thronum meum, ut requiescat in te Dominus, et tu requiescas in eo: ut gaudeat sponsus super sponsam, et gaudeat super te Deus tuus. Propone ante tuæ mentis oculos in exemplum Monialem illam quæ quum præ nimia vilitate, et abjectione sui corporis putaretur a sororibus suis fatua, et immunda, per revelationem Spiritus sancti ab Episcopo provinciæ tota congregatione sanctior, et Christo acceptior est inventa. Sane si superbis, si sæculum appetis, si carni tuæ consentis, si murmuras, si invides sororibus tuis, si detrahis, si detrectas obedientiæ jugum, jam non es filia Sion, sed filia Babylonis: exclusa es a cœtu virginum, quæ cum Domino accensis lampadibus ingrediuntur ad gaudium nuptiale. Poteris inutiliter plangere cum filia Jephte virginitatem tuam, nec enim Dominus te acceptat in sacrificium sibi. Videbis publicanos, et meretrices quæ præcedent te in regnum Dei: tuam enim virginitatem, quæ elegantissimum donum Dei erat, in contumeliam, et injuriam convertisti. Vide quo te præcipitavit superbia, de cœlo in cœnum: de Paradiso, in infernum: de angelica puritate, in æterni horroris, et ardoris abyssum. Quid ergo faciendum est tibi? Revertere ad cor tuum: recogita dies tuos in amaritudine animæ tuæ. Arripe fortiter pœnitentiæ arma, nec differas pœnitentiæ fructum. Nescis enim quid ventura pariat dies: "Qui non est hodie cras, minus aptus erit." Qui non facit quando potest,

non poterit agere pœnitentiam quando volet. Horrendum est autem incidere in manus Dei viventis. Horrendum est venire in locum tormentorum, ubi nec ignis extinguitur, nec vermis moritur, nec fœtori, nec ardori, nec dolori finis, aut mensura imponitur. A quibus nos liberare dignetur sponsus Sanctarum Virginum Christus Jesus, cui sit honor, et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

64. Ad easdem.

Psal. 44. *Audi filia, et vide, et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum, et domum Patris sui.*

Carissimæ sorores, vos estis quibus apostolus Paulus loquitur dicens: Despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Testimonio siquidem veritatis, beati sunt qui se castraverunt propter regnum cœlorum. Apostolus dicit: In carne ambulantes non secundum carnem militamus, et qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit, et qui non jungit melius facit. Et de virginitate propria loquens, Volo, inquit, vos omnes esse sicut meipsum. Et utinam permaneat unusquisque secundum consilium meum. De virginibus enim præceptum non habeo: consilium autem do. Magna est prærogativa virginum. Solis virginibus a Deo datum est cantare canticum novum, quod nemo alius cantat, et sequi agnum quocumque ierit. Scriptum est: Gratia super gratiam mulier pudorata, et sancta. Deus nascitur in mundo: ut mundum redimeret, virginem sibi

elegit in matrem: nec enim alia mater decebat Deum, nisi virgo, nec alius Filius decebat virginem, nisi Deus. Sunt aliquæ inter vos apud quas vel bono conjugali, vel lubrico, et facilitate consilii violata est integritas virginalis. Istæ sequuntur agnum, sed claudicant uno pede. Pedem humilitatis habent, sed non virginitatis. Ideoque non sequuntur agnum quocumque ierit. Virgines enim non sunt aliquæ, et si virginitatem perdiderint, per humilitatem tamen Domino placere intendunt. Fregerunt virginitatis sigillum: sed student reformare quod fractum est. Nam sicut exhibuerunt membra sua servire immunditiæ ad immunditiam, iniquitati ad iniquitatem, ita exhibent membra sua servire justitiæ in sanctificationem. Illa quæ fuerat ancilla carnis ad delicias sæculi in contumeliam Christi, facta est ancilla spiritus in contemptum, et odium mundi, in amorem et gloriam Dei. Filia Edon, filia Babylonis inebriata Spiritu sancto, facta est filia, et sponsa, soror, et amica regis Altissimi. Et hoc est forte quod Jeremias dicit: Gaude et lætare filia Edom, ad te quoque veniet calix inebrians: Hic est calix amoris, poculum amatorium, quo ebria erat illa quæ intraverat cellam vinariam, et dicebat: Nunciate dilecto meo, quia amore langueo. Sic mediante caritate, recompensat jacturam Virginitatis, et reformat per pœnitentiam dispendium corruptæ carnis. Hæc cum Rachele idola Patris sui sub fimo, et cum Jacob fragmenta idolorum Laban sub terebintho abscondit: dum per humilitatem pœnitentiæ, et Dominicæ Passionis memoriam suas iniquitates a facie summi exactoris avertit. Tam viduæ, quam virgines habent fiduciam repromissionis in Christo, non enim est acceptor personarum Deus. Virgo humilis angelorum socia est. Si vero muliebria

passa est, aut cum Maria sedet ad pedes Jesu: aut cum Martha piis operibus se exercet. Tam Virginem quam corruptam monet ad perseverantiam sanctitatis propheta, quum dicit: Audi filia, et vide, et inclina, &c. Existis de hoc sæculo nequam, exivistis de Ægypto, et venistis in hanc solitudinem sacrificare Domino Deo vestro. Nolite reverti ad allia, et pepones Ægypti, ad sanguineas dapes: sufficiat vobis manna cœleste, et panis angelorum. Mors enim est in olla Ægypti: reliquistis hydriam mundanæ cupiditatis cum Samaritana, utramque spiritualem Jericho destruxistis: Josue maledictionem incurrit qui reædificat Jericho. Scio quia Ægypti musca vobis frequenter insibilat, et occulta inimici tentatio redire ad sæculum vos invitat. Revoca te ad populum tuum quem reliquisti, et ad domum patris tui Amorrhæi. Audi filia, et vide, et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum, et domum patris tui. Quid enim tibi et parentelæ tuæ? Nonne mortua es et parentibus tuis, et complantata similitudini mortis Christi? Sed dicis: Unus de intimis parentibus meis infirmatur, aut moritur, ad eum me exire oportet. Audi filia, et vide, ne exeas: sine mortuos sepelire mortuos suos. Vide ne tu sepeliaris in inferno pro eis. Frequenter legimus in libro experientiæ, quia multos traxit in infernum affectio parentelæ. Quoties egredere claustrum, præponis animam tuam, ponis quasi sub jactu aleæ: majusque est omni thesauro quod certo exponis periculo. Sentias ergo cum propheta et dicas: Anima mea in manibus meis semper. Noli, quæso, cum sæcularibus aliquod habere commercium: qui enim tangit picem inquinabitur ab ea: bonosque mores corrumpunt colloquia prava. Ignis in sinu, serpens in gremio, mus in pera, male suos remunerant hospites. Noli esse de

numero illorum de quibus scriptum est: Commixti sunt inter gentes et didicerunt opera illorum. Noli, filia, exire in publicum, mundus enim plenus est laqueis, plenus periculis, plenus mortibus. Desponsata est Christo, si caro et sanguis, si amor parentum, et aliud revelaverit aut suggesserit tibi, intende ad Christum, et dic: Non recedam a justorum consilio, a congregatione sanctorum. Docet te propheta et dicit: Confitebor tibi Domine in toto corde meo in consilio justorum et congregatione. Si aliquis de parentela tua te vocaverit, aut pro te miserit, Sathanæ tentatio est. Noli retro aspicere cum uxore Loth, vaccæ feræ quæ deferebant Arcam Domini in Bethsames, colla sua non reflectebant ad vitulos: nec tu collum, aut pedes reflectas ad consanguineos tuos. Dedisti obedientiæ manum, et imposuisti tuo vertici jugum ejus. Audi ejus sapientiam quæ dicit: Injice, inquit, pedem tuum in compedes illius, et ne accidieris a vinculis ejus. Si claustrum egrederis, transgrederis. Dina filia Jacob egressa est, ut videret ludos alienigenarum, et oppressa est a Sichem filio Emor. Non est enim pudicitia ubi est sæculum, et ideo non est pudicitia extra claustrum. Sara filia Raguel uxor minoris Tobiæ dicebat: Tu scis Domine, quoniam nunquam cum ludentibus me miscui: neque cum mulieribus quæ in levitate ambulant. Jeremias etiam dicit: Non sedi in consilio ludentium: sedebam solus, quoniam amaritudine replesti me. Sit Sara tibi in exemplo: sit et Jacob qui domi habitans benedictionem hæreditavit. Esau verò foris vagans primogenita sua cum paterna benedictione amisit. Prope est ut retribuat Dominus unicuique secundum opera sua: præcedet Regina Virginum: proximæ ejus afferentur, et cum ea adducentur in templum regis. Tunc erit

Jerusalem cœlestis quasi sponsa ornata viro suo. Gaudebit tunc sponsus super sponsam, et dicet: Veni electa mea, et ponam in te thronum meum, ut in te sedeam, et quiescam, ut sis sedes mea in sæculum sæculi, et apparebunt ea die gloriosa quæ dicta sunt de te: quando erit sicut lætantium omnium habitatio in te. Quando intrabit in delicias claritatis, et voluptatis æternæ Beata Virgo cum Virginitate sua, Sara cum nuptis, Anna cum viduis, Magdalena cum pœnitentibus suis, et eveniet quod per Isaiam promiserat Deus: Ecce ego creo Jerusalem exultationem, et populum ejus gaudium, et exultabo in Jerusalem, et gaudebo cum populo meo, et non audientur in ea ultra vox clamoris et fletus: eritque mensis ex mense, et Sabbatum ex Sabbato. Ibi satiabimur in bonis domus Domini, et potabimur a torrente voluptatis illius. Ibi videbimus Filium in Patre, et Patrem in Filio, et Spiritum sanctum in utroque: quod est vita æterna, et gloria consummata. Quam nobis præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto, vivit, et regnat, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

65. Ad Populum.

De duobus versibus Psalmi 93. *Quis consurget mihi adversus malignantes, aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem. Et, Nisi quia Dominus adjuvit me, &c.*

Petis a me, carissime frater, ut habitum sermonem ad populum scribendi officio tibi communicem: Et

quæ laicis satis crude et insipide (sicut eorum capacitatis erat) proposui, in Latinum sermonem studeam transferre. Speras profecto, non solum dicendi celebritate, sed Latinæ locutionis volubilitate nitescere posse materiam: quia quadam idiomatis hujus prærogativa, sententiæ plurimum honoris et efficaciæ ex verbis accedit, et ad finem suum sic commodius sermo decurrit. Verum si materiam ullius putas esse momenti, quid est quod prosecutorem me petis, quin potius inextricabiles curas quibus implicor totus, aut insipientiam meam contra tuæ instantiam petitionis excusas? Hæc autem a me importunus non tam impetras, quam extorques; mutuum quod rependes officium, si hoc tibi opusculum aut habeas solus, aut lectum semel atque neglectum vel igne destruas, vel minutissima decisione dilaceres et disrumpas. Nec mireris si quotidiani sermonis exceditur brevitas, quia ipsa poscit Latini eloquii dignitas, sensus quos vulgari sub brevitate transcurri, uberiori aliquatenus gratia cumulari. Sermonis igitur illius hoc initium fuit.

Quis consurget, &c. ut supra.

Nisi quia Dominus adjuvit me paulominus habitasset in inferno anima mea. Verba sunt Psalmistæ, fratres mei, considerantis in persona cujusque, fragilitatem status nostri, astutiam impellentis inimici, ac virtutem denique resistendi. Quis consurget, inquit, mihi? mihi inquam mortali peccatori et fragili, adversus malignantes, hostem scilicet triplicem, carnem, mundum, et dæmonem? Quia quasi per fortitudinem non sufficiant ad impellendum, addunt et calliditatem ad evertendum. Quid igitur miser ego homo, quid faciam, impulsus per inimici fortitudinem, per calliditatem etiam eversus ut cadam, nisi Dominus suscipiat me, nisi consurgat adversus malignantes, nisi apprehendat arma et scutum, et exurgat in ad-

jutorium mihi? Meditabatur justus iste nocte cum corde suo, et exercitabatur et scopebat spiritum suum. Exercitabatur, inquam, in lege Dei sui, in timore judicis sui, in amore liberatoris sui. Non est hæc exercitatio ad modicum utilis, quia ad pietatem inducit, quæ valet ad omnia. Unde dicit, exercitabar, et per exercitationem vidit. Scopebam spiritum meum. Quo enim melius ordine mundari spiritus potest, quam per salutarem exercitationem comprehenso quod lex præcipiat, inspecto etiam quantum legi vita nostra contradicat, quod timorem incutit judicis, tandem in amorem respiremus liberatoris. Considerare siquidem debemus cautius quid lex dicat: Os Domini interrogate, idest, sacram scripturam investigate: unde peccaverunt filii Israel, quia os Domini non interrogaverunt. Hinc est quod in Deuteronomio præcipitur: Non recedat volumen legis hujus de corde tuo, et de ore tuo, ut dirigas viam tuam, et intelligas universa quæ agis. Dehinc vitæ nostræ seriem divinis debemus coaptare præceptis, et actus præteritos tenaci sæpius refricare memoria; ut vel testimonium conscientiæ pariat gloriam, vel salutaris confusionis erubescentiam introducat, de qua dicitur: Imple facies eorum ignominia, et quærent nomen tuum Domine. Sic juxta, Salomonis sapientiam, vita nostra erit quasi pendens ante nos, ut de bonis proveniat gratiarum actio, vel de malis pœnitentiæ salubre lamentum. Applicata igitur vita nostra scripturis, quis est, quæso, ex nobis, qui vel unum impleat mandatorum legis, cujus nec unum iota peribit quin impleatur? Hæc igitur applicatio timorem incutit Judicis, qui ne forte deprimatur plus justo, et per accidiam in foveam desperationis consequenter decidat homo, ab isto utiliter timore in misericordia pii Patris, in amore respiratur liberato-

ris, qui quum iratus fuerit consuevit misericordiæ recordari. Sic profecto per timorem caritas et per exercitationem introducitur pietas. Verum nobis sæcularibus, qui non solum in sæculo sed ex sæculo sumus, qui constituti sumus in medio nationis pravæ et perversæ, pravi pariter et perversi, qui de Calice Babylonis sæpius inebriamur ad nauseam; nobis inquam, utilem plurimum credo et fructuosam exercitationem illam, quæ timorem incutit judicis, qui judicaturus est sæculum per ignem, per quem judicabunt nationes Sancti, per quem filiæ Babylonis miseræ retribuetur retributio sua, idest retributio misera, retributio æterna. O felices Sanctorum animæ, qui adhuc in carne positi extra carnem vivunt, et in homine vitam exhibent angelicam. O vere felices, quibus datur suavissimos contemplationis carpere fructus, quibus in hoc mari magno et spatioso, quasi quidam tranquillitatis datus est portus: quos nec pavore concutit e regione irruens ventus, nec procellosi maris potest labefactare tumultus. O ter quaterque beati, quibus ante oculos semper amor est liberatoris, amor Patris, et patriæ, et quasi e longissima prospiciuntur regione timor judicis et gehenna. Hi profecto priorum obliti in anteriora se extendunt, qui jam timere non solum despiciunt sed nesciunt, et introductivo caritatis timore expulso, jam quodammodo nec amare non possunt, ex quo semel per amorem suaviter arserunt. Ungantur hi licet oleo Samaritani, nos vino compunctionis utamur: hauriant illi aquas in gaudio de fontibus Salvatoris, et inebrientur ab ubertate domus ejus, potentur aqua sapientiæ salutaris, nos potum nostrum cum fletu temperemus, cibemur pane lacrymarum, potum quem dat Dominus in lacrymis, accipiamus in mensura. Illi semper epulum ad patrem habeant, ad misericordem et

mitem, ad largitorem munerum cum benedictionibus: Nos oculos sæpius convertamus ad judicem, ad severum et zelotem, ad districtum examinatorem non solum operis, sed otiosi cujusque sermonis. Non est nobis ad eorum statum felicem via paratior, non ingressus aptior, non progressus utilior. Ardua est hæc via in ingressu, tolerabilior in progressu, fructuosior in egressu. Hæc est prima ad patriam via: initium enim sapientiæ timor Domini. Ardua prima via est, et eget moderamine certo. Vere certo, ut non convertamur ad dexteram de misericordiæ dulcedine nimis præsumendo, vel ad sinistram de misericordia desperando. Timor pons est angustior, per quem nisi cum maxima diligentia et cautela transieris, ad contemplationis amœna pervenire non poteris. Per hunc pontem angustum fit introitus ad latitudinem caritatis: in transitu hujus pontis et a dextera et a sinistra præcipitium æqualiter cave. Ut igitur redeamus ad id quod cœpimus, nos præcipue qui de hoc mundo sumus, in quibus et diligit mundus quod suum est, quoties redimus ad cor, primo loco timor occurrat, timor inquam judicis, timor tremendi illius examinis, in quo recipiet unusquisque prout gessit in corpore, sive in quo positurus est magnus ille paterfamilias qui peregre profectus erat, rationem cum servis suis, quando scilicet omnes libri aperti erunt, et erit sibi quisque consiliarius, advocatus, et Judex: Libri enim omnes aperti erunt omnibus. Tres autem in judicio libros attendo, librum viæ, librum conscientiæ, et librum vitæ. Librum viæ dico librum datum in via, et ad viam; et hic triplex liber scilicet institutionis Mosaicæ, prædicationis Propheticæ, et prædicationis Evangelicæ. Librum autem conscientiæ quis nesciat cognitionem bonorum operum ad gloriam, vel malorum ad confusionem et ignominiam?

Liber vitæ liber est prædestinationis æternæ. Duo ex his libris nobis particulariter aperti sunt: Tertius universaliter signatus et clausus. Librum disciplinæ legalis jam nobis aperuit agnus qui occisus est, qui solus dignus inventus est aperire librum, et solvere signacula ejus. Librum enim legis clausum prius tam scienti litteras Judæo quam nescienti Philosopho aperuit nobis leo de tribu Juda qui vicit, clavis David qui aperit et nemo claudit. Facta est autem hujus libri apertio, quando verbum abbreviatum fecit Dominus super terram, et in verbo uno omnia conclusit atque complevit, in Christo scilicet suo, qui totius veteris instrumenti glossa est, et expositio. Unde in passione petræ scissæ sunt, et velum templi a summo usque deorsum, tunc monumenta aperta sunt et multæ Sanctorum quæ dormierant in sepulchro litteræ surrexerunt. Tunc factum est cor Dei tanquam cera liquescens; tunc tenebrosam aquam in nubibus aeris declaratio sermonum Domini illuminavit, et intellectum dedit parvulis. Hinc Philippus accurrens adjungitur currui, et dicit: Putasne intelligis quæ legis? Et ascendens currum ostendit clausum in littera librum, aperit legenti et non intelligenti, nomineque Christi prolato de prophetia Evangelium facit. Oblatus est, inquit, quia voluit et cætera. Apertus igitur nobis etiam in præsenti est liber viæ, quantum ad duas sui partitiones, tertia etiam partitio, quæ ex novo consistit testamento, aperta nobis per fidem est, in futuro aperienda per speciem. Inde Hieronymus dicit, quod in Apostolis et Evangelistis positum est velamen ex parte; in judicio autem aperientur oculi cæcorum et aures surdorum patebunt, et videbit omnis caro quod os Domini locutum est: et ita liber viæ tunc erit apertus ex toto. Liber etiam conscientiæ nunc clausus: unde profundum est cor

hominis et inscrutabile, et quis cognoscet illud? Et alibi: Quis enim hominum novit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? Liber, inquam, ille tunc aperietur, quando scilicet manifesta erunt abscondita cordis nostri, tunc apparebit homo nude portans fasciculum operum suorum, quum dicetur: Ecce homo et opera ejus cum eo. Librum etiam vitæ Dominus in judicio aperiet, quum oves a dextris hœdos statuet a sinistris: quum exibunt angeli et separabunt malos de medio justorum: quum introducentur ad gloriam quotquot præordinati sunt ad vitam æternam, et tunc salvus erit omnis qui inventus fuerit scriptus in libro vitæ. Addet forte aliquis librum experientiæ, in quo scilicet legent amarissimas historias, qui negligenter in libro vitæ legerunt, qui noluerunt intelligere ut bene agerent. Tunc intelligent spinæ suæ rhamnum, et qui periri noluerunt esse in pœna, fient sapientes in pœna. Fructuosum igitur nobis valde esset et utile, ut judicii illius modum et formam ante oculos poneremus, immo quotidie quasi quoddam judicium novum in animo teneremus, et arguentem nos Dominum ac statuentem contra faciem nostram et nos ex operibus nostris judicantem attenderemus. Nam ut ait apostolus: Si nosmetipsos dijudicaremus, non utique judicaremur. Utinam sustineretis modicum quid insipientiæ meæ, et quotidiani hujus judicii formam, quam concipio, patienter audientes, ad morum informationem ac Dei timorem prudenter converteretis audita. Posset quidem pater ille familias quotidie ponere nobiscum rationem, et sicut de totius vitæ curricula ultima judicaturus est die, ita nobiscum quotidie de quotidianis actibus disputare et dicere: Quod hodie uni ex minimis meis fecistis vel non fecistis, mihi fecistis vel non fecistis. Statuamus igitur Dominum seden-

tem pro judice, diabolum pro accusatore, hominem quamvis ex nobis pro causa, et ad consuetam judicii formam . . . redigamus. Nec miretur quis, si diabolum dixerim coram Deo, ut hominem accuset, astare, quum legatur in Job manifeste: Quadam die quum assisterent &c. adfuit inter eos etiam Sathan. Quod autem sanctum Job accusaverit, nec solum sequens demonstrat littera, sed et ipsius multiplex plaga. In Apocalypsi etiam fratrum accusator dicitur, qui nunc tempore gratiæ eo callidius accusare intendit, quo contra jacula ejus ignita homo cautius fidei suæ sponsionem ad defensionem suam, et Ecclesiasticorum Sacramentorum munimenta prætendit. Venditus enim homo diabolo in servum per culpam primi parentis ante tempus gratiæ, non tam callidos tentatoris sustinebat assultus: sed erat ei sicut equus et mulus, quibus non est intellectus; et inde non erat in homines debacchandi tanta immanitas, quum resistendi non daretur hominibus ulla facultas. Verum quum fortior Christus superveniens domum diaboli fortis intravit, et tulit vasa ejus, acrius diabolus persequi cœpit alacrius resistentes, et eo callidiores prætendit laqueorum insidias, quo plures vidit ereptionis hominum vias, et tunc cœpit juxta beatum Job, concupiscere escas electas: unde ad cribrandos etiam apostolos expetiit potestatem. Verum redeamus nunc ad id quod cœpimus, et accusatores quodammodo verbis utentes, apud Patrem-familias sedentem pro judice, hominem in medio constitutum diffamare studeamus, quasi dissipaverit bona illius. Astat, inquit, Domine, homo iste totus homo, totus humus, totus caro, cujus in propatulo culpæ, cujus infinitæ contra majestatem tuam offensiones, cujus non levis culpa promeretur veniam, sed immanium pertinacia peccatorum iram provocat et vindictam. Si pertinaci

de cætero parcere perseveras: si ad pœnitentiam toties oblatam, toties repudiatam adhuc tam obstinatum, et ingratum expectas: jam non judicis agis officium, sed negligentis et remissi. Recordare, quæso, justorum judiciorum, et his qui oderunt te, retribue; non habet misericordia tua, Domine, quod objiciat, si jam nunc justitia puniat, quem incorrigibilem prorsus operum pernicies et series continuata declarat. Si nunc tandem dederis ei secundum opera manuum ejus, si secundum nequitiam adinventionum ejus retribueris ei, misericordiæ tamen tuæ non diceris oblitus; quia, me licet invito, damnatum citra meritorum exigentiam es puniturus. Hic misericordia superexaltabitur judicio, dum longe citra meritorum exigentiam desæviet pœnalis afflictio. At ne generalibus tantum methodis videar inhærere, et speciale crimen ei nullum objicere, ut cætera prætermittam, quæ et modum excedunt et numerum; super trium specialiter criminum culpa eum aggredior, et de transgressione triplici adversus eum constanter intendo. Primo quidem eum plane pronuntio mendacem atque perjurum; secundo proditorem duplicem et perversum; tertio raptoris ei impono crimen et vitium. Responsio in his omnibus sufficiens in evidenti est, et inductio manifestæ probationis in promptu. Quis enim mendacem neget atque perjurum, qui factum celebriter, et sub legitimorum testium astipulatione promissum peccati chirographum mecum conscribendo delevit, et baptismi pactum tam solemniter habitum, tot testibus approbatum cum fidei suæ transgressione disrupit? Ibi, bone Judex, tecum agebatur in dolo, ubi remissionem culpæ originalis impetravit fallax et verborum nubilo palliata promissio. Verum, nî fallor, Deus sic promissionem aut juramentum intelligit, sicut

ille, cui promittitur aut juratur, intendit. Intendebas-ne, bone Judex, ibi tecum agi in dolo, et silebas, aut non intendebas: decipiebaris cui omne cor patet et omnis voluntas loquitur, et quem nullum latet secretum? At vero quum dolum perciperes, cur remissionem indulsisti? aut certe cur non remisisti in dolo, ars ut artem falleret, et in foveam, quam fecerat, falsus promissor et compertus deceptor incideret? Verum ne misericordiam tuam importune nimis videar increpare, qui judicium peto, quæ quidem velim nolim, comes erit judicio; fueris licet in Baptismo misericors, aut remissus, et ætatem forte promittentis excuses: Quis mihi de secunda et tertia aut certe pluries repetita promissione respondebit? non judicem cum reo in jus traho, sed judici offero judicandum: vel certe jam, si juste agitur, judicatum. Instituisti, Domine, tabulam secundam post naufragium, erectionem post casum, pœnitentiam post lapsum. Taceo et prætereo quod in fraudem meam facta fuerit hæc institutio, et quia eam destruere non valeo, esto sit rata sustineo. Abrenunciavit in baptismo reus hic Sathanæ et omnibus operibus ejus, et omnibus pompis ejus; immemorque promissi, quam cito potuit abrenunciato se tradidit, et operibus ejus se implicuit, et pompis immiscuit. Verum cognito quod egerat, sententiam immutavit in melius. Esto, rediit ad cor conversus ut odiret populum suum et domum patris sui: esto, dereliquit impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et reversus est ad Dominum, et misertus est ejus. Esto, dum tamen et id pariter constet quod sententiam iterum mutavit in pejus, et facta sunt novissima hominis illius pejora prioribus: quod paucis ostendo. Memento, quæso, quod coram Vicario tuo tibi promiserit, coram Christo tuo, coram sacerdote videlicet tuo innovavit pactum baptismi, et

debito se renatæ promissionis astrinxit. Nec est certe quod ibi excuset ætatem, quod causetur violentiam, quod prætendat insufficientiam. Venit ante Sacerdotem tuum adultus et discretus, promisit voluntarie et non coactus, et non impar humeris onus suscepit sponte intrepidus. Quid plura? uno eodemque momento et a Sacerdote recessit, et a proposito resilivit: fefellit Sacerdotem, fefellit te, fefellit se, abjecit jugum suave et onus leve, ac sub peccati jugo vetustam amplexus est servitutem, abjecit vestem innocentiæ, et induit vestem concretam sanguine; abjecit breve pallium, quod utrumque operire non potest, et pallium, quod Dominæ Ægyptiæ reliquerat, iterum apprehendit, et ut brevius inferam, eo licentius ad perpetrata rediit, et nondum attentata aggressus est, quo majorum ante confessionem fuerat criminum reus, ut traheret restem longam, et quasi vinculam plaustri peccatum. Quasi igitur ad damnationem non sufficeret præteritorum fasciculus peccatorum, addidit promissionis transgressionem et fidei. Nec semel ad Sacerdotem accessit in dolo, sed tempore determinato confitendi potius consuetudinem sequens quam conscientiæ puritatem, semel in anno præcedentibus peccatis hoc addidit, ut in conspectu Christi tui mentiretur tibi et remissionem umbratilem a Sacerdote reportaret in dolo. Quod si ordines sacros assumpsit, quibus est continentiæ connexa promissio, et in ordinibus sacris ita inordinate se habuit, ut esset novissimus error pejor priore. Deficiet me tempus, si promissionum, quas tibi fecit, transgressiones, si votorum frustrationes enumero: taceo de mendaciis, quibus semper quotidianus ejus sermo respersus est. Taceo de frequentibus et interlocutoriis juramentis atque perjuriis, quibus tibi fragilitatem pro eo assumptam

multipliciter objecit: quibus mortem, crucem, passionem, et cætera humanitatis improperia turpiter exprobravit, imo quodammodo Judaicæ rabiem crudelitatis excedens os ex te comminuit, immo ossa tua dinumeravit, et te quodammodo per minutissima ossa distraxit. Si hæc, Domine, levia putas, multum derogas beneficio humanitatis assumptæ, nec tua fateris in veritate membra vel vulnera, quæ tantis tam faciliter sustines opprobriis lacerari. Itaque aut injurias membrorum tuorum vindica et contumelias vulnerum, aut phantasma fuisse concede, sicut tui disciputi putaverunt. Igitur, Judex bone, si principium verborum tuorum veritas, immo si ipse veritas es, ex quo ablatum est ab ore mei hujus verbum veritatis usquequaque, in veritate, quæso, judica et pro veritate animam occide, cujus os tam sæpe mentitum est, et ab oculis veritatis exclude perjurum. Satis super primo articulo disputatum esse crediderim; præsertim in conspectu tuo, cui nec verborum argutiæ, nec Rhetoricæ institutionis industria fidem dictorum facit; sed de vultu tuo, idest, de cognitione tua judicium prodiit. Possent igitur ad propositum dicta sufficere, sed ut enumerationem elocutio consequatur, proditor evidenter ostendatur et raptor. Proditorem primo manifeste demonstro. Nunquid proditorem esse concedis, bone Judex, eum qui manducat panes tuos, et magnificat adversus te supplantationem? Nunquid manus tradentis te tecum est in mensa, quum panem angelorum manducat homo, panem qui de cœlo descendit, et dat vitam mundo? nihilominus tamen communicat inimicis tuis, abit in consilio impiorum, in via peccatorum stat, et quod scelestius est, imo quod sceleratissimum est, in cathedra pestilentiæ sedere gloriatur. Aut traditorem talem esse concede, aut Augustinum

tuum repelle plane dicentem, tantum peccat quis Christum tradendo peccatoribus membris, quantum qui tradiderit eum crucifixoribus Judæis. Displicuit tibi in discipulo tuo proditio, quæ non solum temporali punita est laqueo, sed igne irremediabiliter expiatur æterno. Consimilis igitur cur cessat ultio et retributio? cur tardatur: quum in hoc Judæ successore crimen appareat proditoris. Communicasti ei, Domine, de mensa tua, de altari sancto tuo, non quemlibet panem, sed panem angelorum, non quemlibet potum, sed sanguinem tuum pretiosum. Vero eum cibo saginasti, verum ei potum propinasti. Unde et dixisti, Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Sedit ad mensam magnam, et quum similia præparare deberet, fel potius tibi propinare proposuit et acetum, rursum crucifigens sibimetipsi Filium Dei, et ostentui habens. Quid si eum tanquam fidelem servum atque prudentem constituisti super familiam tuam, ut dares illi in tempore tritici mensuram? Quid si de pane angelorum conficiendo eum ipsis angelis præfecisti, consecrationem Dominici Corporis et Sanguinis illi concedens, ad quam angelicæ naturæ puritas non accedit? Prospicere panem illum angeli, cui cum tremore exultant, sed conficere non attentant: non enim angelis mundissimis datum quod hominibus peccatoribus concessisti. In angelis tuis reperisti pravitatem, hominum peccata dissimulas: perditum hominem et cum quadam violentia, et difficultate redemptum magis honorare videris atque diligere, quam angelum tuum nunquam perditum, ac proinde nunquam redimendum. Speciosum te forma facis præ filiis hominum appellari, quasi homines præcellere tibi sit gloriosum, qui claritatis visionis tuæ puritatem pascis et vegetas angelorum. Vere deliciæ tuæ esse cum filiis hominum,

quibus non solum angelicam deputasti custodiam, sed et supra angelos humanam sustinuisti exaltare naturam. Hinc quasi extra hominem positus homo Paulus audet se quasi angelorum judicem angelis gloriando præferre: Nescitis, inquit, quia angelos judicabimus? verum hæc tibi relinquo, judex bone, et sileo. Videant æquitatem oculi tui, an scilicet humana natura debeat angelos judicatura conscendere, an digna sit potius nobiscum judicata descendere. Humilies quantumlibet angelos tuos, inclines quantumvis cœlos tuos, hominem subleves et sublimes, inveniat filius prodigus gratiam in conspectu patris sui, et novem drachmis drachma decima perdita ac reperta præpolleat, ovisque centesima nonaginta novem relictis in deserto sit carior: sustineo ecce et taceo, dolere possum, invidere possum, impedire non possum; verum vellem sic te diligere hominem, ut odires proditorem; naturam te persequi nolo, sed vitium. Habeat sibi humana natura titulos suos, habeat sibi prærogativam dignitatis suæ, dum tamen inveniat culpa quod meruit, non eat in vacuum culpa, et homo quantumvis de dignitate status sui glorietur in pœna, hominem suscipe si placet, sed despice proditorem. Si mendacis hujus atque perjuri proditionem dissimulas, et occasiones more tuo quæris ut parcas, justitiæ tuæ jam nunc injurias facis, quæ ultionem ex eo et me tacente reposcit. In evidenti enim est proditio quam propono, quam commensalis hic tuus inimicis tuis communicavit, pulsantibus aperuit, intrantibus obviam venit, gratanter suscepit, hospitio imo quanta potuit diligentia et solicitudine eis est familiariter obsequutus dereliquit novus Judas consilium pacis, et cum iniquis consiliatus est. Nonne hæc sunt quæ odisti, Domine, superbia, cupiditas, gastrimargia, luxuria, et hujusmodi? Quantam his

familiaritatem ostenderit, quam devotum se in eorum obsequium dederit, si placet, paucis adverte. Quis natione cœlestem superbiam in arce cordis sui sublimius collocavit? Quis ad serviendum Mammonæ diligentiorem curam impendit? Quis Gulæ magis illectus ingluvie? Quis inquinatus magis sorde luxuriæ? Quem, quæso, magis inflammavit cupiditas, avaritia stimulavit, inflavit superbia, suspendit ambitio, effæminavit lascivia, luxuria sordidavit? in promptu demonstrare est quod aperuit diabolo et clausit Christo. Qui enim superbiam recipit, non solum humilitatem sed et humilitatis magistrum Christum excludit, qui et dicit: Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Qui cupiditatem introducit non solum largitatem exterminat, sed et munerum largitorem, qui ad astruendam liberalitatem largitatis suæ prohibet de crastino cogitare. Qui Gastrimargia peritus non solum salutare jejunium aspernatur, sed et jejunatori claudit, qui quum quadraginta diebus jejunasset, postea esuriit. Qui in cubiculo suo luxuriam collocat, non solum sanctimoniam expellit, sine qua nemo videbit Dominum, sed et pariter eum repellit, qui Virginitatis gloriam dedicavit in matre, et cœlos cœpit Virginitatis fœcunditate replere. Alias mihi sanguisugæ mea filias parit, sed prædictas quatuor specialiter perelegi, quæ optata mihi sæpius trophæa reportant, et majora frequentius afferunt lucra. Ut de primogenita igitur primo agatur, quæ mihi triumphum de homine isto reportaverit Superbia, paucis expono. Primo siquidem si quod unquam opus de genere bonorum fecit, verbi gratia, si eleemosynam dedit, jejunavit, vel oravit, si in lege Domini meditando aliquid quod dignum memoria crederet potuit scriptitare, aut consulte quid egit, superbia quæ vult esse comes virtutum, pulsavit,

intravit, accubuit, ac denique totum opus sibi ipsa possedit. Pulsavit, inquam, per operis considerationem, intravit per approbationem, accubuit per quandam operis extollentiam et admirationem. Possedit per quæsitam humani favoris et gloriæ laudem. Pulsavit, inquam, quasi prudens et discreta, intravit palpans et subdola, accubuit sublimis et gloriosa, possedit laudibus humanis præmiata. Pulsavit igitur caute, intravit obscure, accubuit manifeste, possedit secure. Igitur qui cum Aioth ambidexter esse debuerat, cum diabolo factus ambisinister, de dextera sinistram fecit, dum opus bonum sinistræ informationis infectione pervertit. Sic ad sinistram declinavit et dexteram, imo sic sinistram confudit et dextram, ut et crucifigi tecum bonum operando noluerit, et a sinistris crucifigi bonum ipsum sinistre informando maluerit. Verum si hominem ex operibus judicas, a sinistris erit in judicio, qui a sinistris fuerit crucifixus in mundo. Repleta erat dextera ejus muneribus, et Diabolus stetit a dextris ejus, dum etiam bonum quod fecit pro munere fecit laudis humanæ: sic aquam egredientem de templo a latere dextro in sinistrum latus se dando sibi fecit inutilem, et Dominici cruoris a latere dextro fluenta manantia ob copiosam quæ apud Dominum est redemptionem, sibi prodesse non pertulit. Nec solum operibus ejus bonis bonitatem superbia victrix invidit; sed et ut mala ipsa superbe fierent, et cum contemnentis vultuositate providit. Gloriari ausus est in malitia potens iniquitate, nec sub Deo et facie ejus fugiendo peccavit, sed contra Dominum et in faciem ei resistendo furoris Dominici ausus est provocare vindictam. Nihil enim tantum Deo legitur displicere, sicut post peccatum cervix erecta. Confringe igitur, Domine, cervicem peccatoris, elide pertinaciam tibi

in faciem resistentis, qui de offensione tua erectus est in superbiam, et de mandatorum tuorum, imo tui ipsius contemptu in oculorum extollentiam et elationem. Quasi enim victoria de se habita exultavit cor suum : et tuo penitus timore sublato, dissimulare jam visus est aut nescire quod qui dormit adjicere habeat ut resurgat. Sic igitur superbia et bona ejus infecit, et mala perfecit, bonis abstulit condimentum, malis attulit complementum. Quæ divina esse videbantur, humana fecit, quæ humanæ erant fragilitatis diabolica esse perfecit, dum et bonis retributionem expectavit ab homine, et de malis diabolicæ exemplum exhibuit elationis in homine. Gloriose igitur coronata superbia ad me est reversa de prælio duplici, ut dictum est, de hoste potita triumpho. Per superbiam itaque aperuit diabolo, et clausit Christo ; quod etiam in eo cupiditas magistra perfecit, quod tam pauperis status, quam divitis luxus ostendit. Si enim data est ei a Deo paupertas, data pio munere, non pauperem Christum sequi voluit, sed divitem mundum; sed nec portum secundum aureæ mediocritatis elegit, sed in incerto divitiarum speravit, et in auro spem posuit, in quo confidunt homines. Ad pauperis igitur cordis ostiolum cupiditas damnata pulsavit, intravit, accubuit, et possedit. Pulsavit opum gloriam explicando, intravit promittendo, accubuit spem in eis firmando, possedit finem in eis beatitudinis statuendo. Pulsavit ostendens promittenda, intravit promittens ostensa, accubuit spem stabiliens in promissis, possedit finem constituens in speratis. Pulsavit quum ostendit omnia regna mundi, intravit quasi dicens, hæc omnia dabo tibi si cadens adoraveris me, accubuit quum sperare docuit in thesauris pecuniæ, possedit cum altero Dominorum excluso soli mammonæ fecit ex quieto, placito, et certa deliberatione servire. Sic

igitur itum est in viscera terræ, per fas et nefas divitiæ conquisitæ, et thesauri latere volentes extrahuntur inviti, extracti iterum in alias tenebras retruduntur, ne liberalitas gratiosa dispergat quod iniqua cupiditas aggregavit. Felicem igitur paupertatis statum sitibunda cupiditatis scabies inquinavit, medicinam convertit in morbum, et per anfractus desideriorum varios compendia ad patriam indulta distorsit. De divitum autem statu quid referam, quem sibi totum idolorum servitus vendicavit, qui necessario, vel iniquum facit, vel iniquitatis heredem? Omnis enim dives iniquus aut heres iniqui. Quum enim ad pauperem cupiditas ingeniosa pedetentim introeat, vires sibi continuas ex divitiarum incremento multiplicat: quia quanto plura conquirit, tanto majora concupiscere avarus addiscit: "Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit." Sicut in morbo hydropicus: "Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ." Cupiditas igitur, quæ pauperem alliciendo demulcet, divitias conquirentem cruciat et extorquet, divitem vero jam factum omnino sibi vendicat et absorbet. Hæc est quæ oculos sapientium excæcat, et vires auctoritatis inclinat. Hæc est quæ in severam tyrannidem Reges impingit, quæ legum statuta pervertit, quæ Prælatos Ecclesiæ Judæ proditori conciliat, et Decretorum sanctiones enervat. Hæc est quæ veritati patrocinium subtrahit, pauperibus justitiam, judiciis æquitatem. Igitur, ut ostensum est, aperuit diabolo reus iste per cupiditatem, clausit Christo: quod et illa potenter effecit, quæ per pomi vetiti gustum primum hominem de Paradiso ejecit. Hæc est Gastrimargia, quæ et ipsa pulsavit, quum coquinæ labores et cibos obtulit delicatos: intravit quum ventrem non fame, sed pretio invitavit: accubuit quum docuit epulari quotidie splendide: possedit

quum pro Christo Deus esse venter incœpit. Pulsavit per appetitus dulcedinem: intravit per gustus suavitatem. Accubuit per consuetudinis absorptionem: possedit per illicitam ventris dominationem. Hinc imaginem et similitudinem Dei, quæ refulget in homine, cæca deformavit ebrietas, et in animal brutum insensata hominem sensualitas declinavit. Proditur deinde in affectum cordis, ex adipe prodit iniquitas, et a Nabuzardan principe coquorum captivatur Jerusalem. Sic super talentum plumbi sedens iniquitas a ventris ingluvie ad ignobilia membra et ventris amica descendit. Saginato enim ventre atque farcito furiata totum hominem libidinum pompa deambulat, et fremitu quodam effrænato ac concussione horribili, ad consensum genitalium cætera etiam membra potenter inclinat. Irrigatus siquidem corporis humor spinas germinat voluptatum, et quasi ratione sopita sensualitas sola humani corporis habet imperium. Et comessationibus profecto, et ebrietatibus humanæ compositionis organa cuncta delirant, et in vitium faciliter omnium membrorum natura degenerat. Lascivus in conviviis oculus luxuriantem frangit aspectum, unde legitur: in conviviis luxuriantes, oculos habentes plenos adulteriis et incessabilis delicti. In conviviis litis lingua balbutit, et garritu superfluo verba semiplena confundit: unde et linguæ refrigerium specialiter dives in gehenna requirit. In conviviis dextra percussionibus sævit, et a verbis frequenter proditur ad verbera: unde et legitur: Cui rixæ? cui fovea? cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum: nonne his qui commorantur in vino et student calicibus epotandis? Quid insuper, judex bone? Quid de Christo tuo dices? de sacerdote sancto tuo? Imo si recte agitur modo qui pepones et allia ollas

carnium sectatur Ægypti, et hesternam sæpius crapulam eructat in calice, quia licet tota nocte dormiendo transmissa et matutinis vigiliis, aut omnino prætermissis, aut multipliciter syncopando transcursis, ex vino hesterno ructus inter sancta dedit ex indigestione convulsos. Prædixerat Apostolus Paulus habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deserviunt, idest, corporum voluptati, et ciborum affluentiæ. Beatus Augustinus, Si vinolentia, inquit, te ingurgites, quantaslibet lingua tua Dei laudes sonet, vita blasphemat. His ita transcursis breviter, restat ostendere quomodo per luxuriam aperuit iste reus diabolo, et clausit Christo, quoniam et ipsa pulsavit, intravit, accubuit, et possedit. Pulsavit, quum per primos motus consensum expetiit. Intravit, quum dulci medullarum calore consentientis membra perfudit. Accubuit, quum ad operis illiciti patrationem victum inclinavit. Possedit quum inclinatum sub lapide consuetudinis pressit. Pulsavit igitur per appetitum, intravit per consensum, accubuit per opus completum, possedit per consuetudinis vinculum. Pulsavit prætendendo naturam, intravit concipiendo culpam, accubuit patrando conceptam, possedit repetendo de more patratam. Igitur si libido titillavit sensum, si ad illicita desideria naturæ languor allexit, non elisit reus iste nequitiam vi scientiæ, nec parvulos allisit ad petram, nec vulpes parvulas cœpit, quæ demoliuntur vineam Domini Sabaoth ; sed statim libens ad consensum usque prorupit, et ad opus illicitum declinavit, in foveam turpitudinis sese præcipitem dedit, et consuetudinis lapide pressus et sepultus, contra Dominum obdormivit: clausit super eum puteus os suum, et intraverunt aquæ usque in animam ejus : hic solum tentationi ingruenti non restitit, sed eam sæpe prævenit, et

concupiscentiam propriam irritando vicem nequissimorum spirituum gessit, quorum interest in tentationem inducere, et sopitos fomitis igniculos congestis undique spinis et stipula suscitare, donec exardescat sicut ignis in spinis. Aperuit igitur diabolo per luxuriam, et clausit Christo, quia non solum pulsantem suscepit hospitio, sed quasi renitentem traxit et allexit invitum. Quod si arcam Domini statuit juxta Dagon, sicut plurium mos est nunc temporis sacerdotum, qui Filium Virginis statuunt juxta filium Veneris, qui nec renibus præcinctis, nec corde præusto Sacramenta mundissima præsumunt tractare immundi, et sacratissimum illud corpus non sindone munda involvunt, sed conscientia cruenta suscipiunt, non in monumento novo et exciso in petra suscipiunt, sed in sepulchro dealbato, pleno intus omni spurcitia et ossibus mortuorum. Plura ex his quam hic dicantur intellige, Domine, ne causæ pariant compendia captata dispendium, et adducat brevitas circumcisa jacturam. In immensum enim protenderetur oratio, si per numeros, tempora, et modos velim exponere quod cum inimicis tuis habuit commensalis iste tuus commercium, quod proditionis propositæ notam habere constat et vitium. Non est diutius immorandum ut raptor ostendatur, qui proditor non dubitatur atque perjurus, ne pœnam promeritam, quam deposco, oratio in longum protensa retardet. Raptorem ergo paucis adverte. Quis enim manifestam neget esse rapinam; quum res aliena invito domino contrectatur, et ad alterius dominium res proprio domino subtracta distrahitur. Hoc autem reus iste fecisse convincitur, qui animam a Deo non datam ei, sed præstitam, ab ipsius alienavit servitio, et meæ potius ditioni subjecit: de ancilla Deitatis ancillam fecit iniquitatis. Qui enim facit peccatum, servus est peccati. Si raptor esse dene-

gatur, raptoris nomen pariter evitet, et crimen, qui mutuari solet, et non solvere, debitor ingratus in mutuo, in deposito infidelis. Porro si talenti illius Evangelici custos fidelis arguitur, qui pecuniam Domini sui abscondit, paratus reddere propter usuræ incrementa commissum: quis impunitum abire permittat eum, qui talenta commissa gratis et credita non multiplicavit ad gratiam, sed distorsit ad culpam? Propter enim lucrum divina ad usuram talenta est partitus, dum naturæ dotes et dona gratuita non ad auctorem naturæ retulit et gratiæ largitorem, sed ad passiones ignominiæ, ex bonis tuis occasionem sibi sumens et materiam delinquendi. Factus enim eo ad culpam pronior, quo naturæ dotibus et gratiarum largitate sublimior. Sic animam tuam, sic munera tua tibi, judex bone, subtraxit, et præter beneplacitum tuum meo dominio subjugavit, de tuo mihi te invito lucrum fecit, sortemque tuam ad usuram propter mea lucra donavit. Taceo de rapinis manifestis, quibus non solum proximorum sarcinæ violentia auferuntur, sed res etiam pauperum indebite detinentur. Raptorem enim plane scriptura tua pronuntiat, qui pauperibus credita non dispensat, nec multum interesse commemorat, an sua non det quis, an diripiat aliena. Ut igitur quæ dicta sunt brevi concludam epilogo, finem suum mala videtur oratio consequuta, quæ et perjurum apertissime demonstravit, et proditorem irrefragabili argumento convicit, et raptorem manifesta ratione conclusit. Pœnas igitur deposco, judex bone, quas meruit, justitiam nunc tuam de jure compellans, ne misericordiam de cætero negligentem aut remissam esse promittat; sed rem nominis impleat, manifesteque convicto retribuens secundum opera sua districta videlicet severitate quod justum est. Audistis, carissimi, quantis contra hominem hunc

utitur argutiis humani generis inimicus, quantis persuasionibus utitur, quantis rationibus et iram judicis incitat, et peccatori pœnam exposcit. Quis, quæso, ex nobis quibus specialiter sermo iste conscribitur, actus relegens vitæ præteritæ, in hujus accusationis districtione non timeat? Quis sermonum istorum jacula ignita sustineat? Quis diffinitivum calculum in hujus causæ discrimine totis visceribus non contremiscat? Denique quis se ab injectis facinoribus sufficienter excuset? aut quis veritatem in hac disquisitione abscondat et deneget, præsertim quum in conspectu agatur judicis cuncta cernentis. Cæterum non tantum præmissæ accusationis species contexta deterret, quantum accusatoris subtilitas, quæ non solum ex naturæ suæ perspicacitate, sed et longissimo rerum et temporum usu comparata dignoscitur; eo enim accusationi suæ fortiora ingerere argumenta credendum est, quo tenacioris scitur esse memoriæ, quo perspicacioris malitiæ, quo truculentioris invidiæ. Præterea quos hominis sensus formido injecta non hebetet? Quæ viscera horribilis non concutiat timor, quod in conspectu judicis veri pariter ac severi pro veritate causæ videtur inesse, et non tam accusando iniquitatis suæ venena diffundere, quam pro veritatis injuria declamare? Fateor, quum recogito annos meos in amaritudine animæ meæ, quum facinorum meorum seriem ad hujus accusationis justitiam oculis judicis antepono, irruunt in me formido et pavor, veniunt super me timor et tremor, et quasi quædam tenebræ cor meum caliginosa quodammodo involutione contexerunt. Contristatus sum in exercitatione mea, et conturbatus sum a voce inimici, et a tribulatione peccatoris: paululum tamen ab hac formidine respiremus, et ad respondendum objectis aliquatenus insistamus. Bene utique provisum est, si quadam

levi exceptione quæ videntur occurrere, hujus accusationis possemus molimina excusare. Dicamus igitur sine præjudicio melioris consilii, imo dicat reus in judicio constitutus: Inevitanda, Domine, legum æquitate sancitum est, ne inimicus in accusationem inimici recipiatur, quoniam sic pateretur persæpe veritas affectata calumniam, dum livore mordaci non culpam, sed personam persequeretur intendens. Patet autem quod hostis non solum meus sed humani generis inimicus antiquus accusationem in me contexuit istam, a qua, judex bone, dictam ob causam absolvi humiliter peto, ne nocere mihi valeant maledicta, quæ in me ex antiquo livore congessit. Nil, inquit, accusator, nil tibi proderit hoc commentum, quoniam quicquid subterfugiendo excipias, accusationis contextæ argumenta verissima non evitas. Esto, inquam, inimicus tuus esse concedar, et ideo in accusationem tui non admittar, dum tamen illa non sileat qua "judice nemo nocens absolvitur," quam nocens quisque compellitur " nocte dieque suo gestare in pectore testem." Loquere, inquit conscientia, loquere quæ de more nocentes accusas, quæ mordacibus aculeis pungis et crucias, et ante pœnas infernales miserorum animos immisericorditer extorques et laceras. Loquere, quæso, loquere conscientia, secretorum abscondita profer ad lumen, et quæ in tenebris facta sunt prædica super tecta. Clama quæso, ne cesses. Quid, inquit conscientia, quid clamabo? unde incipiam? Quo gesta huius hominis sermone describam? visne ut longissimæ iterum accusationis argumenta contexam? Porro cujus aurus ad audita non tinniant, si quæ mihi implicite reservavi explicare contendam? Cæterum ut paucis me liceat expedire, orationi tuæ plane consentio, et quæcumque intulisti vera esse propono. Imo veritati plurima ad

digne memoranda oratio circumcisa subtraxit, reique seriem minus evidenter brevitas affectata disseruit. Ad enarrandas siquidem et enumerandas punctiones meas, et mordaces repercussionum mearum aculeos, quibus ad excessus singulos hominem miserum ultrix insatiata rodebam, sermo nimirum mihi deficit, quia non sufficit, quoniam in his nec modum sermo rebus inferior æquat, nec numerum arena compensat. Ex paucis autem novit judex tuus multa colligere, cui præter Simonis officia omne cor patet, et omnis voluntas loquitur, et ad quem etiam tacendo clamatur. Quid nunc, inquit accusator, quid miser homo ad ista respondes? Qua nunc exceptione poteris cavillari? Qua pœnam promeritam interpositione niteris remorari? An et hanc inimicam tuam dices, quia testimonium perhibet veritati? Usque adeone veritas tibi odium parit, ut præter verum nihil in hac causa formides? consciamne tibi conscientiam tuam veritatis occasione hostem familiarem, et ad nocendum efficaciorem esse proponis? Si et hanc inimicam tuam judicas, ipsos veritatis asseclas angelos pro veritate testes invoco, et induco: si tamen voluerint loqui quod sciunt, et testari quod viderunt. Quinimo loquantur de te ut volunt, testificentur, ut libet, mentiantur si licet, et per mendaciorum angelos falsitatisque diffugia veritatis, si possunt plana declinent. Loquatur quæso, Domine, angelus ille potissimum, qui ei ad custodiam inutiliter deputatus angelo Sathanæ victus toties cessit, et in omnibus consiliis suis repulsus et spretus, quasi subtristior sæpius et confusus abscessit. Unum, judex bone, unum finaliter peto, ut patrocinium causæ meæ veritas præstet, et invitum pro veritate discrimen soror veritatis justitia judicium accelerando diffiniat. Utinam, fratres mei, in hujus etiam coangustationis articulo

excogitaret locum exceptio, quæ conscientiam ab hujus accusationis importunitate repelleret, et hominem hunc ab imminentis diffinitionis calculo liberaret. Excipiendumne est quod mulier in accusatione non recipitur, nisi de sua vel suorum injuria agatur? Conscientiam nomine fœminino censeri manifestum est: quare ipsam ab accusationis jure figura dictionis videtur excludere, ipsaque rei proprietas nomine fœminino signanter expressa. At manifeste, inquit conscientia, de mea agitur injuria, quoniam munda a Deo creata sum, munda tibi miser homo a Deo data sum, munda custodiri jussa sum, et ne quid in me spurcitiæ originalis maculæ surculus reliquisset, ab ejus traductione in baptismo fidei, aut Sacramentorum instructio non rationis a Deo insitæ mihi, aut tutela profecit, quominus renitentem me ad illicita desideria traxeris remordentem, quominus renitentem me pollueris et invitam, quominus in conspectu creatoris nostri, et sanctorum angelorum fœtere me feceris inextincta semper rationis scintillula repugnantem. Mea igitur, mea est injuria, mea agitur causa, mea est specialiter accusatio et querela. Quid nunc, carissimi, quid contra hujus responsionis argutias ingerendum? An adhuc inutilibus exceptionibus insistendum? Accusationem profecto declinare non possumus, veritatem negare in conspectu tanti judicis non audemus. Nihil, ut dictum est, exceptionibus agimus, quoniam si inimicum ab accusationis jure repellis, conscientia prosiliens suas proclamat injurias. Quod si et hanc repudias, verissimi testes angeli invocantur. Quid igitur quis nobis advocabitur in curia hac tam justa, tam vera, tamque severa patronus? Si enim vel judicem ipsum, vel aliquem quantumlibet humilem de assessoribus ejus offendimus, omnes pariter nos offendisse necesse est,

quoniam omnium eadem voluntas est, fraternus in alterutrum amor, mutua inter omnes affectio, compar et sincera connexio caritatis. Quoniam igitur nobis ipsi non sufficimus, sed sufficientia nostra de Deo est, quæramus advocatum ab eo necesse est in causa nostra atque consilium, et dicamus: Quis consurget mihi adversus malignantes aut quis, &c.? A quo enim aptius quærimus advocatum quam ab eo qui et ipse Advocatus noster est apud Dominum et Patrem? A quo autem consilium utilius quærimus, quam ab eo cujus nomen est Consiliarius? Ab angelo magni consilii, a quo recta consilia. Astant autem in Curia ista regali tres filiæ Regis, penes quas totius Curiæ non ex minima parte pendet auctoritas: per quas tantummodo et peccatores ad veniam et justi propinquant ad palmam. Astant vero, ut tanti Regis decet filias, in habitu honorato, in vestitu deaurato, circumamictæ varietate, in auro sapientiam accipio, eam quidem quæ stultam fecit sapientiam hujus mundi, de qua dicitur: Perdam sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobabo. Varietas autem in donorum diversitate consistit, unde et apparuerunt apostolis dispertitæ linguæ. Sunt autem hæ tres regis summi filiæ, tres virtutes Catholicæ, fides, inquam, spes et caritas, in horum varietate gratiosa delectatur sapientia, ludens coram Deo in orbe terrarum. Quis enim in terra ludus acceptabilior? quæ varietas delectabilior? quæ delectatio sapidior, quam in earum affectibus cum vitæ æternæ prægustatione dulcissima meditari, et earum suavissimos motus alternis permutationibus sentire? Nunc enim ordine naturali a fidei motu surgimus ad sperandum, et hinc ad caritatis sublimati fastigia in eis latitudine delectamur. Nunc artificiali potius ordine delectati caritatem proponimus, quæ alias informationis digni-

tate præcedit, et affectus sui prærogativa facit ut virtutes sint cæteræ. Primus ordo, quem naturalem diximus, denotatur quum dicitur: "Prima petit campum dubia sub sorte duelli Pugnatura fides." Secundus autem exponitur quum dicitur, major autem horum est caritas. Habent et singulæ aurum suum, habent singulæ varietates suas, de quibus nunc dicere præsentis negotii non est. Sed nec virgines istas, tam venerabiles, tam gratiosas, tamque decoras introducere potuimus, quin earum aliquatenus laudibus assurgentes, quasi quasdam interponeremus breviter amatorias cantiones. Harum igitur patrocinium a judice postulemus, sine quarum ductu prævio non est nobis ad misericordiam pii Patris accessus, sine quarum adminiculo judicem nullum mortalium poterit videre securum. Accedant igitur, quæso, tres sorores, vel ex abundanti potius misericordia qua præcellunt, sese ingerant non rogatæ. Ne, quæso, expectent ut reus in judicio constitutus in tanto discrimine tremebundus et pallens, vel meritis eas præcedentibus advocet, vel precibus compositæ interjectionis alliciat. Vitæ siquidem præteritæ tenor et series earum manifeste patrocinia demeretur, congelatique magnitudo timoris loquendi excludit audaciam, et vocis quodammodo stringens arterias, sonos vix exire permittit inter alta suspiria crebris singultibus syncopatos. Prosiliens igitur in medium "ut improba semper et audax. Prima petit campum dubia sub sorte duelli Pugnatura fides." Et ut homini tam multipliciter aggravato cum sororibus suis prodesse licenter possit auxilio, et adesse consilio, mansuetudinem pii genitoris reverenter implorat. At inimicus atrox pium opus, ut ei semper est moris, nititur impedire, et in ipsam livoris etiam antiqui venena contorquet. Quid igitur, O alma Fides, quid tuæ detrahis puritati? Quid noti-

tiam tuam, aut dissimulas, aut excæcas? nescis me pro tuis hoc discrimen inisse injuriis, quæ, si tacuissem, eandem debueras querimoniam texuisse? nunc autem ita rerum ordinem invertendo pervertis, ut Athletæ tuo nocumentum præpares, adversario patronatum. Quod si jam tuos inimicos et odientes te diligas, foveas persequentes, inimicantes enutrias, quid de cætero clamitas in plateis, prædicas in Ecclesiis, et miracula tua cum præmiorum promissione annuntias et proponis? Jam enim, ut video, te despicere gratum est, te persequi utile, te mortificare securum. At vero si consueta te impellit improbitas, ut te mihi pro te tuisque sororibus laboranti constanter opponas, tuis nunquam incœptis assentiet soror tua spes, quæ nimirum consilio maturior est, proposito firmior, et ita ut decet, severitate districtior. Tuque licet dissimules verba apostoli dicentis, Fides sine operibus mortua est, et mortificationem tuam surda licet aure pertranseas, illa tamen suas ulcisci poscet injurias, quæ transgressionibus suis pœnas sub maledictionis promulgavit edicto. Maledictus homo qui peccat in spe. Ad tuæ vero improbitatis propositum sese longe difficilius inclinaret ea quæ dignitate sublimior, constantia permanentior, et aliis asseritur major, quo summæ justitiæ et æquitati scitur esse vicinior. Hæc est caritas, quæ omnium injurias virtutum suas esse pronunciat, et in una sui transgressione omnes pariter virtutes læsas esse asserit atque proscriptas. Ut igitur breviter inferam, vestrum pariter patrocinium reus iste demeruit, qui te sæpius, O Fides, mortificavit per opus illicitum, et in spe peccando frequentius maledictionem induit sicut vestimentum, et in uno hoc est in caritate crebrius delinquendo, reum sese constituit omnium. Ad hæc Fides, O serpens antique, O virtutum omnium perse-

cutor et æmule, meone calcaneo ponis insidias, sororumque mearum rectitudinem sermonum versutiis labefactare pertentas? Nihil agis, nequissime, exhortationibus tuis, nil sermonibus, proficis venenatis, quia nec tuas ignoramus astutias, nec a piissimi patris nostri cognita voluntate, nec ab insitæ mansuetudinis intemerato tramite declinamus. Scimus, perditissime, scimus quid divinæ voluntati complaceat, quid justitiæ conveniat, quid competat æquitati: quippe quæ divino conspectui semper astamus, et quæ apud eum divinitatis arcana vidimus et audivimus, pro salute hominum loquimur hominibus et testamur. Institutionis itaque nostræ est et non tuis exhortationibus credere, non argutiis et persuasionibus cedere: sed contra tua venena nequitiæ salutiferæ curationis antidotum propinare. Assumis autem testamentum Dei per os tuum, et ad perversitatis tuæ propositum astruendum, renitentem scripturæ rectitudinem niteris retorquere. Mortificatam me operibus esse proponis, peccatum in spe pronuntias, et in uno hoc est caritate, delictum accusas. Verum, nequissime serpens, eo in conspectu altissimi viridior apparebo, quo nequissimorum hominum operum mortificatione fuero ad tempus aridior: eo quod mihi gloriosor erit in resurgendo triumphus, quo fuerit in hominis delicto casus dejectior; ubi enim superabundavit delictum, superabundavit et gratia. Soror autem mea spes, quæ non confundit, quæ semper delectatur in bonis, et quantumlibet sæpe perversos avia sua mala præmiorum promissione avocat et reducit, tuas respuit in te calumnias quæ finaliter tantum delinquentibus in eam, et obdormientibus in morte maledictum intentat, et de nullo desperandum esse pronuntiat, quandiu positus fuerit in vita mortali. Cæterum excellentissimam sororem nos-

tram divini singulariter vultus insignitam lumine, et impressione signatam, Caritatem, inquam, arguendo compellare quæ te impulit impudentia frontis attritæ, quum ei proprium esse non ambigas inimicos diligere, pro persequentibus exorare, et vincere in bono malum? Quæ quum omnia sustineat patienter, et faciat id solum cum pia quadam violentia, facit quod violenter indulget. Non hæc pro te characterem suum, non morem deseret usitatum, sed læsa quantumlibet, quantumlibet spreta ad lapsorum se humiliter inclinabit auxilium, et ad afflictorum se ingeret patronatum. Denique filiæ regis sumus, cui proprium est misereri semper et parcere, qui omnipotentiam suam parcendo maxime manifestat, cujus misericordiæ sunt in omnia opera, eum nobis imitari libet, refragari non licet. Misericordiam itaque non relinquimus quam a pio patre didicimus, nec condemnamus miseriam, ne miserendi gratiam præscribere videamur; sed nec multum movemur si oculos tuus nequam est, quia bonæ sumus. Impetrata igitur a Patre misericordiarum licentia tres præfatæ sorores, reclamante adhuc dæmone aut confuso, ad hominis patrocinium accinguntur in parte, eum secreto trahunt, et ut ad consilii rectitudinem dirigatur intendunt: sicque hominem fides aggreditur. Vides, inquit, homo, in quantis te accusant? Audis quanta adversum te dicunt testimonia? Quid igitur respondes ad ea quæ isti adversum te testificantur? omnis tibi via negandi præcluditur, et confiteri necesse est, aut tacendo convinci, quoniam non judici solum, sed et assesssoribus ejus, sed et sanctæ astantium multitudini, sed et nobis ipsis quæ concilio astamus præsentes nuda patet veritas conversationis tuæ, nude cognita est series vitæ tuæ, nude manifesta opera miseriæ tuæ. Ast non consideras pro quanta re periculum hujus causæ subiisti,

quanta debeat pœna expectare convictum. Scis-ne si a causa cecideris, præparari tibi ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus? Scis-ne lectulum tibi in exterioribus tenebris sterni, ubi erit fletus et stridor dentium? Non hæc profecto super pecunia modica quoquomodo ventilatur, sed tanto severius super talentis a Domino commissis exigitur. Non super hæreditate temporali et contemptibili disceptatur. Non super vestimento quod atteritur, non super esca quæ mittitur in secessum, sed super decore domus Domini, aut horrore carceris ipsius quasi hereditario jure in perpetuum possidendi ab anima, quæ est plus quam esca, et a corpore, quod plus est quam vestimentum. Si in tantæ necessitatis articulo, si in tantæ disceptationis periculo, consilium tibi est, edissere, quæso, festina, et dic: judicium nos vocat, non est mora libera nobis, dum responsum tuum chorus tam reverens expectat. At vero trementem te videmus, et pallidum, et præ horroris magnitudine omnem consilii viam menti attonitæ cernimus esse præclusam. Ne vero totum te absorbeat timor, et in odibilem Deo desperationis foveam horribili nimis concussione dejiciat; jam nec ingerimus duriora, nec aspera comminamur: sed liberationis tuæ viam tibi facilem et utilem aperimus; siquidem si consiliis nostris inniteris, si cogitatum tuum jactas in nobis, et monitis salutaribus acquiescere non abhorres, adsumus ecce tibi paratum auxilium et patrocinium præstituræ, quoniam et præteritorum tibi criminum veniam, et a judice sustinentiam, ut ad meliora te præpares impertimur. Possumus quidem imminens protelare judicium, sed omnino frustrare non possumus: quia qua nescis hora ante tribunal judicis astare oportebit, ut recipias prout in corpore gesseris, sive bonum, sive malum. Verum nisi consilio nostro

te subtrahis, et ab imminentibus te periculis liberamus, et ut judicii diem abhorrere non debeas edocemus, ut videlicet et hinc liber abeas, et de hinc judicis faciem possis videre securior. Assentimus, inquiunt sorores, et quod tibi pro nobis soror nostra promittit nosque tibi firmiter pollicemur. Euge, inquit Fides, aut consilio nostro cedere et liberari, aut a nobis recedere et tuo merito judicari. Quis in tanto, fratres, discrimine liberationem non eligat? Quis consilium utile negligat et repellat? Imo quis tam inconsultæ mentis esse potest, ut consulentem tam salubriter non admittat? Credo igitur, inquit peccator, Credo tibi Domina fides, adjuva incredulitatem meam; et insufficientiam meam quæ ex me est perfice in semitis tuis: illumina, quæso, tenebras meas et doctrinæ salutaris me luce perfunde, ac splendore tuæ claritatis illustra. Non deerit, Domina, qui impleat, non desit qui jubeat, nec aliud unquam leges in facto, quam nunc me proponere conspicis in promisso. Ad votum, inquit fides, cuncta proveniunt, securus ad judicium redi, et peccatorum veniam et a judice sustinentiam relaturus. Verum oportet ut prius onus leve ac jugum suave suscipias, et sic nobiscum ad judicem securus accedas. Expedit itaque ut deinceps in fide recta, spe firma, et caritate non ficta jugem circumferas peccatorum memoriam, contritionem continuam et pœnitentiam fructuosam; et præterea ne recidivum ullatenus patiaris, Christianæ discretionis te convenit adhibere cautelam. Satisfactionem enim temporalem, quæ tibi post confessionem ad arbitrium fuerit sacerdotis injuncta, pro minimo reputa, vel certe jocosam potius dico, quia non solum a morte liberabit æterna, sed et a pœna illa purgatoria, cui nullum Siculus potuit tyrannus æquare, imo cujus respectu omnis pœna mundalis

mellita potest appellari suavitas, glacies æstimari pro balneo, caminus pro refrigerio. Mi Domina, inquit, videtur leve quod dicis, suave quod præcipis, tantummodo ab imminentis me judicii horrore per dilationem quantamlibet liberare festina. Festinemus, inquiunt sorores, causam referamus ad judicem, et pro dilationis commodo breviter peroremus. Sic igitur consolatum aliquatenus hominem, et jam de sua liberatione sperantem ante tribunal judicis iterum statuunt, et ut regales virgines decet vultibus verecundis a judice pariter audientiam postulare videntur, et a vulgo silentium. Prima autem Fides ut cœpit, auctoritatem sibi patronatus assumit, et accusationis longissimam seriem brevissima oratione retundit. Satis, inquit, judex bone, superque quam satis est, interni venena livoris explicuit serpens atrox, invidus, et ut diabolicum decebat ingenium, accusationis suæ callidius argumenta contexuit. Quippe quoniam ab antiquo Serpens callidior cunctis animantibus quæ sunt in terra. Verumtamen non singula ejus jacula singulari defensione repellimus, nec singula argumenta singulari responsione dignamur: sed ratione promptissima brevi atque dilucida, omnia simul objecta diluimus. Augustissima siquidem Curiæ hujus sacratissimæ lex est, et duobus tantum conclusa sermonibus: peccasti, quiesce. Huic legi, pater misericordissime, adhæremus firmiter, et dilationem judicii legis hujus auctoritate requirimus, quam sola poterit edocere dilatio: utrum deinceps a peccato quiescere debeat, qui se peccasse non negat. Age enim, ut partem adversam aliquatenus fovere videamur, peccavit super numerum arenæ maris et multiplicata sunt peccata ejus. Esto: sed major non est iniquitas ejus quam ut veniam mereatur: quoniam autem excedit misericordia divina miseriam, omnium iniqui-

tatum ejus, Domine, non recordaberis, si tamen quieverit agere perverse, et didicerit bene facere. Denique non de novo imbuendus accedit, non nunc primo instruendus doctrinæ salutaris rudimenta deposcit, sed fidei Christianæ mysteriis et Sacramentorum munimento suffultus, ad conversationis sacra monumenta expeditius se vertit. Ut igitur de cætero arctiori tibi debeat teneri promisso, audi Domine, si placet ab ore ipsius qualiter in fide fundatus, roboratus in spe, radicari nunc incipit in caritate ; et quicquid vitiorum, fallente Diabolo, contraxit, qualiter et quæ ignoranter peccavit emendare proponat in melius. Dic igitur, O homo, credis in Deum Patrem omnipotentem ? Credis et in Filium ejus natum et passum ? Credis et in Spiritum sanctum ? Denique ut breviter inferam, Credis omnia quæ ab Orthodoxis Patribus, tam salutaria esse dicuntur, ut sine illorum fide salus esse non possit ? Credo, inquit, Domina, credo firmissime, quippe qui sacro ab infantia baptismate lotus, in Catholica semper nutritus fide, et ab ejus firmitudine, nulla unquam hæsitatione nutavi, nullis unquam peccatis ingruentibus deviavi. Prævaluit, fateor, inimicus adversum me, dum fidei meæ virtutis abstulit formam, sed non potuit fidei labefactare substantiam, ut non esset in me fides omnino non potuit, sed ut virtutis characterem non gustarem effecit. Audis, inquit fides, judex bone, quid ore confiteatur, nec minus quid credat corde consideras. Fundamentum immobile domui suæ substravit, et firmissimo sibi stationem habitaculo collocavit. Fundamentum siquidem positum est, præter quod aliud nemo ponere potest, homo Christus Jesus. O spes alma, O soror carissima, cur quid in isto homine habeas non declaras? ut vel interrogatus manifeste respondeat, quid de resurrectione corporum sentiat, quid de

Sanctorum gloria in utraque stola et immortalitate cum Christo? Manifeste, inquit homo, coram hoc sacro conventu confiteor quicquid de fide Catholica in Ecclesiis prædicatur, quicquid de spei sacræ securitate asseritur, quicquid de caritatis efficacia præcellenti a doctoribus sacris astruitur, sed nec discussionem de his fieri oportet, nisi virtutum mihi gratiam et efficaciam salutarem patrata frequentius iniquitas subtraxisset. At vero, inquit fides, quicquid usque in hanc horam contra Dominum deliquisti polliceris deinceps in fide recta, in spe firma, in caritate non ficta, et de præteritis peccatis pœnitentiam, et de futuris habere cautelam: polliceor inquam, Domina, nec aliud unquam me velle aut sensualitatis vigens appetitus, aut sæculi pertransiens luxus, aut Diabolici faciet furoris incursus. Quid igitur, inquit fides, judex bone, quid restat nisi ut liber hinc abeat, qui tam Christianas in præsentia tua promissiones inculcat? Jam enim indigere non videtur advocato, qui sic allegat pro seipso, qui sic et peccatis renunciat, et mandatis tuis inhærere proponit. Superest igitur ut operi manuum tuarum porrigas dexteram, et principe hujus mundi ejecto, creaturæ tuæ tibi retineas solus imperium. Nec enim de facili relinquendus est Satanæ filius adoptionis tuæ, nec servus immisericorditer est repellendus, pro quo filium tradidisti. Assurgit fidei Sacræ sic oranti Sacer assidentium chorus, et ut a judice judicii dilationem, et reo veniam impetret, quam deposcit, non tam clamore vocali quam vultibus humiliter inclinatis reverenter implorant. Hic gloriosa mediatoris Dei et hominum mater eo efficacius intervenire credenda est, quo judicis familiarius throno participat, et ad dexteram majestatis in excelsis sublimis coronata tripudiat et triumphat. Quid autem quod ei inde negare possit

aut debeat? Si ipsi ubera quæ lactaris ostendas; si Sacræ infirmitatem infantiæ, quam materna sedulitate supportavit et fovit, supplicando commemoret; si hanc ipsam peccatoribus occasionaliter attribuat dignitatem, quod virgo simul et mater est, unde et eorum specialiter debeat supportare miserias. Specialiter etiam hic pro peccatoribus interserit preces. Si quis Sanctorum ab eo speciali fuerit honoratus obsequio, et inter alios cultu frequentiori, et oratione ferventiori præventus. Licet enim Sanctorum alii alios cultu frequentiori meritis et præmiis antecellant, plurimum tamen majores deferre minoribus, et eos honore prævenire creduntur, ut minorum, sæpius intercessio largiatur hominibus quod sublimiorum gratia major et gloria postposuit impertiri. Quod quidem nisi verum esset, nunquam B. apostolus et apostolorum princeps Petrus cæcum illuminandum Chrodebertæ virgini reliquisset; nam hoc in legenda ejusdem virginis plenius declaratur. Igitur flexus multiplicastis intercessoribus judex, et reo conferre veniam, et differre videtur sub hoc tenore sententiam: Vade, inquit, o homo, et ostende te sacerdoti tuo, medico detege vulnera tua, si vis a vulnerum sorde detergi. Alioquin non consequuntur vulnera sanitatem, sed ebulliente sanie magis ac magis in fœtore suo ad internecionem usque putrescunt. Confide, fili, remittuntur tibi peccata, si tamen et confusionem salutarem et pœnitentiam amplecti desideras fructuosam: vade igitur, et amplius noli peccare, difficiliora pericula judicii subiturus, si terrore jam tremendæ hujus discussionis abjecto pati malueris recidivum, et reverti tanquam canis ad vomitum. Nec longius te nunc sermonibus edocere, nec præceptorum ordinem longiori expedit oratione revolvere. Habes Moysen et prophetas, imo habes Apostolos et Evangelistas, habes

Doctores et Pastores in ministerium fidei missos: qui hos audit, me audit. Habes etiam verbum abbreviatum, si te tamen brevitas gratiosa delectat. Habe caritatem, et fac quicquid vis. Super hæc omnia habes et gratiam meam, nisi gratiæ desis, quæ nisi eam turpiter, et quasi importunitate violenta repuleris, semper erit tibi in promptu tuos suppletura defectus, et salutares præstitura profectus. In his itaque hortor te vivere ista meditari: sicque meditando et vivendo modicum adhuc semper expectare, donec superveniat inexcusabilis tibi dies judicii, in qua non verbis, sed operibus allegabis, non cavillationibus argues, non dilatoriis exceptionibus ages, sed in momento, in ictu oculi defructu manuum tuarum dabitur tibi, et prout in corpore gesseris bonum malumve recipies. Ea tibi dies eo certius timeatur, quo ventura scitur incertius, semperque judex credatur esse in januis, de quo præcise provisum est, quod veniet improvisus. Dies enim Domini sicut fur ita veniet; nescis an sero, an media nocte, an Galli cantu, an mane: judicis autem, tam improvisi toties citationem accipies, damna, pericula, infirmitates, hominum mortes, et cætera omnia providebis, quæ temporalium dulcedinem multiplici felle amaritudinis interrumpunt, et mortiferas carnis illecebras multo sale conficiant, ne dulcescant. Hæc omnia per præambulos judicis nuntios esse perpende, omnesque peremptorias citationes existima: quæ quidem tam frequentes tibi erunt, ut nec solicitudinem tuam ulla tibi delectatio temporalis extorqueat, nec diligentiam tuam somnolentia damnosa corrumpat. Hoc fac et vives. Alioquin cumulus tibi damnationis erit impetrata dilatio, quia quo in peccatis fuerit pertinacia longior, eo in tormentis erit afflictio major; nec tamen tibi si cecideris, resurgendi via præcluditur, quoniam usque septuagies

septies dimittendi forma tradita infrustratur. Igitur, ut dictum est, impetrata dilatione judicii, reum judex libertati reddidit arbitrii, suspensa securi altius et sublimius elevata, ut fortius feriat, si continuata fuerit iniquitas: mirabilius eripiat, si justitia eligatur et æquitas; coronet gloriosius, si perseverantiæ longanimitas consequatur. Sic ergo ab imminentis periculo damnationis ereptus homo dicat: Nisi quia Dominus adjuvit me, paulominus habitasset in inferno anima mea. Sicut autem ab initio hujus opusculi prælibatum est nobis in sæculo constitutis, quorum necessario sunt actus in tumultu, qui quia quotidie necesse habemus aut perire aut vincere, qui in medio laqueorum ambulamus, qui quocumque nos vertimus, insultantem cernimus inimicum; nobis, inquam, ut æstimo non erit inutile, si discussionem hanc sæpius aut mente volvamus, aut de nobis jam factam, aut præteritam esse credamus, et ad actus singulos dilationis indeterminatæ spatium nobis a judice attendamus indultum, et sub imminentis nos judicii semper periculo moveri vivere et esse. Sic declinare a malo incipientes faciet timor, ac deinceps progredientes per Dei gratiam, et ut bonum faciamus faciet amor, donec in virum perfectum evadamus, in mensuram plenitudinis Christi. Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis Pastorem magnum in sanguine Testamenti æterni Dominum nostrum Jesum Christum, aptet nos in omni bono, ut faciat in nobis quod placeat coram se, per Jesum Christum, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

PETRI BLESENSIS

ARCHDIACONI BATHONIENSIS

POEMATA.

I. CANTILENA DE LUCTA CARNIS ET SPIRITUS.

1. Olim militaveram
Pompis hujus sæculi,
Quibus flores obtuli
Meæ juventutis.
Pedem tamen retuli
Circa vitæ vesperam,
Nunc daturus operam
Militiæ virtutis.

2. Carnis insolentia
Pugnat contra spiritum
Nec metitur exitum
Vitæ temporalis:
Sed si juxta meritum
Referuntur præmia,
Miseræ stipendia
Mors erit immortalis.

3. Diu carnem studui
Subdere spiritui,

Fame, siti, verbere subjicere:
Nec potuit domari.
Nam addicta voluptati,
Servitutis jugum pati
Detrectat misera; tunc demum libera,
Si sciret ancillari.

4. Felix illa servitus,
Quæ gehennales gemitus
Adimit, et redimit
De manu tribulantis.
Spondet mundus libertatem,
Dans peccandi facultatem
Cujus delicias fugaces fugias,
Et dolos adulantis.

5. Mundus et dæmonium
Fidem sanxere mutuam,
Fraudis ad consortium,
Carnem trahentes fatuam:
Sic per proditorias blanditias
Insidias procurant:
Et in mortem animæ miserrimæ
Nequissime conjurant.

6. In fenestris capitis
Occultant retiacula,
Sed vibrant in absconditis
Tentationum jacula.
Servat hostis aditus, sollicitus,
Et exitus explorat,
Trahens hanc in publicum,
Quæ lubricum sophisticum ignorat.

7. Me deterret Dinæ raptus,
Cujus forma Sichem captus
Dum affectat temere
Violati capere
Primitias pudoris.

Non est qui vim reprimat,
Vel oppressæ redimat
Opprobrium sororis.
8. Cessa, caro, lascivire,
Quia dies instat iræ.
Non te mundus rapiat,
Non te circumveniat,
Fraus spiritus immundi.
Nos hæc vita deserit;
Et ut umbra præterit,
Hujus figura mundi.
9. Nodos abrumpe veteres,
Ut superes
Hostis tentamenta
Ne templum Dei polluat,
Aut destruat
Christi fundamenta.

II. CONTRA CLERICOS VOLUPTATI DEDITOS, SIVE DE VITA CLERICORUM IN PLURIMIS REPROBATA.

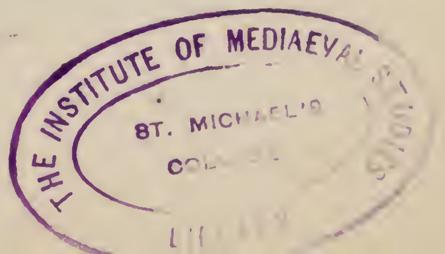
1. Qui habet aures audiat,
Sub quanta mole criminum
Clerus laboret hodie,
Dum in Christo luxuriat,
Nec vult placare Dominum
Per fructus pœnitentiæ.
Sed differt et induciat,
Falseque sibi somniat,
Sortis in casu dubiæ
Longum vivendi terminum.
2. Ob nimiam mollitiem.
Sordesque vitæ varias
Nulli defertur ordini.

Trahuntur in perniciem
Per partes et minutias,
Ecclesiarum termini.
Nec habet arca requiem:
Malchus in Christi faciem,
Jason in vasa Domini,
Manus extendit impias.
3. Irreverenter confluunt
Omnes ad sacrum ordinem; sed hominem
Veterem nunquam exuunt.
Nec fœditatis diluunt
Antiquæ turpitudinem.
Hi calicis dulcedinem,
Dant in amaritudinem,
Et in venenum aspidis.
Jesumque magnum sordidis
Vestimentis induunt, et polluunt
Testamenti sanguinem.
4. Singultuosis vocibus
Verbum salutis prædicant, et explicant
Monitis salutaribus,
Quid agendum sit omnibus,
Sed Esau sunt in manibus,
Et voce Jacob indicant.
Qui dum se passim implicant
Flagitiosis actibus,
Et exemplis enormibus
Animas mortificant, ædificant
Sion in sanguinibus.
5. Qui pro laude verba vendis,
Cultoris utens sarculo,
Dum phaleras in populo,
Sanctitatem quam prætendis
Non possides in sacculo,
Gaudes inani titulo:

Verbis utens reverendis,
In te trabem non attendis,
    Quæ toti patet sæculo:
Et festucam reprehendis,
    In tui fratris oculo.
6. Plebs pro Christo bellicosa
    Fugit a mundi pretio,
    Cœlum petit martyrio.
Sed in nullo fractuosa
    Clericorum conditio
    Enormi torpet otio.
O mors Christi pretiosa,
Semper fuit copiosa
    Apud te redemptio.
Sed in istis otiosa
    Fit redemptoris passio.
7. Quare non accipiunt
    Salutaris calicem,
    Et pro Christo verticem
Gladiis objiciunt?
Sed terrena sapiunt,
    Nec timent iram vindicem,
    Terribilemque judicem.
Miseri despiciunt:
    Colant enim culicem
Et camelum glutiunt.
8. Qui lethargum pateris,
    Surgens expergiscere:
    Hora est jam surgere.
Vulnus, unde moreris,
Medico non aperis.
    In tui cordis ulcere
    Scis fistulam obrepere:
Nec medicinis uteris,
    Erubescens temere

Ligaturam vulneris.
9. In nova fert animus,
Ructare querimoniam,
Horrenda quæ committimus:
Supernæ Sion filiam
Ad quæstum prostituimus.
Joseph Eunucho vendimus, erigimus
Dagon in arcæ gloriam,
Aurique color optimus
Versus est in scoriam.
10. Ascensurus in ardua
Crucem in dolo bajulat,
Erecta demum statua:
Nepotum turba pullulat.
Quos variis
Ecclesiis intitulat:
His influens superflua,
Dissimulat,
Quod vir honestus exulat,
Non implet vasa vacua,
Sed plena supercumulat.
11. Professus Evangelium
Abit in viam gentium.
Qui sanctæ pacis otium elegerat,
Redit ad ollas carnium.
Regale sacerdotium
Ad carnis improperium degenerat.
Damnabile commercium.
Fit membrum meretricium,
Qui membrum Christi fuerat.
12. Quid hic agis, anima miserrima?
Pulsat mors ad ostium,
Carnis ut divortium
Celebrent novissima:
Hora est undecima.

Nec finem habet ignium,
Aut vermium, vel cinerum
Mors peccatorum pessima,
13. Mente quæso cogita sollicita,
Quod incautos rapere sit solita,
Mortis hora subita.
Noli tempus perdere,
Præpropere
Nemo se morti præparat.
Dum te mundus exhilarat,
Dum promittit vivere
Jucundius et longius,
Tunc mors amara separat.
14. Quis aquam tuo capiti,
Quis dabit tibi lachrymas?
Ut laudes Regis inclyti,
Fraudesque Ducis exprimas?
In regiones ultimas
Planctu discurrat anxio proditis,
Nostrique Regis captio,
Quæ tot affligit animas.
15. Fœda rubigo mentium,
Te pestis avaritiæ
Dux duxit in flagitium
Damnabilis memoriæ,
Hostis Herodes impie,
Invasor Christi gloriæ. Nam regiæ
Non noces innocentiæ,
Sed Christo, sed Ecclesiæ.
16. Flos Regum, Ducum, Procerum
Iter quod erat liberum,
Sensit inextricabile.
Dum incidit in Cerberum,
Qui facile
Detexit cor ignobile,

Vas Deo detestabile,
Vas scelerum,
Dum crucifigit iterum.
Christum in Christi pugile.
17. Judas Christum distraxerat.
Dux Regem vendit Angliæ,
Sed crimen hoc exaggerat
Idolatra pecuniæ.
Nam impie
Pacem cum Rege finxerat,
Dum ei Rex improperat, quod fugerat,
Relicta crucis acie
Cedens in partes Syriæ.
18. Christi miles in hostiles
Irruebat cuneos.
Dux cum pravis et ignavis
Fabricabat laqueos
In regis captionem;
Sic sævit in leonem
Vulpeculæ versutia.
Bibe nunc avaritia,
Dum puteos argenteos,
Larga diffundit Anglia.
Tua tecum pecunia
Sit in perditionem.
19. Infidelis et crudelis
Triumphalem titulum
Crucis Christi polluisti,
Vendidisti populum
Terræ promissionis,
Fili perditionis.
20. Rex revertendi studio,
Firmaverat triennio
Discordiam in gratiam:
Sed tua machinatio

Confirmat in David solio
Tyrannum Babylonis.
21. Quod amicus suggerit,
Fer cum patientia.
Desere palatia,
Nam curia
Curis, imo crucibus
Et mortibus
Semper est obnoxia.
Figura mundi præterit,
Homo quum interierit,
Non sumet secum omnia.
Dies hunc peremptoria
Comprehendet, nec descendet
Ejus cum eo gloria.
22. Quicquid dicas hodie, curiæ
Me juvant deliciæ:
Quarum præbent copiæ
Quod in votis sim perplexus,
Quo me vertam nescio, præ gaudio,
Dum ad usum gloriæ
Mihi cedit omnis sexus,
Ætas et conditio.
Totus feror in amplexus
Voluptatis obviæ.
23. Tenent nos in curia,
Cultus delicatior,
Cibus exquisitior, et lautior,
Quod timeor, nec timeo,
Quod augeo
Parentum patrimonia.
Quod intono magnalia.
Me divitum consilia,
Me tenent accidentia
Dignitatum, quas magnatum

Largitur amicitia.
24. Nexus abrumpe curiæ.
Deo te totum immola.
Tempus indulget veniæ
Ficulneæ parabola.
Rachel abscondit idola.
Sub fimo pœnitentiæ.
Sumptus perdis et operas,
Si differas oblatam tibi gratiam.
Vincis, regnas et imperas.
Si tangis Christi fimbriam,
Et hydriam Samaritanæ deseras.
25. Stulti sunt, qui miseri
Volunt sponte fieri:
Non est impatiens Christi clementia,
Sera sufficiens est pœnitentia.
Tu verba garriens Davi non Œdipi,
Præsagis pessima mihi novissima.
Sed sic intercipi non potest anima,
Nec est laus ultima
Placere Principi.
26. Quid te juvat vivere,
Si vis vitam perdere.
In animæ dispendio,
Nulla est æstimatio.
Si vis, ut te perennibus
Absorbeant suppliciis,
Mors et inferna palus;
Confidas in principibus
Et in eorum filiis,
In quibus non est salus.
27. Grata est in senio religio,
Juveni non congruit.
Carnis desiderio consentio;
Nullus enim odio

Carnem suam habuit.
28. Neminem ab inferis
Revertentem vidimus.
Certa non relinquimus
Ob dubia;
Somniator animus
Respuens præsentia,
Gaudeat inanibus.
Quibus si credideris,
Expectare poteris
Arcturum cum Britonibus.
29. Divitiæ, tam anxie
Quas acquiris cum tormento,
Ut somnium surgentium
Evanescent in momento,
Sine fine tanquam spinæ
Pungunt, angunt, lacerant,
Scis quid tibi conferant?
Quod servus es servorum,
Dum in his te crucias,
Ut servias
Clientum libidinibus,
Et ventribus equorum.
30. Cur arguor, si perfruor
Bonis, quæ manus Domini
Dedit ad usum homini?
Quoties voluero,
Miser esse potero,
Si mihi soli vixero.
Toti sum mundo perditus.
Benignus Dei spiritus,
Non dedit ista cœlitus,
Ut in dolo nos eludat,
Et per ista nos detrudat,
In puteum interitus.

31. O vanitatum vanitas,
Quæ est hæc securitas?
Inter hastas hostium
Frendentium?
Astat mors in januis, et defluis
In omne desiderium:
Sed irruet calamitas
Repente super impium
Voluptatumque brevium
Mutabitur jucunditas,
Æternum in supplicium.

III. TRACTATUS DE SANCTA EUCHARISTIA.

PROLOGUS.

Omnibus in factis, inceptis, atque peractis,
Debet præponi Deus humanæ rationi;
A quo ditatur ratio, res cuncta creatur,
Ut nostris fautor sit principiis, sit et auctor.
Principium verum Deus est, et clausula rerum,
Quo sine quod cœptum fuerit, finitur ineptum.
Debet adorari primus, primusque vocari.
Auctor adoratus primum, primusque vocatus
Non elongabit se, cultoremque juvabit.
Ergo Deum fateamur eum, sed cunctipotentem
Supplicibus nostris precibus votisque faventem.

Invocatio Patris.

O pater æterne, qui cuncta regendo superne,
Omnia disponis virtute sacræ rationis!
Carminis esto mei dux et via materiei.
Materiam, metrum, mendacia, prospera, Petrum,
Præsigna, forma, remove, concede, renorma:

Materiam primam da te, Deus, addeque limam,
Qua rem sublimem cœlesti dogmate limem.
Tu faber es prudens, prudenter singula cudens,
Enormes normas, res informesque reformas.
Tu nostræ mentis fabricam sacris documentis
Comple, fœcunda, substenta, dirige, munda.
Ut divinorum videat sacra mysteriorum.
Pressa fame verbi, mea mens in tempore Verbi
Vult refocillari, vult verbi pane juvari.
Nam Verbum panis Deus est, Verbum caro panis
Quo nos intus alis, cibus es quia spiritualis :
Hoc ex te natum, non factum, sive creatum
Verbum cuncta regit, hoc tecum cuncta peregit.
Hoc super astra tonat, et in aris pro populo dat.
Rector ibi cœli, cibus hic potusque fideli.
Hunc panem verum, quo vivit machina rerum,
Pande meæ menti Deus hunc gustare volenti :
Nutriat unde fidem Christus crucis hostia pridem,
Rursus in altari vult hostia sacrificari.
Vult et in altari nos pane Deo satiari.
Hunc ego, scripturus laudesque novas caniturus
Rex immense peto, fer opem cœptisque faveto.

Invocatio Filii.

Christe Patris verbum, sis os mihi, sis mihi verbum.
Non verbum fictum, quod pertransit cito dictum :
Sed quod ab æthre datum semper manet ex patre natum.
In verbo tali, verbo tam perpetuali
Pane salutari possit mens nostra cibari.
Subtrahe te, panem mundo, dimittis inanem ;
Da, mox impletur, vivit, viget atque fovetur.
Christe ciba mentem te jugiter esurientem ;
Deficit ex toto, te vivo pane remoto.
Tu petra, tu panis, tu janua clausa prophanis,
Janua tu cœli populo reserata fideli.

Tu via pande viam, qua pergitur ad theoriam:
Nemo te certe reperire valet nisi per te.
Duriciam frange Petri, petra, duraque tange
Corda, supernorum dulcedine mysteriorum.
Ut videam clare quis sacræ sit cibus aræ,
Quis fons, quis sanguis, quo vita redit, perit anguis.
Janua tu vitæ, pulsanti nunc aperi te.
Hactenus ut clausam referes quam postulo causam.
Res est sub velamine, sed mihi tecta revela,
Lux Deus æterna lucens de sede superna,
Cui par majestas est cum Patre, parque potestas.
Huic operi præsto sis Christe vocatus adesto,
Rex in præclara dextra patris, agnus in ara
Pande tuum numen mihi, funde tuum mihi lumen,
Ut duce te tutus scribam tua signa secutus.
Non mea lux ardet, accendere si tua tardet,
Quæ te luce caret, mens nullo lumine claret.
Spiritus alme Dei par lux utriusque diei;
A Patre procedens natoque, nec inde recedens
Nostris aspira cœptis charismata mira,
Quæ super athletas Domini sanctosque prophetas
Quondam fudisti, canerent ut prœlia Christi;
Te fons vitalis, sed et unctio spiritualis
Chrismate fœcundas sacri baptismatis undas.
Hisque viam pandis animabus vivificandis.
Tu male torpentes peccati frigore mentes
Cœlitus ignitas virtutum dogmate ditas.

Invocatio Spiritus Sancti.

Spiritus alme veni, veniens mea pectora leni,
Quæ peccatorem suffocat spina meorum.
Impedit internam mundi mala cura lucernam,
Ut non sincere valeam tua celsa videre.
Pelle malas curas virtute tua ruituras:
Perque tuum rorem Christi mihi confer amorem.
Esurio Christum, panem mihi deprecor istum:

Hoc homo pane satur in Christo perpetuatur.
Non reticere quidem volo, quod verbum caro pridem
Rursus in altari caro vult in pane sacrari.
Spiritus ergo bone, cujus summa ratione
Hæc habet effectum res, da sensum mihi rectum.
Ut non de pane Christo loquar hic, nisi sane.
In quo nil vanum, nil sentitur nisi sanum.
Res est obscura, sed tu dissolvere cura
Hoc sacramentum mihi per fidei documentum.
Tu potes omnimodos scripturæ solvere nodos,
Quasque prius celas res, quum vis, ipse revelas.
Tu sacer impinguas mutas a famine linguas,
Et facis exertas, faris ad sacra bella disertas.
Nil sine te scitur, sine te mihi nil aperitur.
Mystica sacrorum resera mihi dona tuorum,
Ignis tu lucens, directaque semita ducens.
Carmen perfectum per collem dirige rectum.
Dirigat ad cœlum mea mens te præduce velum ;
Velum cum navi rege, dirige siderea vi.
§. 1. Panis in altari verbi virtute sacratus
Fit divina caro, nostri medicina reatus.
Fit caro non alia, quam Christi nos redimentis,
Plena sacramento, cibus, et vegetatio mentis.
Hæc caro quotidie, quamvis caro non videatur,
Panis habens speciem, pro mundo sacrificatur.
Horret natura, rerum stupet ordo, sacratum
De modico panis quondam de virgine natum.
Horret quod verbum caro factum, fit caro rursum,
Quod naturalem mutat res condita cursum.
Et tamen est eadem caro tunc de virgine nata,
Et caro nunc verbo vitæ de pane sacrata.
Propter nos homines dignatus tunc homo nasci,
Nunc pius ille suo nos optat corpore pasci.
Est Deus et vitæ panis datus ut satiaret.
Est effectus homo Deus, ut lapsos relevaret.

Quid datus a cœlo vitæ panis valuisset,
Si redimendus homo patiendo famem periisset?
Non igitur satis est nasci de Virgine Christum,
Si suus esuriens homo non incorporet istum.
§. 2. Verbi dira fames homines aliquando premebat
Esuriens nec homo, quod manducaret, habebat.
Angelicus panis de cœlis venit ad ima,
Quum jam-jam mundum succideret ultima lima.
Qui nostræ carnis palea sua numina velans,
Innotuit mundo Deitatis signa revelans.
Noluit ergo suum pius auctor plasma perire
Descendens, ut homo sua posset ad astra redire.
Totus corruerat homo, totus erat labefactus,
Occurrit Dominus pereunti victima factus.
Victima sed sancta, sed viva, sed immaculata
Victima, quæ maculas fugat, ex se sanctificata.
Victima, qua major offerri nulla valebat:
Quæque satisfacere pro nobis sufficiebat.
§. 3. Hostia nulla valens, aut sufficiens satis esset
Quæ deleret Adæ culpam, si Christus abesset.
Nam debebat Adam pro se, nec pauper habebat
Unde satisfaceret, quem culpa gravis prohibebat.
Ipse Deus potuit, nec debuit, ergo necesse
Est ut homo Deus hoc faciat, sine quo nequit esse.
Huic quia cuncta potest Deus, huic et, homo quia debet,
Materiam tali facto res utraque præbet.
Fit de naturis eadem persona duabus
Corporibusque medens nostris, nec non animabus.
Hic Deus, hic et homo, duo sunt, unus vero Christus,
Alter in alterius personam non male mixtus.
Qui quum natura foret immortalis utraque,
Majestate sua servata, Justitiaque
Sponte crucem subiit, nisi vellet, non moriturus,
Morte sua vitam nobis sine fine daturus.
Quodque Deus verus non debuit ex Deitate,

Hicque beatus homo pro justitiæ gravitate.
Sustinuit tandem fieri divina voluntas,
Quæ res perpetuo disponit numine cunctas.
Cæditur in ligno Christus crucis hostia viva,
Per quem mortalis fieret substantia diva,
Hostia quam felix! qua mundus et astra replentur.
De qua qui comedent æternum non morientur.
Hic verus cibus est: hic vera refectio panis.
Quo qui non vivit, fiet spes ejus inanis.
Hæc est vera caro veri quo pascimur agni,
Per quem sulphurei tepuit violentia stagni.
§. 4. Jam non per Moysen agnus populo datur assus,
Agnus Christus adest pro nobis in cruce passus.
Hujus venturi prior extitit ille figura.
Umbra recessit, adest lux: fit Deus hostia pura,
Hostia solemnis Christus modo sacrificatur.
Mors tamen huic passo semel, ultra non dominatur.
Gratia successit, disparuit illa vetus lex.
Et mundo nova lex; nova lux; novus emicuit Rex.
Nil modo placat ovis, nil sanguis agit vitulorum,
Nil holocausta boum, periit vetus ordo sacrorum.
Jam jam desistit pecudes mactare minister.
Ex quo mactandus venit pius ille magister.
Ergo legem lex; agnum Deus agnus abegit,
Quodque figurabat vetus, hoc novus iste peregit.
Quem velut igne sacro, dum passio coxit amara,
Hostia viva Patri crucis est oblatus in ara.
Cujus utrumque domus signamus sanguine postem,
Et procul a nostris arcemus finibus hostem.
Dum labiis et corde crucis Sacra commemoramus,
Corpus et ipsius cum sanguine participamus.
§. 5. Qui quamvis totum per mundum sacrificetur
Integer in regno manet: unus semper habetur.
Et quum distribui per particulas videatur,
Sumitur hic totus, cœlo totus veneratur.

Astra solumque replens manet unus Christus ubique,
Numquam deficiens, ac omnis ad omnia cuique.
Istum namque cibum cibus olim significavit,
Quo Deus Israel deserta per avia pavit.
Manna fuit populis cibus omnibus omnis in ore,
Pro variis animis vario existente sapore.
De quo qui modicum tanquam qui plus capiebat,
Et saturabatur, quia cunctis sufficiebat.
Mysterium magnum nostro sub tempore tandem
Enituit, causamque parit res mystica grandem.
Manna quidem Dominus de Virgine matre creatur,
Cujus in altari corpus de pane sacratur.
Sed quam dissimiles sunt hic cibus et cibus ille?
Nam cibus hic Deus est: cibus alter, ut umbra favillæ.
Ille cibus periit, et edentes hunc perierunt,
Qui panem vitæ Christum non esurierunt.
O panis sacer et fidei laudabile munus!
Omnibus omnis adest et sufficit omnibus unus.
§. 6. Angelus hunc panem sitit, esurit, hoc recreatur.
Hoc dum vivit adhuc peregrinus homo, vegetatur.
Quam felix panis; caro felix, hostia dives!
In terris homines, qui pascit in æthere cives.
Non capit hinc justus magis, aut minus hinc homo nequam,
Christus namque sui partem facit omnibus æquam.
Si male sumentem trahit ad mortem sua noxa.
Sumentem digne sublimat in æthere doxa.
Hic panis dum presbyteri benedicitur ore,
Non est in pravo minus aut magis in meliore.
Sit licet immundus qui sacræ præsidet aræ,
Sorde tamen nulla valet hoc Sacrum maculare.
Par verbi est virtus, licet impar vita sacrantis,
Nec creat illud opus homo, sed vis cuncta creantis.
§. 7. Adsistens aræ pro sacris presbyter orat
Mensam cœlestem Deus implet, gratia rorat.

Compluit a superis divina potentia totum,
Quidquid presbyteri sacrat admirabile votum.
Nil aliud sacrifex est quam Christi simulachrum,
Dum tractat corpus Christi cum sanguine sacrum.
Dumque suos oculos in cœlum cordaque figit,
Extendendo manus et brachia, se crucifigit.
Et dum quæ fuerit mors Christi flendo retractat,
Facta suæ carnis Domino velut in cruce mactat.
Sic Christum Christus offert homo victima factus,
Sicque crucem patitur, dum commemorat crucis actus,
Qui recto Christus quomodo crucifixus et unctus,
Per fidei membrum cum Christi corpore junctus.
§. 8. Non alius celebrat, quamvis alius videatur,
Mysterium sacrum verbum Deus hoc operatur.
Verbum namque caro factum sacra verba magistrat,
Et per sacrificem carnem de pane ministrat.
Hic opus, hic opifex Deus est: sacrat atque sacratur,
Fitque creatura, per quem res cuncta creatur.
Nam res quæ panis pridem substantia mansit,
In Christi carnem Deitatis munere transit.
Nescit homo, nescit, stupet angelus hoc ita factum,
Arcanique sacri pavet inscrutabile pactum.
Nescit quo modulo, quo virtutis documento,
Rex elementa creans, prodit Deus ex elemento.
Sed dextræ excelsi talis mutatio cedit,
Quo viget omne quod est, cui mundus et æther obedit.
§. 9. Possibile est illi, qui novit cuncta creare,
Ex alio rursus aliud quiddam renovare.
Molle lutum figulus, quum vult, et quomodo tornat,
Qui nova vasa creans, ea cambit, et aptius ornat.
Paret opus Domino, cui præminet illa potestas
Ut reparare queat, quas vult dissolvere, testas.
Filius ergo Dei virtusque Patris manifesta
Ad nos descendit, quem texit carnea testa.
Attamen hæc testa crucis in clibano bene cocta,

Arte fuit figuli de morte resurgere docta.
Sed sane cocta, quam non aqua noxia mollit,
Quæ mundi maculas, et nostra superflua tollit.
Dura nimis testa, quæ Tartara fortia fregit,
Et redimens hominem cruce, mortem morte subegit.
Manat ab hac testa summæ bonitatis olivum.
Quod fugat in lavacro baptismatis omne nocivum.
Testa quidem felix, quæ vitæ fonte repleta,
Corpora nostra fovet, animas quoque pace quieta.
Hac simili testa divina lucerna resplendet,
Unde sacræ mensæ dapibus benedictio pendet.
Et quia nostra fides abscessit, prorsus inanem
In sacra cœna sine vino sumere panem :
A Domino vinum percepto pane petamus;
Quid sacramenti sit in illo perspiciamus.
Nil edisse prius prodest, si, quando sitimus,
Nulla parte sitim nostram compescere quimus.
Sint desiderii post escas pocula magni,
Præsertim quia carnes assas sumpsimus agni.
Assa caro nobis facit ora magis sitibunda,
Quam teneræ carnes, quas mollis decoquit unda.
Ergo favente Deo de mentis fonte propino,
Quidquid mysterii de sacro sentio vino.

§. 10. Fertur ad altare vinum cum pane, litatur
Munus utrumque Deo, quum pascha novum celebratur.
Gaudet utraque Deus, laudans acceptat utrumque,
Per quod mortalem Christum liquet esse, Deumque.
Esse Deum, quia se Christus sub utroque reformat.
Mortalem, quoniam mortem crucis inde renormat.
Illa, duo de se tellus et vinea profert,
Presbyterique manu Genitori Filius offert.
Quod per Melchisedech fuit olim significatum,
Libantem Domino panem vinumque sacratum.
Hujus in historiis patrem reperire nequimus:
Hujus nec matrem, nec avorum nomina scimus.

Quis signatur eo, nisi Christus homo sine patre?
Natus ab æterno de Patre Deo sine matre.
Hunc ego Pontificem summum probo, jureque Regem,
Qui penetrat cœlum, qui donat ab æthere legem.
Panis confirmans, hic est, et vitis abundans,
Lætificans animas, et eas a crimine mundans.
Hunc panem, vitem sacram, flos virginitatis
Edidit huic mundo fructum plenum Deitatis.
Hoc de pane caro, de vite cruor sacer exit,
Quæ male ne videant homines sapientia texit.
§. 11. Arcanum cœli Dominus pro tempore celat,
Et poscente fide, cui vult, et quando, revelat,
A nostris oculis ideo sunt ista remota,
Nec penitus nobis, nisi mentis lumine, nota.
Ut sic nostra fides ad justitiam doceatur,
Et fidei major merces exinde sequatur.
Aut ideo voluit Deus hæc arcana latere;
Ex hoc ne risum posset Judæa movere.
Si cæsi carnes hominis crudas ederemus,
Sanguinis et calicem crudi crudum biberemus,
Ergo cibi potusque sacri ratione fruamur.
Perque fidem non per speciem sursum gradiamur;
Quæ quia corporeo visu, gustuque nequimus
Qualia sint jure discernere, mente velimus.
Mens sacrata Deo gustu probet interiori,
Quod lux, quod lingua sensu nequit exteriori.
Nec modus aut species panis sunt inspicienda,
Immo sacramenti virtus est corde tenenda.
Sed neque de vino quisquam, nisi prospera speret!
Nam menti sanguis, vinum conspectibus hæret.
Sed quamvis vini videatur habere liquorem
Subveniente fide, sacrum liquet esse cruorem
Hic est ille cruor, qui Christi vulnere fusus,
Ora sacerdotis animarum transit in usus.
Utque sacramento res possit nulla deesse,

Debet in altari vino fons vivus inesse.
§. 12. Admiscetur aqua vino, qua significamur,
Nos qui salvificis alimentis vivificamur.
Significantur aqua populi, quos gratia munit,
Quos quasi membra suo capiti Christi cruor unit.
Porro, si Domino vinum sine fonte litatur,
Passio quod Christi fuerit pro gente negatur.
Nam si, quod redimi deberet, plasma deesset,
Tanta tulisse Deum sine causa non opus esset.
E contra, si fons vini fuerit sine mixto,
Monstratur quomodo gens sola manet sine Christo.
Nil fons salvificus sine sanguine propitiatur,
Et sine fonte sacro sanguis nihil hic operatur.
Sic utrumque simul decet in libamine sisti,
Sicut utrumque simul fluxit de vulnere Christi.
Vitis vera Deus, fons vitæ Christus habetur:
Fons de fonte, cruor de vite venire videtur.
Quare non aliud alio sine sacrificatur,
Dum sic ad plenum sacra passio commemoratur.
§. 13. Hoc in natali calicis non est celebratum
Quando Pascha novum vetus est post Pascha dicatum;
Nam panem tantum Dominus vinique liquorem
In propriam mutans carnem, sacrumque cruorem,
Discipulis legitur cœnantibus attribuisse,
Utque sui memores faciamus idem, docuisse.
Mira Dei virtus, qui cœnat, cœna fit idem
Cœnans quotidie nobiscum, sicut ibidem.
Et quoniam lateris de vulnere sanguis et unda,
Effluxere simul, ablutio nostra secunda:
Decrevit Patrum veterum censura modesta,
Ut sint illa duo simul ad Paschalia festa.
Ut quod in altari factum crucis esse videtur,
Hoc in honore crucis nunc a nobis iteretur.
Implent mysterium sacrum tria, fons, caro, sanguis.
Quæ tria nos redimunt, et ab his tribus interit anguis.

Unum de tribus his, sacræ qui subtrahit aræ,
Non digne poterit sine causa sacrificare.

§. 14. Sed licet in mensa Domini tria constituantur
Munera: sunt tantum duo postquam sacrificantur.
Est aqua mixta prius, sed vino quando sacratur
Non nisi sanguis erit, quo spiritus intus alatur.
Mystica res dat aquam. Christi cruor ebibit illam.
Nam transfert nostram Deus in sua membra favillam.
Transfert quando suum per corpus ei sociamur,
Perque fidem tanto capiti nova membra creamur.
Transfert et pridem cum Chrismatis unctio sacri
Nos populos facit esse novos in fonte lavacri.
Sed lavacri fontem fons vulneris iste figurat,
Et per utrumque Deus animarum vulnera curat.
Quorum corda prius facit in Baptismate munda,
Post lavacrum lapsos emundat sanguinis unda.
Ergo duo tantum cruor et caro percipiuntur,
Tertia res typus est populorum, qui redimuntur.
Altera res saturat, sed inebriat altera mentem,
Catholicamque Deo confœderat utraque gentem.
His gemmis gemina substantia nostra resultat,
Quam per Adam veterem mortis sententia multat.
Sanguine vita calet, gaudet caro carne refecta.
Gaudet utroque bono refici mundata senecta.
His renovatur homo peccatis inveteratus;
Hisque reviviscit fidei virtute renatus;
His humana suum natura resumsit honorem.
His serpentinum gaudet superasse furorem.

§. 15. Jam Paradisiacam primus petit incola sedem,
Jamque redemptus homo cœlum sibi vindicat ædem.
Crux facit hoc, cujus rutilans super omnia splendor
Hostes humani generis prosternit in Endor.
Crux Domini thronus est cœli, barathrique catena.
Crux cœli clavis, via vitæ, mortis habena.
Crux penetrat cœlum, replet orbem, scindit abyssum.

Frontibus in nostris crux impressit crucifixum.
Jam thau inscriptum nullius fronte videmus;
Ex quo signa crucis nobis impressa tenemus.
Mystica signa crucis sacer ille character habebat,
Qui gladium mortis pestemque malam prohibebat.
Nunc quia nos redimit vitalis gratia ligni,
Deletur typici sub signo littera signi.
Crux patefecit iter tendentibus ad paradisum:
Namque quod obstabat jus est fatale recisum.
Ensifer ille Dei Cherubim aditu patefacto,
Christicolas intrare modo sinit ense retracto.
Flammivomus gladius versatilis ille quiescit,
Lætaque Christicolis paradisi porta patescit.
Intrat quisquis amat; a tempore namque Joannis
Baptistæ, patet hæc sacra janua clausa tot annis.
Cœlum vim patitur, rapiunt illud violenti,
Ex quo successit post legem gratia genti.
Gaudet cœlorum rex prædari super astra,
Armaque prædoni dat, ut his adeat sua castra.
Nec jam pro regno certanti damna minatur,
Immo vincenti dat præmia quum superatur.
Utile certamen, felix violentia talis,
Quum sua prædoni prædatio sit venialis.
Et quum jam victus victori præstat honorem,
Quum victor victo se clamitat inferiorem.
§. 16. Primitus obstrusa patriarchis atque prophetis,
Nunc est facta patens latroni porta quietis,
Cui clypeum virtus, mors vitam, spes bona zelum
Contulit, arma fides, Christi confessio cœlum.
Portavere patres pondusque æstusque diei,
Pervolat iste latro prior ad sedem requiei.
Illos ad cœlum non induxere priora
Prima, secunda sed hunc introduxit brevis hora,
Vexavit Moysen in lege labor diuturnus,
Non hunc: denarius tamen æquat utrumque diurnus.

Quodque prophetarum patres prius et genitrices
Non poterant, intrant modo fures et meretrices.
Ecce latro pede post Christi vestigia fixo,
Introit ad regnum crucifixus cum crucifixo.
Illa vocata canis credens intrat Chananæa,
Vinea dicta Dei gens retro cedit Hebræa.
Perfida! cur refugis intrare, latransque retrorsum,
Non cessas operi pietatis figere dorsum?
Quumque Dei pietas hos suscipiat venientes,
Exacuis dentes in eum pietate carentes?
Pone tuam rabiem, quia præteriere priora
Tempora, per Christum succedunt prosperiora.
Quos tua lex lapidare solet, ferroque necare,
Gratia nunc Christi studet ad vitam revocare.
Gratia nunc melior, quam littera, quæ perimebat,
Sub qua justitiæ Sol ceu sub nube latebat.
Gratia Messiam jam-jam venisse prophetat,
Aspera quæ legis removet juga nosque quietat.
Et tamen expectas alium, sed disce, require,
Scripta Prophetarum Christum potes hic reperire.
Quem præmonstrarunt lex, Angelus, atque Propheta
Christus adest, Christi sunt omnia laude repleta.
Nunc venisse Deum simul acclamant elementa:
Non tamen attendis elementorum documenta;
Nam cœli Regem natum perhibet nova stella.
Huncque Deum perhibet præbens aqua vina novella,
Vita defunctos, ægrosque salute beavit,
Sub pedibus cujus mare se calcabile stravit.
Denique quum moritur, sol, lunaque sunt tenebrati,
Terra pavens tremuit, surrexerunt tumulati.
Hos quoque quos dudum male captivarat avernus,
Reddidit ad superos, cum Rex redit ille supernus.
Et velum templi, lapides, crucis hostia scindit.
Sed nondum saxum quod habes in pectore findit.
Visis tot signis nondum Judæa moveris?

Perfidiæ sed adhuc tenebris male cæca teneris?
Ecce quid expectas, sed mystica quæque retracta.
Verum Messiam vel per miracula specta!
Et quia nuda patent velaminis interiora,
Intra nobiscum, crucifixi numen adora.
Pone tui Moysis densum velamen ab ore.
Cultus disce novos, culta cessante priore.

§. 17. Si Moysen quæris, Moysen jam perspice Christum.
Nil Pharaonis onus oberit tibi, si colis istum.
Ille fuit Typicus, verus nos iste redemit.
Et Pharaoniticam gentem crucis ense peremit.
Hic verus Moyses nos duxit per mare rubrum,
In fidei lavacro veterem perimendo colubrum.
Hic paschale sacrum statuit melius celebrari,
Agnum pro nobis se passus sacrificari.
Pascha tuum quondam fuit umbra, figuraque veri,
Sol Deus effulsit, tenebrasque monet removeri,
Qui nos mundani deserti per regionem
Pascit, et ad lactis mellisque trahit stationem,
Pascit in Ecclesia, quoties Evangeliorum
Verba recensentur nobis, virtusque sacrorum.
Pascit in altari dum vivificis alimentis,
Esurientis quum reficit pia viscera mentis.
Pascit nempe domi, quando post spirituales
Donat abundanter nobis escas cereales.
Pascit et in cœlo, dum mens super æthera rapta,
Hæret tota Deo, superum dulcedine capta.
Sic panis vitæ Christus nos pascit ubique,
Civibus angelicis escam præbens hominique.
Perfida gens igitur patrum caligine fusca,
Ut sis uva ferax desistas esse labrusca.
Molliat imbre suo te Christi gratia demum,
Ut pinguem facias in vitæ vite racemum.

§. 18. Me quia detinuit paulum digressio facta,

Propter Judæam mea penna priora retracta.
Quod valet in petra frumenti spargere granum,
Sic, quod Judææ Christum sero, judico vanum.
At semen Christum, Judæam petra figurat
Fertilitate carens, quæ semper saxea durat.
Hoc est frumenti granum, quod terra fidelis
Germinat assidue, reddens sua semina cœlis.
Hoc grano cœli sunt horrea multiplicata.
Urbs sacra Hierusalem pinguescit eo satiata.
Hoc est frumenti granum, quod ab æthere venit,
Cujus adeps animas nostras et corpora lenit,
Illud sponte cadens in terram mortificatum
Est prius, atque per hoc surrexit multiplicatum.
Ex uno multis affluxit copia granis,
De quibus efficitur nunc vivus in æthere panis.
Nam quoties Christo crescente fide generamur
Ex uno grano, quasi plurima grana creamur.
Cujus quum sapimus carnes vel sanguinis haustum,
Unus fit panis unumque fit hoc holocaustum.
Una sic in carne duo simul esse leguntur,
Christus et Ecclesia sic unum constituuntur.
Sic Deus in nobis, et in illo nos habitamus,
Dum caput hic nobis, illi nos umbra paramus.
Sic tanto capiti membrum quodcumque cohæret,
In Christi semper se corpore vivere speret.
Nec semel hinc labens turpi se labe recidat,
Aut Christi membrum meretricis falce recidat.
Non valet hoc membrum Christi de corpore dici,
Quod servit Satanæ, quod subditur et meretrici.
Immaculatus amat sponsus sponsam immaculatam.
Fœdere virgineo sibi cælitus associatam.
§. 19. Quapropter quisquis non es de corpore Christi,
Dum sordescis adhuc, et nondum pœnituisti,
Ad Domini mensam non est tunc accelerare.
Ne si præsumas, Judæ similis videare.

Judas omnimodis se deliquisse sciebat,
Et tamen a sacris epulis se non retrahebat,
Dupliciter reus hic tam crimine proditionis,
Quam de contemptu violatæ religionis.
Quare judicio Domini mala tanta sequente,
Introiit Satanas in eam cum pane repente:
Ergo punit eum sententia, pœnaque duplex,
Quod non ante sacrum fuerit pro crimine supplex,
Præbet in Ecclesia Judas exempla futuris.
Ne corpus Christi manibus tractent nisi puris.
Nam qui cum Juda male percipit, excipietur.
Qui bene cum Petro, caput ad Christum referetur.
§. 20. Percipiunt multi sacra: sed quid percipiatur
Ignorant penitus, quibus ultio dira minatur.
Omnis id ignorans ignoratur, quia nescit
Unde salus oritur, veniæ fons unda patescit.
Ignoranter homo comedens de sanctificatis
Sicut ait Moyses, pœnam feret inscietatis.
Additur huic Salomon sacrum formans paradigma,
In quo mysterium sacri præfulget enigma,
Quando sedes, inquit, ad prandia celsa potentis
Quos comedas, attende, cibos discrimine mentis;
Nam quid proficiat menti caro vivificatrix,
Scire prius debet ratio virtutis amatrix.
Nos monet hinc psalmus Regis simul atque Prophetæ,
Est quoniam suavis Dominus, gustate, videte.
Unde patet quomodo nonnulli presbyterorum
Ignorant penitus virtus sit quanta sacrorum.
Si bene quæ virtus viget in sacris homo sciret,
Mensam cœlestem nunquam nisi mundus adiret.
Nunc quia non didicit sacra, percipit irreverenter,
Judiciumque sibi sumit, mortemque patenter.
Sicque fit, ut Christi caro, quæ datur ad medicinam,
Protinus hic mortis laqueum paret atque ruinam.
Nam quamvis aliquis sit vitæ relligiosæ,

Dum nescit quid agit, vivit sibi perniciose.
Quomodo mysterii sacri defendit honorem
Ejus, qui nondum gustavit mente saporem?
Ut nequit absque fide perfectio stare sacrorum,
Sic sine doctrina non stabit cultus eorum.
Ergo qui nescit, hic discat et hic veneretur,
Ne contemptoris mulcta quandoque gravetur.

§. 21. Scire velit primum quid victima sit generalis,
Quid lignumvitæ, quid pastus spiritualis,
Quidve sit ara, calix, quid in hoc aqua fusa, merumque,
Quæ duo sunt unum, postquam sacratur utrumque,
Denique cur calicem crux signet, crux aret aram
Agni pro nobis occisi sanguine claram.
Scire velit quid diluvium tulit, abstulit unda,
Unda profunda quidem, sed et ipsa figura profunda
Cur Baptismatis insit Chrismatis unctio fonti:
Quidve renatorum crux conferat illita fronti.
Sed quid sacrorum Domini penetramus abyssum?
Omnia scire velit sacrifex, quibus itur ad ipsum.
Talia qui nescit; quid culpa est, quidque gravamen,
Nec sibi nec populo conferre valet medicamen.
Hinc etiam cæcus cæcorum dux male cedit,
Quem sua cum reliquis gravis ignorantia lædit.
Qui vero didicit, quæ scire per omnia debet,
Recte presbyter est, et lucis iter bene præbet.

§. 22. Presbyter est vitæ recte cuivis sacra norma,
Subjecto populo fit vivendi bene forma,
Cujus vita calens veræ virtutis amore;
Dum recte Christum factis imitatur et ore:
Angelus est Domini; sed et ejus Christus habetur,
Qui portare crucem, Christumque referre videtur.
Hic quum sit Christus, sicut patet ex Esaia,
Angelus est summus natus ex matre Maria.
Angelus ille quidem per se bonus exstat abunde,
Angelus hic ab eo factus bonus est aliunde.

Nuncius hic debet mandata fidelia cœli,
A cœli Domino populo deferre fideli.
Unde preces populi flentisque gravamina terræ
Ad Dominum remeans quasi noster præco referre.
Qui stans in templo, speculum, fideique lucerna
Contemplando Deum meditandoque sola superna
Frigida corda gregis culpæ fuligine nigra
Quæ pridem fuerant ad vitæ gaudia pigra,
Ad superos revocans fidei facit igne calere,
Et succensa Deo vitæ candore nitere.
Hic talis merito specie splendet Seraphina
Proximus unde calet culpæ fugiente pruina.
§. 23. Sic populus fidei sua post vestigia ducens,
Carbones vivos facit illos carbo relucens.
Sed quid in Ecclesia carbonibus est faciendum?
Thus operum, thymiama precum reor his adolendum,
Thuribulum carnis mentisque crememus utrumque,
Victima quæ placet duplex hominemque Deumque
Nunc de multorum carbonum divite massa
Saltem lingua duos mea dic: ad cætera lassa
Ardens carbo fuit Laurentius, ignis in igne.
Cui crates palmam, mors contulit æthera, digne.
Carbo fuit Domini Nicolaus præsul honestus,
Virtutum cujus splendor procul est manifestus.
Ille cruore rubens carbo carbonibus assus:
Hic meritis ardens olei pinguedine crassus.
Quos dudum genitos nigros errore paterno
Succendi voluit Deus ignis ab igne superno.
Quem non alterius succendat pugna virilis?
Alterius moveat bonitas etiam puerilis?
Illius exemplo mereamur sanguine laurum,
Hujus purgatæ vitæ Domino damus aurum.
Miles uterque Dei dispensatorque fidelis
Ore, manu studuit thesauros condere cœlis.
Hos exemplares fidei propono magistros;

Ut doceam per eos altaris quosque ministros
Esse pios, largos, fortes, castos, sapientes,
Rebus in adversis pro justitia patientes.
Tales sunt digni de libro sumere vitæ,
Quos non excludit sententia mortis avitæ.
Tales digna Deo libamina ferre merentur,
Et Domini sacris assistere non prohibentur.
§. 24. Ergo sacramenta vitæ prudens homo disce,
Judiciumque Dei, dum percipis illa, tremisce.
Terribilis res est et quam multum verearis,
Corpore qui Christi Christo præsente cibaris.
Nam si forte fidem scripturis vis adhibere,
Quæ nos sæpe solent de Christo vera docere;
Tempore quo Christus genitori victima cara
Presbyteri manibus sublimi fertur in ara,
Sanctorum polus omnis adest, polus hic reseratur,
Præsentemque Deum grex angelicus comitatur.
Hic vere Christus præsens auctorque sacrorum,
Justorum mentes dijudicat atque malorum.
Novit enim planeque videt, quis debeat uti
Pane salutari, seu damno, sive saluti.
Et licet assistat carnalis presbyter aræ
Summus Pontificum sacra dicitur hic celebrare,
Hic panem frangit, hic porrigit, hic benedicit,
Corpus adesse suum quod dat cum sanguine, dicit.
Eia præsumes peccator homo nisi dignus,
Ad Domini mensam vitæque accedere pignus.
Discito quamprimum quid sis, et quid caro Christi,
Et quo vase velis divina stipendia sisti.
Vas nisi sincerum fuerit, quo suscipiuntur,
Illi perditio male qui capit efficiuntur.
Unde monet Paulus se primum quemque probare,
Et sic ad panem calicemque sacrum properare.
Quisquis enim Domini corpus dijudicat, ante
Quid sit quod recipit, quantumve Deo reserante

Illud secure comedat tamen ante probatus,
Quem non accusat capitalis causa reatus.
Sed quamvis aliquem culpent peccata minora,
Quum sine peccato nec in una vivitur hora,
Non tamen a sanctis epulis reor hunc removendum,
Immo quod assidue nocet, illud erit redimendum.
Et quia quotidie peccati mole gravamur,
Talibus assidue medicamentis relevamur.
Dispensativa sapientia cunctipotentis
Prævidet, unde queant curari vulnera mentis.
§. 25. Præparet ergo Deo sua pectora quisque Fidelis,
Fiat ut illius in mundis mansio cœli.
Corda fugit Dominus torpentia plenaque sorde,
Cujus semper inest in mundo gratia corde;
Et quem pauper adhuc virtus compellit egere,
Esuriemque bonam nequit agni carne replere.
Saltem manducet sacri de carnibus hœdi,
Qui pro peccato populi solet hostia cædi.
Non homines docet esse pares vetus ordo sacrorum,
Nec mentis ratio, nec disparitas meritorum.
Hinc hœdum Moyses jubet agni morte litari,
Ac ab utroque typo, vult Christum significari.
Hœdus non tamen est hœdos qui damnat et odit.
Sed quis sit tibi quisque sacri discrimine prodit.
Agnum mactamus, quum justitiam retinemus;
Hœdum quum veniam poscentes crimina flemus.
Nec reor absurdum quod in hœdo significatur
Christus, qui caper aut hircus plerumque litatur.
Quod lex hunc eremo, lex hunc ultro vetus offert,
Hoc quia sit gemina Christo substantia profert;
Pro foribus templi plebs unum sacrificabat,
In caput alterius sua crimina multiplicabat.
Hunc vivum populique sui peccata ferentem,
Sic emittebat eremi deserta petentem.
Christus utrique caper, nam cæditur in cruce pendens

Desertumque petens: quum surgit ad æthera tendens.
Qui mala nostra tulit ligno suspensus, ovemque
Inventam retulit ad nonaginta, novemque
In dextris pollens Patris Deitatis honore.
Regnat, et in mundo replet aras carne, cruore.
Qui semel occisus licet ultra non moriatur,
Mors tamen ad vitam nobis ejus renovatur.
Christum quotidie devotio presbyterorum
Mactat in altari, mactator et ipse sacrorum.
Panis fomentum vitæ, vinumque sacratur,
In cruce suspensus Salvator commemoratur.
Ara crucis lignum, signatque calix monumentum.
Hic obit, hic dormit Christus, dat utrumque momentum.
Agnus in hac, leo fortis in hoc surrexit et ales
Astra petens, aquilas trahit ad se spirituales.
§. 26. Ergo bonus sacrifex quoties hæc sacra recenset,
Ut se conformet Christo carnis cruce penset;
Cum vitiis crucifixa caro prius emoriatur.
Vivificata Deo mens surgat, eumque sequatur.
Sic bene commoritur; consurgit, ei quoque vivit.
Sicque redemptus abit homo, quo suus auctor abivit.

IV. DE PŒNITENTIA.

Pœniteas cito, peccator, quum sit miserator
Judex; et sunt hæc quinque notanda tibi.
Spes veniæ, cor contritum, confessio culpæ,
Pœna satis faciens, et fuga nequitiæ.
Ut dimittaris, aliis peccata remittas,
Hisque satisfacias quos te læsisse fateris.
Sperne voluptates, lusus, spectacula mundi;
Desere consortem pravum populique tumultum:
Secretasque preces et opus pietatis amato.

Omnia peccata plangat contritio vera,
Servans ætates, sensus, loca, tempora, membra.
Deplores acta, noli committere flenda.
Plangas admissa cum commissis et omissis:
Offensasque Dei quod fratrem damnificasti.
Vera sit, integra sit, et sit confessio munda,
Sit cita, firma, frequens, humilis, spontanea, nuda,
Propria, discreta, lacrymosa, morosa, fidelis.
Pœniteas plene, si vere pœniteat te.
Non per legatum, non per breve, sed refer ipse:
Compatienti dic, sapienti, dic meliori;
Presbyteris multis prodest si confitearis.
Copia presbyteri si desit, pande sodali.
Corporis ut maculas, animæ sic crimina pandas.
Carnea sunt crapula, perjuria, furta, libido:
Mente latet livor, odium, tumor, ira, libido.
Præcipuæ pestes septem memores capitales,
Non solum fontes, sed rivos inde fluentes.
Fonte suo rivus magis est quandoque nocivus.
Unde Loth incestus pejor fuit ebrietate,
Atque Cain gravior cædes fraterna furore.
Culparum fontes, sunt fastus, livor et ira.
Accidiæ nævus et avaritiæ, gula, luxus.
Quum singillatim mortalia dixeris uni,
Cuncta simul quæcunque gravant comitantia culpas,
Dic citra factum committere quæ voluisti.
Dic venalia, dic quæ sunt a mente repulsa;
Dic tua delicta, generaliter ista revela.
Nam reus in multis quando peccata fatetur.
Vel quævis dicat vel nil dixisse videtur.
Postremum crimen si pure quis fateatur,
Ille tacere potest quicquid redit et comitatur.
Aggravat ordo, locus, peccata, scientia, tempus
Ætas, conditio, numerus, mora, copia, causa,
Et modus in culpa, status altus, lucta pusilla.

Æger pœniteat et crimina confiteatur.
Non imponatur huic pœna sed insinuetur.
Hanc tamen explebit, si firma salus reparetur.
Si migret absolvat contritum presbyter ægrum,
Huncque preces relevent jejunia dona suorum:
Ut sit pœna rubor, tibi vilis ut efficiaris,
Doctior ut fias, injungitur ut fatearis,
Judicio teget extremo confessio culpas,
Ne videat Deus aut dæmon vel qui facit illas,
Confessor mitis, affabilis atque benignus
Sit sapiens, justus, sit dulcis compatiensque,
Ut crimen proprium celet peccata reorum,
Sit piger ad pœnas, sit velox ad miserandum,
Et doleat quoties facit illum culpa ferocem,
Infundat mulcens oleum vinumque flagellans.
Hunc virgam patris non exserat ubera matris,
Sibilet et cantet, stimulet quum cogit oportet.
In primis quærat contritus quomodo credat
Si credat corde sane fateatur et ore
Post hæc rimetur peccantis vulnera caute
Contra naturam culpam non exprimat ullam,
Ne super enormi si simplex conveniatur,
De quo nil scivit ad agendum sic moveatur,
Uxor adulterii rea, confessore perito,
Sic luat admissum ne sit suspecta marito,
Sæpe sibi moneat confessor ne recidivet,
Sive relabantur confestim confiteantur
Vitenti causas ad lapsus allicientes
Solliciti pœnam complere satisfacientem,
Observent caute sensus cum pectore renes,
Utque fori judex pro persona prohibetur
Flectere judicium, medicus variare medelas.
Sic animæ judex odio caveat vel amore,
Confessos pœnis onerare vel alleviare,
Ecclesiæ morem vel patrum scripta sequatur,

Sitque modus pœnæ juxta moderamina culpæ
Et tanto levior, quanto est contritio major.
Ut medici curant vario medicamine corpus,
Ut sanant febrem, vulnus quoque sive tumorem,
Sic animæ varias ægre poscunt medicinas.
Opponas igitur animæ contraria morbis.
Propria det cupidus, se castret luxuriosus;
Invide, livorem depone; superbe, tumorem;
Sobrietasque gulam, patientia comprimat iram;
Amoveat læsus rancorem, tædia mœstus;
Potus aquæ redimat excessus ebrietatis;
Carnis delicias castigat virga flagellans.
Ut bene pœniteat ablatum prædo reponat.
Vestio, poto, cibo, tectum do, visito, solvo,
Commodo, compatior, converto, dono, remitto.
Flecto genu, vigilo, jejuno, laboro, flagellor,
Vestio dura, pedes nudor, tero cor, peregrinor,
Pœnites, lego, ploro, precor, caro sic maceratur,
Hæc quæ confessis sunt injungenda notabis.
Publica sit pœna, fuerit si publica noxa.
Si lateat licet enormis, lateat quoque pœna.
Hoc est: qui peccat occulte pœniteat clam
Singula confessor prudentius ut moderetur,
Effectus causæ, vitium, persona notetur
Ad Dominum sunt hæ festinandi tibi causæ:
Ignis purificans, mors, ægritudo ruborque,
Et curæ gravitas, et consuetudo ruina.

V. VERSUS DE COMMENDATIONE VINI.

Felix ille locus quem vitis amœnat amœna;
Illa beata domus quæ Bacchi munere plena.

Vina dat hospitibus de vitis divite vena;
Sed domus infelix ubi cervisiatur avena.
Mensurata nimis modo mensuranda lagena.
Infirmata seges non vino imo venena.
Ejus enim potum sequitur dirissima pœna;
Pes titubans, cerebri turbatio, mens aliena,
Turbida mens nescit vitiis imponere fræna.
Dum furit ebrietas in aquis Venerisque catena,
Fervida fermento trahitur caro mentis egena.
Illiciti motus nulla cohibentur habena,
Dum bibitur Lethæa palus, iterumque serena
Mingitur, in lapidem renum concrescit arena.
Quam nisi cum ferro nec ejicit ars galiena.
Plus valet ergo mihi vinum cum paupere cœna.
Quam tibi cum potu de furfure fercula dena.

VI. RESPONSIO AD QUENDAM, CONTRA CEREVISIAM.

Scribo sed invitus, invitat enim grave vitis
  Me probum gravius improbiusque loqui.
Improbe, quid reprobas, quod pagina sacra, quod usus
  Quod probat utilitas ipsa, quod ipse Deus.
Per verbi verbum de vitis munere munus
  Conficitur vitæ sanctificante manu.
Hinc ubi conficitur Christi cruor hinc procul absit,
  Potus furfureus sulfureusque liquor.
In vinum convertit aquas prece matris aquarum
  Conditor, at nunquam cervisiavit eas.
Cur igitur vino præfertur simia vini,
  Horrendumque genus degenerantis aquæ?
Mutuat a vino quod inebriat et quod acescit,
  In solis vinum sic imitata malis.
O labor infelix damnataque sollicitudo

Quæ studuit quod aquis ebrius esset homo.
Objicis incestum Loth vino? non ibi vini
Culpa, sed in vino non habuisse modum.
Peccavit potor, non potus, ut in patre primo
Non citus in culpa sed gula sola fuit.
Quicquid agis, peccas, nisi sis moderatus et ipsam
Justitiam librat, justificatque modus.
Magna quidem cerebri est turbatio, quod cerebrose
Cervisiam laudat cervisialis homo.
Cognata urinæ, fæcis germana videtur,
Non hominis potus sed cibus esse suis.
Ut breviter signes quid et unde sit aspice signum.
Cerviciæ factum stramine, fœce litum.
Dum sine felle jocor, quia te cognosco jocosum.
Jocunde admittas et sine felle jocum.

VII. CARMEN ACEPHALUM.

Qui mea scripta leges, poteris perpendere, reges
Quando venerunt qui mystica dona tulerunt.
Per stellam ducti veniunt aliterque reducti
Cursu festino properant dantes tria trino.
Regibus expletæ sunt tresque decemque diætæ.
Si bene perpendo mora parva fuit veniendo
Rege fero spreto rediere magi pede læto.
Rex est seque regit recte quisquis bene degit,
Quidem de telis regitur plebs quæque fidelis.
Si recte credit jussisque regentis obedit,
Gratia præcedit et adest nunquamque recedit:
Stella quisque duce vera fruitur modo luce.
Gratia si qua datur quæ prævenit ipsa sequatur,
Fortes athletas facit has copulare diætas.
Absque fide pura nulli sit vivere cura,
Per quam completa sit semper prima diæta

Mente sequens munda spes nam diæta secunda,
Tertia subsequitur, aliis major reperitur,
Cordaque sincera facti hæc dilectio vera,
Sit mens contrita quod sit tibi cœlica vita:
Cordeque contrito devote vivere scito.
Præmia sunt certa si mens contrita reperta.
Lingua loquax oris dissolvat claustra pudoris,
Te manifestante quid peccasti reus ante.
Ut cito purgetur quicquid tua culpa moretur.
Si vis mundari, nunquam cesses operari,
Quicquid præcipitur ad fidem taliter itur,
Ut tibi sit præsto quod sæpe rogas ; vigil esto
Carnis jumento sic frena tenere memento,
Ne lascivire liceat vel longius ire.
Hoc jejunando facies carnemque domando,
Protenus absque mora solito devotius ora,
Nec claudas ora nec cesses qualibet hora;
Sit labor hic motus sit decorus tibi motus.
Ut caro sit macra studeas loca visere sacra.
Spernere se, sperni scio muneris esse superni,
Quæ superexcellit patientia noxia pellit.
Mitis pacifica tolerando vincit iniqua;
Ultima virtutem retinet confertque salutem.
Hoc est præceptum, cito perfice jam bene cœptum :
Laus tibi multa datur, si cœptum perficiatur,
Talia sunt pacta, semper probat exitus acta ;
Taliter expletis stella ducere diætis
Expedit oblata Christo sint munera grata,
Quodque Deum norant pronum reverenter adorant.
Tres tria dant Christo vivo parvo prius esto
Aurum cum thure . . . . myrrham moriture
Hoc summum sapere signat Dominumque timere
Si dederis thura mens offertur tibi dura.
Ut thus ascendit, sic sursum mens bona tendit,
Myrrha licet rara mortis designat amara.

Te sic impropera quod mors sit cordis in ara.
Sic vivas æque memorando novissima quæque,
Quod semper fili caveas a crimine vili.
Si vir Catholicus, humilis, pius atque pudicus,
Offerat hæc dona, dabitur tibi digna corona.
Lætantur vere qui talia dona tulere,
In quorum numero gaudens ego vivere spero.
Detersti sordes mundato denique corde
Christo devoto rex offerat hæc tria vota.
Hoc trinum munus acceptet trinus et unus,
Christo præstante, qui rex est et fuit ante.

NOTA.

Hic explicit tomus quartus et ultimus operum Petri Blesensis: opus enim, quod sub titulo "Remediarium peccatorum" Petrus iste ex opere Gregorii compilavit, quum nihil habeat, quod novi sit, in hanc editionem non admitto. Iste libellus extat apud Atrebatis, sed mutilatione nefanda imperfectus, extat etiam Cantabrigiæ, necnon Oxoniæ in bibliotheca Mertonensi. Quartum exemplar penes me est, e codice Atrabatensi exscriptum, quod si quis harum rerum tam cupidus, tam amans sit, ut ipse sibi exemplar manuscriptum acquirere velit, literis me certiorem faciat, ut voti compos fiat. Valeat lector.

EXCUDEBAT GULIELMUS BAXTER, OXONII.

